BR
45
T4
v.4:2

GRADUATE THEOLOGICAL UNION
1962
Property of
CLgA
Please return to
Graduate Theological
Union Library

Digitized by the Internet Archive
in 2024 with funding from
Graduate Theological Union

https://archive.org/details/athenagoraelibel42unse

Athenagoras, 2d. cent.

# ATHENAGORAE

# LIBELLVS PRO CHRISTIANIS

## ORATIO DE RESVRRECTIONE CADAVERVM

RECENSVIT

EDVARDVS SCHWARTZ

Property of
CLgA
Please return to
Graduate Theological
Union Library

LEIPZIG
J. C. HINRICHS'SCHE BUCHHANDLUNG
1891

17831

BR
45
T4
v.4:2

37-11513

# PRAEFATIO

Athenagorae Libellum ad Caesares pro Christianis missum saeculo tertio in ecclesiis non sine auctoritate fuisse Methodius [ap. Epiphan. 64, 20. 21 Phot. cod. 234 p. 293b] testis est, sed eum in altera saeculi parte cum rixae de trinitate ortae essent, prorsus neglectum esse et in profundam obliuionem abiisse ex nulla re magis apparet quam inde quod in bibliotheca Caesareensi eius non modo exemplar, sed etiam omnis uel leuissima notitia defuit. saeculo quinto Philippus Sidetes paucissima de libri inscriptione protulit et ea falsa, sed ipsum librum neque legit neque omnino uidit. Orationis de resurrectione cadauerum testimonium extat nullum. neque est cur Athenagorae doctrinam et elegantiam a Christianis tam parui aestimatam esse miremur. ne ceteris quidem apologetis ecclesia multum fauebat postquam et Caesarum potentiam et doctrinam philosophorum uicit, inerat tamen aliis aliud quo a damnatione memoriae defenderentur. ut de Clemente et Origene taceam, quid in Aristide placuerit, nunc didicimus; Iustinus ad sancti sanctae philosophiae doctoris gradum euectus est; Tatiani Theophilique libris utiles erant et chronologiae et barbaries Graecis inimica. Melitonis et Miltiadis alias propter causas celebrium libri seruari magis pergebant quam legi; de Miltiade incertum iudicium est. Athenagoras autem fidelibus sine dubio displicebat, quoniam ut Platonicus in usum Platonicorum acute disputabat, non Christianorum aedificationi pie seruiebat, neque Alexandrinis placebat propter simplicitatem doctrinae de resurrectione. denique carebat chronologia, carebat narrationibus de confessorum constantia, ne decreta quidem Caesarum memoriae tradebat. iacuit igitur Athenagoras in altissimis tenebris semperque iacuisset, nisi Arethas archiepiscopus Caesareae, cui et philologi et theologi gratias debemus quam maximas,

utrumque librum inuenisset inuentosque per Baanem notarium a. 914 describi iussisset. Athenagoram enim in celebre illud corpus apologetarum recepit quod codice Parisino 451 continetur. utrum Arethas libros Athenagorae in unum uolumen coniunctos an separatim scriptos reppererit, sciri nequit; hoc tantum constat Libellum pendere ex codice archetypo corruptelis omnis generis deuastato, Orationem ita integre et pure traditam esse ut paucissima exemplaria inter ipsam scriptoris manum et Arethae codicem intercessisse eluceat.

Arethae codicem Parisinum 451 et O. de Gebhardt et ego contulimus atque ita quidem ut alter alterius collatione non uteretur. accuratissime O. de Gebhardt codicem descripsit in huius ephemeridos uol. 1 fasc. 3 p. 162 sq., addo a librario s. XV in ultimo folio scripta esse haec: *ἀποτὸ βιβλίον τούτο γε τὸ πάνυ δέωσ* (*ωσ* compendio), *λοιπουντο τέτραδα πέντε*: — et ab alio librario eiusdem saeculi in eodem folio: *ἠ βίβλοσ αὔτη πέφυκε μοναχῶ μελετίω, οἰκτρῶσ βιοῦντοσ καὶ παρὰξίαν θύτου*: — praeter paucas correcturas s. XV siue XVI factas duae manus antiquae in codicis correcturis scholiisque marginalibus facile distinguuntur, quarum alteram Baanis alteram Arethae esse O. de Gebhardt sagaciter euicit; idem eodem loco Arethae adnotationes ad Orationem de resurrectione publici iuris fecit. iam uero Baanis correcturae paucissimae omnesque tales sunt ut dubium non sit quin librario in scribendo se ipsum corrigenti debeantur, de Arethae iudicium et difficilius est et grauioris momenti. quod spiritus et accentus apposuit fere omnes, uerba saepe a Baane uno tenore perscripta distinxit, itacismos uel grauiores correxit, non mirum in uiro pro saeculo illo docto et sermonis Graeci antiqui perito, quoniam uel librarios monachosque, quos ineptos editores solent inepte appellare, multa ex suo ingenio et notitia etiam melius corrigere potuisse quam qui hodie se artis criticae compotes esse gloriantur, peritis notum est et infra saepe apparebit: sed extant loci haud pauci quos ab Aretha ex alio exemplari mutatos esse facile quis crediderit. cui opinioni nequis temere cedat, primo moneo Athenagorae scriptoris fere ignoti duo uel plura exemplaria ab Aretha reperta esse credi non posse, cum uel ceteri apologetae ad unum omnes, Iustinus Tatianus Theophilus Clemens, unius codicis ope seruati sint, deinde nullo loco signum *γρ.* in codice extare, denique ommes correcturas ita

esse comparatas ut aut aperte falsae sint aut si placent, ad coniecturam referri possint. locos grauissimos afferam.

p. 8, 27 *οὐ γάρ, εἰ θεοί, ὅμοιοι, ἀλλοτ|||ια|||ενητοί, οὐχ ὅμοιοι* A. inde facile petitur unice uera lectio *ἀλλ' ὅτι ἀγένητοι, οὐχ ὅμοιοι*. similitudinem enim in iis tantum locum habere quae ex uno eodemque exemplari expressa i. e. facta sint, Athenagoras in eis quae secuntur exponit Platonicorum de ideis doctrinam mire detorquens: *τὰ μὲν γὰρ γενητὰ ὅμοια τοῖς παραδείγμασιν, τὰ δὲ ἀγένητα ἀνόμοια, οὔτε ἀπό τινος οὔτε πρός τινα γενόμενα.* quae Arethas cum non intellexisset et in eo haesisset quod dei aeterni propter ipsam aeternitatem non similes esse dicerentur, distinctionem inter deum aeternum et deos non aeternos latere ratus locum ita correxit *ἀλλ' ὅτι ἀγενητοί τε καὶ γενητοί, οὐχ ὅμοιοι*, quae correctura quin falsa esset, nemo dubitauit.

p. 10, 26 *ὑφ' οὗ γεγένηται τὸ πᾶν διαυτοῦ λόγου* A, Arethas restituit *διὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου*. sed Graece dicitur *ὁ λόγος αὐτοῦ*, non *ὁ αὐτοῦ λόγος*, praeterea Athenagoras *ὁ παρ' αὐτοῦ λόγος* usurpare solet cf. ind. s. u. *λόγος*. scripsi igitur *διὰ ⟨τοῦ παρ'⟩ αὐτοῦ λόγου*, litterae enim omissae sollemne est uitium in scriptura unciali.

p. 11, 19 *|||γοντασ θεὸν πατέρα καὶ υἱὸν θεὸν κτλ.* A, *λέγοντας* Arethas. at usu scriptoris postulatur *ἄγοντας*, cf. ind. s. u. *ἄγειν*.

p. 33, 23 *πῶς οὖν τάδ' εἰσορῶντοσ ἢ θεῶν γένος εἶναι λέγωμεν ἢ νόμοισι χρώμεθα* A. in *εἰσορῶντοσ* latere *εἰσορῶντες* certum est; sed Arethas cum participium falso ad deos rettulisset, correxit *εἰσορῶντας*.

p. 35, 10 *ἡ μὲν Νερυλλίνου εἰκόνας ἔχει — ὁ ἀνὴρ τῶν καθ' ἡμᾶς — τὸ δὲ Πάριον κτλ.* in Libello Athenagoras fuco oratorio non parcit et saepe sententias ita interrumpit [cf. ind. p. 92 b 3] ut iudici maligno et nasuto Philostratos uel Aelianum in memoriam uocet. quas elegantias cum bonus archiepiscopus non nosset, scripsit quae a Graecorum usu prorsus aliena sunt *ὃς ἀνὴρ τῶν καθ' ἡμᾶς*.

p. 36, 26. 37, 6. 38, 13 Athenagoras locos ex Herodoto excerptos, ne oratio grammaticum magis saperet quam oratorem, abrupte et artificiose introduxit simpliciter *Ἡρόδοτος* siue *ὁ αὐτὸς Ἡρόδοτος* positis et omissis *φησί* uel talibus quae frequentia sunt in grammaticorum libris. similiter loquitur p. 39, 6. 10.

40, 10. haec integra reliquit Arethas, illa mutauit uel *μέν* addito uel *ὡς-λέγει* uel pro *ὁ αὐτὸς Ἡρόδοτος* inepte posito *ὡς αὐτὸς Ἡρόδοτος*. iisdem locis Arethas formas Ionicas et ueras et falsas restituit; ille enim scire non poterat, quod uel nunc pauci intellegunt, Herodoti exemplaria saeculo altero p. Chr. n. formas Ionicas et uolgares uarie commixtas exhibuisse, sicut nunc in Bibliorum uersionibus Lutheranis formae antiquae modo seruatae sunt modo euanuere.

p. 45, 7 *τίς αν εὖ φρονῶν* A. deesse particulam qua sententia cum eis quae praecedunt coniungeretur Arethas intellexit, sed cum *αν* in *οὐν* mutauit, peccauit contra grammaticam. scribendum est *ἂν ⟨οὖν⟩*.

p. 49, 25 *σκοπῶμεν δὲ οὕτως εἰ πᾶσα ἀπιστία μὴ προχείρως . . ἐγγινομένη τισὶν ἀλλὰ μετά τινος αἰτίας ἰσχυρᾶς καὶ τῆς κατὰ τὴν ἀλήθειαν ἀσφαλείας τότε τὸν εἰκότα σώζει λόγον ὅταν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα περὶ οὗ ἀπιστοῦσιν ἄπιστον εἶναι δοκῇ* A. haec corrupta esse apparet. miro quodam modo Arethas in *εἰ* — *ἐγγινομένη* sententiam siue conditionalem siue interrogatiuam latere ratus *γάρ* post *τότε* inseruit et constructione et sensu pessumdatis. litteris *ουτωσει* significari sumas *οὑτωσί*, iam ommia plane procedent.

p. 59, 2 *οὔτε γὰρ τὴν ψυχὴν ἀδικεῖσθαι φήσει τις σωφρονῶν· λήσεται γε ταύτῃ συνεκβάλλων καὶ τὴν παροῦσαν ζωήν* A. Arethas in margine ascripsit *ὅτι* ut legeretur *ὅτι λήσεταί γε*. at non *ὅτι*, sed *ἐπεί* reponendum erat et *γε* omnino falsum est. Athenagoras sine dubio scripsit *λήσεται γάρ*.

p. 59, 6 cf. quae ad ipsum locum adnotaui et ind. s. u. *εὔδηλος*.

p. 64, 8 *ἡ τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων ἢ τῶν ὁπωσοῦν εἰς ἐξέτασιν προβαλλομένων ἀπόδειξις τὴν ἀπλανῆ τοῖς λεγομένοις ἐπιφέρουσα πίστιν οὐκ ἔξωθέν ποθεν ἔχει τὴν ἀρχὴν οὐδ' ἐκ τῶν τισι δοκούντων ἢ δεδογμένων, ἀλλ' ἐκ τῆς κοινῆς καὶ φυσικῆς ἐννοίας ἢ τῆς πρὸς τὰ πρῶτα τῶν δευτέρων ἀκολουθίας* A. quae omnia recte et ex Athenagorae ipsa et intima mente perscripta sunt, ueritatis decreta ita probari et posse et debere rati ut ad primas notiones diuinitus reuelatas referrentur. sed in dogmatum probatione ita haesit archiepiscopi Byzantini scrupulosa fides ut et sententiam et grammaticam penitus corrumpere auderet; scribi enim uoluit *ἢ διὰ τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων*

ἢ τῶν ὁπωσοῦν εἰς ἐξέτασιν προβαλλομένων ἡ ἀπόδειξις τὴν ἀπλανῆ τοῖς λεγομένοις ἐμφέρουσα πίστιν ἥτις οὐκ ἔξωθέν ποθεν ἔχει τὴν ἀρχήν.

p. 67, 31 οὐδ' ἐπειδὴ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος μερῶν καὶ μορίων διάλυσις τὴν συνεχῆ διακόπτει ζωήν, διὰ τοῦτ' ἀπογινώσκειν χρὴ τὴν ἀνάστασιν A, Arethas post ἀπὸ inseruit τῶν. quod falsum est quoniam μερῶν καὶ μορίων separari non possunt quippe quae ab Athenagora semper coniungi soleant; immo inter σώματος et μερῶν hiat lacuna parua sane sed ea quae certo expleri nequeat. praeterea cf. p. 1, 18. 2, 1. 9, 25. 10, 15. 13, 19. 15, 1. 2. 16, 20. 18, 15. 25, 24. 28, 1. 30, 12. 32, 11. 17. 35, 1. 39, 16. 44, 13. 46, 8. 51, 14. 60, 33. 62, 1. 64, 20. 65, 12. 14. 69, 21. 73, 32. 74, 9. 77, 14. 15.

unicum igitur artis criticae fundamentum in Athenagora recensendo est prima manus codicis Arethae: haec summa diligentia eruenda est. quod in omnibus qui hoc codice continentur libris, si Eusebii Praeparationem excipias, ualere moneo imprimis propter Clementis Protrepticum et Paedagogum. nihil magis dolendum quam quod Tatianus in ipso codice Arethae deest; qua de causa haud pauci loci in illo insanabiles manebunt.

ex codice Arethae correcto ceteri codices pendent ad unum omnes. ex ipso codice antiquo tempore descripti sunt

1) n = codex Mutinensis III D 7 s. XI. contuli ipse.

2) p = codex Parisinus 174 s. XI. contuli ipse.

egi de his in praefatione Tatiani.

3) c = codex Parisinus 450 celeberrimus quippe qui Iustini libros genuinos unus seruauerit. a. 1364 p. C. conscriptus. continet fol 433ᵛ—461ʳ Orationem. extat subscriptio haec: ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον ἐπὶ ἔτουσ ξ̄ ω̄ ο̄ β̄ Ν β· ἐν μηνὶ σεπτεβρίῳ ια:

his in codicibus Arethae correcturae si per rasuram factae sunt, semper redeunt, uerba super lineam uel in margine scripta aut recepta aut reiecta sunt, loci difficiles nunquam sanantur, coniecturae faciles et bonae et malae saepe inueniuntur. omnia denique ea praesto sunt uestigia quibus eorum nullam esse auctoritatem concludatur. ualde tamen inter se differunt. Mutinensis fidele exemplar archetypi est, sed neglegenter scriptum uitiisque refertum, postea tamen ab homine ingenioso correctum. a quo correctore diuersus est scriba recentissimus qui primas Orationis paginas foedissimis interpolationibus maculauit. Parisini interpolati sunt a librariis non indoctis

qui non modo in *ν* paragogicum uerborumque collocationem saeuierunt, sed saepe ipsa uerba mutauere, haud raro tamen ita ut uerum inuenirent. ut uere et ex re loquar, hi codices non exemplaria sunt, sed recensiones neque eae peiores quam Dechairiana uel Maraniana, ut de editionibus huius saeculi taceam. qua de causa tabulam infra proposui omnium lectionum Mutinensis et Parisinorum quae ab Arethae codice correcto discrepant, ut homines artis criticae male periti librariis istis desinant et temere maledicere et caecam fidem tribuere.

Iam accedo ad negotium molestum et inutile, ad codices recentiores recentissimosque enumerandos et recensendos. praeter paucos de quibus ultimo loco agam, pendent ex iis codicibus quos modo enumeraui.

ex codice Mutinensi III D 7 [n] deriuati sunt

a) codex Argentoratensis 9 [s] bombyc. a. 1870 incendio absumptus. continebat Libellum et Orationem. descriptus est ab Ottone in praefatione Iustini t. II p. XIII sq. Athenagorae libri in usum Ottonis ab Eduardo Cunitz collati sunt. omnes lectiones ex Ottonis notis excerpsi et in tabulam infra propositam recepi ut codicem et ex n descriptum et turpiter interpolatum esse appareret. quodsi haud raro uaria lectio ex n tantum neque ex s infra proposita est, ea re moneo ne quis perturbetur: neque enim ea est siue ipsius collationis siue Ottonis notarum fides ut ex silentio quicquam concludi possit.

b) codex Ottobonianus 94 chart. s. XVI [h], ‘ex codicibus Ioannis Angeli ab Altaemps‘. continet fol. $164^r$—$181^r$ Libellum, fol. $182^r$—$195^r$ Orationem. partim contuli ipse. in Oratione recentissimas codicis n interpolationes recepit.

c) codex Ottobonianus 274 chart. s. XVI [k]. continet fol. $32^r$—$67^r$ Libellum. partim contuli ipse.

d) codex Ottobonianus 275 chart. s. XVI [l], ‘ex codicibus Ioannis Angeli Ducis ab Altaemps, ex Graeco manuscripto‘. continet fol. $1^r$—60 Libellum. partim contuli ipse.

e) codex Vaticanus 1261 chart. s. XVI [o], ‘Antonii Cardinalis Garafae bibliothecarii munus ex Testamento‘. continet fol. $1^r$—$20^r$ Libellum usque ad uerba *ὧν οἶδα ἀνθρώπουσ δημιουργούσ* [p. 18, 5], in quibus scriba desiit. partim contuli ipse.

ceterum codices hklo ita ex codice n pendent ut ad unum idemque exemplar redeant ex n descriptum et ex alio quodam

codice recentiore correctum, lo rursus ad nouum exemplar ex illo desumptum.

f) lectiones Bigotianae ad Orationem quas attulit Maranus. quae in codice Mutinensi redeunt omnes praeter *τρυφήν* p. 56, 22 [*τροφὴν* n] et *κατάγνειν ἢ* p. 70, 16. 17 [*κατάγειν ἢ* n], de quibus locis nisi falsa uel ab Emerico Bigot uel a Marano relata sunt, Bigot usus est codice ex Mutinensi fideliter descripto. ceterum hae lectiones Athenagorae multum nocuere quippe quae interpolationes illas codicis Mutinensis recentissimas Marano Maranique asseclis praebuerint. e. g. initium Orationis quod in A ita traditum est *παντὶ δόγματι καὶ λόγῳ τῆς ἐν τούτοις ἀληθείας ἐχομένῳ*, inde a Marano usque ad hunc diem ex lectionibus Bigotianis ita interpolatum legebatur *παντὶ δόγματι καὶ λόγῳ τῆς ἐν τοῖς οὖσιν ἀληθείας ἐχομένῳ*, quam coniecturam interpolator iste codici Mutinensi intulit cum *ἐν τούτοις* ad *δόγμα* et *λόγον* referendum esse non intellexisset. omnia recte se habere apparet ex locis similibus p. 49, 18. 48, 16. 64, 18.

g) codex Sirletianus quo praeter codicem Parisinum 174 in corrigenda Gesneri editione Libelli Henricus Stephanus usus est. haec enim editio cum ex codice Monacensi 81 simillimo desumpta esset, paucas lectiones praebet quae ab huius codicis familia prorsus alienae sunt neque in ullo codice inueniuntur nisi in Mutinensi eiusque progenie: p. 2, 19 *γε ὄντα*; p. 12, 23 *γρ σκαιόν*; p. 46, 2 *οὐκ ἄρχοντεσ.*

ex codice Parisino 174 [p] pendent:

a) codex Mutinensis III D 20 s. XV [t]. continet Libellum et Orationem. partem ipse contuli.

b) codex Neapolitanus II A a 13 [u] a Valeriano Foroliuiensi a. 1534 p. C. scriptus. continet fol. 1r—23r Libellum. fol. 23r subscriptio extat: *τέλοσ ἀθηναγόρου ἀθηναίου φιλοσόφου χριστιανοῦ πρεσβείας | περὶ χριστιανῶν | χάρισ τῷ θῷ | θεοῦ διδόντοσ οὐδὲν ἰσχύει φθόνοσ | καὶ μὴ διδόντοσ οὐδὲν ἰσχύει πόνοσ | Οὐαλεριανὸς ὁ φορολιβιεὺσ μοναχὸς τῆς πολιτείασ τοῦ ἁγίου | σρσ ἡμῶν ταύτην βίβλον ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ ἁγίου | ἀμβροσίου τοῦ εὐγουβίου ἐξέγραψεν: — | ἔτη τοῦ κυ' αφλδ μηνὸσ | σεπτεμβρίου ἱσταμένου:* partim contuli ipse.

c) codex Angelicanus B 1. 10 [v] a Valeriano scriptus. continet fol. 1r—18u Orationem, folio 18u extat subscriptio *Ἀδελφὸσ βαλεριανὸσ φορολιβιεὺς ὁ ἀλβίνου ἔγραψε τὸν βίβλον: —*

fol. 20r–41u Libellum, fol. 41u extat subscriptio *Οὐαλεριανὸσ ἀδελφὸσ ἔγραψε ταύτην βίβλον: — | θεοῦ διδόντοσ οὐδὲν ἰσχύει φθόνοσ | καὶ μὴ διδόντοσ οὐδὲν ἰσχύει πόνοσ.*

d) codex Bodleianus misc. 212 olim Claromontanus 83 [α] a Valeriano a. 1532 p. C. scriptus. descriptus est Ottone teste a Coxio in catalogo codicum mstorum Bibliothecae Bodleianae I p. 770, qui liber mihi praesto non fuit. continet Libellum et Orationem; in fine extare dicitur subscriptio: *Οὐαληριανὸσ ὁ ἀλβῖνον κανονικὸσ τῆσ πολιτείασ τοῦ σωτῆροσ ἡμῶν ταύτην ἔγραψεν βίβλον.* 1532. neglegentissime ut solebat Maranus contulit.

c) codex Bodleianus Barocc. 98 [β]. descriptus est a Coxio l. c. p. 169. continet Libellum. non sine diligentia contulit Dechair, ex cuius editione quae Oxoniae a. 1706 facta est, uarias lectiones desumpsi.

f) codex Bodleianus Barocc. 145 [γ]. descriptus est a Coxio l. c. p. 247. continet Libellum. contulit Dechair.

g) codex Etonensis 88 [δ] a Valeriano, ut fertur, a. 1534 scriptus. continet Libellum et Orationem. in usum Dechairii contulit Worth.

codices βγ etsi artiore uinculo inter se coniuncti adeo tamen codicibus Valeriani uvαδ affines sunt ut ex Valeriani aliquo codice descripti esse uideantur. ceterum omnium Valeriani codicum unus archetypus est aut codex Mutinensis III D 20 aut quod credere malim codex huius simillimus. omnes neglegenter scripti omnisque generis uitiis inquinati sunt.

similiter codici t quam maxime affines sunt

h) codex Florentinus S. Marci 690 [x]. continet Orationem. contuli ipse.

i) codex Laurentianus X 32 [y]. continet Orationem. contuli ipse. ex codice x transcriptus esse uidetur.

codice horum simillimo Petrus Nannius cum editionem principem faceret, usus est. quam ad corrigendam cum Henricus Stephanus Parisinum 174 totius huius familiae archetypum adhibuerit, non multum fructus eum inde petere potuisse facile apparet.

denique ex ipso Parisino 174 transscriptus esse uidetur

k) codex Laurentianus IV 3 [r] a Ioanne Rhoso Cretensi a. 1491 p. C. scriptus. continet Orationem, in fine extat subscriptio haec: *μετεγράφησαν καὶ ταῦτα τοῦ περὶ ἀναστάσεωσ λόγου χι-*

*λιοστῷ τετρακοσιοστῷ ἐνενικοστῷ πρώτῳ: μηνὸσ ἰουνίου, ἕκτῃ, διὰ χειρὸσ κἀμοῦ ἰωάννου ἱερέωσ, ῥώσου τοῦ κρητόσ: οὐενετίαισ:* contuli ipse. codex impudentissime interpolatus est.

ex codice c transcriptus est

codex Claromontanus 82 nunc in bibliotheca Phillippsiana, a Georgio a. 1541 conscriptus. ab Ottone in praefatione Iustini t. I p. XXIII descriptus est.

Iam propono tabulam uariarum lectionum omnium quae a codicis Parisini 451 correcti lectionibus discrepant in codicibus npc; addidi omnes lectiones quae in editione Ottoniana ex codice s enotatae sunt. ex codicibus recentibus ad p. 1, 1 usque ad p. 7, 29 et ad p. 71, 21 usque ad finem eas lectiones adnotaui quae complurium codicum communes sunt, omisi singuli cuiusque propria uitia, ne haec moles ipsi Athenagorae prorsus inutilis in nimium cresceret.

n codex Mutinensis III D 7
- s codex Argentoratensis 9
- h codex Ottobonianus 94
- k codex Ottobonianus 274
- l codex Ottobonianus 275
- o codex Vaticanus 1261

p codex Parisinus 174
- r codex Laurentianus IV 3
- t codex Mutinensis III D 20
- u codex Neapolitanus II Aa 13
- v codex Angelicanus B 1. 10
- x codex Florentinus S. Marci 690
- y codex Laurentianus X 32
- *α* codex Bodleianus misc. 212 [Claromontanus 83]
- *β* codex Bodleianus Barocc. 98
- *γ* codex Bodleianus Barocc. 145
- *δ* codex Etonensis 88

c codex Parisinus 450.

asterisco lectiones ueras sed per coniecturam repertas signaui.

1, 4 *αὐτοκράτορσι* p tu*αβγδ* ks *αὐτοκράτορσι ν* erasa h
*ἀντωνίωι* ptv*α* om. u
*Ἀντωνίνῳ — Αὐρηλίῳ* om. *δ*
*Λουκίῳ* om. tuv

1, 7 *μεγάλοι* ex *μεγάλη* corr. n *μεγάλη* hk *γ*

1, 10 *ἀδράστριαν* tuv*δ*

1, 12 *φιλονόην* uv
**τυνδάρεω* n hklo

τέμνην βγ
σέβη n
1, 13 ποσιδῶνι no
καὶ (alterum) om. βγ
1, 14 ἀθηναῖοι om. ptuv
ἄγουσι ptuv k, ex ἄγουσιν corr. h
1, 16 αἰσ s
1, 17 ἐθέλωσιν ptuv
1, 19 νομίζουσι ptu νομίζουσιν v
τούτων tuv αβγδ
1, 20 οὐν del. n m. rec., om. so
ἀσεβεῖσ tvγδ
1, 22 τῷ] τὸ u
2, 1 τὸ ὀνόματι nohl
2, 2 ἀπεχθάνεσθε ptuv, ex ἀπεχθάνεται corr. n ἀπεχθάνεσθαι h
2, 4 ἅπαντασ k
2, 6 ἡμετέρας uvβγδ
2, 8 συγχωρῆται n *συγχωρεῖτε ptuv
2, 13 διδαχθήσεσθαι n διδαχθήσεται u διδαχθήσεσθε, ε ex αι corr. v
δὲ om. p tuv βγδ
2, 14 ἅπερ uv γδ
2, 15 πάσχοντες βγ
2, 15 ἡμῶν] ὑμῶν n
2, 16 παυσόμεθα tuv αδ
2, 18 τοῦτω o τούτῳ l
2, 19 δοκεῖ n
δέροντα in γε ὄντα corr. m. ant. n γε ὄντα δέροντα o γε ὄντα ex corr. h γε ὄντα in mg. δέροντα l δαίροντα s δέοντα tuv αβγδ
2, 20 ἄγουσι p tuv
2, 21 μεμιαθηκότεσ βγ
κἄν om. s
2, 22 προπηλακίζωσι p tuv
παίειν βγ
2, 23 ex χῶνα corr. m. ant. n χιτόνα in ras. h
ἀφεροῖντο uv
καὶ om. tuv βγδ
2, 25 χρήμασι n oh l
κατασκευάζοντεσ k
2, 27 ἀδολεσχοῦσι p tuv

3, 2 εἴ τις s
3, 4 τὴν om. tu βγδ ex v nihil enotatum
3, 5 φημὶ ex corr. u, v
3, 8 ὥπερ uv
εὐεργέταισ tuv βγ
3, 9 ἔχωμεν ex ἔχομεν corr. p, ἔχωμεν tuv oh
3, 10 χάριν ὑμῖν p tuv βδ
3, 11 γάρ ex corr. add. p, om. tuv βγδ
ἡμετέρασ nhk
3, 11 εἰ om. p tuv βγδ
ἠδίκησε p tuv ἀδίκησε βγ
3, 14. 5 ἐπιζητούντων om. tuv βγδ
3, 15 ὥσει δίκημα n in ὥσεὶ αδίκημα corr. ὡς εἰ ἀδίκημα skl ὡς εἰ ἀσίκημα o ὡς ἀδίκημα h
3, 16 ἐφ' αὐτοῦ uv
οὐ om. s
οὔτε χρηστὸν om. tuv βγδ
3, 18 φαῦλα s φαῦλα ex φλαῦρα corr. h
3, 19 ἔστε βγ
3, 21 φεύγωσι ex φεύγουσι corr. n p, φεύγουσι tuδ h φεύγουσιν u
ἐξετάσσετε tuv
3, 22 προσθήσεσθαι n
3, 27 ὅτω ex ὅτων corr. p m. 1, n m. rec., ὅτω s ohkl v βγδ ὅτω ex ὅτων corr. t ὅτων u
3, 29 ἀλησκομένουσ nk ἀλλ' ἰσκομένους ι ex η corr. h
4, 1 παρακρίσεως u προκρίσεως v
4, 2 post τέχνην add. αὐτῶν ol in ἀγαθός et πονηρός σ in ras. t, ἀγαθοῖσ δ
4, 2. 3 δόξας μὲν] δεδοξασμένοσ ol
4, 3 ἄδικον βγδ
4, 4 ἔγκλιμα n ἔγκημα uv
ὡς om. uv βγδ
4, 9 ὦ uoci μέγιστοι superscr. tuv, ὦ μέγιστοι βγ
4, 10 φημὶ uv βδ
συναπενεχθέντεσ n ohkl ἀπενεχθέντασ s

*4, 12 ἐξαμαρτήσετε pt ohl ἐξαμαρτήσεται uv, in ἐξαμαρτήσετε corr. nk
*4, 15 θυέστεια p tuv oh θυσέτεια k
*4, 16 οἰδιποδείουσ p tuv oh
4, 17 ἐπεξέλθατε s ἐπεξέλθεται h, in ἐπεξέλθετε corr. k
4, 18 ex πορρίζους corr. t, πορρίζουσ u προρρίτουσ v προρρίζους ζ ex τ corr. o
4, 20 ἅπεται uv
καὶ (alterum) om. tuv β
*4, 21 μίγνυται s
καὶ ὑφ' ὧν δὲ ὠφελεῖται γνωρίζει p tuv βγ γνωρίζει καὶ ὑφ' ὧν δὲ ὠφελεῖται δ
ἀφ' ol
*4, 22 ἀνημερώτεροσ p ἀνημερότερος tuv
4, 26 νόμῳ] μόνῳ uv δ
4, 27 τοῦτον s
4, 29 τῆσ βασιλείασ p tuv βγδ
4, 30 ὑμῖν nkl ὑμίν o
4, 31 πλέων uv βδ
5, 2 καὶ ex corr. add. p compendio parum claro, δὲ tuv βγδ
5, 4 τῶν ὀρφικῶν n ohl
5, 5 καβείρων pt καβεῖρον uv καβηρον o
5, 6 ἡρακλέοσ s
γογγύασ uv βγδ
*5, 7 ἀποφαινομένου, ου in ω corr. n m. rec., t ἀποφαινομένῳ u
5, 8 δεικνύσουσιν ex δεικνύουσιν corr. u, δεικνύσουσι v
5, 11 δὲ om. tuv γδ
5, 12 ἀλόγωσ ex ἀλόγῳ corr. t, ἀλόγω uv δ
θεότητοσ ol θεότητο o
5, 13 φρονοῦμεν u βγδ ex v nihil enotatum
5, 16 καὶ — δόξαι in mg. add. m. ant. p
5, 20 ἀλόγωσ ex ἀλόγῳ corr. t, ἀλόγῳ uv βγδ
πάσχωμεν n

5, 23 ἐπὶ in ἐπεὶ corr. t, ἐπεὶ u
5, 24 θεῶν om. tuv γδ
διαπορῶν in διαπορεῖν corr. tv γ διαπορεῖν βδ διαπορῶν
οὖν u οὐδὲν del.
5, 25 ὤφεληδὲ n ὤφελλεν ᾔδεν [ηδ nunc perierunt] p ὤφελλεν [ελλ in ειλ corr.] t ὤφειλεν ᾔδεν u βγδ ὤφειλεν οὐδὲν ᾔδεν v
5, 26 καθεστάναι ptu γδ κατεστάναι u
5, 29 γῆν] τὴν uv βγ δ[in mg. γῆν]
5, 30 τοῦτο uv βδ
ζῆμα uv
6, 1 τῷ uv τὸν ol βγ
αἵ u δ om. βγ h
6, 2 ἑώρα om. tuv βγδ
ζῆμα uv
6, 3 ὑποκειμένου u ὑποκείμενον γ
6, 4 πλέων u βδ
6, 6 ἀέρα in ἀέροσ corr. t, ἀέροσ uv οὐρανοῦ βγ
6, 9 //////εισ ταῖσ ἀληθείαισ //////ιν n εἰσ ταῖσ ἀληθείαισιν ohkl σοφισταῖσ ἀληθείαισ ἵν' p δ[ἵνα], εἰσ[ex σοφισταῖσ corr.] ταῖσ ἀληθείαισιν [ex ἀληθείαισ ἵν' corr.] t, εἰσ ταῖσ ἀληθείαισ ἵν' uv βγ [ἵνα βγ]
6, 10 τ' om. uv γ, τ'ἔτευξε ex τέτευξε corr. t ἐτέτυξεν ol
6, 10 ἔτευξε p tuv γ
6, 12 δεῖ (prius) del. t, om. uv βγδ
6, 13 ante διδάσκων add. τὸν θεὸν p tuv βγδ
δὲ] καὶ tu βγδ om. v
6, 14—16 περιειλῆφθαι — μεγίστου in mg. β om. γ
*6, 15 τὸ ex τῶι corr. nt τὸ uv o om. h
λύσεισ nhk λύσισ p λύσησ ol
6, 20 τοῦτο n τούτων tuv β
6, 22 πλάτον n
6, 24 ἃ] ἂν s
6, 25 ἰσχύει n corr. m. rec. ἰσχυίκασι o, ἰσχύει uv

*ὑπερέχετε p tuv n m. rec., ok
*7, 1 κρατεῖτε p tuv n. m. rec., ok
7, 2 κατορθοῦνται n κατορθοῦτε n m. rec., sk κατορθοῦτεσ ol κατορθοῦντεσ h ἀπαιτοῦντεσ [in mg. m. 1 κατορθοῦντεσ] p tuv βδ
ἐν αὐτοῖσ uv β ἓν αὐτοῖς δ
ἀποτεμνόμενοι nohkl
7, 5 ἐπιτραπόμην tuv ἐπετραπόμην β
ὁ om. nohkl
7, 6. 7 εἰς πάντας om. sed in mg. add. m. ant. p, εἰσ t postea add. πλῆθοσ, εἰσ πλῆθοσ uv βγδ
7, 8 οἶδε p tuv
σελίνην n
7, 9 γεννητοὺσ p tuv ol
ὧν om. p tuv βγδ
7, 12 τῶν] τὸν uv β
*ἀγένητον s
7, 11 τὰ om. tuv βγδ
θεόν om. tuv βγδ
7, 15 ζῷον] ζῶντεσ n corr. m. rec., ζῶον k in mg. ζῶντα
7, 17 αὐτοῦ] οὖν uv βγδ
7, 18 κυκλοφορικῶσ p tuv sk
7, 21 τῇστοᾶσ n
κἀνταῖσ tuv
7, 22 πληθύνουσι ex πληθύνωσι corr. pt πληθύνουσιν ex πληθύνωσιν corr. v πληθυνώουσιν γ πληθύνουσιν u δ πληθύνωσιν β
7, 24 βαδίζων p tuv βγδ
γενέσισ n in γένεσιν corr. m. rec., γένεσιν ohkl γενέσει s
7, 25 ἐμπεριειληφῶσ n ἐμπεριειληφὼσ [ω ex corr.] p tuv βγδ, ex ἐμπεριειληφὸσ corr. k
7, 26 γίνεται s u δ h
7, 28 ξένον uv βγδ
8, 2 πλεῖστοσ v βγδ
8, 3 παραγινομένους nohklγ
8, 4 ἡ om. uv βγ
adnot. οὐ δοκιμάζουσιν s

8, 10 αὐτῆσ αὔτον s
8, 11—13 τὴν ἀλήθειαν — παρὰ θεοῦ] τὴν ἀλήθειαν οὐχ εὕρηντο· ὃν οὐ παρὰ θεοῦ τὸ σοῦτον δὲ δυνηθέντεσ ὅσον περινοῆσαι in textu p, haec del. et in mg. add. m. ant. τὴν ἀλήθειαν· τοσοῦτον δὲ δυνηθέντεσ ὅσον περινοῆσαι p [τὴν ἀλήθειαν τοσοῦτον δι᾽ δυνηθέντεσ περινοῆσαι, tum pergit περὶ θεοῦ α]
8, 12 εὕρηντε n
8, 17 ἐκπεφωνίκασι n
8, 20 παρὰ λειπόντασ n
*8, 21 κεκινηκότι ex κεκινηκότα corr. np
8, 24 σκέψασθαι n
8, 25 οἱ θεοὶ ns
8, 27 ἠδύνατο p
εἰ] οἱ s
ἀγέννητοί τε καὶ γεννητοὶ np
8, 28 γεννητὰ np
8, 29 παραδείγμασι p
ἀγέννητα np
9, 1 εἰσὶ p
9, 2 γεννητὸσ p
9, 4 ἀπαθεὶσ n
*9, 5 ἕκαστοσ s
ὄντως n
9, 6 ex ἐποιήσετε n ex ἐποιήσατε p
ἐκόσμησε p
9, 7 μὲν γὰρ ὁ ns
9, 11 τοίτων n
9, 12 ἐστὶ p
9, 13 ὑπερ n
9, 18. 19 πάντα — ἕτερον om. n, add. in mg.
9, 19 καὶ om. s
9, 20 (bis) ὄντωσ n
9, 22 τῷ κόσμῳ ns
τὸν κόσμον s
9, 25 ἀλλὰ np
ex μηδὲν οὐδὲν corr. n
9, 25. 26 καὶ — προνοῇ om. s [?]

9, 26 εἰ μὴ ex εἰπεῖν corr. n
*προνοεῖ np
10, 4 ἐνόμισε p
10, 6 ἡμᾶσ ns
10, 8 ἡσαΐα in ἡσαΐου corr. m. alt. n, ἡσαΐου p
10, 9 λογισμὸν n
10, 10 ἐνειργοῦντο n
10, 13 καὶ (alterum) om. p.
10, 15 post ἐμοῦ add. σώζων p
10, 17 οἰκοδομήσεταί n
*10, 22 τὸν ex τὸ corr. al. m. p
*ἀγένητον in ἀγέννητον corr. p ἀγένητον s
10, 26 διακεκόσμητε n
11, 4 ὄντωσ n
11, 12 ὀχιασ in ὀχείασ corr. al. m. n ὀχίασ in ὀχείασ corr. p
11, 13 ἰδέαι καὶ ἐνεργείαι p
11, 14 *πνεῦμα ex πνεύματι corr. m. rec. np
11, 15 ἔκτησέν n ἔκτισέ p
11, 18 ἀκτῆνα n
οὖν om. p
11, 22 τούτουσ ns
μέλοσ s
11, 24 διένημε n
11, 25 διέταξε p
11, 26 τούτων] postquam primae manus scriptura euanuit, αὐτῶν m. rec. restit. s
11, 27 μὴ in textu nunc periit, extat in m. mg. rec. p
12, 2 ἔχετε n
εἶναι ns [corr. m. recentiss.]
12, 5 ὑμῶν p corr. m. rec.
12, 6 ἡμῶν ns
εὐλογεῖται n corr. m. al.
12, 7 πρὸσ εὐχεσθαι np, corr. p
ὑπὸ n
12, 9 βράχει n corr. m. al.
*12, 10 in ἐπιτρέψατε per ras. corr. n, in ἐπιστρέψασθε m. rec. p
12, 11 in γεγωνότοσ corr. m. rec. p, sed correctura post deleta ἀγαγεῖν p

12, 13 τους om. s
12, 14 ὁμώνυμα n corr. al. m.
12, 16 οἳ add. m. rec. p
εὐδαίμονασ ἀποτελεῖν post τούτων coll. p
12, 18 εἰσὶν n
12, 19 τοῦ, τὸ] τούτω n corr. m. al.
12, 20 λοιδωρίασ n
12, 22 ἑαυτοῖσ s
τὰ τοιαῦτα p
12, 23 σκαιὸν ex κακὸν corr. n
λόγον n
12, 24 εὕροιτ' p
12, 26 παριστᾶν post λόγῳ coll. p
12, 28 ἐπιδεικνύουσι p
ποιόμενοι n corr. m. al.
13, 2 ὡς σὲ αὐτούσ n corr. m al.
13, 5 ὑφέξειν corr. al. m. ex ἐξειπεῖν p
13, 8 ἐνταῦθα κακὸν πείσεσθαι p
13, 9 ἡμᾶσ ex ἡμῶν corr. s
13, 10 ἐπι εἰκον n corr. m. al.
13, 12 δικάσσειν καὶ κολάσσειν n
13, 13 τις om. p
13, 14 διαφεύξασθαι n
13, 17 διδυμάοναι n corr. m. al. διδυμάω ex corr. s
13, 19 τοῦτον in τούτου corr. n, om. p sed in mg. add. τούτου
13, 21 ἐνώτησ n corr. m. al.
13, 24 κρείττων n κρείττω s
13, 27 supra φίλους add. ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐχθροὺσ s
14, 1 δανίζεται n *δανείζητε s
δανίζουσιν n
ἔξεται n
14, 2 ὑμεῖσ p corr. m. rec.
14, 7 post ἐπειδὴ add. δὲ m. rec. p[1]
*14, 8 ἐστι θεὸν n[1]
14, 10 ἐπικαλοῦσι p
14, 11 σκέψασθαί n, n[1] corr. m. rec.
14, 12 μὴ μηθύειν n *μὴ θύειν p
14, 16 τοὺσ οὐρανοὺσ post ἐξέτεινε coll. p[1]
14, 17 συνεσφαίρωσε p

14, 18 συνήγαγε p
διέκρινε pp¹
14, 19. 20 ἐποίησε (bis) pp¹
14, 20 ἀναβάλειν n
τὸν ἄνθρωπον p
14, 22 καθ' ἓν corr. m. al. n¹
14, 24 ἑκατόμβην n¹
14, 25 τοῖσ s
14, 26 παρατροπῶσ n παρατροπῶσιν s
15, 1 ὁ om. p
*15, 3 περὶ τοῦ μὴ ex μὴ περὶ τοῦ corr. m. rec. p
15, 4 πόλεσι p
θεὸν n corr. m. al.
15, 6 συμφωνοῦσι p
*15, 9 ἰλιεῖσ p
φέρουσι p
*15, 10 ἀρισταῖον p
15, 13 μήδιαν n
15, 14 καρχιδόνιοι n
15, 16 διαφωνῶσι p
15, 17 ἐπικαλοῦσι p
15, 19 πανηγύρισ n
τε τελευτηκῶσιν n τετελευτηκόσι p
15, 20 ἄγουσι p
15, 21 ἀποθνήσκουσι p
δειμοτελεῖσ n
15, 22 κοινὸσ n
15, 23 πᾶσα μεν πόλισ n
15, 25 ἄγοντασ n corr. al. m.
*16, 3 in ἀγένητον corr. al. m. n, s in γενητὸν corr. al. m. n, s γεννητὸν p
16, 4 αὐτὸν n
16, 5 προσκυνήσωμεν n
16, 7 οὐ add. m. rec. p
16, 10. 11 καὶ — κεραμεύς om. ns
16, 12 ἡ ὕλη αὐτῶι p
16, 14 παντευχὴσ p
16, 16 ἔχωμεν n
16, 22 εἰ τὰ om. n, ex corr. add. s
ἀναισθητὴν n
16, 23 ὄντοσ p
16, 28 παρὰ λειπόντεσ n
17, 3 ἐντυχωντεσ n
17, 4 εἰσκειμένην n, εἰ in ἡ corr. al. m.
ἄγουσα n
17, 6 γέγονε p
17, 9 αρμωσάμενον n
τὸν πλήσσοντα p
17, 13 εστε [del. al. m.] n ἔσται p, in mg. m. rec. ὥστε εἴτε superscripto γρ
17, 16. 17 στοιχεῖα — αὐτοὺς om. ns
17, 22 πλέον post ἐκελεύσθησαν coll. p
17, 23 καλὸν s
αὐτὰ] οὐ s
17, 25 ἐπωνόμακε p
*18, 7 σκέψασθε p
18, 11 πᾶσι p
18, 12 συγγιγνώμενοι n συγγινόμενοι p
18, 15 post Ὅμηρον add. καὶ εἰσίοδον εἶναι, τοῖσ ὑπ' αὐτῶν λεγομένοισ θεοῖσ· μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἡρόδοτοσ, ἡσίοδον γὰρ καὶ ὅμηρον, sed omnia punctis superpositis del. m. al. n
18, 17 θεογονίκην ns
18, 18 ex εἴδη corr. al. m. p
18, 22 σκιαγραφείασ n
18, 23 τοῦ σαυρίου p
18, 24 λελευκομένω n
18, 25 κοροπλαθικὴ p
19, 1 τύχω υ in ras. n
19, 2 εἰσθεὶσ n corr. m. al.
19, 3 δὲ del. m. rec. p
ante ἀναγλύψας add. καὶ m. rec. p
19, 5 ante Θεόδωρος add. καὶ m. rec. p
μιλήσιοσ p
καὶ πλαστικὴν om. p, in mg. καὶ πλαστικήν ita add. m. 1 ut ante ἀνδριαντοποιητικὴν legatur
19, 11 δ' ἐδάλον n

19, 13 *ἰδεκτέον* n
*αγγελίονοσ* n
19, 16 *αὐτὸν* n
19, 17 *διαπέφευγε* p
*19, 18 *δὲ εἰσὶ* p s
*19, 19 *δὲ* p
19, 22 *προσίασι* p
19, 23 *ἀναφέρεσθε* n
19, 24 *τε* om. ns
20, 1 *παρέχουσι* np
20, 5 *ἀλλὰ* om. in fine lineae n, s
*20, 6 in *παρέχω* corr. m. rec. p
*20, 7 *εἰληφόσιν* del. m. rec. p, *ἐξετάζειν — βασιλείαν* om. et *εἰληφόσι* in *εἰληφότεσ* corr. s
20, 8 *εἰληφόσι* p
20, 9 *ὡσ φησι* p
20, 11 *ἐκείνω* n
*σκέψασθαί* n
20, 12 *ὥς* om. ns
20, 13 *γινόμεθα* p
20, 15 *ὠκεανῶν* n
20, 16 *ἐξεῦρε* *ευρ* in ras. p, s
20, 17 *γενέσισ* n
*διεξῆλθε* p
*εἶπε* p
*20, 18 adnot. *βασιλείαν — ἄνωθεν* del. m. rec. p
*πάντα*] *πάντων* s
20, 21 *ὥσπερ* n
20, 25 *αὐτὸν* n
*ἱρακλεῖσ* n
*21, 2 in *ἄτροπον* corr. np, in p fuit *ἀτραπόν*
*21, 3 *τε*] *δὲ* n
*γύννιν* p
21, 5 *μαθὼν τῆσ ἀρχῆσ* p
21, 7 *γέα* n
21, 9 *τιμήσωσι* tum spatium VI litterarum p *τιμήσουσι σάσθεν* s
21, 11 *ἐκεῖνο — τεθεολογημένων* del. m. rec. p
*ἐκείνω* ns
*21, 13 *ἀγένητον* s

*21, 14 *γενητὸν* s
*ἐστι* p
21, 15 *ἔχων* n
21, 16 *γεννώμενον* p
*μέν* om. s
*21, 17 *ἀγένητον* s
21, 18 *γεννητόν* np
21, 19 *τοῦτο* n
21, 21 *ὄντωσ* n
21, 22 *καὶ* om. ns
22, 2 *στάσισ* p
22, 5 *συστεῖναι* n
*στοιχεῖον δύνατο* *ο* in *αι* corr. s
22, 6 *γένηται* ns
22, 9 *γινομένων* ps
22, 11 *ἔχων* n
22, 12 *ἐπιδεδιχὼσ* n
**γενητὸν* s
*οὐκ εὖ διάλυτον* p
22, 13 in *παραγενοίμην* corr. al. m. p, s
22, 16 *καὶ δήμητροσ* del. m. rec. p
22, 17 *δημήτεροσ* p
*τὸν* del. m. rec. p
22, 18 *εἴπων* n
22, 21 *τὴν θηλὴν αὐτῆι* p
*μυστηκῶσ* n corr. m. al.
22, 23 in mg. m. rec. *γρ κόρσησ γενομένη* p
22, 24 *οἷόν τε* ns
*διεξεληλύθασι* p
*ἐξέτεμε* p
22, 25 *αἰδόα* n corr. m. al.
22, 26 *τὸν* n
22, 28 *ὁ* om. s
*ἐπολέμησε* p
23, 5 in *περσεφόνη* corr. s
23, 6 *ἀνάγκη* post *εἰπεῖν* coll. p
23, 7 *τί σεμνόν τι ἢ χρηστὸν* p
*τοσαύτησ* p
23, 10 *τοῦ* ante *θεοῦ* add. sed postea del. p
23, 12 *ἂν* m. rec. in *τὰν* corr. p
23, 17 *θεὸν* om. s
*προτόγονον* n
23, 19 *καταποθῆναι*] *πο* abscissa in

p, m. rec. in mg. πωθῆναι πω tamen in τε corr.
23, 20 διενηνόχασι p
23, 21 ὑποδιαλάσσειν np
23, 22 ἀποκρινόμενον in mg. m. rec. p
εἰσὶ p
*δὲ np s
23, 24 δυσιδεῖσ n corr. al. m.
23, 25 σαρκοειδῆσ n
23, 30 μὲν om. s
24, 1 μην n μοι p corr. m. rec.
αἰρῆι p (η in ras.) αἰρῆ s
24, 6. 7 θεῶνται n
*24, 9 μοῖρ n μοῖρ' p
μενοιτιᾶδε ὁ n corr. al. m.
*24, 10 ἀδυνατῆι p
24, 12 τνούτοισ n
24, 14 τιτρωσκέσθωσαν σαν in ras. m. rec. p
ἀφροδίτην n
δηομήδουσ n
24, 15 τυδέωσ s
24, 16 ἄρεοσ s
24, 18 in ἀρίδηλον corr. m. rec. p
24, 19 ὁ (alterum) detritum p
24, 20 τοῦ Διός om. s
24, 20. 21 φαίνεται διομήδουσ p
24, 21 μαίνετο ο in ras. p
ὅτ' ἄρησ] ἀτάρησ n corr. m. al., ἅτ' ἄρησ s
ἐχεσπάλοσ p ἐχέσπαλοσ s
*24, 23 διηγῆι p
24, 26 ἔχυντο om. p
24, 27 τοι n
25, 1 καταβάλουσι n
λῆρον τὸν ἀσεβῆ p
25, 2 ὁ οὐρανὸσ s
καταρταροῦται n corr. m. 1, ταρταροῦται s
25, 10 in ἢ δὴ corr. p
*25, 11 in ἔρος corr. per ras. p
25, 12 στήθεσι p
ex ἐδάμασεν corr. p, ἐδάμασεν s
25, 13 ἰξιονιησ n (ἰ et ι in ras.), p
25, 14 ἀκρισιόνησ ns
25, 15 κούρηστε n
25, 18 ἐρηκυδέουσ n
25, 19 γεννητόσ p
ἐστι p
*25, 21 in ἀδμήτεια corr. p
26, 2 φώνον n
26, 3 φοῖβον p
26, 5 ψευδομάντην n corr. al. m.
in ἀπόλλων corr. s
26, 11 ἐμπεδοκλεῖσ n corr. m. al.
26, 12 τ' ἐπὶ κούρησ νωμᾶ s
26, 18 καὶ γαῖαν καὶ ἠέρα s
26, 22 συνκρίματα n
*26, 26 ἀγενήτω s
26, 27 ζεὺσ δὲ s
*27, 5 ἀγένητον s
*νομίζετε n (ε ex αι corr.), p
27, 7 ἄλλον ὄνομα n corr. al. m.
27, 8 ἤδη n corr. al. m.
27, 11 μὲν ὄντοσ p
27, 12 πιστεύση s
27, 14 συλαμβάνουσαν n abscissa in p, in mg. m. rec. συλλαμβάνουσαν ἄλλοισ, sed ἄλλοισ del.
27, 15 νομίζεται πάντων p
27, 17 ἄρσενος n
καὶ τέμνουσαν ns
27, 20 δὲ om. n
27, 21 καιρὸν p
γενόμενον ns
27, 25 τὸ] τῶι n corr. al. m.
27, 26 εἰ] ἤ n corr. al. m.
27, 28 ἀλλοιοῦτε n
27, 29 δὲ in δεῖ corr. al. m. n
27, 31 πεφυσιολογικότων n
28, 1 ἢ ἅ abscissum in p, in mg. m. rec. καὶ
παρα n corr. al. m.
28, 2 εἴσοδοσ n corr. al. m.
φύσιν αἰώνοσ n φάσιν αἰῶνα s
28, 3 εἰσι p
λέγοντεσ n
28, 6 in ὤκησεν corr. s
ταφὴ om. s
ὠσιριακεῖ n corr. al. m.

28, 7 *καὶ* add. al. m. p
28, 8 *ἀποπίπτουσι* p
*in *τοῦ* corr. s
28, 13 *κεραυνῶν* n corr. al. m.
*28, 14 *η* in *εἰ* corr. m 1., *ἤ* restituit m. al. n
28, 16 *ὑπ'* ns
*λόγοισ* n
*βεβαιοῦσι* p *βεβαιοὺσι* n
28, 18 *μίξισ τοῦ διὸσ* p
*28, 19 in *ἀποπίπτοντεσ* corr. m. rec. p
28, 20 *ἔχουσι* p
28, 21 *ἐπεὶ* n corr. m. al.
28, 21 *συντετήκησαν* n *συντετήκεισαν* s, supra *συντετήκασι* m. rec. *γρ θεί* p praeterea in mg. m. rec. *συντεθείκασιν ἢ συνήκασιν*
28, 25 *κυβερνίτην* n
*ὤφελοσ* n
29, 4 *εἰσὶ* p
29, 7 *γίνεσθαί* ps
29, 9 *ἑτέρουσ* s
29, 10 *νομίζεται* ns
29, 11 *εἴδολα* n
29, 15 *μάρτυσι* p
ante *ἀκριβοῦντεσ* add. *καὶ* al. m. p
29, 19 *τοὺσ φαύλουσ* ns
*29, 20 *ἀγένητον* s
*29, 21 *ἀγενήτου* s
*τὸν* n
29, 23 *εἰρηκόσι* p
29, 26 *που*] *τοι* p
30, 2 *οἰκία* n corr. al. m.
*ἀπαγγέλειν* n
30, 3 *γέννησισ* n
30, 4 *καὶ λεγέσθω* add. m. 1 p
30, 11 *ἐπιχεόμενον* p
*30, 12 *τὸν* p
30, 17 *ἐπειδὴ* s
30, 19 *γινομένοισ* p
*τῶ* n
30, 20 *ἀβασανίστουσ* n
30, 23 *μὲν* ante *δὴ* superscr. s (ex Platone)
31, 1 *ἐπικαλούμενοσ* ns
31, 2 *τοῦ ἀπὸ*] *ἀπὸ τοῦ* p sed *τοῦ* del.
31, 3 *τοῦτο* n
31, 5. 6 *τῶι θω* n *τῶ θεῶ* s
31, 8 *χαμόθεν* ps
*31, 9 *ἀγένητον* s
**γενητοῦ* s
*31, 12 *δὲ* ps
31, 19. 20 *ἅγιον πνεῦμα* p
*31, 21 *ὁ υἱὸσ* s
31, 23 in *αὐτὴν* corr. p
31, 26 post *θεῷ* add. *ὡσ τῆ φιλία τὸ νείκοσ κατὰ τὸν ἐμπεδοκλέα. καὶ τῆ ἡμέρα νὺξ κατὰ τὰ φαινόμενα· ἐπεὶ κ'ἂν εἰ ἀνθειστήκει τί τῶ θωι ὡς τη φιλία τὸ νεῖκοσ κατὰ τὸν ἐμπεδοκλέα· καὶ τῆ ἡμέρα νὺξ κατὰ τὰ φαινόμενα· ἐπεὶ κὰν εἰ ανθειστήκει τί τῶι θωι* n *ὡσ τῆ φιλία τι νεῖκοσ* s
31, 27 *δυνάμη* n
32, 1 *συνὑπάρχων* n
*χρώα* corr. al. m. n
*σώματα* n *σώματοσ* s
32, 2 *ὄντωσ* n
32, 3 *συγκεχρωμένου* n
32, 5 *ἔχων* n
32, 6 *λυποὶ* n
32, 7 *πιστευόμενον* s
32, 8 *γέγοναι* n corr. al. m.
32, 10 *γενηκὴν* n
32, 11 *δὲ* nps
32, 14 *αὐτοὺσ* n
32, 15 *ἡμῶν* s
32, 17 *οἷοι* post *δὴ* add. al. m. n, post *γεγόνασιν* p om. s
32, 18 *ἐποίησε* p
33, 1 *γίγαντες ἐγεννήθησαν* p
33, 3 *καὶ θεολογικῆσ* add. m. rec. p
*πειθανοῦ* n
*θαλαττουσῶν* n corr. al. m.
33, 5 *καὶ* om. s
33, 7 *ἄγγελοι οἱ* n *οἱ ἄγγελοι* p

ἐκπεσῶντεσ n corr. al. m.
33, 13 τῶν om. p
33, 14 διοικῇ n
33, 18 δ'ἐναπίπτοντεσ n
τ'ἀτὰρ s
33, 20 ἄφεσία n corr. al. m., ἀφουσία s
33, 21 ἐποίησε p
τίνοσ αὕτη superscr. ἢ τοι p
33, 23 εἰσορῶντεσ n [ex silentio]
33, 25 ἀριστοτέλην p
33, 26 ἐποίησε p
34, 5 λόγω n
in τοῦ ἐναντίου corr. m. rec. p τοῦ ἐναντίου s
34, 6 ταύτασ post ἐπιφορὰς coll. p
34, 12 φέρεσθε n
ante τοῦ add. αὐτοῦ s
34, 14 γεγονῶσ n corr. al. m.
34, 17 κοινωνὸν n
post λόγον add. καὶ τῇ κατὰ τὴν γένεσιν φύσει, ἕνα καὶ κοινωνὸν ἐπέχουση λόγον n
34, 19 μένοντι] λέγοντι p
34, 21 ἄλλος] ἄλλωσ n corr. al. m.
34, 24 ante οἱ add. καὶ s
34, 27 γεγόνασι p
34, 28 ὀνόμασι p
35, 3 ἄρτεμην n corr. al. m.
35, 7 τέλειοσ nps
ἀΐδιοσ ns ο in ω corr. s
35, 10 πάρειον n corr. al. m.
35, 16 περιαλείφουσι p
στεφανοῦσι p
ἄνδρα p
35, 17 ὁ (alterum) om. s
35, 19 τῶι [ex τοῦ corr. m. 1] δε τῶι ἀλεξάνδρω n corr. al. m., ὡδτῶ [?] ἀλεξάνδρω s
35, 23 σύστισ n corr. al. m., ex στάσισ corr. p
*35, 24 δὲ ps
αὐτῶν n ἑαυτὸν p
ὃν] ὧν s
35, 27 νερύλλου s
36, 3 ἀναπλάττουσι p
κυοῦσι p
36, 8 ex γινομένη corr. al. m. p
τῆς om. p
36, 9 εἰδωλομανουσισ n corr. m. al., εἰδωλομανούσασ s
ἁπλῇ s
*36, 12 ἐναποσφραγίσηται p ηται in ras.
περι αὐτῆσ ψευδεῖσ p
36, 17 παρέχουσι p
ἑαυτὴν p
36, 18 λογικὸσ n
36, 21 περὶ om. p
36, 26 post τῶν add ὧν s
36, 28 πολλῶν s
36, 30 ἀνθρώποισι p
post Ἕλληνες add. τοῦτον s
37, 1 ὀνομάζουσι p
37, 6 ἴσοδοσ n
ἡρώδοτοσ n corr. m. al.
37, 7 ἴσοδοσ n
37, 9 βασιλείασ n
37, 10 θεοσεβείασ p
37, 11 μὲν οὖν ps
37, 12 ἄρσενασ p
37, 13 in ἱέραι, tum in ἱερείαι corr. s
ἴσοδοσ n
37, 14 ἄγαλμα — καθάπερ detrita in p, m. rec. in textu restituta λμα ἐὰν γυναικῇ ..... εστι κα, alt. m. rec. superscripta ἐν δαμάλησ σχήματι ἰδεῖν ἐστι
37, 15 ἰῶ p
γράφουσι p m. rec. in loco detrito
37, 16 ἢ οἱ] ἢι ἡ n corr. al. m.
37, 17 εἰστορίαν n corr. al. m.
37, 19 ηρώδοτοσ n. m. al. corr.
ἔλεγε p
37, 20 ἱστορίαν p
37, 21 μὲν θεῖα νῦν ns
37, 22 ἤκουων n corr. al. m.
37, 23 αὐτέον n corr. al. m.
38, 2 λόγουσ p
38, 3 μηενομίσθαι n corr. al. m.
38, 4 δηλοῦσι p

38, 5 τοὺσ ἀνθρωπουσ τοὺσ ἄλλους θνητοὺσ p
38, 6 νομίζουσι p
38, 8 βουσίρει p νουσίριδι [ν erorre pro β lectum esse uidetur] s
πόλει n πόλι s
*in ἀνάγουσι corr. p
38, 9 in ἴσιδι corr. p, ἴσει s
μοι πρότερον ps [?]
38, 10 θυσίαν ns, ex θυσίαν corr. p
38, 11 ἐστι p
38, 13 ἄνοισ ὅσ n corr. al. m.
38, 15 ex τὸ ὄνομα corr. p τοὔνομα s
38, 15. 16 ὄπισθεν — Ἀθηναίης om. p, add. in mg. m. 1
38, 16 τύχου n
38, 17 κριπῖδι s
*38, 19 δείκηλα p
38, 21 ταραχεία n τὰ ῥαχεία s
38, 22 σφίσι p
κομισθῆναι s
περιδείγματα s
38, 24 πεποιεῦμαι p
39, 1 ἐλλήνον n
39, 12 ἀγανὸν μισθῷ s
χρυσὸν n corr. al. m.
39, 13 ἀνπνοὰν s
39, 16 εἰ s
*39, 17 δεξίωμα s
βροτοῖσιν p
*39, 23 ἀμφιάρεω p
40, 3 σεμνὸς om. p
40, 5 ex σεμήραμισ corr. n.
*40, 7 σεμίραμιν ex corr. al. m. n, p
40, 9. 10 καθ' αὑτοὺσ p
40, 14 *βασίλευσε s βασιλεὺσ superscr. m. rec. τὲ p
40, 17 ἔσσαν s
40, 18 δὲ (prius) p
40. 20 ex μετεδίδωσαν corr. n
40, 21 μετέχειν p
40, 27 ἐπισκιάζειν p
41, 1 in ἄντρον corr. p ἀντ///ον n
βλέπεισ s
41, 2 ex σωρὸν corr. n
*41, 3 ἀγένητοσ s
*41, 6 in mg. m. rec. γρ ἔρωτεσ p
41, 8 in εἰσὶ corr. p
41, 11 σεμνοποιήσαντεσ n
41. 12 ἑαυτῶν p
41, 15 ἐλήλεκται p
41, 17 καὶ οἰόμενοι om. p
41, 21 προσπολεμίαν p
41, 23 ἡράκλητοσ n corr. al. m.
δὲ om. p
41, 27 οὐθὲν n
41, 28 ex τεινων corr. n
41, 31 ἐμαυτῶν n corr. al. m.
42, 1 in ἕκαστοσ corr. al. m. n
in ἂν corr. s
*γένοιτο p, ex corr. al. m. n
42, 14 in πάρεργα corr. s
ἀπολύμεθα n corr. al. m.
42, 18 τοῖσ p
42, 20 ἐχρῆν p
42, 23 πεπαιδευμένον p
γυναικὶ δε ἀδελφηῖ p
42, 25 ἐποίησε p
οὕτωσ n
42, 26 βασιλεὺσ θέλων n *βασιλεῦσαι θέλων s
43, 2 μεμοίχευκεν αὐτὴν p
43, 3 ἔπλασε p
43, 6 αν om. p
ἀπιστηεν n corr. al. m.
43, 8 ὑμῖν p superscr. ἡ al. m. sed postea del.
δεσπότησ superscr. ω̃ m. rec. p δεσπόται s
43, 10 ὅσ in mg. s
43, 25. 26 μένει p
43, 29 τῷ n
44, 1 τῶι n
44, 7 μοιχᾶτε n
ἐπιπρέπων p
44, 9 τέθνηκε p
ἔστι p
44, 11 ἔπλασε p
44, 12 ante τοῦ add. εἰσ p m. rec., s
44, 14 ἀκούωμεν n
44, 16 ἀρρένων s
44, 17 ἐν om. p

ὅσον n
44, 19 ἀτιμοῦνται p
44, 20 ἀλλ᾽ ἀπὸ s
44, 25 συμπεσόντα s
45, 1 ἀκούουσι p
45, 5 ex ἔξεστι corr. p
οὐδὲ γὰρ p
ex ἐπαρκεῖ corr. p
45, 6 in δικαιοσύνησ corr. p
ἀλεξικάκοισ p
45, 8 σπάσασθαι ps
45, 14 τηλικοῦτα n corr. al. m.
45, 15 κἂν om. p
*45, 16 ἀνδροφονίαν p
οὐχ ἢ] οὐχὶ p
45, 19 φωνευόμενον n
45, 21 καὶ] εἰ s
45, 22 λόγων n
45, 25 μέλλειν ps
46, 2 οὐ κρατοῦντεσ p οὐκ ἄρχοντεσ n m. al.
46, 3 ἂν om. p
46, 4 τάφω s
46, 6 ἀναστησώμενα n corr. al. m.
46, 7 αὐτὸσ detritum in p, m. rec. αὐτῶν
46, 18 λόγουσ n corr. al. m.
46, 28 ex γενομένων corr. m. rec. p
47, 3 ἐπιδεδιχότι n corr. al. m
47, 6 τὰσ ἀρχὰσ n
47, 7 κατὰ om. ns
δικαιώτατον n
47, 10 superscr. κελευόμενα s
47, 11 superscr. ὑπηρετοίημεν s
48, 3 in τοῖσ οὖσιν n corr. al. m.
48, 4 τι om. s
48, 12 κατέλειπον n
48, 15 καὶ | καὶ p
48, 16 ἀπογινώσκουσι p
*48, 17 ex αὐτοὺσ corr. m. al. n
48, 19. 20 τῶν δὲ — ἀληθείασ om. s
49, 1 μὴ om. c
49, 2 superscr. al. m. ἑκατέρῳ c
in χρείασ corr. s
49, 6 προσήκοντοσ n corr. al. m.
49, 8 σπέρμασι p
*49, 9 ὑγιεινῶν n ex corr. m. 1, p
49, 10 προκαθάρασ pc
49, 11. 12 ἐθέλων διδάσκειν p
49, 13 ὑποικοιρούσησ n
49, 15 προστάσσομεν p, ex προστάσσομεν corr. c
49, 18 τοῖσ σκοποῦσι s
εὑρίσκωμεν n
49, 24 διαποροῦσι c
49, 25 εἰ] ὅτι c
49, 26 ἐγγίνεται εται in ras. al. m. n
49, 27 adn. γὰρ om. c
49, 29 ex οὖσι corr. p
49, 30 ἔργων n ω in ο corr. al. m.
50, 1 ἀκρίτωσ om. c
50, 3 in μηδεμίαν αἰτίαν corr. al. m. n
in τῇ corr. al. m. n
50, 4 ante γένεσιν add. φύσιν p sed del.
in γενέσει corr. al. m. n
50, 8 ὂν om. c
50, 9 πάντη η in ras. n πάντα s
50, 10 αὐτῶν om. p
50, 11 ex τούτω corr. al. m. n
50, 13 ex ἀληθευσιν corr. m. rec. p
50, 14 γενήσεται om. s
50, 15 per rasur. corr. in γίνεται n
50, 17 τε om. p
50, 18 οὔται m. al. in οὔτε, tum m. al. in οὔτ᾽ ἂν corr. n
50, 19 τὸ παράπαν δυνηθείη p
ἀγνοῇ n
50, 22 ἐγχειρήσειε pc
50, 23 in σωφρονοίη al. m. corr. n
σωφρονοίη p
οἰκείαν c (Ottonis testimonio)
ἐπισκέψεται m. rec. in loco detrito p
ex ἐνχειρήσασ al. m. corr. n
50, 24 ἐπιτελέσειε pc
*50, 25 τε om. p
50, 26 ὅπη c
50, 27 in τῶν στοιχείων corr. al. m n
50, 29 in δοκοίη m. al. corr. n
ὁ in ῶ, tum in εἰ m. rec. corr. p
50, 30 in ἕκαστα al. m. corr. n

50, 32 ἔμελλε pc
ex τὸ δόξαν λήψεσθαι litteris α et β superpositis corr. p
50, 33 ex ἀνθρωπίου corr. al. m. n
51, 1 εἴληφε pc
51, 3 in σφετέρων corr. al. m. n
γινόμενα p
51, 6 γινόμενα p
51, 9 ἐποίησε pc
51, 12 ex τούτω corr. al. m. n
51, 14 πρώτων pc ex πρῶτον corr. al. m. n
51, 15 ἧσ in τῆσ αὐτῆσ corr. al. m. n
*παρ' αὐτοῖσ c ex παρ' αὐτῆσ corr. m. al. n παρ' αὐτῆσ s
παρὰ τῆσ p
51, 16 νενομισμένησ p
*in οὐσίαν corr. m. al. n
ex ἀνήδεον corr. al. m. n
51, 17 εἴδεσι pc
51, 20 τῷ om. s
ἐστι pc
51, 22 ἄφθαρτον s
51, 24 πλήθει c ex πλήθη corr. al. m. n
51, 25 εἴωθε pc
51, 27 κἂν prius] καὶ n
χωρῆσαι corr. al. m. ex χωρήσ/// n χωρήσειν s
51, 29 in συνδιαλυθῆ corr. al. m. n
in ἐνεχθῆναι corr. al. m. n
51, 30 ἔδοξε pc
52, 2 δέ γε in δὴ γὰρ corr. al. m. n
φασὶ c
52, 3 ἰχθύσι pc
52, 5 προστυγχάνουσι pc
52, 11 τῶν ἀνθρώπων in mg. habet p
52, 12 ὁπόσα] ὁμοίωσ ὥσ c
52, 14 ex πᾶσιν corr. al. m. n πᾶσιν s
52, 15 γέγονε pc
52, 16 τούτων c
52, 18 ἐγένοντο c
52, 19 ἐπιτραγωδοῦσι pc
λιμῷ c
ex ἐπιτολμηθείσασ corr. p
τεκνοφαγίαισ p
*52, 20 γεννησαμένων c ex γενησαμένων corr. al. m. n
in ἐδηδεσμένουσ corr. n ἐδηδομένουσ c
52, 22 ἐπισυνείρουσιν οὐ παρὰ βαρβάροισ μόνον ἀλλὰ καὶ παρ' ἕλλησι c
ἕλλησι p
52, 31 ex τότε corr. al. m. n
53, 3 γεννωμένων s
53, 4 πᾶν] παρ' c
53, 8 ὃ] ὅτι ns
*ἀνάγκησ pc ///ἀνάγκησ n αν ἀνάγκησ s
53, 9 προσφυῶσ n
53, 14 οὖν om c
53, 15 προσπελάζειν npcs
53, 16 τὴν om. p
53, 17 ἀποκριναμένων p
53, 18 ex ἰπατη corr. m. al. n
53, 19 ex τρέφην corr. al. m. n
ἐκβέβηκε pc
γε] δὲ p
53, 20 γινομένησ om. c
ἐσ p
53, 21 πέφυκε c
53, 22 καταλειφθήσησ s
53, 24 περιττεύοντοσ ἢ πλεονάζοντοσ c
περιττεύοντος in ἐλλείποντοσ corr. al. m. n
53, 25 εἰωθότωσ τω in ras. c εἰωθότοσ ex εἰοθότοσ m. rec. corr. p
53, 27 ἑκάστου c
53, 29 γενομένησ p
53, 31 τι om. p
ὅσον c
54, 3 δυνάμεσι pc
54, 4 πέφυκε pc
54, 7 ὀνομάσειε pcs
54, 9 ἐπισχυθέντα in ἐπεισχυθέντα corr. s in mg. add. ἐπεισαχθέντα, in mg. ἐπισαχθέντα n
54, 10 τὴν εἰλικρινεστάτην in mg. ns
ταύτην μὲν τὴν εἰλικρινεσ-

*τάτην* p
54, 11 ex *ἀμφισβητήσιεν* corr. al. m. n
*τῷ σώματι τῷ τρεφομένῳ* c
*συμπλεκομένην* p
54, 12 *μέρεσι* pc
54, 13 *δὲ* np
*ἔχοντοσ* n
54, 15 *εὐμαρία* n
54, 18 *ἀλόγωσ* superscripto *ἄλγα* s
54, 21 ex *πάντοσ* corr. al. m. n
54, 24 *διήρηται* c
54, 28 *ποιοῦ*] *τοιούτου* s
54, 30 *οὐδὲν ἂν* et post *ποτὲ* c
54, 31 *ἔστι* pc
55, 2 *πλέον* c
55, 5 *βελτίωσιν* n
55, 6 *δυνάμεσιν ἡττηθὲν* c
55, 7 ex *φέρων* corr. al. m. n
55, 8 ex *ἀσύγκατον* corr. n ex *ἀσύγκριτον* corr. p *ἀσύγκριτον* s
55, 14. 15 *ἐκ* — *συνισταμένων* om. ns
55, 15 ex *ὄντωσ* corr. al. m. n
*οὐδὲ τὴν*] *οὐθ' ὅλωσ* c
55, 16 *ὡς*] *εἰσ* ns
55, 18 *τοῖς* om. c
55, 19 *οὐ χολῆσ οὐ πνσ* in mg. n om. s, *οὐ πνεύματος* om. c
55, 24 ex *μεταβληθῆσαν* corr. al. m. n
55, 24. 25 *τοιαύτησ* c
55, 28 *προσείληφε* pc
*ταύτηι* pc
55, 30 *φροντίσι* pc
55, 31 ex *λύποισ* corr. al. m. n
ex *κανάτοισ* corr. al. m. n
56, 1 *ἐκ καύσεωσ* s
*ἐπιγενομέναισ* n
56, 2 *συμμεταβαλομένων* n
**πιμελῆι* pc
56, 3 *γινομένων* c
56, 8 *πλείωσιν* n *πλείοσι* pc
56, 9 *πέφυκε* pc
*56, 10 *ἐξειλεγμένην* c ex *ἐξηλεγμένην* corr. p
56, 11 *συνεξέπλησε* pc ex *συνεξέπληξε* corr. s
56, 13 *κατὰ*] *παρὰ* n
56, 14 *ἐπεκεῖνοι* n
ex *αὐτὸν* corr. al. m. n
56, 18 *μιανθῶσι* pc
56, 19 *τινες* om. c
56, 22 in *τρυφὴν* corr. c
56, 23 *ἀπὸ κληροθέντων* n
56, 24 in *μεμοιρασμένων* corr. s
56, 25 *τοῦ αὐτοῦ* p
56, 26 *γίνεται* n
56, 27 *ἔχουσι* pc
*ἀνθρώποις* om. c
56, 29. 30 *ὥσπερ* — *συγκεχωρημένων* in mg. p
57, 1 *σφίσι* pc *φησιν* n *φησὶ* s
57, 2 *οὔτ'* om. s
57, 5 ante *οὐκ* add. *βρώσεωσ ἢ πράξεωσ* ns
*δεομένησ* n
*μέρεσι* pc
57, 6 *χωρίοισ* p
57, 9 *περὶ* s
57, 12 *ἔσχε* pc
57, 19 *ἁρμονίασ* s
57, 20 *ἢ-διαλυθέντος* om. ns
57, 21 *ἄκαιρον* c
57, 22 *μὴ* om. s
57, 25 *καὶ* om. n
58, 6 *φεῖσαι* superscripto *ῃ* p
*παρὰ* pc
*δυνατὸν παρὰ θεῷ* c
*τῶ θεῶ* s
58, 10 *αὐτῶι* n *αὐτῷ* c *αὐτῶ* p
58, 11 post *ἀνάξιον* add. *ἢ ὠσ ἄδικον* s
ex *αὐτῶν* corr. al. m. n
58, 12 *θεωρῆται* n
**αὐτόν* p
58, 16 *βλάβη* s
58, 18 ex *ἐμψύχων* corr. al. m. n
58, 19 *τισ* ex *τησ* corr. n
58, 20 *ταύτη* p
58, 21 *ὑπείκοντα νῦν* p
58, 25 *ἢ* n
58, 27 *τοῖσ αὐτοῖσ* c
*τούτησ* n
58, 30 *οὐδὲ τοῦ δικαίου μία* p

58, 31 *οὐδὲ* ps
59, 1 *φήσειέ* s
59, 1. 2 *σώφρων ὢν* s
59, 2 *ὅτι* in mg. habet n
59, 3 *κατοικοῦσαν* c
59, 4 *ἀπαθῆ* n
59, 6 *φθαρτὸν*] *φθαρτῷ* c
*οὐδ' ἀφθαρτάδικηθήσεται* n *οὐδ' ἄφθαρτον ἀδικηθήσεται* s *οὐδ' ἀφθάρτω ἀδικηθήσεται* p *οὐκ ἀδικεῖται δῆλον ὅτι οὐδὲ ἄφθαρτον ἀφθάρτῳ συνὸν ἀδικηθήσεται* c
*οὐδὲ* p
59, 7 *τοῦ* in *πῶσ* corr. p
59, 10 *ὅπερ-ἀπαθέσ* in mg. n, in textu *τοῦτἔστιν τὸ φθαρτὸν ποιῆσαι σῶμα καὶ παθητον* sed del.
59, 11 *πρῶτον* n
59, 16 *γὰρ* ex corr. add. p
**λέγειν* pc ex *λέγει* corr. al. m. n
59, 18 *κεχωρισμένον* ns
59, 21 *ὁ* add. al. m. n
59, 27 *προσῆκε* pc
60, 1 ex *προανήργειν* corr. al. m. n
60, 9 *τὸ* (alterum) om. p
60, 10 in *δεύτερον* m. rec. corr. p
60, 11 *ἐξ* om. n
60, 12 *ἐπιφύει* ns
60, 14 *προκαθαίρων* p
60, 19 *ἅπασι* c
60, 20 *ἰδίας* om. c
60, 21 *τίσι* c
60, 25 *ἐκείνων* n
60, 26 *καὶ* om. c
60, 30 *μὴ εἶναι* c
60, 33 post *πότερον* add. *ἁπλῶσ καὶ μάτην γέγονεν* sed del. n
*60, 33 *τῷ* c
**αὐτὸν* c
61, 1 *διαμένην* corr. al. m. n
61, 1. 2 *εἰ — τινὸς* om. s
61, 4 *κοινώτερον* n
61, 6 ex *πρόσθεν* corr. p
61, 7 *πεφρόντηκεν* c
61, 8 *ὁλικῇ* c
*καὶ φυσικῇ στοργῇ* c
61, 11 *οἰκείαν* c
61, 17 *ἐπεὶ* n
**τῷ* c *τῶ* ex *τὸ* corr. p
*οἷοντε* n **οἷόν τε* pc
61, 18 ex *γενωμένουσ* corr. al. m. n *γενομένουσ* c
61, 21 *ἐποίησε* pc
61, 24 *οὐδὲν ἂν* post *ἂν* om. c
*ἂν* ex corr. add. p
61, 25 *ἐποίησε τὸν* p
62, 1 *χρῆσθε* n
*ἔσται* s
62, 2 *ὑπάγην* n
*ὑποτάττων* n **ὑποτάττειν* c
*οὖσι* pc
62, 5 *τοῦ θεοῦ* ns
62, 7 *εἴτ'* s **ἢ* p *μήτε* c
62, 8 *κοινώτερον* n
62, 9 ex *ἑαυτῶν* corr. n
62, 10 *τὸν ἄνθρωπον* pc
62, 12 ex *ἐξαπτομένων* corr. p
62, 13 *σβεννομένην* n
62, 14 *κοινώτερον* n
62, 15 *ἀπένειμε* p
*ὁ θεόσ* c
*αὐτῶν* c
62, 16 *ἐπιφερομένοισ* c
*62, 17 *μεμοιραμένοις* pc ex *μεμοιραμένησ* corr. n *μεμοιρασμένοισ* s
*ποιητήσ* p in *ποιήσασ* corr. m. 1 n
62, 18 *τε* om. p
62, 19 *συνεπώμενοι* n
*συνδιαιωνίζουσιν* n
62, 22 ex *γέγωνεν* corr. n *γέγονε* c
*γέγονε* pc
62, 23 *παύεται* s
62, 24 *ἐν* om. p
62, 26 *πέφυκε* pc
62, 27. 28 *οὐδεμίαν* om. c
62, 28 *οὐδέπω τε* n
62, 31 *γέγονε* pc

63, 2 *γέγονε* pc
in *διακονούσησ* corr. s
63, 2. 3 *πέφυκεν πέφυκε* p *πέφυκε πέφυκε* c
63, 4 ex *προσπίπτων* corr. al. m. n
63, 6 *πέφυκε* pc
63, 7 *τῆσ ἡλικίασ* ns
63, 14 *ἐλπίζωμεν* n
63, 18 *ἀθανάτου*] *ἀσωμάτου* c
63, 20 *δεδομένων* pc
63, 21 *κατεσκεύασε* pc
*63, 24 *τῶι* pc
*63, 25 *πᾶσι* p ex *πάση* al. m. corr. n *ταύτῃ* c
63, 26 *θεωρεία* n
*συνδιαμένειν ἀεὶ θεωρίαι* p
63, 27 *εἴληχε* pc
63, 32 *παρῆκται* om. s
64, 8 *διὰ* om. c
*ὁποσοῦν* n
64, 9 *ἢ* om. c
64, 10 *ἥτις* om. c
*οὐδὲ ἐκ* p
64, 15. 16 *καὶ — πρώτοις* om. ns
64, 17 *ἀκολουθῇ* n
**τῷ* pc
64, 18 *ἢ*] *μήτε* c
64, 19 *συγχωρεῖν* s
64, 20 *χρῆναι* in *χρῆν* corr. p *χρὴν* ns *χρῆναι* c
64, 24 *εἴληχε* pc
64, 25 *ἢ*] *τί δὲ* p
64, 26 *πρῶτον* c
64, 27 *τουτέστι* c
64, 31 *καὶ* p
**συνυπάρχωσιν* c *σὺν ὑπάρχουσαν* n [in *συνυπάρχουσιν* al. m. corr.] *συνυπάρχουσαν* s
64, 32 *παρέχονται* npc
65, 11 *κατορθώσαντοσ* n
65, 12. 13 *τοῦτ' ἔστι — ἀνίστασθαι* om. p
65, 14 *οἳ καὶ* n *ὃ καὶ* p om. c
65, 19 *σώμασι* pc
65, 28 *ἀπεκλήρωσε* p
*ὁ θεὸς* c

65, 30 ex *γενωμένοισ* corr. n *γενομένοισ* ex *γεννωμένοισ* corr. s *γενομένοισ* c
*γίνονται* c ex *γεννῶνται* corr. s
65, 31 *καταλήξωσι* pc
66, 1 *ὄντωσ* n
66, 7 *τῷ* n
66, 11 *τούτοις* om. c
66, 12 *ἔστι* pc
66, 14 *ἐξὸν* n
ex *μερὸν* corr. al. m. n
66, 17 *δείκνυσι* pc
66, 17. 18 *καὶ διαλυθέντων* om. p
66, 24 *διαμένην* n
66, 27 *τῶν* n
66, 28 *ἐσαεὶ* c
66, 28. 29 *ἀδύνατον διαμένειν* p
66, 29 *γενομένησ* ns
66, 32 *πάθεσι* pc
67, 3 *περ ἀνθρώποισ* n *παρ' ἀνθρώποισ* s
67, 10 *λογιζόμενοι* p
67, 12 ante *φύσις* add. *ἔχει* ns
67, 22. 23 *λόγοσ βούλεται* p
67, 25 *ἐλπιζομένην* c
67, 28 *μὴ* om. ns
67, 30 *θεωρεῖτε* n
68, 3 *διακόπτην* n
68, 7 *ζωὴν λέγειν* p
68, 9 *πατέρων ἢ προγόνων* c
*68, 16 *ἥτισ ἣ* in ras. p
*αὐτῇ* c
*68, 18 *διακόπτηται* pc
68, 24 *ὑστέρων* c
*68, 25 in *ἀδιαπλάστωι* corr. al. m. ns
69, 6 *τοῦτον* n
69, 9 *πρώτην* om. ns
69, 10 ex *τελείωσησ* corr. al. m. n
69, 12 *οὖν* om. c
69, 14 *γενομένων* p
69, 16 *πολλῷ* c
69, 19 *τῆσ ἀληθείασ* c
69, 26 *λαμβάνουσι* pc
69, 27 *καὶ δι' ἣν* om. s
69, 31 *ἥρτηντε* n
69, 32 *ἔχει* c

70, 8 *γινομένων* s
70, 10 *φρονοῦντεσ* n
70, 11 *τὴν γῆν* c
ex *ἐπιτρόπευτον* corr. al. m. n
70, 14 *ἐπιμελείασ* c *σ* ex corr.
70, 14. 15 *δεῖται* — *ἐπιμελείασ* om. c
70, 15 *πέφυκε* pc
70, 17 ex *διερει* corr. al. m. n
*νῦν* om. c
70, 18 ex *ἐθέλην* corr. al. m. n
*70, 25 *δὲ* c
*λέγω δὲ συναμφότερον* om. s
post *συναμφότερον* add. *φερομένησ. ἐπιτοῦτον* [*ἐπὶ τοῦτον* c] *φέρεσθαι καὶ την* [*τὴν* c] *δίκην· λέγω δὴ* [*δὲ* c] *συναμφότερον* nc
70, 27 *πεπραγμένον* c
70, 28 *τὸ συναμφότερον* s
71, 3 *ἑκάστου* c
71, 4 *συμβαίνων* n in *συμβαῖνον* corr. p
71, 5 post *διὰ* add. *δὲ* p
71, 7 *ἀπειράστουσ* s
71, 9 *ἐπηρίαισ* n
71, 10 *οὐ* c
71, 16 *καὶ σκεδαστὸν* om. c
*διασκεδαστὸν* p
71, 19 *κομήσηται* n
71, 21 *τὴν* om. prtxy
*71, 23 *χρήσαιτ'* nc prtxy
71, 24 ex *πλείωσι* corr. al. m. n
71, 27 *πρὸ*] *περὶ* c
71, 28 *δοξάζουσι* pcr
*ταῦτα* ns
72, 2 *γενομένων* c
72, 4 *γίγνοιτο* txy
72, 5 *πλείων* n
72, 8 *κτηνώδησ* [*κτηνώδη* δ] *βίοσ καὶ θηριώδησ* txy δ
ante *ἀρετὴ* add. *καὶ ἡ* x [sed punctis suppos. del.], y
72, 10 *ἀγαθὸν* prtxy
*κοινὸν* om. c
*72, 11 *δὲ* om. c
72, 15 *βεβιομένων* n
72, 22 *ᾧ* c
72, 23 *οἷα τε*] *δύναται* c
72, 24 *μυρίοισ* ex *μυρίουσ* corr. al. m. n
72, 26 ex *λύσιεν* corr. n *λύσειε* pcrtxy
72, 27 ex *ὕβρη* corr. al. m. n *ὕβρη* r
72, 28 *ὑβρίσαι* t
72, 30 *τούτοις*] *ταύτῃ* s
73, 1 *πᾶν* prtxyδ
73, 2 *τῶι φθαρτῶ σώματι* prtxy
*ἀρκέσειε* pcrtxy
73, 3 *κατὰ* ty
73, 4 *ἐργασμένων* t
73, 6 ex *σβέσεισ* corr. al. m. n
73, 7 ex *συνδιάλυωμένησ* corr. al. m. n
73, 8 *ἡ ψυχὴ* post *ἄλυτος* coll. prtxy
73, 10 ex *σωιζων* corr. al m n
73, 11 *μὲν* om. ns, ex corr. add. m. 1 p
73, 12 ex *ζόντων* corr. al. m. n
73, 14 *ἐπεισκυληθήσεται* t
*73, 16 *ἀθεότησ* pc rtxy α
*χορείη* n
73, 19 *τῆσ δικαιοσύνησ* c
*ἐπειδὴ* txy
*θεμητὸν* n
73, 21 *οὐ* — *δίκαιον* om. s
73, 22 *διαπραξαμένου τὴν* om. n add. al. m
73, 23 post *διαπραξάμενος* add. *τὴν δικαιοσύνην* sed post del. p, *τὴν δικαιοσύνην ἢ τὴν ἀνομίαν* t
73, 26 *τε*] *μὲν* c
*ἀδικήσεται* t
73, 28 *κατορθώμασι* c
73, 29 *πολλάκισ τυγχάνειν* c
73, 32 *συνδιήνεγκε* c *διήνεγκε* superscripto *συν* p *διήνεγκε* r
74, 2 ex *ἐνοχλοῦντεσ* corr. al. m. n
74, 3 *πρὸς* om. s
74, 4 *τὴν συναρπαγὴν* txy
74, 5 *βιαἰωτέραν* n *βιαιωτέραν* r
*βιοτέραν* tδ
74, 7 *ἥντινα οὖν* ns *ἡντιναοῦν* c
74, 8 *οὐχ*] *οὐκ* xy

74, 9. 10 ἁμαρτημάτων c
74, 15. 16 καὶ περὶ — ἐν οἷς om. tδ
74, 15 τό τε om. c
74, 16 πρωτοπαθῆ n
74, 17 καὶ κοινωνίαν om. txyδ
74, 18 αὐτὸν tδ
74 20 ex ἔχει corr. c ἔχει δ
74, 25 μόνον ns tδ
74, 27 προσήκειν ταῦτα c
74, 28 σκοπῶμεν add. ἐπι m. 1 p, σκοπῶμεν t
74, 29 ἐνδεὴσ c
75, 1 καὶ om. txyδ
75, 3 πείρωσιν n
μηδὲν c
75, 11 μηδὲν tδ
75, 12 γινώσκομεν εἶναι c
75. 13 χωρισμένησ s
75. 14 δ' txy
*75, 16 ἀνδρείαν nc
75, 18 οὐ κακίασ s οὐκ κακίασ δ
75, 22 ἐριθίζοντοσ n
*δὲ pcrtxy
75, 23 καὶ — πρακτέων om. txy (habet δ)
οὐθὲν n
*75, 25 δὲ pcrtxy
75, 26 ἀλλήλαισ c
75, 27 ὁμογενῶν ἢ τῶν om. s
τῶν om. c txy
οὐκ ἐχούσαις om. prtxy δ
75, 28 ex ἀπονίμωσι corr. al. m n
ἀπονέμωσι c
κατὰ pr
ἴσων t in ἴσον corr. x
75, 29 τῆς om. tδ
75. 30 ἰδίαν in ἰδίων corr. n ἰδίαν s
75, 31 post μὲν add. γὰρ pr
φύσιν om. txy δ
καὶ] ἢ txy
76, 2 δικαιοπραγίασ c
ψυχῆς om. txy δ
76. 5 θεσπιθέντασ nt
76, 7 εἰ] ἢ tδ
ὁ om. tδ
οὗτος om. txy δ
ἂν δέξαιτο c
76, 11 ἐθέσπισε pr ἐθέσπιζεν txy
ὁ θεὸσ c
76. 12 ex φώνου corr. n al. m.
76. 14 τὸ om. txy
76, 15 post μητέρα add. σου nc
76, 17 οἰκοιοῦνται c
76, 19 μοιχεύσησ txy
76, 20 τὸ θῆλυ c
76, 21 ex μῆξίν corr. al. m. n
76, 23 οὐκ ἔστιν ὅλωσ prtxy
ὁ γάμοσ prtxy
76, 25 εἶναι om. c
76, 27 τοῦ om. c
76, 28 την φυσικην txy
76, 29 εἰώθασι pcr
καὶ] ἢ txy
77, 1 ex εὐτελέστεροσ corr. m. rec. p
77, 2 σπουδαιώτερον n
77, 7 εἰπεῖν om t αδ
77, 8 τῆς om. txy
77. 12 τὸν ὁ in ras. c τῶν ptxy δ
77. 14 τι om. np txy
μικρῶν n μικρῶσ superscr.
πρόσθεν s μικρὸν pr txy
77, 15 ἡμῖν in fine lineae post εἰρημένων add. p εἰρημένων ἡμῖν rtxy
77, 15. 16 καταλιπεῖν — ἀρχῆς om. t αδ
77, 15 καταλειπεῖν n
77. 16 οὖν om. s
77, 18 τὸν c
77, 20 τοῦ τόπου tδ
77, 21 εἰ c
77, 22 οὐ om. s
77, 23 ἐπικείμενον txy δ
77, 25 εἱρμῶν n
77. 26 ἐκ om. c
77, 28 ὡς om. c
*77, 29 μὴ δὲ prtxy
78, 1 τοῦτ' prtxy
*78, 2 μετείη c, in ras. p, rtxy, in μέτεστι corr. s
ἂν om. nsc, ex corr. add. p
78. 3 ἢ] καὶ c

78, 5 δὲ txy
ex τῶν corr. p τῶν r
78, 6 τοῦτο τὸ τέλοσ c
ἀθανάτων ptxy δ
78, 8 ex καὶ χωρισμένησ corr. al. m. n κεχωρισμένη c
78, 10 ex ἀμφοῖσ corr. al. m. n
λαχὼν τὸν βίον prtxy
78, 12 ante οὔτε add. τοῦ συναμφοτέρου τέλοσ τοῦτο δὲ tδ
ex ζόντων corr. n
78, 15 μηδὲν c
78, 16 πάντωσ in παντὸς al. m. corr. n παντὸσ s
78, 20 πάντων c
78, 25 ταῖσ ψυχαῖσ αὐταῖσ prtxyδ
78, 26 αὖ τὸ p txy
78, 28 γινομένησ c txy
78, 31 φυσικῶσ p
ex συνήρμωσται corr. al. m. n
78, 32 τῇτε τῇ n
τε om. prtxy δ
ex δόντωσ corr. n, δόντοσ in mg. γρ. ὄντοσ txδ ὄντοσ cy
78, 33 ex ἐπαγέλλεσθαι corr. al. m c ἐπαγγέλλεσθαι tδ
καὶ tδ
79, 1 προπεπονθότεσ prxy προπεπονθότων t

Praeter codices npc etiam quartum exemplar extitit ex codice Arethae deriuatum quod ipsum periisse uidetur, sed per apographa haud pauca propagatum est. huic quartae classi adscribendi sunt

a) codex Monacensis 81 s. XV. continet fol. 459r—479r Libellum. extat subscriptio haec: *μιχαῆλοσ σοφιανὸσ ἐπι,νώρθωσεν ὡσ ἐνῆν μάλιστα ἐσ τὸ πρωτότυπον κιβδήλωσ ἔχον ἀπακριβώσασ οὐδεν* [*δεν* ex *τε* corr.] *τε ἀφ' ἑαυτοῦ προσθεῖσ οὔτ' ἀφελών*: ceterum Sophianus codicem non ex archetypo tantum, sed etiam ex coniectura correxit. praefectorum bibliothecae Monacensis beneuolentia factum est ut codicem Rostochii inspicere possem.

b) codex Laubanensis s. XVI. continet Libellum. in inuolucro scripta sunt: ‘Ad Bibliothecam Lauban: scriptum hoc peruetus e libris peruenit Heinrici Joachimi Heine. Lauban d. 19. Jun. 1697.’ directoris gymnasii Laubanensis beneuolentia factum est ut codicem Rostochii inspicere possem.

c) codex Parisinus suppl. 143 s. XVI, olim Sorbonicus, a Georgio Palaeocappa ‘Apterae quae est urbs Cretensium‘ conscriptus. Parisiis inspexi, sed doleo me paucissima enotasse.

d) codex Parisinus bibliothecae Mazarinaeae 1298, olim Oratorianus. non uidi; pauca inde enotauit Maranus.

e) codex Suffridi Petri, cuius lectiones praesto sunt in notis a Suffrido Petro translationi latinae Libelli [Colon. 1567] adiectis.

omnium horum codicum communis est lectio *ἀπεχθάνεται* [p. 2, 2] quae nisi ex ipso codice Arethae deriuari nequit. p. 6, 8

Monacensis habet ut codex Arethae *σοφοκλέουσ σοφεῖσ ταῖσ ἀληθείαισ ἦν*, Laubanensis *σοφοκλέουσ* spatium *ταῖσ ἀληθείαισ ἦν*, Parisinus suppl. 143 *σοφοκλέουσ ταῖσ ἀληθείαισ ἦν*. p. 25, 13 in Monacensi est ut in codice Arethae *ἐξ ηιονίησ ἀλόχοιο* quae lectio in Laubanensi ita correcta est *ἥρησ ἐμῆσ ἀλόχοιο*. p. 46, 2 codicis Arethae lectionem corruptam fideliter seruauit *οὐκ αρτεσ αυτον;* correxit codicum Laubanensis et Petrini archetypus *οὐκ ἀρνοῦντεσ αὐτόν*. neque enim ullus ex his codicibus ex ipso codice Arethae transcriptus est, quoniam in omnibus e. g. extat lectio *ἡμῖν* p. 2, 11 ab illo aliena, sed ad communem quendam archetypum ex codice Arethae transcriptum redeunt. artius inter se cohaerent codex Laubanensis et Petrinus; plura dicere non possum quoniam Parisinorum lectionibus careo. neque tamen operae pretium est has sordes ad amussim expedire. hoc unum scitu dignum est, fundamentum editionis Gesnerianae Libelli codicem fuisse Monacensis simillimum; in uno enim Monacensi haud pauca uitia editionis principis redeunt: p. 6, 12 *πληρουμένων*, p. 16, 10. 11 *πηλός — καὶ ὁ* om., p. 26, 20. 21 *χεόμενα*, p. 47, 8 *ἐπιχειρίων*.

Restat ut gratias agam quam maximas uiris de hac editione praeclare meritis Vdalrico de Wilamowitz-Moellendorf, quem et Athenagorae alterum editorem dicere debeo, et Oscari de Gebhardt cuius indefessa sedulitas in plagulis corrigendis optime me adiuuit.

Rostochii mense Augusto 1891.

**Eduardus Schwartz.**

## CORRIGENDA

p. 13, 24 legas *κρείττον'*
p. 13, 28 legas Gorg. p. 524a
p. 18, 28 legas in loco Platonis *αὐτῷ*, non *ταὐτῷ*
p. 21, 22 legas *καταρχομένου*
p. 24, 19 initio lineae signum lacunae excidit
p. 29, 3 legas *τίνι*
p. 30, 25 legas Pseudoplat. epist. 2 p. 312e
p. 34, 32. 33 deleas uerba 'scripserim ⟨*μὴ*⟩ *κοινὸν*'
p. 47, 14 legas *ΠΡΕΣΒΕΙ̃Α*
p. 64, 30 in margine excidit 244

praeterea haud paucae litterae et prosodiae signa per typothetae culpam post plagulas correctas exciderunt.

A = codex Parisinus 451 per Baanem in usum Arethae a. 914 scriptus

a = correcturae ab Aretha factae

n = codex Mutinensis III D 7 ex Aa transscriptus

p = codex Parisinus 174 ex Aa transscriptus

c = codex Parisinus 450 ex Aa transscriptus

s = codex Argentoratensis 9 ex n transscriptus

Wil = V. de Wilamowitz-Moellendorf

# *ΑΘΗΝΑΓΟΡΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΠΕΡΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ*

ed. Otto

*Αὐτοκράτορσιν Μάρκῳ Αὐρηλίῳ Ἀντωνίνῳ καὶ Λουκίῳ Αὐρηλίῳ Κομόδῳ Γερμανικοῖς Σαρματικοῖς, τὸ δὲ μέγιστον Φιλοσόφοις.*

*Ἡ ὑμετέρα, μεγάλοι βασιλέων, οἰκουμένη ἄλλος ἄλλοις
ἔθεσι χρῶνται καὶ νόμοις, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν νόμῳ καὶ φόβῳ*
4 *δίκης, κἂν γελοῖα ᾖ, μὴ στέργειν τὰ πάτρια εἴργεται, ἀλλ' ὁ | μὲν
Ἰλιεὺς θεὸν Ἕκτορα λέγει καὶ τὴν Ἑλένην Ἀδράστειαν ἐπι-
στάμενος προσκυνεῖ, ὁ δὲ Λακεδαιμόνιος Ἀγαμέμνονα Δία καὶ
Φυλονόην τὴν Τυνδάρεω θυγατέρα καὶ τεννηνοδίαν σέβει, ὁ δὲ
Ἀθηναῖος Ἐρεχθεῖ Ποσειδῶνι θύει καὶ Ἀγραύλῳ Ἀθηνᾷ [καὶ
τελετὰς καὶ μυστήρια Ἀθηναῖοι ἄγουσιν] καὶ Πανδρόσῳ, αἳ ἐνο-
μίσθησαν ἀσεβεῖν ἀνοίξασαι τὴν λάρνακα, καὶ ἑνὶ λόγῳ κατὰ
ἔθνη καὶ δήμους θυσίας ⟨καὶ μυστήρια καὶ τελετὰς⟩ ἄγουσιν ἃς*
6 *ἂν θέλωσιν ἄνθρωποι | [καὶ μυστήρια]. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι καὶ
αἰλούρους καὶ κροκοδείλους [ὄφεις] καὶ ἀσπίδας καὶ κύνας θεοὺς
νομίζουσιν. καὶ τούτοις πᾶσιν ἐπιτρέπετε καὶ ὑμεῖς καὶ οἱ
νόμοι, τὸ μὲν [οὖν] μηδ' ὅλως θεὸν ἡγεῖσθαι ἀσεβὲς καὶ ἀνόσιον
νομίσαντες, τὸ δὲ οἷς ἕκαστος βούλεται χρῆσθαι ὡς θεοῖς ἀναγ-
καῖον, ἵνα τῷ πρὸς τὸ θεῖον δέει ἀπέχωνται τοῦ ἀδικεῖν.*

---

5 *Γερμανικοῖς* Mommsen *αρμε///ιακοισ* A [*κ* erasum esse videtur] *ἁρμενιακοῖσ* a  11 *ἐπιστάμενον* A corr. m. 1  12 *τυνδάρεωσ* A *καὶ τεννηνοδίαν* A *καθὰ τὴν Ενοδίαν* ego  13 *Ἀθηνᾷ* ego *ἀθηναῖοι* A  13. 14 *καὶ — ἄγουσιν* deleui  16 *θυσίας — ἄγουσιν* ego *θυσίασ κατάγουσιν* A  17 *καὶ μυστήρια* deleui  18 *ὄφεισ* A *καὶ ὄφεισ* a, glossema vocabuli *ἀσπίδας* eieci  20 *οὖν* del. n m. rec.

[ἡμῖν δέ, καὶ μὴ παρακρουσθῆτε ὡς οἱ πολλοὶ ἐξ ἀκοῆς, τῷ ὀνόματι ἀπεχθάνεται. οὐ γὰρ τὰ ὀνόματα μίσους ἄξια, ἀλλὰ τὸ ἀδίκημα δίκης καὶ τιμωρίας.] διόπερ τὸ πρᾶον ὑμῶν καὶ ἥμερον καὶ τὸ πρὸς ἅπαντα εἰρηνικὸν καὶ φιλάνθρωπον θαυμάζοντες οἱ μὲν καθ' ἕνα ἰσονομοῦνται, αἱ δὲ πόλεις πρὸς ἀξίαν τῆς | ἴσης μετέχουσι τιμῆς, καὶ ἡ σύμπασα οἰκουμένη τῇ ὑμετέρᾳ συνέσει βαθείας εἰρήνης ἀπολαύουσιν. ἡμεῖς δὲ οἱ λεγόμενοι Χριστιανοί, ὅτι | μὴ προενοήσθε καὶ ἡμῶν, συγχωρεῖτε δὲ μηδὲν ἀδικοῦντας, ἀλλὰ καὶ πάντων, ὡς προϊόντος τοῦ λόγου δειχθήσεται, εὐσεβέστατα διακειμένους καὶ δικαιότατα πρός τε τὸ θεῖον καὶ τὴν ὑμετέραν βασιλείαν, ἐλαύνεσθαι καὶ φέρεσθαι καὶ διώκεσθαι, ἐπὶ μόνῳ ὀνόματι προσπολεμούντων ἡμῖν τῶν πολλῶν, μηνῦσαι τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐτολμήσαμεν (διδαχθήσεσθε δὲ ὑπὸ τοῦ λόγου ἄτερ δίκης καὶ παρὰ πάντα νόμον καὶ λόγον πάσχοντας ἡμᾶς) καὶ δεόμεθα ὑμῶν καὶ περὶ ἡμῶν τι σκέψασθαι, ὅπως παυσώμεθά ποτε ὑπὸ τῶν συκοφαντῶν σφαττόμενοι. οὐδὲ γὰρ εἰς χρήματα ἡ παρὰ τῶν διωκόντων ζημία οὐδὲ εἰς ἐπιτιμίαν ἡ αἰσχύνη ἢ εἰς ἄλλο τι τῶν μειόνων ἡ βλάβη (τούτων γὰρ καταφρονοῦμεν, κἂν τοῖς πολλοῖς δοκῇ σπουδαῖα, δέροντα οὐ μόνον οὐκ ἀντιπαίειν οὐδὲ μὴν δικάζεσθαι τοῖς ἄγουσιν καὶ ἁρπάζουσιν ἡμᾶς μεμαθηκότες, ἀλλὰ τοῖς μὲν κἂν κατὰ κόρρης προπηλακίζωσιν, καὶ τὸ ἕτερον παίειν παρέχειν τῆς κεφαλῆς μέρος, τοῖς δέ, εἰ τὸν χιτῶνα ἀφαιροῖντο, ἐπιδιδόναι καὶ τὸ ἱμάτιον), ἀλλ' εἰς τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχάς, ὅταν ἀπείπωμεν τοῖς χρήμασιν, ἐπιβουλεύουσιν ἡμῖν κατασκεδάζοντες ὄχλον ἐγκλη|μάτων, ἃ ἡμῖν μὲν οὐδὲ μέχρις ὑπονοίας, τοῖς δὲ ἀδολεσχοῦσιν καὶ τῷ ἐκείνων πρόσεστι γένει. 2. καὶ εἰ μέν τις ἡμᾶς

21) Luc. 6, 29    23) Matth. 5, 40

1—3 ἡμῖν — τιμωρίας] eieci, quoniam ἡμῖν Athenagoras dicere non poterat antequam explicationem οἱ λεγόμενοι Χριστιανοί addidisset. Athenagorae locum ita vindicari posse ut post Χριστιανοί [l. 8] inseratur, censet Wil    2 ἀπεχθάνεται A εσθε in mg. a ἀπεχθανόμενοι Wil    7 ἀπολαύουσιν] ουσι in ras. a    8 προενόησθαι A corr. a    συγχωρεῖται A corr. m. rec.    13 διδαχθήσεσθαι A corr. a    18 ἢ om. A add. a    μειόνων ego μειζόνων A    20 οὐκ ego τὸ A    22 προπηλακίζουσιν A corr. a    25 κατασκεδάζοντες] σκε in ras. a

u ἐλέγχειν ἔχει ἢ μικρὸν ἢ μεῖζον ἀδικοῦντας, κο|λάζεσθαι οὐ παραιτούμεθα, ἀλλὰ καὶ ἥτις πικροτάτη καὶ ἀνηλεὴς τιμωρία, ὑπέχειν ἀξιοῦμεν· εἰ δὲ μέχρις ὀνόματος ἡ κατηγορία (εἰς γοῦν τὴν σήμερον ἡμέραν ἃ περὶ ἡμῶν λογοποιοῦσιν, [ἡ] κοινὴ καὶ ἄκριτος τῶν ἀνθρώπων φήμη, καὶ οὐδεὶς ἀδικῶν Χριστιανὸς ἐλήλεγκται), ὑμῶν ἤδη ἔργον τῶν μεγίστων καὶ φιλανθρωποτάτων καὶ φιλομαθεστάτων βασιλέων ἀποσκευάσαι ἡμῶν νόμῳ τὴν ἐπήρειαν, ἵν' ὥσπερ ἡ σύμπασα ταῖς παρ' ὑμῶν εὐεργεσίαις καὶ καθ' ἕνα κεκοινώνηκε ** καὶ κατὰ πόλεις, καὶ ἡμεῖς ἔχωμεν ὑμῖν χάριν σεμνυνόμενοι ὅτι πεπαύμεθα συκοφαντούμενοι. καὶ γὰρ οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δικαιοσύνης τοὺς μὲν ἄλλους αἰτίαν λαβόντας ἀδικημάτων μὴ πρότερον ἢ ἐλεγχθῆναι κολάζεσθαι, ἐφ' ἡμῶν δὲ μεῖζον ἰσχύειν τὸ ὄνομα τῶν ἐπὶ τῇ δίκῃ ἐλέγχων, οὐκ εἰ ἠδίκησέν τι ὁ κρινόμενος τῶν δικαζόντων ἐπιζητούντων, ἀλλ' εἰς τὸ ὄνομα ὡς εἰς ἀδίκημα ἐνυβριζόντων.
12 οὐδὲν δὲ ὄνομα ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ | οὐ πονηρὸν οὐδὲ χρηστὸν νομίζεται, διὰ δὲ τὰς ὑποκειμένας αὐτοῖς ἢ πονηρὰς ἢ ἀγαθὰς πράξεις ἢ φλαῦρα ἢ ἀγαθὰ δοκεῖ. ὑμεῖς δὲ ταῦτα ἴστε φανερώτερον, ὡσανεὶ ἀπὸ φιλοσοφίας καὶ παιδείας πάσης ὁρμώμενοι. διὰ τοῦτο καὶ οἱ παρ' ὑμῖν κρινόμενοι, κἂν ἐπὶ μεγίστοις φεύγωσι, θαρροῦσιν, εἰδότες ὅτι ἐξετάσετε αὐτῶν τὸν βίον καὶ οὔτε τοῖς ὀνόμασι προσθήσεσθε, ἂν ᾖ κενά, οὔτε ταῖς ἀπὸ τῶν κατηγόρων αἰτίαις, εἰ ψευδεῖς εἶεν· ** ἐν ἴσῃ τάξει τὴν καταδικάζουσαν τῆς ἀπολυούσης δέχονται ψῆφον. τὸ τοίνυν |
4 r πρὸς ἅπαντας ἴσον καὶ ἡμεῖς ἀξιοῦμεν, μὴ ὅτι Χριστιανοὶ λεγόμεθα μισεῖσθαι καὶ κολάζεσθαι (τί γὰρ ἡμῖν τὸ ὄνομα πρὸς κακίαν τελεῖ;), ἀλλὰ κρίνεσθαι ἐφ' ὅτῳ ἂν καὶ εὐθύνῃ τις, καὶ ἢ ἀφίεσθαι ἀπολυομένους τὰς κατηγορίας ἢ κολάζεσθαι τοὺς ἁλισκομένους πονηρούς, μὴ ἐπὶ τῷ ὀνόματι (οὐδεὶς γὰρ Χριστιανὸς πονηρός, εἰ μὴ ὑποκρίνεται τὸν λόγον), ἐπὶ δὲ τῷ ἀδικήματι. οὕτω καὶ τοὺς ἀπὸ φιλοσοφίας κρινομένους

4 ἡ deleui 6. 7 φιλανθρώπων A em. Stephanus 9 lacunam indicauit Wil supplens εἰρήνης ἔχομεν A 14 οὐκ εἰ] κει in ras. a 16 οὐδὲ Wil οὔτε A 21 φεύγουσι A em. p 23 κατηγόρων Wil κατηγοριῶν A lacunam indicaui, καὶ ins. Maranus δὲ post ἴσῃ Gesner 27 ὅτων A em. correctores n et p

ὁρῶμεν· οὐδεὶς αὐτῶν πρὸ κρίσεως διὰ τὴν ἐπιστήμην ἢ
τέχνην ἀγαθὸς ἢ πονηρὸς τῷ | δικαστῇ εἶναι δοκεῖ, ἀλλὰ δόξας 14
μὲν εἶναι ἄδικος κολάζεται, οὐδὲν τῇ φιλοσοφίᾳ προστριψά-
μενος ἔγκλημα (ἐκεῖνος γὰρ πονηρὸς ὁ μὴ ὡς νόμος φιλοσοφῶν,
ἡ δὲ ἐπιστήμη ἀναίτιος), ἀπολυσάμενος δὲ τὰς διαβολὰς ἀφίεται.
ἔστω δὴ τὸ ἴσον καὶ ἐφ' ἡμῶν· ὁ τῶν κρινομένων ἐξεταζέσθω
βίος, τὸ δὲ ὄνομα παντὸς ἀφείσθω ἐγκλήματος. ἀναγκαῖον δέ
μοι ἀρχομένῳ ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τοῦ λόγου δεηθῆναι ὑμῶν,
μέγιστοι αὐτοκράτορες, ἴσους ἡμῖν ἀκροατὰς γενέσθαι καὶ μὴ
τῇ κοινῇ καὶ ἀλόγῳ φήμῃ συναπενεχθέντας προκατασχεθῆναι,
ἐπιτρέψαι δὲ ὑμῶν τὸ φιλομαθὲς καὶ φιλάληθες καὶ τῷ καθ'
ἡμᾶς λόγῳ. ὑμεῖς τε γὰρ οὐ πρὸς ἀγνοίας ἐξαμαρτήσετε καὶ
ἡμεῖς τὰ ἀπὸ τῆς ἀκρίτου τῶν πολλῶν φήμης ἀπολυσάμενοι
παυσόμεθα πολεμούμενοι.

3. Τρία ἐπιφημίζουσιν ἡμῖν ἐγκλήματα, ἀθεότητα Θυέστεια
δεῖπνα Οἰδιποδείους μίξεις. ἀλλὰ εἰ μὲν ἀληθῆ ταῦτα, μηδενὸς
γένους φείσησθε, ἐπεξέλθετε δὲ τοῖς ἀδικήμασι, σὺν γυναιξὶ
καὶ παισὶ | προρρίζους ἡμᾶς ἀποκτείνατε, εἴ γέ τις ἄνθρωπος fol.
ὢν ζῇ δίκην θηρίων· καίτοι γε καὶ τὰ θηρία τῶν ὁμο|γενῶν 16
οὐχ ἅπτεται καὶ νόμῳ φύσεως καὶ πρὸς ἕνα καιρὸν τὸν τῆς
τεκνοποιΐας, οὐκ ἐπ' ἀδείας, μίγνυται, γνωρίζει δὲ καὶ ὑφ' ὧν
ὠφελεῖται. εἴ τις οὖν καὶ τῶν θηρίων ἀνημερώτερος, τίνα
οὗτος πρὸς τὰ τηλικαῦτα ὑποσχὼν δίκην [καὶ] πρὸς ἀξίαν
κεκολάσθαι νομισθήσεται; εἰ δὲ λογοποιΐαι ταῦτα καὶ διαβολαὶ
κεναί, φυσικῷ λόγῳ πρὸς τὴν ἀρετὴν τῆς κακίας ἀντικειμένης
καὶ πολεμούντων ἀλλήλοις τῶν ἐναντίων θείῳ νόμῳ, καὶ τοῦ
μηδὲν τούτων ἀδικεῖν ⟨ἡμᾶς⟩ ὑμεῖς μάρτυρες, κελεύοντες μὴ
ὁμολογεῖν, | πρὸς ὑμῶν λοιπὸν ἐξέτασιν ποιήσασθαι βίου, δογ- 18
μάτων, τῆς πρὸς ὑμᾶς καὶ τὸν ὑμέτερον οἶκον καὶ τὴν βασιλείαν
σπουδῆς καὶ ὑπακοῆς, καὶ οὕτω ποτὲ συγχωρῆσαι ἡμῖν οὐδὲν
πλέον ⟨ἢ⟩ τοῖς διώκουσιν ἡμᾶς. νικήσομεν γὰρ αὐτοὺς ὑπὲρ
ἀληθείας ἀόκνως καὶ τὰς ψυχὰς ἐπιδιδόντες.

---

12 ἐξαμαρτήσεται A corr. m. rec. 13 ἀποδυσάμενοι A em. Maranus 15 θυέστια A 16 οἰδιποδίουσ A 18. 19 ἄνθρωπος ὢν ego ἀνὼν A 21 μίγνυνται A 22 εἴ in ras. a ἀνημερότεροσ A 23 καὶ del. Wil 27 ἡμᾶς addidi 28 ὁμολογεῖν Lindner ὁμονοεῖν A 31 ἢ addidi

4. Ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἐσμὲν ἄθεοι (πρὸς ἓν ἕκαστον ἀπαντήσω τῶν ἐγκλημάτων), μὴ καὶ γελοῖον ᾖ τοὺς λέγοντας [μὴ] ἐλέγχειν. Διαγόρᾳ μὲν γὰρ εἰκότως ἀθεότητα ἐπεκάλουν Ἀθηναῖοι, μὴ μόνον τὸν Ὀρφικὸν εἰς μέσον κατατιθέντι λόγον καὶ τὰ ἐν Ἐλευσῖνι καὶ τὰ τῶν Καβίρων δημεύοντι μυστήρια καὶ τὸ τοῦ Ἡρακλέους ἵνα τὰς γογγύλας ἕψοι κατακόπτοντι ξόανον, ἄντικρυς δὲ ἀποφαινομένῳ μηδὲ ὅλως εἶναι θεόν· ἡμῖν δὲ διαιροῦσιν ἀπὸ τῆς ὕλης τὸν θεὸν καὶ δεικνύουσιν ἕτερον μέν τι εἶναι τὴν ὕλην ἄλλο δὲ τὸν θεὸν | καὶ τὸ διὰ μέσου πολὺ (τὸ μὲν γὰρ θεῖον ἀγένητον εἶναι καὶ ἀΐδιον, νῷ μόνῳ καὶ λόγῳ θεωρούμενον, τὴν δὲ ὕλην γενητὴν καὶ φθαρτήν), μή τι [οὐκ] ἀλόγως τὸ τῆς ἀθεότητος ἐπικαλοῦσιν ὄνομα; εἰ μὲν γὰρ ἐφρονοῦμεν ὅμοια τῷ Διαγόρᾳ, τοσαῦτα ἔχοντες πρὸς θεοσέβειαν ἐνέχυρα, τὸ εὔτακτον τὸ διὰ παντὸς σύμφωνον τὸ μέγεθος τὴν χροιὰν τὸ σχῆμα τὴν διάθεσιν τοῦ κόσμου, εἰκότως ἂν ἡμῖν καὶ ἡ τοῦ μὴ θεοσεβεῖν δόξα καὶ ἡ τοῦ ἐλαύνεσθαι αἰτία προσετρίβετο· ἐπεὶ δὲ ὁ λόγος ἡμῶν ἕνα θεὸν ἄγει τὸν τοῦδε τοῦ παντὸς ποιητήν, αὐτὸν μὲν οὐ γενόμενον (ὅτι τὸ ὂν οὐ γίνεται ἀλλὰ τὸ μὴ ὄν), πάντα δὲ διὰ τοῦ παρ᾽ αὐτοῦ λόγου πεποιηκότα, ἑκάτερα ἀλόγως πάσχομεν, καὶ κακῶς ἀγορευόμεθα καὶ διωκόμεθα.

5. Καὶ ποιηταὶ μὲν καὶ φιλόσοφοι οὐκ ἔδοξαν ἄθεοι, ἐπιστήσαντες περὶ θεοῦ. ὁ μὲν Εὐριπίδης ἐπὶ μὲν τῶν κατὰ κοινὴν πρόληψιν ἀνεπιστημόνως ὀνομαζομένων θεῶν διαπορῶν

ὤφειλε δ᾽ εἴπερ ἔστ᾽ ἐν οὐρανῷ,
Ζεὺς μὴ τὸν αὐτὸν δυστυχῆ καθιστάναι·

ἐπὶ δὲ τοῦ κατ᾽ ἐπιστήμην νοητοῦ ὡς ἔστιν θεὸς δογματίζων

ὁρᾷς τὸν ὑψοῦ τόνδ᾽ ἄπειρον αἰθέρα
καὶ γῆν πέριξ ἔχοντα ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις;
τοῦτον νόμιζε Ζῆνα, τόνδ᾽ ἡγοῦ θεόν·

---

25) frg. 900 28) frg. 941

---

2 μὴ deleui 5 καβήρων A 7 αποφαινομένον A corr. m. rec. 10 ἀγέννητον A 12 οὐκ del. Wil 25 ὤφειλε δ᾽ in fine supplens κρατῶν Wil ὠφέλη δὲ A ὤφειλε δῆθεν Nauck 27 ἔστιν θεὸς Wil ἐκεῖνοσ A

τῶν μὲν γὰρ οὔτε τὰς οὐσίας, αἷς ἐπικατηγορεῖσθαι τὸ ὄνομα συμβέβηκεν, ὑποκειμένας ἑώρα (Ζῆνα γὰρ ὅστις ἐστὶ Ζεύς, οὐκ οἶδα πλὴν λόγῳ) οὔτε τὰ ὀνόματα καθ' ὑποκειμένων κατηγο- 2( ρεῖσθαι πραγμάτων (ὧν γὰρ αἱ οὐσίαι οὐχ ὑπόκεινται, τί πλέον αὐτοῖς τῶν ὀνομάτων;), τὸν δὲ | ἀπὸ τῶν ἔργων, ὄψιν τῶν ἀδήλων fol νοῶν τὰ φαινόμενα, ἐφώρα [αἰθέρος γῆς]. οὗ οὖν τὰ ποιήματα καὶ ὑφ' οὗ τῷ πνεύματι ἡνιοχεῖται, τοῦτον κατελαμβάνετο εἶναι θεόν, συνᾴδοντος τούτῳ καὶ Σοφοκλέους

εἷς ταῖς ἀληθείαισιν, εἷς ἐστιν θεός,
ὃς οὐρανόν τ' ἔτευξε καὶ γαῖαν μακράν,

πρὸς τὴν τοῦ οὐρανοῦ φύσιν τοῦ κάλλους τοῦ ἐκείνου πληρουμένην ἑκάτερα, καὶ ποῦ δεῖ εἶναι τὸν θεὸν καὶ ὅτι ἕνα δεῖ 28 εἶναι, διδάσκων. 6. καὶ Φιλόλαος δὲ ὥσπερ ἐν φρουρᾷ πάντα ὑπὸ τοῦ θεοῦ περιειλῆφθαι λέγων, καὶ τὸ ἕνα εἶναι καὶ τὸ ἀνωτέρω τῆς ὕλης δεικνύει. Λῦσις δὲ καὶ Ὄψιμος ὁ μὲν ἀριθμὸν ἄρρητον ὁρίζεται τὸν θεόν, ὁ δὲ τοῦ μεγίστου τῶν ἀριθμῶν τὴν παρὰ τὸν ἐγγυτάτω ὑπεροχήν. εἰ δὲ μέγιστος μὲν ἀριθμὸς ὁ δέκα κατὰ τοὺς Πυθαγορικοὺς ὁ τετρακτύς τε ὢν καὶ πάντας τοὺς ἀριθμητικοὺς καὶ τοὺς ἁρμονικοὺς περιέχων λόγους, τούτῳ δὲ ἐγγὺς παράκειται ὁ ἐννέα, μονάς ἐστιν ὁ θεός, τοῦτ' ἔστιν εἷς· ἑνὶ γὰρ ὑπερέχει ὁ μέγιστος τὸν ἐγγυτάτω. ἐλάχιστον αὐτῷ. Πλάτων δὲ καὶ Ἀριστοτέλης (καὶ οὐχ ὡς ἐπιδεικνύων τὰ δόγματα τῶν φιλοσόφων ἐπ' ἀκριβές, οὕτως ἃ εἰρήκασι περὶ θεοῦ διέξειμι· οἶδα γὰρ ὅτι ὅσον συνέσει καὶ ἰσχύϊ τῆς βασιλείας πάντων ὑπερέχετε, τοσοῦτον καὶ τῷ πᾶσαν

2) cf. frg. 480    9) frg. spur. 1025

5 ὄψιν ego ὄψει A cf. Sext. Pyrrh. hypot. 1, 138 ὄψις γὰρ κατ' αὐτοὺς τῶν ἀδήλων τὰ φαινόμενα    6 ἐφώρα ego ἀέρα A cf. Xenoph. Cyrop. 8, 7, 17 οὐδὲ γὰρ νῦν τοι τήν γ' ἐμὴν ψυχὴν ἑωρᾶτε, ἀλλ' οἷς διεπράττετο, τούτοις αὐτὴν ὡς οὖσαν κατεφωρᾶτε    αἰθέρος γῆς deleui 9 εἷς ταῖς ἀληθείαισιν] σοφεισ ταῖσ ἀληθείαισ ἵν' A    10 ἔτευξεν A 11 οὐρανοῦ ego θεοῦ A    15 τῶι ἀνωτέρωι A corr. m. rec.    λυσησ A corr. m. rec.    Ὄψιμος Meursius ὄψει A    17 τῶν ἐγγυτάτων A em. Gesner 19 ἁρμονικοὺς ego ἁρμονίουσ A    22 ἐλάχιστον αὐτῷ non extrico 25 ἰσχυει A corr. per ras.    ὑπερέχεται A corr. m. rec.

30 παιδείαν ἀκριβοῦν | πάντων κρατεῖτε, οὕτω καθ' ἕκαστον παιδείας μέρος κατορθοῦντες ὡς οὐδὲ οἱ ἓν αὐτῆς μόριον ἀποτεμόμενοι· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀδύνατον δεικνύειν ἄνευ παραθέσεως ὀνομάτων ὅτι μὴ μόνοι εἰς μονάδα τὸν θεὸν κατακλείομεν, ἐπὶ τὰς δόξας
6 r ἐτραπόμην), φησὶν οὖν ὁ | Πλάτων· ‘τὸν μὲν οὖν ποιητὴν καὶ πατέρα τοῦδε τοῦ παντὸς εὑρεῖν τε ἔργον καὶ εὑρόντα εἰς πάντας ἀδύνατον λέγειν’, ἕνα τὸν ἀγένητον καὶ ἀΐδιον νοῶν θεόν. εἰ δ' οἶδεν καὶ ἄλλους οἷον ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἀστέρας, ἀλλ' ὡς γενητοὺς οἶδεν αὐτούς· ‘θεοὶ θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργὸς πατήρ τε ἔργων ἃ ἄλυτα ἐμοῦ μὴ θέλοντος, τὸ μὲν οὖν δεθὲν πᾶν λυτόν’. εἰ τοίνυν οὐκ ἔστιν ἄθεος Πλάτων, ἕνα τὸν δημιουργὸν τῶν ὅλων νοῶν ἀγένητον θεόν, οὐδὲ ἡμεῖς ἄθεοι, ὑφ' οὗ λόγῳ δεδημιούργηται καὶ τῷ παρ' αὐτοῦ πνεύματι συνέχεται τὰ πάντα, τοῦτον εἰδότες καὶ κρατύνοντες θεόν. ὁ δὲ
32 Ἀρι|στοτέλης καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ἕνα ἄγοντες οἱονεὶ ζῷον σύνθετον, ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συνεστηκότα λέγουσι τὸν θεόν, σῶμα μὲν αὐτοῦ τὸ αἰθέριον νομίζοντες τούς τε πλανωμένους ἀστέρας καὶ τὴν σφαῖραν τῶν ἀπλανῶν κινούμενα κυκλοφορητικῶς, ψυχὴν δὲ τὸν ἐπὶ τῇ κινήσει τοῦ σώματος λόγον, αὐτὸν μὲν οὐ κινούμενον, αἴτιον δὲ τῆς τούτου κινήσεως γινόμενον. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς, κἂν ταῖς προσηγορίαις κατὰ τὰς παραλλάξεις τῆς ὕλης, δι' ἧς φασι τὸ πνεῦμα χωρεῖν τοῦ θεοῦ, πληθύνωσι τὸ θεῖον τοῖς ὀνόμασι, τῷ γοῦν ἔργῳ ἕνα νομίζουσι τὸν θεόν. εἰ γὰρ ὁ μὲν θεὸς πῦρ τεχνικὸν ὁδῷ βαδίζον ἐπὶ γενέσει κόσμου ἐμπεριειληφὸς ἅπαντας τοὺς σπερματικοὺς λόγους καθ' οὓς ἕκαστα καθ' εἱμαρμένην γίγνεται, τὸ δὲ πνεῦμα αὐτοῦ
34 διήκει δι' ὅλου τοῦ κόσμου, ὁ θεὸς εἷς κατ' αὐτούς, Ζεὺς μὲν
326 u κατὰ τὸ ζέον τῆς ὕλης ὀνομαζόμενος, Ἥρα δὲ κατὰ τὸν | ἀέρα, καὶ τὰ λοιπὰ καθ' ἕκαστον τῆς ὕλης μέρος δι' ἧς κεχώρηκε καλούμενος.

---

5) Tim. p. 28 c  9) ibid. p. 41 a  14) Aet. 1, 7, 32 p. 305 D. 20) ibid. 1, 7, 33

---

1 *κρατεῖται* A corr. per ras.  7 *ἀγέννητον* A  10 *ἃ ἄλυτα* Plato *ἀδύνατα* A  *οὖν δή* Plato  12 *ἀγέννητον* A  14 *κρατύνοντες* ego *κρατοῦντεσ* A  23 *τὸ .. ἔργον* A corr. m. 1  24 *γενέσει* s cf. Aet. p. 306 D. *γενέσεισ* A

7. Ὅταν οὖν τὸ μὲν εἶναι ἓν τὸ θεῖον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κἂν μὴ θέλωσι, τοῖς πᾶσι συμφωνῆται ἐπὶ τὰς ἀρχὰς τῶν ὅλων παραγινομένοις, ἡμεῖς δὲ κρατύνωμεν τὸν διακοσμήσαντα τὸ πᾶν τοῦτο, τοῦτον εἶναι τὸν θεόν, τίς ἡ αἰτία τοῖς μὲν ἐπ' ἀδείας ἐξεῖναι καὶ λέγειν καὶ γράφειν περὶ τοῦ θείου ἃ θέλουσιν, ἐφ' ἡμῖν δὲ κεῖσθαι νόμον, οἳ ἔχομεν ὅ τι καὶ νοοῦμεν καὶ ὀρθῶς πεπιστεύκαμεν, ἕνα θεὸν εἶναι, ἀληθείας σημείοις καὶ λόγοις παραστῆσαι; ποιηταὶ μὲν γὰρ καὶ φιλόσοφοι, ὡς καὶ τοῖς ἄλλοις, ἐπέβαλον στοχαστικῶς, κινηθέντες μὲν κατὰ συμπάθειαν τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ πνοῆς ὑπὸ τῆς αὐτὸς αὑτοῦ ψυχῆς ἕκαστος ζητῆσαι εἰ δυνατὸς εὑρεῖν καὶ νοῆσαι τὴν ἀλήθειαν, τοσοῦτον δὲ | δυνηθέντες ὅσον περινοῆσαι, οὐχ εὑρεῖν τὸ ὄν, οὐ 36 παρὰ θεοῦ περὶ θεοῦ ἀξιώσαντες μαθεῖν ἀλλὰ παρ' αὑτοῦ ἕκαστος· διὸ καὶ ἄλλος ἄλλως ἐδογμάτισεν αὐτῶν καὶ περὶ θεοῦ καὶ περὶ ὕλης καὶ περὶ εἰδῶν καὶ περὶ κόσμου. ἡμεῖς δὲ ὧν νοοῦμεν καὶ πεπιστεύκαμεν ἔχομεν προφήτας μάρτυρας, οἳ πνεύματι ἐνθέῳ ἐκπεφωνήκασι καὶ περὶ τοῦ θεοῦ καὶ περὶ τῶν τοῦ θεοῦ. εἴποιτε δ' ἂν καὶ ὑμεῖς συνέσει καὶ τῇ περὶ τὸ ὄντως θεῖον εὐσεβείᾳ τοὺς ἄλλους προύχοντες ὡς ἔστιν ἄλογον παραλιπόντας πιστεύειν τῷ παρὰ τοῦ θεοῦ πνεύματι ὡς ὄργανα κεκινηκότι τὰ τῶν προφητῶν στόματα, προσέχειν δόξαις ἀνθρωπίναις.

8. Ὅτι τοίνυν εἷς ἐξ ἀρχῆς ὁ τοῦδε τοῦ παντὸς ποιητὴς θεός, οὑτωσὶ σκέψασθε, ἵν' ἔχητε καὶ τὸν λογισμὸν ἡμῶν τῆς πίστεως. εἰ δύο ἐξ ἀρχῆς ἢ πλείους ἦσαν θεοί, ἤτοι ἐν | ἑνὶ 38 καὶ ταὐτῷ ἦσαν ἢ ἰδίᾳ ἕκαστος αὐτῶν. ἐν μὲν οὖν ἑνὶ καὶ ταὐτῷ εἶναι οὐκ ἠδύναντο. οὐ γάρ, εἰ θεοί, ὅμοιοι, ἀλλ' ὅτι ἀγένητοι, οὐχ ὅμοιοι· τὰ μὲν γὰρ γενητὰ ὅμοια τοῖς παραδείγμασιν, τὰ δὲ ἀγένητα ἀνόμοια, οὔτε ἀπό τινος οὔτε | πρός fol. 3 τινα γενόμενα. εἰ δέ, ὡς χεὶρ καὶ ὀφθαλμὸς καὶ πούς περὶ

---

2 συμφωνῆται ἐπὶ] ῆται ἐ in ras. a    4 inter μὲν et ἐπ' ἀδείας ins. A ἀδοκιμάζουσιν ἐπειδὴ οἱ πολλοὶ [p. 14, 7] etc. usque ad κρίσιν τε παρατρωπῶσιν [p. 14, 26]    12 εὑρεῖν τὸ ὂν ego εὕρητο· ὂν A    21 κεκινηκότα A corr. np et m. rec. A    τὰ om. A add. a    24 ἔχοιτε A    26. 27 καὶ ταὐτῷ] καὶ ταὐ add. a    ἠδύνατο A corr. a    27. 28 ἀλλοτ ̸ια' ̸ενητοὶ A ἀλλ' ὅτ////ι ἀγένητοι τε καὶ γενητοὶ a

ἓν σῶμά εἰσιν συμπληρωτικὰ μέρη, ἕνα ἐξ αὐτῶν συμπληροῦντες,
ὁ θεὸς εἷς· καίτοι ὁ μὲν Σωκράτης, παρὸ γενητὸς καὶ φθαρτός,
συγκείμενος καὶ διαιρούμενος εἰς μέρη, ὁ δὲ θεὸς ἀγένητος καὶ
ἀπαθὴς καὶ ἀδιαίρετος· οὐκ ἄρα συνεστὼς ἐκ μερῶν. εἰ δὲ
ἰδίᾳ ἕκαστος αὐτῶν, ὄντος τοῦ τὸν κόσμον πεποιηκότος ἀνωτέρω
τῶν γεγονότων καὶ ὑπὲρ ἃ ἐποίησέ τε καὶ ἐκόσμησεν, ποῦ ὁ
ἕτερος ἢ οἱ λοιποί; εἰ γὰρ ὁ μὲν κόσμος σφαιρικὸς ἀποτελε-
σθεὶς οὐρανοῦ κύκλοις ἀποκέκλεισται, ὁ δὲ τοῦ κόσμου ποιητὴς
40 ἀνωτέρω | τῶν γεγονότων παρέχων αὐτὸν τῇ τούτων προνοίᾳ, τίς
ὁ τοῦ ἑτέρου θεοῦ ἢ τῶν λοιπῶν τόπος; οὔτε γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ
ἐστίν, ὅτι ἑτέρου ἐστίν· οὔτε περὶ τὸν κόσμον, ὑπὲρ γὰρ τοῦτον
ὁ τοῦ κόσμου ποιητὴς θεός. εἰ δὲ μήτε ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν μήτε
περὶ τὸν κόσμον [τὸ γὰρ περὶ αὐτὸν πᾶν ὑπὸ τούτου κατέχεται],
ποῦ ἐστιν; ἀνωτέρω τοῦ κόσμου καὶ τοῦ θεοῦ, ἐν ἑτέρῳ τόπῳ
καὶ περὶ ἕτερον; ἀλλ' εἰ μέν ἐστιν ἐν ἑτέρῳ καὶ περὶ ἕτερον,
οὔτε περὶ ἡμᾶς ἐστιν ἔτι (οὐδὲ γὰρ κόσμου κρατεῖ), οὔτε αὐτὸς
δυνάμει μέγας ἐστίν (ἐν γὰρ περιωρισμένῳ τόπῳ ἐστίν). [εἰ δὲ
οὔτε ἐν ἑτέρῳ κόσμῳ ἐστὶν (πάντα γὰρ ὑπὸ τούτου πεπλήρωται)
οὔτε περὶ ἕτερον (πάντα γὰρ ὑπὸ τούτου κατέχεται), καὶ οὐκ
ἔστιν, οὐκ ὄντος ἐν ᾧ ἐστιν.] ἢ τί ποιεῖ, ἑτέρου μὲν ὄντος οὗ
ἐστιν ὁ κόσμος, αὐτὸς δὲ ἀνωτέρω ὢν τοῦ ποιητοῦ τοῦ κόσμου,
οὐκ ὢν δὲ οὔτε ἐν κόσμῳ οὔτε περὶ κόσμον; [ἀλλ' ἔστι τι ἕτερον
28 r ἵνα που στῇ ὁ γενόμενος κατὰ τοῦ ὄντος; ἀλλ' ὑπὲρ αὐτὸν | ὁ
42 θεὸς καὶ τὰ τοῦ θεοῦ. καὶ τίς ἔσται | τόπος τὰ ὑπὲρ τὸν κόσ-
μον τούτου πεπληρωκότος;] ἀλλὰ προνοεῖ; καὶ μὴν οὐδὲ προνοεῖ,
εἰ μὴ πεποίηκεν. εἰ δὲ [μὴ ποιεῖ] μήτε προνοεῖ μήτε ἐστὶ τόπος

1 *συμπληρωτικὰ* ego *συμπληροῦντεσ τὰ* A cf. Clem. strom. 2, 17 p. 468 P. *εἴη γὰρ ἂν οὕτως, ὃ μηδ' εἰπεῖν θέμις, μερικῶς ἁμαρτάνων ὁ θεός, εἴγε τὰ μέρη τοῦ ὅλου μέρη καὶ συμπληρωτικὰ τοῦ ὅλου· εἰ δὲ μὴ συμπληρωτικά, οὐδὲ μέρη εἴη ἄν*   3 *ἀγέννητος* A   5 *ἑκάστου* A corr. s *ἀνωτερω///* A   6 *ὑπὲρ* Wil *περὶ* A   9 *παρέχων αὐτὸν* ego *ἐπέχων αὐτὸν* A   13 *τὸ — κατέχεται* interpolata esse et pronomine inepto et molesta repetitione indicatur   14 *ἀνωτέρω//* A   *τόπῳ* Wil *κόσμωι* A   15 *καὶ* [prius] ego *ἢ* A ex corr.   16 *οὐδὲ* ego *οὔτε* A   17—20 *εἰ — ἐστιν* del Wil et ego   21 *ἀνωτέρω///* A   22—25 *ἀλλ' — πεπληρωκότος* deleui 25 *ἀλλὰ*] in mg. *οὐ* a   25. 26 *οὐδὲ προνοεῖ, εἰ μὴ* Gesner *οὐδὲν εἰ μὴ προνοῆι* A   26 *μὴ ποιεῖ* del. Wil

ἕτερος ἐν ᾧ ἐστιν, εἷς οὗτος ἐξ ἀρχῆς καὶ μόνος ὁ ποιητὴς τοῦ κόσμου θεός.

9. Εἰ μὲν οὖν ταῖς τοιαύταις ἐννοίαις ἀπηρκούμεθα, ἀνθρωπικὸν ἄν τις εἶναι τὸν καθ' ἡμᾶς ἐνόμιζεν λόγον· ἐπεὶ δὲ αἱ φωναὶ τῶν προφητῶν πιστοῦσιν ἡμῶν τοὺς λογισμούς· νομίζω ⟨δὲ⟩ καὶ ὑμᾶς φιλομαθεστάτους καὶ ἐπιστημονεστάτους ὄντας οὐκ ἀνηκόους γεγονέναι οὔτε τῶν Μωσέως οὔτε τῶν Ἠσαΐου καὶ Ἱερεμίου καὶ τῶν λοιπῶν προφητῶν, οἳ κατ' ἔκστασιν τῶν ἐν αὐτοῖς λογισμῶν, κινήσαντος αὐτοὺς τοῦ θείου πνεύματος, ἃ ἐνηργοῦντο ἐξεφώνησαν, συγχρησαμένου τοῦ πνεύματος ὡς εἰ καὶ αὐλητὴς αὐλὸν ἐμπνεῦσαι — τί οὖν οὗτοι; 'κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν· οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν'· καὶ πάλιν· 'ἐγὼ θεὸς πρῶτος καὶ μετὰ ταῦτα, καὶ πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἔστι θεός'. ὁμοίως· 'ἔμπροσθεν ἐμοῦ οὐκ ἐγένετο ἄλλος θεὸς καὶ μετ' ἐμὲ οὐκ ἔσται· ἐγὼ ὁ θεὸς καὶ οὐκ ἔστι πάρεξ ἐμοῦ'. καὶ περὶ τοῦ μεγέθους· 'ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, ἢ τίς 44
τόπος τῆς καταπαύσεώς μου'; καταλείπω δὲ ὑμῖν ἐπ' αὐτῶν τῶν βιβλίων γενομένοις ἀκριβέστερον τὰς ἐκείνων ἐξετάσαι προφητείας, ὅπως μετὰ τοῦ προσήκοντος λογισμοῦ τὴν καθ' ἡμᾶς ἐπήρειαν ἀποσκευάσησθε.

10. Τὸ μὲν οὖν ἄθεοι μὴ εἶναι, ἕνα τὸν ἀγένητον καὶ ἀΐδιον | καὶ ἀόρατον καὶ ἀπαθῆ καὶ ἀκατάληπτον καὶ ἀχώρητον, fol.
νῷ μόνῳ καὶ λόγῳ καταλαμβανόμενον, φωτὶ καὶ κάλλει καὶ πνεύματι καὶ δυνάμει ἀνεκδιηγήτῳ περιεχόμενον, ὑφ' οὗ γεγένηται τὸ πᾶν διὰ ⟨τοῦ παρ'⟩ αὐτοῦ λόγου καὶ διακεκόσμηται καὶ συγκρατεῖται, θεὸν ἄγοντες, ἱκανῶς μοι δέδεικται ** νοοῦμεν γὰρ καὶ υἱὸν τοῦ θεοῦ. καὶ μή μοι γελοῖόν τις νομίσῃ τὸ υἱὸν εἶναι τῷ θεῷ. οὐ γὰρ ὡς ποιηταὶ μυθοποιοῦσιν οὐδὲν βελ-

12) cf. Exod. 20, 2—3 13) Ies. 44, 6 14) Ies. 43, 10. 11 16) Ies. 66, 1

4 ἐνόμιζεν Wil ἐνόμισεν A 6 δὲ add. Wil 7 ἀνηκόους ego ἀνοήτουσ A 8 ἠσαΐα A corr. np ιερεμίου A ἱηρεμίου a 14 ὁμοίως Otto ὅμοιοσ A 15 in mg. add. σώζον a 22 τὸν p al. m. τὸ A ἀγέννητον A 26 διὰ-αὐτοῦ ego διαυτοῦ A διὰ τοῦ αὐτοῦ a 27 lacunam statui, ἀλλὰ suppl. Wil

τίους τῶν ἀνθρώπων δεικνύντες τοὺς θεούς, ἢ περὶ τοῦ θεοῦ
καὶ πατρὸς ἢ περὶ τοῦ υἱοῦ πεφρονήκαμεν, ἀλλ' ἐστὶν ὁ υἱὸς
46 τοῦ θεοῦ λόγος τοῦ πατρὸς ἐν ἰδέᾳ καὶ ἐνεργείᾳ· πρὸς αὐτοῦ
γὰρ καὶ δι' αὐτοῦ πάντα ἐγένετο, ἑνὸς ὄντος τοῦ πατρὸς καὶ
τοῦ υἱοῦ. ὄντος δὲ τοῦ υἱοῦ ἐν πατρὶ καὶ πατρὸς ἐν υἱῷ
ἑνότητι καὶ δυνάμει πνεύματος, νοῦς καὶ λόγος τοῦ πατρος ὁ
υἱὸς τοῦ θεοῦ. εἰ δὲ δι' ὑπερβολὴν συνέσεως σκοπεῖν ὑμῖν
ἔπεισιν, ὁ παῖς τί βούλεται, ἐρῶ διὰ βραχέων· πρῶτον γέννη-
μα εἶναι τῷ πατρί, οὐχ ὡς γενόμενον (ἐξ ἀρχῆς γὰρ ὁ θεός,
νοῦς ἀΐδιος ὤν, εἶχεν αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ τὸν λόγον, ἀϊδίως λογικὸς
ὤν), ἀλλ' ὡς τῶν ὑλικῶν ξυμπάντων ἀποίου φύσεως καὶ γῆς
οχιας ὑποκειμένων δίκην, μεμιγμένων τῶν παχυμερεστέρων
πρὸς τὰ κουφότερα, ἐπ' αὐτοῖς ἰδέα καὶ ἐνέργεια εἶναι, προελ-
θών. συνᾴδει δὲ τῷ λόγῳ καὶ τὸ προφητικὸν πνεῦμα· ‘κύριος
48 γάρ', φησίν, ‘ἔκτισέν με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ'.
καίτοι καὶ αὐτὸ τὸ ἐνεργοῦν τοῖς ἐκφωνοῦσι προφητικῶς ἅγιον
πνεῦμα ἀπόρροιαν εἶναί φαμεν τοῦ θεοῦ, ἀπορρέον καὶ ἐπανα-
φερόμενον ὡς ἀκτῖνα ἡλίου. τίς οὖν οὐκ ἂν ἀπορήσαι ⟨τοὺς⟩
29 r ἄγοντας | θεὸν πατέρα καὶ υἱὸν θεὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον, δει-
κνύντας αὐτῶν καὶ τὴν ἐν τῇ ἑνώσει δύναμιν καὶ τὴν ἐν τῇ τά-
ξει διαίρεσιν, ἀκούσας ἀθέους καλουμένους; καὶ οὐδ' ἐπὶ
τούτοις τὸ θεολογικὸν ἡμῶν ἵσταται μέρος, ἀλλὰ καὶ πλῆθος
ἀγγέλων καὶ λειτουργῶν φαμεν, οὓς ὁ ποιητὴς καὶ δημιουρ-
50 γὸς κόσμου θεὸς διὰ τοῦ παρ' αὐτοῦ λόγου διένειμε καὶ διέ-
ταξεν περί τε τὰ στοιχεῖα εἶναι καὶ τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸν
κόσμον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὴν τούτων εὐταξίαν.

11. Εἰ δὲ ἀκριβῶς διέξειμι τὸν καθ' ἡμᾶς λόγον, μὴ θαυ-

---

14) Prou. 8, 22

11. 12 *γῆσ οχιασ* A corruptum, temptaui *ἀργῆς συστοιχίας* 13 *ἰδέα καὶ ἐνέργεια*] nominatiui recte se habent quoniam *προελθών* quoque nominatiuus est; verba enim *πρῶτον γέννημα εἶναι* non de *ἐρῶ* pendent, sed de *βούλεται* 14 *πνι* A corr. np m. rec. 18 *τοὺς* add. Wil 19 *ἄγοντας* ego *////γοντασ* A *λέγοντασ* a 20 *αὐτὸν* A corr. m. rec. *καὶ* prius] *κ* in ras. a 21 *ἀκούσασα θεουσ* A corr. a *οὐδ'* Wil *οὐκ* A

μάσητε· ἵνα γὰρ μὴ τῇ κοινῇ καὶ ἀλόγῳ συναποφέρησθε γνώμῃ, ἔχητε δὲ τἀληθὲς εἰδέναι, ἀκριβολογοῦμαι· ἐπεὶ καὶ δι' αὐτῶν τῶν δογμάτων οἷς προσέχομεν, οὐκ ἀνθρωπικοῖς οὖσιν ἀλλὰ θεοφάτοις καὶ θεοδιδάκτοις, πεῖσαι ὑμᾶς μὴ ὡς περὶ ἀθέων ἔχειν δυνάμεθα. τίνες οὖν ἡμῶν οἱ λόγοι οἷς ἐντρεφόμεθα; 'λέγω ὑμῖν· ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους, προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς, ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὃς τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους'. ἐπιτρέψατε ἐνταῦθα τοῦ λόγου ἐξακούστου μετὰ πολλῆς κραυγῆς γεγονότος ἐπὶ παρρησίαν ἀναγαγεῖν, ὡς ἐπὶ βασιλέων φιλοσόφων ἀπολογούμενον. τίνες γὰρ ἢ τῶν τοὺς συλλογισμοὺς ἀναλυόντων καὶ τὰς ἀμφιβολίας διαλυόντων καὶ τὰς ἐτυμολογίας σαφηνιζόντων ἢ τῶν τὰ ὁμώνυμα καὶ | 52 συνώνυμα καὶ κατηγορήματα καὶ ἀξιώματα καὶ τί τὸ ὑπο|κείμενον fol. καὶ τί τὸ κατηγορούμενον ** εὐδαίμονας ἀποτελεῖν διὰ τούτων καὶ τῶν τοιούτων λόγων ὑπισχνοῦνται τοὺς συνόντας, οὕτως ἐκκεκαθαρμένοι εἰσὶ τὰς ψυχὰς ὡς ἀντὶ τοῦ μισεῖν τοὺς ἐχθροὺς ἀγαπᾶν καὶ ἀντὶ τοῦ, τὸ μετριώτατον, κακῶς ἀγορεύειν τοὺς προκατάρξαντας λοιδορίας εὐλογεῖν, καὶ ὑπὲρ τῶν ἐπιβουλευόντων εἰς τὸ ζῆν προσεύχεσθαι; οἳ τοὐναντίον ἀεὶ διατελοῦσι κακῶς τὰ ἀπόρρητα ἑαυτοὺς ** ταῦτα μεταλλεύοντες [καὶ] ἀεί τι ἐργάσασθαι ἐπιθυμοῦντες κακόν, τέχνην λόγων καὶ οὐκ ἐπίδειξιν ἔργων τὸ πρᾶγμα πεποιημένοι. παρὰ δ' ἡμῖν εὕροιτε ἂν ἰδιώτας καὶ χειροτέχνας καὶ γραΐδια, εἰ λόγῳ τὴν ὠφέλειαν παριστᾶν εἰσιν ἀδύνατοι τὴν παρὰ τοῦ λόγου, ἔργῳ τὴν ἀπὸ τῆς προαιρέσεως ὠφέλειαν ἐπιδεικνυμένους· οὐ γὰρ λόγους διαμνημονεύουσιν, ἀλλὰ πράξεις ἀγαθὰς ἐπιδεικνύουσιν, παιό-

6) Matth. 5, 44. 45

---

10 ἐπιστρέψατε A corr. n 11 γεγωνότος p m. rec. ex coniectura 13 ἀμφιβολίας] βολι in ras. a 16 lacunam statui, οἳ ins. p m. rec. et Stephanus, quod non sufficit 18 εἰσὶ in ras. a 22 lacunam statui, suppleuerim λέγοντες καὶ cl. Dem. 58, 40 τοτὲ μὲν λοιδορουμένους καὶ πλύνοντας αὐτοὺς τἀπόρρητα καὶ deleui 24 εὕροιτε] εὕ in ras. a 25 εἰ in ras. a

μενοι μὴ ἀντιτύπτειν καὶ ἁρπαζόμενοι μὴ δικάζεσθαι, τοῖς αἰ-
τοῦσιν διδόναι καὶ τοὺς πλησίον ἀγαπᾶν ὡς ἑαυτούς.
54 12. Ἆρα τοίνυν, εἰ μὴ ἐφεστηκέναι θεὸν τῷ τῶν ἀνθρώ-
πων γένει ἐνομίζομεν, οὕτως ἂν ἑαυτοὺς ἐξεκαθαίρομεν; οὐκ
ἔστιν εἰπεῖν, ἀλλ' ἐπεὶ πεπείσμεθα ὑφέξειν παντὸς τοῦ ἐνταῦ-
θα βίου λόγον τῷ πεποιηκότι καὶ ἡμᾶς καὶ τὸν κόσμον θεῷ,
τὸν μέτριον καὶ φιλάνθρωπον καὶ εὐκαταφρόνητον βίον αἱρού-
μεθα, οὐδὲν τηλικοῦτον πείσεσθαι κακὸν ἐνταῦθα νομίζοντες
κἂν τὴς ψυχῆς ἡμᾶς ἀφαιρῶνταί τινες, ὧν ἐκεῖ κομιούμεθα
τοῦ πράου καὶ φιλανθρώπου καὶ ἐπιεικοῦς βίου παρὰ τοῦ με-
γάλου δικαστοῦ. Πλάτων μὲν οὖν Μίνω καὶ Ῥαδάμανθυν δι-
0 r κάσειν καὶ κολάσειν τοὺς πονηροὺς | ἔφη, ἡμεῖς δὲ κἂν Μίνως
τις κἂν Ῥαδάμανθυς ᾖ ἢ κἂν ὁ τούτων πατήρ, οὐδὲ τοῦτόν
φαμεν διαφεύξεσθαι τὴν κρίσιν τοῦ θεοῦ. εἶθ' οἱ μὲν τὸν
βίον τοῦτον νομίζοντες ʻφάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ
ἀποθνήσκομεν' καὶ τὸν θάνατον βαθὺν ὕπνον καὶ λήθην τιθέμενοι
— ʻὕπνος καὶ θάνατος διδυμάονε' — πιστεύονται θεοσεβεῖν·
ἄνθρωποι δὲ τὸν μὲν ἐνταῦθα ὀλίγου καὶ μικροῦ τινος ἄξιον
βίον λελογισμένοι, ὑπὸ μόνου δὲ παραπεμπόμενοι τοῦ τὸν
56 ὄντως θεὸν καὶ τὸν παρ' αὐτοῦ λόγον εἰδέναι, τίς ἡ τοῦ παιδὸς
πρὸς τὸν πατέρα ἑνότης, τίς ἡ τοῦ πατρὸς πρὸς τὸν υἱὸν κοι-
νωνία, τί τὸ πνεῦμα, τίς ἡ τῶν τοσούτων ἕνωσις καὶ διαίρε-
σις ἑνουμένων, τοῦ πνεύματος τοῦ παιδὸς τοῦ πατρός, πολὺ
δὲ καὶ κρείττονα ἢ εἰπεῖν λόγῳ τὸν ἐκδεχόμενον βίον εἰδότες,
ἐὰν καθαροὶ ὄντες ἀπὸ παντὸς παραπεμφθῶμεν ἀδικήματος,
μέχρι τοσούτου δὲ φιλανθρωπότατοι ὥστε μὴ μόνον στέργειν
τοὺς φίλους (ʻἐὰν γὰρ ἀγαπᾶτε', φησί, ʻτοὺς ἀγαπῶντας καὶ δα-

11) Gorg. p. 523 c 15) Ies. 22, 13. 1 Cor. 15, 32 17) Π 672
27) cf. Luc. 6, 32. 34

5 ἄλλο A ut uidetur, corr. a 9 τὴν ψυχὴν ego οἷον ἐκεῖ κομιούμεθα ⟨μισθὸν⟩ Wil 13 τοῦτον] ex τούτων corr. A m. 1 17 ὕπνος καὶ θάνατος διδυμάονε Wil ὕπνωι καὶ θανάτωι διδυμάονε A ὕπνῳ καὶ θανάτῳ διδυμάοσιν apud Homerum πιστεύονται] αι in ras. A m. 1 19 τοῦ τὸν Maranus τοῦτον A τούτου a 20 ὄντως ego ὂν ἴσωσ A 24 κρεῖττον A ἢ in ras. a ἐκδεχομένων A corr. m. 1 ἐκδεξόμενον Wil

νείζητε τοῖς δανείζουσιν ὑμῖν, τίνα μισθὸν ἕξετε;), τοιοῦτοι δὲ
ἡμεῖς ὄντες καὶ τὸν τοιοῦτον βιοῦντες βίον ἵνα κριθῆναι δια-
φύγωμεν, ἀπιστούμεθα θεοσεβεῖν;

Ταῦτα μὲν οὖν μικρὰ ἀπὸ μεγάλων καὶ ὀλίγα ἀπὸ πολλῶν,
ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον ὑμῖν ἐνοχλοίημεν· καὶ γὰρ τὸ μέλι καὶ τὸν
ὀρὸν δοκιμάζοντες μικρῷ μέρει τοῦ παντὸς τὸ πᾶν εἰ καλὸν 58
δοκιμάζουσιν. 13. ἐπεὶ δὲ οἱ πολλοὶ τῶν ἐπικαλούντων ἡμῖν
τὴν ἀθεότητα οὐδ' ὄναρ τί ἐστι θεὸν ἐγνωκότες, ἀμαθεῖς καὶ
ἀθεώρητοι ὄντες τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ θεολογικοῦ λόγου, μετροῦν-
τες τὴν εὐσέβειαν θυσιῶν νόμῳ, ἐπικαλοῦσιν τὸ μὴ καὶ τοὺς
αὐτοὺς ταῖς πόλεσι θεοὺς ἄγειν, σκέψασθέ μοι, αὐτο|κράτορες, fol
ὧδε περὶ ἑκατέρων, καὶ πρῶτόν γε περὶ τοῦ μὴ θύειν. ὁ
τοῦδε τοῦ παντὸς δημιουργὸς καὶ πατὴρ οὐ δεῖται αἵματος οὐδὲ
κνίσης οὐδὲ τῆς ἀπὸ τῶν ἀνθῶν καὶ θυμιαμάτων εὐωδίας,
αὐτὸς ὢν ἡ τελεία εὐωδία, ἀνενδεὴς καὶ ἀπροσδεής· ἀλλὰ
θυσία αὐτῷ μεγίστη, ἂν γινώσκωμεν τίς ἐξέτεινε καὶ συνε- 60
σφαίρωσεν τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὴν γῆν κέντρου δίκην ἥδρασε, τίς
συνήγαγεν τὸ ὕδωρ εἰς θαλάσσας καὶ διέκρινεν τὸ φῶς ἀπὸ τοῦ
σκότους, τίς ἐκόσμησεν ἄστροις τὸν αἰθέρα καὶ ἐποίησεν πᾶν
σπέρμα τὴν γῆν ἀναβάλλειν, τίς ἐποίησεν ζῷα καὶ ἄνθρωπον
ἔπλασεν. ὅταν ⟨οὖν⟩ ἔχοντες τὸν δημιουργὸν θεὸν ⟨τὸν⟩ συνέ-
χοντα καὶ ἐποπτεύοντα ** ἐπιστήμῃ καὶ τέχνῃ καθ' ἣν ἄγει τὰ
πάντα, ἐπαίρωμεν ὁσίους χεῖρας αὐτῷ, ποίας ἔτι χρείαν ἑκα-
τόμβης ἔχει;

> καὶ τοὺς μὲν θυσίῃσι καὶ εὐχωλῆς ἀγανῇσι
> λοιβῇ τε κνίσῃ τε παρατρωπῶσ' ἄνθρωποι,
> λισσόμενοι, ὅτε κέν τις ὑπερβαίῃ καὶ ἁμάρτῃ.

25) *I* 499 sq.

1 *δανείζετε* A corr. Wil 7—26 inde a *ἐπεὶ δὲ* usque *παρατρωπῶσ'* ea quae priore illo loco quo falso haec inserta sunt [cf. p. 8, 4] extant, siglo $A^1$ significaui 7 *ἐπεὶ δὲ* A *ἐπειδὴ* $A^1$ 8 *ἔστιν ὁ θεὸσ* $A^1$ 10 *ἐπικαλοῦσι* $A^1$ 11 *σκέψασθαί* $A^1$ corr. m. 1 12 *ὧιδε* $AA^1$ *μὴ* initio lineae repetit A 15 *ἀλλὰ καὶ* $A^1$ 18 *συνήγαγε* $A^1$ *θάλασσαν* Wil 20 ex *ἀναβαλεῖν* corr. A 21 *οὖν* addidi *τὸν* addidi 22 lacunam indicaui, e. g. suppleas *τὸν κόσμον καὶ προσέχοντες τῇ* 25 *εὐχωλῆσ* A 26 *παρατρωπῶσιν* $A^1$

τί δεῖ μοι ὁλοκαυτώσεων, ὧν μὴ δεῖται ὁ θεός; καὶ προσ-
φέρειν, δέον ἀναίμακτον θυσίαν τὴν λογικὴν προσάγειν λατρείαν;

14. Ὁ δὲ περὶ τοῦ μὴ προσιέναι καὶ τοὺς αὐτοὺς ταῖς
πόλεσιν θεοὺς ἄγειν πάνυ αὐτοῖς εὐήθης λόγος· ἀλλ' οὐδὲ οἱ
ἡμῖν ἐπικαλοῦντες ἀθεότητα, ἐπεὶ μὴ τοὺς αὐτοὺς οἷς ἴσασι
62 νομίζομεν, σφίσιν αὐτοῖς συμφωνοῦσιν περὶ θεῶν [μάτην], ἀλλ'
Ἀθηναῖοι μὲν Κελεὸν καὶ Μετάνειραν ἵδρυνται θεούς, Λακε-
δαιμόνιοι δὲ Μενέλεων καὶ θύουσιν αὐτῷ καὶ ἑορτάζουσιν,
Ἰλιεῖς δὲ οὐδὲ τὸ ὄνομα ἀκούοντες [Ἕκτορα] φέρουσιν, Κεῖοι
1 r Ἀρισταῖον, τὸν αὐτὸν καὶ Δία καὶ Ἀπόλλω | νομίζοντες, Θάσιοι
Θεαγένην, ὑφ' οὗ καὶ φόνος Ὀλυμπίασιν ἐγένετο, Σάμιοι Λύ-
σανδρον ἐπὶ τοσαύταις σφαγαῖς καὶ τοσούτοις κακοῖς, ἀλκμὰν
64 καὶ ἡσίο|δος μήδειαν ἢ νιόβην Κίλικες, Σικελοὶ Φίλιππον τὸν
Βουτακίδου, Ὀνησίλαον Ἀμαθούσιοι, Ἀμίλκαν Καρχηδόνιοι·
ἐπιλείψει με ἡ ἡμέρα τὸ πλῆθος καταλέγοντα. ὅταν οὖν αὐτοὶ
αὐτοῖς διαφωνῶσιν περὶ τῶν κατ' αὐτοὺς θεῶν, τί ἡμῖν μὴ
συμφερομένοις ἐπικαλοῦσιν; τὸ δὲ κατ' Αἰγυπτίους μὴ καὶ γε-
λοῖον ᾖ· τύπτονται γὰρ ἐν τοῖς ἱεροῖς τὰ στήθη κατὰ τὰς
πανηγύρεις ὡς ἐπὶ τετελευτηκόσιν καὶ θύουσιν ὡς θεοῖς. καὶ
οὐδὲν θαυμαστόν· οἵ γε καὶ τὰ θηρία θεοὺς ἄγουσιν καὶ ξυ-
66 ρῶνται ἐπεὶ ἀποθνήσκουσιν, καὶ θάπτουσιν ἐν ἱεροῖς καὶ δημοτε-
λεῖς κοπετοὺς ἐγείρουσιν. ἂν τοίνυν ἡμεῖς, ὅτι μὴ κοινῶς ἐκεί-
νοις θεοσεβοῦμεν, ἀσεβῶμεν, πᾶσαι μὲν πόλεις, πάντα δὲ ἔθνη
ἀσεβοῦσιν· οὐ γὰρ τοὺς αὐτοὺς πάντες ἄγουσι θεούς.

15. Ἀλλ' ἔστωσαν τοὺς αὐτοὺς ἄγοντες. τί οὖν; ἐπεὶ
οἱ πολλοὶ διακρῖναι οὐ δυνάμενοι, τί μὲν ὕλη τί δὲ θεὸς πό-

2) Rom. 12, 1    13) Herod. 5, 47    14) ibid. 5, 114    ibid. 7, 167

1 δεῖ ego δέ A    καὶ A καίτοι a, latet lacuna per particulam καὶ male tecta; e. g. scribas τί δὲ θυσίαν    2 τὴν A καὶ τὴν a    3 περὶ τοῦ μὴ Gesner μὴ περὶ τοῦ A    5 ἴσασι] μάτην προσίασι Wil    6 μάτην del. Maranus    7 ἀθήναισι A    8 δὲ postea add. m. 1 A    Μενέλεων] έλ in ras. a    9 ἠλιεῖσ A corr. p    Ἕκτορα deleui    Κεῖοι Bochart Huet Otto καὶ χιοι A    10 ἀριστέων A corr. p    Ἀπόλλω] πολλῶι A    11 post Θεαγένην addas Ἀστυπαλαιεῖς Κλεομήδην    ἀλκμὰν καὶ ἡσίοδοσ μήδειαν ἢ νιόβην A ⟨Ἀκαρνᾶνες Ἀμφίλοχον, Μῆδοι Δηιόκην, Μόψον⟩ ego    16 διαφωνοῦσιν A corr. a    22 |||||ἐγείρουσιν A

σον δὲ τὸ διὰ μέσον αὐτῶν, προσίασι τοῖς ἀπὸ τῆς ὕλης εἰδώλοις, δι᾽ ἐκείνους καὶ ἡμεῖς οἱ διακρίνοντες καὶ χωρίζοντες τὸ ἀγένητον καὶ τὸ γενητόν, τὸ ὂν καὶ τὸ οὐκ ὄν, τὸ νοητὸν καὶ τὸ αἰσθητόν, καὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὸ προσῆκον ὄνομα ἀποδιδόντες, προσελευσόμεθα καὶ προσκυνήσομεν τὰ ἀγάλματα; εἰ μὲν γὰρ ταὐτὸν ὕλη καὶ θεός, δύο ὀνόματα καθ᾽ ἑνὸς πράγματος, τοὺς λίθους καὶ τὰ ξύλα τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον οὐ νομίζοντες θεοὺς ἀσεβοῦμεν· εἰ δὲ διεστᾶσι πάμ|πολυ ἀπ᾽ ἀλλήλων fo καὶ τοσοῦτον ὅσον τεχνίτης καὶ ἡ πρὸς τὴν τέχνην αὐτοῦ παρασκευή, τί ἐγκαλούμεθα; ὡς γὰρ ὁ κεραμεὺς καὶ | ὁ πηλός, 6ᵇ ὕλη μὲν ὁ πηλός, τεχνίτης δὲ ὁ κεραμεύς, καὶ ὁ θεὸς * * δημιουργός, ὑπακούουσα δὲ αὐτῷ ἡ ὕλη πρὸς τὴν τέχνην. ἀλλ᾽ ὡς ὁ πηλὸς καθ᾽ ἑαυτὸν σκεύη γενέσθαι χωρὶς τέχνης ἀδύνατος, καὶ ἡ πανδεχὴς ὕλη ἄνευ τοῦ θεοῦ τοῦ δημιουργοῦ διάκρισιν καὶ σχῆμα καὶ κόσμον οὐκ ἐλάμβανεν. ὡς δὲ οὐ τὸν κέραμον προτιμότερον τοῦ ἐργασαμένου αὐτὸν ἔχομεν οὐδὲ τὰς φιάλας καὶ χρυσίδας τοῦ χαλκεύσαντος, ἀλλ᾽ εἴ τι περὶ ἐκείνας δεξιὸν κατὰ τὴν τέχνην, τὸν τεχνίτην ἐπαινοῦμεν καὶ οὗτός ἐστιν ὁ τὴν ἐπὶ τοῖς σκεύεσι δόξαν καρπούμενος, καὶ ἐπὶ τῆς ὕλης καὶ τοῦ θεοῦ τῆς διαθέσεως τῶν κεκοσμημένων οὐχ ἡ ὕλη τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν δικαία ἔχειν ἀλλ᾽ ὁ δημιουργὸς αὐτῆς θεός. ὥστε, εἰ τὰ εἴδη τῆς ὕλης ἄγοιμεν θεούς, ἀναισθητεῖν τοῦ ὄντως θεοῦ δόξομεν, τὰ λυτὰ καὶ φθαρτὰ τῷ ἀϊδίῳ ἐξισοῦντες. 16. καλὸς μὲν γὰρ ὁ κόσμος καὶ τῷ μεγέθει ⟨ὡς⟩ περιέχον καὶ τῇ διαθέσει τῶν τε ἐν τῷ λοξῷ κύκλῳ καὶ τῶν περὶ τὴν ἄρκτον καὶ τῷ σχήματι σφαιρικῷ ὄντι· ἀλλ᾽ οὐ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν τεχνίτην αὐτοῦ προσκυνητέον. οὐδὲ γὰρ οἱ πρὸς ὑμᾶς 70 ἀφικνούμενοι ὑπήκοοι παραλιπόντες ὑμᾶς τοὺς ἄρχοντας

24) [Plut.] epit. 1 6, 2 sq. p. 293 D.

3 ἀγέννητον A  11 lacunam indicauit et suppl. καὶ ἡ πανδεχὴς ὕλη, ὁ μὲν θεὸς Wil  20 οὐχ ἡ ὕλη ego ὕλῃ A οὐχ add. a  21 δικαία ἔχειν Wil δικαίαν ἔχει A  22 ὥστε Otto ὡσ A  23 λυτὰ] λυ in ras. a  24. 25 ὡς περιέχον ego περιέχων A cf. [Plutarch.] epit. 1, 6, 5 p. 293 D. καὶ ἐκ τοῦ μεγέθους καλός. πάντων γὰρ τῶν ὁμογενῶν τὸ περιέχον καλὸν ὡς ζῷον καὶ δένδρον

καὶ δεσπότας θεραπεύειν παρ᾽ ὧν ἄν, ὧν δέοιντο, καὶ τύχοιεν, ἐπὶ τὸ σεμνὸν τῆς καταγωγῆς ὑμῶν καταφεύγουσιν, ἀλλὰ τὴν μὲν βασιλικὴν ἑστίαν, τὴν ἄλλως ἐντυχόντες αὐτῇ, θαυμάζουσι καλῶς
r ἠσκημένην, ὑμᾶς δὲ πάντα ἐν πᾶσιν ἄγουσι τῇ δόξῃ. καὶ ὑμεῖς μὲν οἱ βασιλεῖς ἑαυτοῖς ἀσκεῖτε τὰς καταγωγὰς βασιλικάς, ὁ δὲ κόσμος οὐχ ὡς δεομένου τοῦ θεοῦ γέγονεν· πάντα γὰρ ὁ θεός ἐστιν αὐτὸς αὑτῷ, φῶς ἀπρόσιτον, κόσμος τέλειος, πνεῦμα δύναμις λόγος. εἰ τοίνυν ἐμμελὲς ὁ κόσμος ὄργανον κινούμενον ἐν ῥυθμῷ, τὸν ἁρμοσάμενον καὶ πλήσσοντα τοὺς φθόγγους καὶ τὸ σύμφωνον ἐπᾴδοντα μέλος, οὐ τὸ ὄργανον προσκυνῶ· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῶν ἀγωνιστῶν παραλιπόντες οἱ
72 ἀθλοθέται τοὺς κιθαριστάς, τὰς κιθάρας στεφανοῦσιν αὐτῶν· εἴτε, ὡς ὁ Πλάτων φησί, τέχνη τοῦ θεοῦ, θαυμάζων αὐτοῦ τὸ κάλλος τῷ τεχνίτῃ πρόσειμι· εἴτε οὐσία καὶ σῶμα, ὡς οἱ ἀπὸ τοῦ Περιπάτου, οὐ παραλιπόντες προσκυνεῖν τὸν αἴτιον τῆς κινήσεως τοῦ σώματος θεὸν ἐπὶ τὰ πτωχὰ καὶ ἀσθενῆ στοιχεῖα καταπίπτομεν, τῷ ἀπαθεῖ αἰθέρι κατ᾽ αὐτοὺς τὴν παθητὴν ὕλην προσομοιοῦντες· εἴτε δυνάμεις τοῦ θεοῦ τὰ μέρη τοῦ κόσμου νοεῖ τις, οὐ τὰς δυνάμεις προσιόντες θεραπεύομεν, ἀλλὰ τὸν ποιητὴν αὐτῶν καὶ δεσπότην. οὐκ αἰτῶ τὴν ὕλην ἃ μὴ ἔχει, οὐδὲ παραλιπὼν τὸν θεὸν τὰ στοιχεῖα θεραπεύω, οἷς μηδὲν πλέον ἢ ὅσον ἐκελεύσθησαν ἔξεστιν· εἰ γὰρ καὶ καλὰ ἰδεῖν τῇ τοῦ δημιουργοῦ τέχνῃ, ἀλλὰ λυτὰ τῇ τῆς ὕλης φύσει. μαρτυρεῖ δὲ τῷ λόγῳ τούτῳ καὶ Πλάτων· ‛ὃν γὰρ οὐρανὸν’, φησί, ‛καὶ κόσμον ἐπωνομάκαμεν, πολλῶν μὲν μετέ-

24) Politic. p. 269 d

1 καὶ δεσπότας] καὶ δεσπό in ras. A m. 1 ὧν ἂν ὧν Wil ὧν ὧν ἂν A 2 φεύγουσιν A superscr. κατα a 5 ἀσκεῖτε] εῖ et ε in ras. a 6 δεομένω A corr. a 13 εἴτε p m. rec. in mg. εστε A τέχνηι A 17 αἰθέρι ego ἀέρι A 18 προσομοιοῦντες ego προσκυνοῦντεσ A quod seruat Wil ἐπ᾽ ἴσης siue ὁμοίως ante τῷ ἀπαθεῖ inserto 19 νοεῖ/// A νοεῖ τισ a 20 αἰτῶ in ras. a 22 ἢ om. A add. m. rec. in mg. 23 ἀλλὰ λυτὰ ego ἀλλ᾽ αὐτὰ A 24 μαρτυρεῖ μαρτυρεῖ A γὰρ A δὲ Plato 25 ἐπωνομάκαμεν Plato ἐπωνόμακεν A

*σχηκε ⟨καὶ⟩ μακαρίων παρὰ τοῦ πατρός, ἀτὰρ οὖν δὴ κεκοινώνηκε ⟨καὶ⟩ σώματος· ὅθεν αὐτῷ μεταβολῆς | ἀμοίρῳ τυγχάνειν ἀδύνατον'. εἰ τοίνυν θαυμάζων τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς τέχνης, οὐ προσκυνῶ αὐτὰ ὡς θεοὺς εἰδὼς τὸν ἐπ' αὐτοῖς τῆς λύσεως λόγον, ὧν οἶδα ἀνθρώπους δημιουργούς, πῶς ταῦτα προσείπω θεούς;* 74 fol.

17. *Σκέψασθε δέ μοι διὰ βραχέων (ἀνάγκη δὲ ἀπολογούμενον ἀκριβεστέρους παρέχειν τοὺς λογισμοὺς καὶ περὶ τῶν ὀνομάτων, ὅτι νεώτερα, καὶ περὶ τῶν εἰκόνων, ὅτι χθὲς καὶ πρώην γεγόνασιν ὡς λόγῳ εἰπεῖν· ἴστε δὲ καὶ ὑμεῖς ταῦτα ἀξιολογώτερον ὡς ἂν ἐν πᾶσιν καὶ ὑπὲρ πάντας τοῖς παλαιοῖς συγγινόμενοι)· φημὶ οὖν Ὀρφέα καὶ Ὅμηρον καὶ Ἡσίοδον εἶναι τοὺς καὶ γένη καὶ ὀνόματα δόντας τοῖς ὑπ' αὐτῶν λεγομένοις θεοῖς. μαρτυρεῖ δὲ καὶ Ἡρόδοτος· ‛Ἡσίοδον γὰρ καὶ Ὅμηρον ἡλικίην τετρακοσίοισι ἔτεσι δοκέω πρεσβυτέρους ἐμοὶ γενέσθαι, καὶ οὐ πλείοσι· οὗτοι δέ εἰσιν οἱ ποιήσαντες θεογονίην Ἕλλησι καὶ τοῖσι θεοῖσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες καὶ τιμάς τε καὶ τέχνας διελόντες καὶ εἴδεα αὐτῶν σημήναντες'. αἱ δ' εἰκόνες μέχρι μήπω πλαστικὴ καὶ | γραφικὴ καὶ ἀνδριαντοποιητικὴ ἦσαν, οὐδὲ ἐνομίζοντο· Σαυρίου δὲ τοῦ Σαμίου καὶ Κράτωνος τοῦ Σικυωνίου καὶ Κλεάνθους τοῦ Κορινθίου καὶ κόρης Κορινθίας γενομένων καὶ σκιαγραφίας μὲν εὑρεθείσης ὑπὸ Σαυρίου ἵππον ἐν ἡλίῳ περιγράψαντος, γραφικῆς δὲ ὑπὸ Κράτωνος ἐν πίνακι λελευκωμένῳ σκιὰς ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἐναλείψαντος, ἀπὸ δὲ τῆς κόρης κοροπλαθικῆς [εὑρέθη] (ἐρωτικῶς γάρ* 76 fol.

14) 2, 53

1. 2 *καὶ* addidi *πολλῶν μὲν καὶ μακαρίων παρὰ τοῦ γεννήσαντος μετείληφεν, ἀτὰρ οὖν δὴ κεκοινώνηκέ γε καὶ σώματος, ὅθεν ταὐτῷ μεταβολῆς ἀμοίρῳ γίγνεσθαι ἀδύνατον* Plato 7 *σκέψασθαι* A 10 *λόγῳ* Ducaeus *λόγος* A 13 *τοὺς — δόντας* hoc loco coll. Otto, post *πλείοσι* (15) habet A 15 *τετρακοσιετεσι* A *τετρακοσίοισ ἔτεσι* a *μου πρεσβυτέρουσ* Herodoti codices 16. 17. *θεογονίην*] *γον* in ras. a 17 *δόντες*] *ε* in ras. a 18 *εἴδεα*] *α* add. a 19 *πλαστικῆι* A *γραφικῆι* A 19. 20 *ἀνδριαντοποιητικῆι* A corr. a 22 *γενομένων* ego *ἐπιγενομένων* A 25 *κοροπλαθικῆς* ego *ἡ κοροπαλθικὴ εὑρέθη* A *ἡ κοροπλαθικὴ εὑρέθη* p

τινος ἔχουσα περιέγραψεν αὐτοῦ κοιμωμένου ἐν τοίχῳ τὴν σκιάν, εἶθ᾽ ὁ πατὴρ ἡσθεὶς ἀπαραλλάκτῳ οὔσῃ τῇ ὁμοιότητι (κέραμον δὲ εἰργάζετο) ἀναγλύψας τὴν περιγραφὴν πηλῷ προσανεπλήρωσεν· ὁ τύπος ἔτι καὶ νῦν ἐν Κορίνθῳ σῴζεται), τούτοις δὲ ἐπιγενόμενοι Δαίδαλος Θεόδωρος Σμῖλις ἀνδριαντοποιητικὴν καὶ πλαστικὴν προσεξεῦρον. ὁ μὲν δὴ χρόνος ὀλίγος τοσοῦτος ταῖς εἰκόσι καὶ τῇ περὶ τὰ εἴδωλα πραγματείᾳ, ὡς ἔχειν εἰπεῖν τὸν ἑκάστου τεχνίτην θεοῦ. τὸ μὲν γὰρ ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς (μᾶλλον δὲ Ἀθηλᾶς· ἀθήλη γὰρ ὡς οἱ μυστικώτερον οὕτω γὰρ) τὸ ἀπὸ τῆς ἐλαίας τὸ παλαιὸν καὶ τὴν Καθημένην Ἔνδοιος εἰργάσατο μαθητὴς Δαιδάλου, ὁ δὲ Πύθιος ἔργον Θεοδώρου καὶ Τηλεκλέους καὶ ὁ Δήλιος καὶ ἡ Ἄρτεμις Τεκταίου καὶ Ἀγγελίωνος τέχνη, ἡ δὲ ἐν Σάμῳ | Ἥρα καὶ ἐν Ἄργει Σμίλιδος χεῖρες καὶ Φειδίου τὰ λοιπὰ εἴδωλα ἡ Ἀφροδίτη ⟨ἡ⟩ ἐν Κνίδῳ ἑτέρα Πραξιτέλους τέχνη, ὁ ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἀσκληπιὸς ἔργον Φειδίου. συνελόντα φάναι, οὐδὲν αὐτῶν διαπέφευγεν τὸ μὴ ὑπ᾽ ἀνθρώπου γεγονέναι. εἰ τοίνυν θεοί, τί οὐκ ἦσαν ἐξ ἀρχῆς; τί δέ εἰσιν νεώτεροι τῶν πεποιηκότων; τί δὲ ἔδει αὐτοῖς πρὸς τὸ γενέσθαι ἀνθρώπων καὶ τέχνης; γῆ ταῦτα καὶ λίθοι καὶ ὕλη καὶ περίεργος τέχνη.

18. Ἐπεὶ τοίνυν φασί τινες εἰκόνας μὲν εἶναι ταύτας, θεοὺς δὲ ἐφ᾽ οἷς αἱ εἰκόνες, καὶ τὰς προσόδους ἃς ταύταις | προσίασιν καὶ τὰς θυσίας ἐπ᾽ ἐκείνους ἀναφέρεσθαι | καὶ εἰς ἐκείνους γίνεσθαι μὴ εἶναί τε ἕτερον τρόπον τοῖς θεοῖς ἢ τοῦτον προσελθεῖν (‘χαλεποὶ δὲ θεοὶ φαίνεσθαι ἐναργεῖς’) καὶ τοῦ ταῦθ᾽ οὕτως

25) Υ 131

2 ////σθεισ A ἡ////σθεισ a 4 cauendum ne δὴ scribatur 5 Σμῖλις ego ὁ μιλίσιοσ A 9 ἀθήλη Wil ἀθηλᾶ A 10 οὕτω γὰρ] θεολογοῦντες ego τὸ παλαιόν] temptaui ἐν ἀκροπόλει 11 Ἔνδοιος Otto ἔνδυοσ A 12 καὶ ἡ Ἄρτεμις hoc loco aliena 13 Τεκταίου Otto ἰδεκταίου A 13. 14 καὶ ἐν ἄργεῖ (sic) A ἡ καὶ ἐν Ἄργει Wesseling 14 καὶ — εἴδωλα confusa et lacunosa, haud pauca intercidisse apparet ex uocabulo quod sequitur ἑτέρα, uerba καὶ τὰ λοιπὰ εἴδωλα ante συνελόντα φάναι posuerim 15 ἡ addidi 16 Phidiae nomen huc corruptela translatum esse uidetur 18 δαὶ A 19 δαὶ A αὐτοὺσ A 22 ταύταις Otto τούτοισ A

ἔχειν τεκμήρια παρέχουσιν τὰς ἐνίων εἰδώλων ἐνεργείας, φέρε ἐξετάσωμεν τὴν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασι δύναμιν αὐτῶν. δεήσομαι δὲ ὑμῶν, μέγιστοι αὐτοκρατόρων, πρὸ τοῦ λόγου ἀληθεῖς παρεχομένῳ τοὺς λογισμοὺς συγγνῶναι· οὐ γὰρ προκείμενόν μοι ἐλέγχειν τὰ εἴδωλα, ἀλλὰ ἀπολυόμενος τὰς διαβολὰς λογισμὸν τῆς προαιρέσεως ἡμῶν παρέχω. ἔχοιτε ⟨δ' ἂν⟩ ἀφ' ἑαυτῶν καὶ τὴν ἐπουράνιον βασιλείαν ἐξετάζειν· ὡς γὰρ ὑμῖν πατρὶ καὶ υἱῷ πάντα κεχείρωται ἄνωθεν τὴν βασιλείαν εἰληφόσιν (ʽβασιλέως γὰρ ψυχὴ ἐν χειρὶ θεοῦʼ, φησὶ τὸ προφητικὸν πνεῦμα), 84
οὕτως ἑνὶ τῷ θεῷ καὶ τῷ παρ' αὐτοῦ λόγῳ υἱῷ νοουμένῳ ἀμερίστῳ πάντα ὑποτέτακται. ἐκεῖνο τοίνυν σκέψασθέ μοι πρὸ τῶν ἄλλων. οὐκ ἐξ ἀρχῆς, ὥς φασιν, ἦσαν οἱ θεοί, ἀλλ' οὕτως γέγονεν αὐτῶν ἕκαστος ὡς γιγνόμεθα ἡμεῖς· καὶ τοῦτο πᾶσιν αὐτοῖς ξυμφωνεῖται, Ὁμήρου μὲν [γὰρ] λέγοντος

Ὠκεανόν τε, θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα Τηθύν,

Ὀρφέως δέ, ὃς καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν πρῶτος ἐξηῦρεν καὶ τὰς γενέσεις διεξῆλθεν καὶ ὅσα ἑκάστοις πέπρακται εἶπεν καὶ πεπίστευται παρ' αὐτοῖς ἀληθέστερον θεολογεῖν, ᾧ καὶ Ὅμηρος τὰ πολλὰ καὶ περὶ θεῶν μάλιστα ἕπεται, καὶ αὐτοῦ τὴν πρώτην γένεσιν αὐτῶν ἐξ ὕδατος συνιστάντος

Ὠκεανός, ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται.

ἦν γὰρ ὕδωρ ἀρχὴ κατ' αὐτὸν τοῖς ὅλοις, ἀπὸ δὲ τοῦ ὕδατος fol.
ἰλὺς κατέστη, ἐκ δὲ ἑκατέρων ἐγεννήθη ζῷον δράκων προσπεφυκυῖαν ἔχων κεφαλὴν λέοντος ⟨καὶ ἄλλην ταύρου⟩, διὰ μέσου δὲ αὐτῶν θεοῦ | πρόσωπον, ὄνομα Ἡρακλῆς καὶ Χρόνος. οὗτος ὁ 86
Ἡρακλῆς ἐγέννησεν ὑπερμέγεθες ᾠόν, ὃ συμπληρούμενον ὑπὸ βίας τοῦ γεγεννηκότος ἐκ παρατριβῆς εἰς δύο ἐρράγη. τὸ μὲν οὖν κατὰ κορυφὴν αὐτοῦ Οὐρανὸς εἶναι ἐτελέσθη, τὸ δὲ

8) Prou. 21, 1    18) Ξ 201 = 302

1 φέρε] ε in ras. a    5 ἀποδυόμενοσ A corr. a    6 παρέχων A    δ' ἂν addidi αὐτοὶ δ' ἂν ἔχοιτε Wil    7 post βασιλείαν ins. εἰληφόσιν A    14 ξυμφωνεῖται ego ξυμφωνεῖ A    γὰρ deleui    17 post πεπίστευται ins. βασιλείαν ἐξετάζειν ὡσ παρ' ὑμῖν πρι καὶ υἱῶι πάντα κεχείρωται ἄνωθεν A    24 καὶ ἄλλην ταύρου add. Zoega

*κάτω ἐνεχθὲν Γῇ· προῆλθε δὲ καὶ θεός τις δισώματος. Οὐρανὸς δὲ Γῇ μιχθεὶς γεννᾷ θηλείας μὲν Κλωθὼ Λάχεσιν Ἄτροπον, ἄνδρας δὲ Ἑκατόγχειρας Κόττον Γύγην Βριάρεων καὶ Κύκλωπας Βρόντην καὶ Στερόπην καὶ Ἄργην· οὓς καὶ δήσας κατεταρτάρωσεν, ἐκπεσεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν παίδων τῆς ἀρχῆς μαθών. διὸ καὶ ὀργισθεῖσα ἡ Γῆ τοὺς Τιτᾶνας ἐγέννησεν*

*'κούρους δ' Οὐρανίωνας ἐγείνατο πότνια Γαῖα,*
8 *οὓς δὴ καὶ Τιτῆνας ἐπίκλησιν καλέουσιν,*
*οὕνεκα τισάσθην μέγαν Οὐρανὸν ἀστερόεντα'.*

19. *Αὕτη ἀρχὴ γενέσεως περὶ τοὺς κατ' αὐτοὺς θεούς τε καὶ τῷ παντί. ἐκεῖνο τοίνυν ἕκαστον γὰρ τῶν τεθεολογημένων, ὡς τὴν ἀρχήν, ονειναι. εἰ γὰρ γεγόνασιν οὐκ ὄντες, ὡς οἱ περὶ αὐτῶν θεολογοῦντες λέγουσιν, οὐκ εἰσίν· ἢ γὰρ ἀγένητόν τι, καὶ ἔστιν ἀΐδιον, ἢ γενητόν, καὶ φθαρτόν ἐστιν. καὶ οὐκ ἐγὼ μὲν οὕτως, ἑτέρως δὲ οἱ φιλόσοφοι. τί τὸ ὂν ἀεὶ γένεσίν τε οὐκ ἔχον, ἢ τί τὸ γενόμενον μέν, ὂν δὲ οὐδέποτε; περὶ νοητοῦ καὶ αἰσθητοῦ διαλεγόμενος ὁ Πλάτων τὸ μὲν ἀεὶ ὄν, τὸ νοητόν, ἀγένητον εἶναι*
0 *διδάσκει, τὸ δὲ οὐκ ὄν, | τὸ αἰσθητόν, [γενητόν] ἀρχόμενον εἶναι καὶ*
u *παυόμενον. τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἐκπυρωθήσεσθαι τὰ πάντα καὶ πάλιν ἔσεσθαί φασιν, ἑτέραν ἀρχὴν τοῦ κόσμου λαβόντος. εἰ δέ, καίτοι δισσοῦ αἰτίου κατ' αὐτοὺς ὄντος, τοῦ μὲν δραστηρίου καὶ κατάρχοντος, καθὸ ἡ πρόνοια, τοῦ δὲ πάσχοντος καὶ τρεπομένου, καθὸ ἡ ὕλη, ἀδύνατόν [δέ] ἐστιν καὶ προνοούμενον*

---

1 *κάτω ἐνεχθὲν* ego *κάτω κατενεχθὲν* A  *τις δισώματος* Lobeck *γη* [*γῆι* a] *διὰ σώματοσ* A *γηδι ἀσώματος* OKern *τρίτος ἤδη ἀσώματος* Gomperz  2 *ἄτραπον* A  3 *δὲ*] *τε* A  *κόττυν* A  *γυνη* A *γύνην* a 4 *κρότην* A corr. a  *ἄργον* A  9 *οὕνεκατι τιμωρήσωσιν ἢ τιμήσωσιν σασθην* A  11. 12 *τῷ παντί. ἕκαστον δὲ τῶν γεγεννημένων, ὡς τὴν ἀρχὴν οὐκ ὄν, φαμέν. ἐκεῖνο τοίνυν σκεπτέον* Gesner *τὸ πᾶν. τί ἐκεῖνο τοίνυν; ἕκαστον γὰρ τῶν τεθεολογημένων ὡς τὴν ἀρχὴν ὂν νοεῖται* Dechair et Maranus infeliciter, pro *ὂν νοεῖται* maluit *ὂν δεῖ εἶναι* Otto in ceteris Dechairium secutus, *τῷ παντί. ἐκεῖνο τοίνυν* ⟨*σκέψασθε*⟩ *ἕκαστον πάν*⟨*των*⟩ *τῶν τεθεολογημένων, ὡς τὴν ἀρχήν,* ⟨*γεγ*⟩*ονέναι* ego temptaui, de certa emendatione desperans  12 *ονειναι* A *ὂν εἶναι* a  13 *ἢ* A *ἀγέννητόν* A  14 *γεννητὸν* A  16 *μὲν*] *μ* et *ν* in ras. a  17 *ἀγέννητον* A  18 *γεννητο///* A *γεννητὸν* a, del. Wil  19 *τῷ—Στοᾶς* ego *καὶ οἱ ἀπὸ τῆσ στοᾶσ τῶι λόγωι* A  22 *κατάρχοντος* ego *καταρχομένου* A 23 *δέ* del Wil  ⟨*καὶ προνοοῦντα*⟩ *καὶ προνοούμενον* ego

ἐπὶ ταὐτοῦ μεῖναι τὸν κόσμον ⟨ὡς⟩ γενόμενον, πῶς ἡ τούτων μένει σύστασις, οὐ φύσει ὄντων ἀλλὰ γενομένων; τί δὲ τῆς ὕλης κρείττους οἱ θεοὶ τὴν σύστασιν ἐξ ὕδατος ἔχοντες; ἀλλ' οὔτε κατ' αὐτοὺς ὕδωρ τοῖς πᾶσιν ἀρχή (ἐκ γὰρ ἁπλῶν καὶ μονοειδῶν τί ἂν συστῆναι [στοιχείων] δύναιτο; δεῖ δὲ καὶ τῇ ὕλῃ τεχνίτου καὶ ὕλης τῷ τεχνίτῃ· ἢ πῶς ἂν γένοιτο τὰ ἐκτυπώματα χωρὶς τῆς ὕλης ἢ τοῦ τεχνίτου;) οὔτε πρεσβυτέραν λόγον ἔχει εἶναι τὴν ὕλην τοῦ θεοῦ· τὸ γὰρ ποιητικὸν αἴτιον προκατάρχειν τῶν γιγνομένων ἀνάγκη.

20. Εἰ μὲν οὖν μέχρι τοῦ φῆσαι γεγονέναι τοὺς θεοὺς καὶ ἐξ ὕδατος τὴν σύστασιν ἔχειν τὸ ἀπίθανον ἦν αὐτοῖς τῆς θεολογίας, ἐπιδεδειχὼς ὅτι οὐδὲν γενητὸν ὃ οὐ καὶ διαλυτόν, ἐπὶ τὰ λοιπὰ ἂν παρεγενόμην τῶν ἐγκλημάτων. ἐπεὶ δὲ τοῦτο μὲν διατεθείκασιν αὐτῶν τὰ σώματα, τὸν μὲν Ἡρακλέα ὅτι 92
θεὸς δράκων ἑλικτός, τοὺς δὲ Ἑκατόγχειρας εἰπόντες, καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Διός, ἣν ἐκ τῆς μητρὸς Ῥέας καὶ Δήμητρος ἢ δημήτορος τὸν αὐτῆς ἐπαιδοποιήσατο, δύο μὲν κατὰ φύσιν [εἶπον] ἔχειν ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπὶ τῷ μετώπῳ δύο καὶ προτομὴν fol.
κατὰ τὸ ὄπισθεν τοῦ τραχήλου μέρος, ἔχειν δὲ καὶ κέρατα, διὸ καὶ τὴν Ῥέαν φοβηθεῖσαν τὸ τῆς παιδὸς τέρας φυγεῖν οὐκ ἐφεῖσαν αὐτῇ τὴν θηλήν, ἔνθεν μυστικῶς μὲν Ἀθηλᾶ κοινῶς 94
δὲ Φερσεφόνη καὶ Κόρη κέκληται, οὐχ ἡ αὐτὴ οὖσα τῇ Ἀθηνᾷ τῇ ἀπὸ τῆς κόρης λεγομένῃ· τοῦτο δὲ τὰ πραχθέντα αὐτοῖς ἐπ' ἀκριβὲς ὥς οἴονται διεξεληλύθασιν, Κρόνος μὲν ὡς ἐξέτεμεν τὰ αἰδοῖα τοῦ πατρὸς καὶ κατέρριψεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἅρματος καὶ ὡς ἐτεκνοκτόνει καταπίνων τῶν παίδων τοὺς ἄρσενας, Ζεὺς δὲ ὅτι τὸν μὲν πατέρα δήσας κατεταρτάρωσεν, καθὰ καὶ τοὺς υἱεῖς ὁ Οὐρανός, καὶ πρὸς Τιτᾶνας περὶ τῆς ἀρχῆς ἐπολέμησεν καὶ

1 ὡς add. Wil 4 οὔτε ego οὐδὲ A γὰρ ego τε A 5 στοιχείων del. Wil 6 ἢ A ex η corr. 12 γεννητὸν A 13 παρεγενάμην A per ras. corr. 15 conicio θεὸς ⟨καὶ λέων καὶ⟩ δρακων 16 17 scripturam codicis A dedi. conicio καὶ Δήμητρος ἤδη προσαγορευθείσης 18 εἶπον deleui 21 ἐφεῖσαν] εῖ in ras. a 23 κόρσης γενομένη p in mg. m. rec. quam coniecturam repetiit Lobeck, sed historiola de nominis Παλλὰς Ἀθήνη origine tangitur 23. 24 αὐτοῖς ἐπ' ἀκριβὲς ego ἐπακριβὲσ αὐτοῖσ A 26 καταπεινων A corr. a

οτι τὴν μητέρα Ῥέαν ἀπαγορεύουσαν αὐτοῦ τὸν γάμον ἐδίωκε, δρακαίνης δ' αὐτῆς γενομένης καὶ αὐτὸς εἰς δράκοντα μεταβαλὼν συνδήσας αὐτὴν τῷ καλουμένῳ Ἡρακλειωτικῷ ἅμματι ἐμίγη (τοῦ σχήματος τῆς μίξεως σύμβολον ἡ τοῦ Ἑρμοῦ ῥάβδος), εἶθ' ὅτι Φερσεφόνῃ τῇ θυγατρὶ ἐμίγη βιασάμενος καὶ ταύτην ἐν δράκοντος σχήματι, ἐξ ἧς παῖς Διόνυσος αὐτῷ· ἀνάγκη κἂν τοσοῦτον εἰπεῖν· τί τὸ σεμνὸν ἢ χρηστὸν τῆς τοιαύτης ἱστορίας,
6 ἵνα πιστεύσωμεν θεοὺς εἶναι τὸν Κρόνον, τὸν Δία, τὴν Κόρην, τοὺς λοιπούς; αἱ διαθέσεις τῶν σωμάτων; καὶ τίς ἂν ἄνθρωπος κεκριμένος καὶ ἐν θεωρίᾳ γεγονὼς ὑπὸ θεοῦ γεννηθῆναι πιστεύσαι ἔχιδναν [Ὀρφεὺς]

'ἂν δὲ Φάνης ἄλλην γενεὴν τεκνώσατο δεινὴν
νηδύος ἐξ ἱερῆς, προσιδεῖν φοβερωπὸν Ἔχιδναν,
u ἧς χαῖται μὲν ἀπὸ | κρατὸς καλόν τε πρόσωπον
ἦν ἐσιδεῖν, τὰ δὲ λοιπὰ μέρη φοβεροῖο δράκοντος
αὐχένος ἐξ ἄκρου'

ἢ αὐτὸν τὸν Φάνητα δέξαιτο, θεὸν ὄντα πρωτόγονον (οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ἐκ τοῦ ᾠοῦ προχυθείς), [ἢ σῶμα] ἢ σχῆμα ἔχειν δράκοντος ἢ καταποθῆναι ὑπὸ τοῦ Διός, ὅπως ὁ Ζεὺς ἀχώρητος γένοιτο; εἰ γὰρ μηδὲν διενηνόχασιν τῶν φαυλοτάτων θηρίων
08 (δῆλον γὰρ ὅτι πολὺ διαλλάσσειν δεῖ τῶν γηΐνων καὶ | τῶν ἀπὸ τῆς ὕλης ἀποκρινομένων τὸ θεῖον), οὐκ εἰσὶν θεοί. τί δὲ καὶ πρόσιμεν αὐτοῖς, ὧν κτηνῶν μὲν δίκην ἔχει ἡ γένεσις, αὐτοὶ δὲ θηριόμορφοι καὶ δυσειδεῖς;

21. Καίτοι εἰ σαρκοειδεῖς μόνον ἔλεγον αὐτοὺς καὶ αἷμα ἔχειν [σπέρμα] καὶ πάθη ὀργῆς καὶ ἐπιθυμίας, καὶ τότε ἔδει λῆρον καὶ γέλωτα λόγους τούτους νομίζειν· οὔτε γὰρ ὀργὴ οὔτε ἐπιθυμία καὶ ὄρεξις οὐδὲ παιδοποιὸν σπέρμα ἐν τῷ θεῷ. ἔστωσαν τοίνυν σαρκοειδεῖς, ἀλλὰ κρείττους μὲν θυμοῦ καὶ ὀργῆς, ἵνα μὴ Ἀθηνᾶ μὲν βλέπηται 'σκυζομένη Διὶ πατρί, χόλος δέ

30) Δ 23

9. 10 ἀνοσ̄ κεκριμένοσ A νοῦν κεκτημένος ego νῷ uel λόγῳ κεχρημένος Wil 11 //////ιδναν A ἔχιδναν a Ὀρφεὺς deleui 18 ἢ σῶμα del. Wil 19. 20 ἀχώριστος Lobeck 21 πολὺ διαλλάσσειν ego ὑποδιαλλάσσειν A 22 δαὶ A 26 σπέρμα del. Wil 27 γέλωτα ego γέλωτοσ A

μιν ἄγριος ᾕρει', Ἥρα δὲ θεωρῆται 'Ἥρῃ δ' οὐκ ἔχαδε στῆθος χόλον, ἀλλὰ προσηύδα', κρείττους δὲ λύπης

'ὢ πόποι, ἦ φίλον ἄνδρα διωκόμενον περὶ τεῖχος
ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι· ἐμὸν δ' ὀλοφύρεται ἦτορ'.

ἐγὼ μὲν γὰρ καὶ ἀνθρώπους ἀμαθεῖς καὶ σκαιοὺς λέγω τοὺς ὀργῇ καὶ λύπῃ εἴκοντας· ὅταν δὲ ὁ 'πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε' ὀδύρηται μὲν τὸν υἱὸν

'αἲ αἲ ἐγών, ὅτε μοι Σαρπηδόνα φίλτατον ἀνδρῶν
μοῖρ' ὑπὸ Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο δαμῆναι',

ἀδυνατῇ δὲ ὀδυρόμενος τοῦ κινδύνου ἐξαρπάσαι 10[illegible]

'Σαρπηδὼν Διὸς υἱός, ὁ δ' οὐδ' ᾧ παιδὶ ἀμύνει',

τίς οὐκ ἂν τοὺς | ἐπὶ τοῖς τοιούτοις μύθοις φιλοθέους, μᾶλλον δὲ ἀθέους, τῆς ἀμαθίας καταμέμφοιτο; ἔστωσαν σαρκοειδεῖς, ἀλλὰ μὴ τιτρωσκέσθω μηδὲ Ἀφροδίτη ὑπὸ Διομήδους τὸ σῶμα 'οὖτά με Τυδέος υἱὸς ὑπέρθυμος Διομήδης', ἢ ὑπὸ Ἄρεως τὴν ψυχήν fol.

'ὡς ἐμὲ χωλὸν ἐόντα Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
αἰὲν ἀτιμάζει, φιλέει δ' ἀΐδηλον Ἄρηα'.

διὰ δὲ χρόα καλὸν ἔδαψεν', ὁ δεινὸς ἐν πολέμοις, ὁ σύμμαχος κατὰ Τιτάνων τοῦ Διός, ἀσθενέστερος Διομήδους φαίνεται. 'μαίνετο δ' ὡς ὅτ' Ἄρης ἐγχέσπαλος' — σιώπησον Ὅμηρε, θεὸς οὐ μαίνεται· σὺ δέ μοι καὶ μιαιφόνον καὶ βροτολοιγόν, 'Ἆρες, Ἆρες βροτολοιγέ, μιαιφόνε', διηγῇ τὸν θεὸν καὶ τὴν μοιχείαν αὐτοῦ διέξει καὶ τὰ δεσμά

'τὼ δ' ἐς δέμνια βάντε κατέδραθον, ἀμφὶ δὲ δεσμοὶ 102
τεχνήεντες ἔχυντο πολύφρονος Ἡφαίστοιο,
οὐδέ τι κινῆσαι μελέων ἦν'.

1) *Δ* 24  3. 4) *X* 168. 169 [Plat. rep. 3 p. 388c]  8. 9) *Π* 433. 434 [Plat. ibid.]  11) *Π* 522  15) *E* 376  17. 18) *ϑ* 308. 309  19) *E* 858  21) *O* 605  23) *E* 31  25—28) *ϑ* 296—298

1 ᾕρει apud Homerum *αἱρεῖ* A  *ἤρῃ* A  8 *αἲ αἲ* Plat. rep. 3 p. 388c  *ὤ μοι* apud Homerum  *λέγων* A  9 *μοῖραι* A  10 *ἀδυνατῇ* A *ἀδυνατεῖ* a  13 *καταμέμφοιτο* ego *καταμέμψοιτο* A  14 in *τιτρωσκέσθων* corr. a  19 spatium dimidiae lineae in A, suppl. *ἀλλὰ τιτρώσκει τὸ δόρυ καὶ τὸν Ἄρη* Wil  23 *διηγεῖ* A  24 *διέξῃ* A

οὐ καταβαλοῦσι τὸν πολιν τοῦτον ἀσεβῆ λῆρον περὶ τῶν θεῶν; Οὐρανὸς ἐκτέμνεται, δεῖται καὶ καταταρταροῦται Κρόνος, ἐπανίστανται Τιτᾶνες, Στὺξ ἀποθνήσκει κατὰ τὴν μάχην — ἤδη καὶ θνητοὺς αὐτοὺς δεικνύουσιν — ἐρῶσιν ἀλλήλων, ἐρῶσιν ἀνθρώπων

'Αἰνείας, τὸν ὑπ' Ἀγχίσῃ τέκε δῖ' Ἀφροδίτη,
Ἴδης ἐν κνημοῖσι θεὰ βροτῷ εὐνηθεῖσα'.

οὐκ ἐρῶσιν, οὐ πάσχουσιν· ἢ γὰρ θεοὶ καὶ οὐχ ἅψεται αὐτῶν ἐπιθυμία ⁎ ⁎. κἂν σάρκα θεὸς κατὰ θείαν οἰκονομίαν λάβῃ, ἤδη δοῦλός ἐστιν ἐπιθυμίας;

'οὐ γάρ πώποτέ μ' ὧδε θεᾶς ἔρος οὐδὲ γυναικὸς
θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι περιπροχυθεὶς ἐδάμασσεν,
οὐδ' ὁπότ' ἠρασάμην Ἰξιονίης ἀλόχοιο,
u οὐδ' ὅτε περ Δανάης καλλισφύρου | Ἀκρισιώνης,
οὐδ' ὅτε Φοίνικος κούρης τηλεκλειτοῖο,
οὐδ' ὅτε περ Σεμέλης, οὐδ' Ἀλκμήνης ἐνὶ Θήβῃ,
οὐδ' ὅτε Δήμητρος καλλιπλοκάμοιο ἀνάσσης,
οὐδ' ὅτε περ Λητοῦς ἐρικυδέος, οὐδὲ σεῦ αὐτῆς'.

04 γενητός ἐστιν, φθαρτός ἐστιν, οὐδὲν ἔχων θεοῦ. ἀλλὰ καὶ θητεύουσιν ἀνθρώποις

'ὦ δώματ' Ἀδμήτεια, ἐν οἷς ἔτλην ἐγὼ
θῆσσαν τράπεζαν αἰνέσαι θεός περ ὤν'

καὶ βουκολοῦσιν

'ἐλθὼν δ' ἐς αἶαν τήνδ' ἐβουφόρβουν ξένῳ,
καὶ τόνδ' ἔσῳζον οἶκον'.

οὐκοῦν κρείττων Ἄδμητος τοῦ θεοῦ. ὦ μάντι καὶ σοφὲ καὶ

---

6. 7) *B* 820. 821 11—18) *Ξ* 315—317. 319. 321. 323. 325. 327
21. 22) Eurip. Alc. 1. 2 24. 25) ibid. 8. 9

1 *καταβαλοῦσι* ego *καταβάλλουσι* A 8 *πάσχουσιν*] *ου* ex corr. A uel a 9 lacunam indicaui, suppleas e. g. *ἢ ἐρῶσιν, καὶ οὐκέτι θεοὶ ἔσονται* cf. p. 154, 4 11 *ὧιδε* A *ἔρωσ* A ante *οὐδὲ* ins. *ἀμφεκάλυψεν* A sed punctis circumpositis deleuit 13 *ἰξιονίησ* np *ἐξηιονίησ* A 18 *ὁπότε* uel *ὅτε* Homeri codices 21 *ἀδμήτια* A 24 *δ' ἐς αἶαν*] *αἶα* in ras. a, *δὲ γαῖαν* Euripides quod nescio an lateat in scriptura codicis A ab Aretha falso correcta *ξένων* A

*προειδὼς τοῖς ἄλλοις τὰ ἐσόμενα, οὐκ ἐμαντεύσω τοῦ ἐρωμένου τὸν φόνον, ἀλλὰ καὶ ἔκτεινας αὐτοχειρὶ τὸν φίλον*

*‘κἀγὼ τὸ Φοίβου θεῖον ἀψευδὲς στόμα*
*ἤλπιζον εἶναι, μαντικῇ βρύον τέχνῃ’,*

*ὡς ψευδόμαντιν κακίζει τὸν Ἀπόλλω ὁ Αἰσχύλος,*

*‘ὁ δ' αὐτὸς ὑμνῶν, αὐτὸς ἐν θοίνῃ παρών,*
*αὐτὸς τάδ' εἰπών, αὐτός ἐστιν ὁ κτανὼν*
*τὸν παῖδα τὸν ἐμόν’.*

22. *Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως πλάνη ποιητική, φυσικὸς δέ τις ἐπ' αὐτοῖς καὶ τοιοῦτος λόγος· ‘Ζεὺς ἀργής’, ὥς φησιν Ἐμπεδοκλῆς, ‘Ἥρη τε φερέσβιος ἠδ' Ἀϊδωνεὺς*
*Νῆστίς τε, ἣ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον’.*

*εἰ τοίνυν Ζεὺς μὲν τὸ πῦρ, Ἥρα δὲ ἡ γῆ καὶ ὁ ἀὴρ Ἀϊδωνεὺς καὶ τὸ ὕδωρ Νῆστις, στοιχεῖα δὲ ταῦτα, τὸ πῦρ τὸ ὕδωρ ὁ ἀήρ, οὐδεὶς αὐτῶν θεός, οὔτε Ζεὺς οὔτε Ἥρα οὔτε Ἀϊδωνεύς· ἀπὸ γὰρ τῆς ὕλης διακριθείσης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἡ τούτων σύστασίς τε καὶ γένεσις*

*‘πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γαῖα καὶ ἠέρος ἤπιον ὕψος,*
*καὶ φιλίη μετὰ τοῖσιν’.*

*ἃ χωρὶς τῆς φιλίας οὐ δύναται μένειν ὑπὸ τοῦ νείκους συγχεόμενα, πῶς ἂν [οὖν] εἴποι τις ταῦτα εἶναι θεούς; ἀρχικὸν ἡ φιλία κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα, ἀρχόμενα τὰ συγκρίματα, τὸ δὲ ἀρχικὸν κύριον· ὥστε, ἐὰν μίαν καὶ τὴν ⟨αὐτὴν⟩ τοῦ τε ἀρχομένου καὶ τοῦ ἄρχοντος δύναμιν θῶμεν, λήσομεν ἑαυτοὺς ἰσότιμον τὴν ὕλην τὴν φθαρτὴν καὶ ῥευστὴν καὶ μεταβλητὴν τῷ ἀγενήτῳ καὶ ἀϊδίῳ καὶ διὰ παντὸς συμφώνῳ ποιοῦντες θεῷ. Ζεὺς ἡ ζέουσα οὐσία κατὰ τοὺς Στωϊκούς, Ἥρα ὁ ἀήρ, καὶ τοῦ ὀνόματος εἰ αὐτὸ αὐτῷ ἐπισυνάπτοιτο συνεκφωνουμένου, Πο-*

3. 4. 6—8) Aeschyl. frg. 350, 5—9 [Plat. rep. 2 p. 383 b]
11. 12.) Emped. 34. 35 St. 18. 19) ibid. 78. 80

---

3 τὸ] τοι A 5 ex ψευδόμαντι corr. A m. pr. 9 φυσικῶσ A 11 Ἥρη τε] εἴρηται A 12 η A τέγγει κρούνωμα] τ' ἐπικούρου νωμᾶι A 13 ἡ in ras. a 21 οὖν del. Wil 23 ὥστε Gesner ὡσ A αὐτὴν add. Gesner 26 ἀγεννήτωι A

σειδῶν ἡ πόσις. ἄλλοι δὲ ἄλλως φυσιολογοῦσιν· οἱ μὲν γὰρ ἀέρα διφυῆ ἀρσενόθηλυν τὸν Δία λέγουσιν, οἱ δὲ καιρὸν εἰς εὐκρασίαν τρέποντα τὸν χρόνον, διὸ καὶ μόνος Κρόνον διέφυγεν. ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἔστιν εἰπεῖν· εἰ ἕνα τὸν ἀνωτάτω θεὸν ἀγένητόν τε καὶ ἀΐδιον νομίζετε, συγκρίματα δὲ εἰς ἃ ἡ τῆς ὕλης ἀλλαγή, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ διὰ τῆς ὕλης κεχωρηκὸς κατὰ τὰς παραλλάξεις αὐτῆς ἄλλο καὶ ἄλλο ὄνομα μεταλαγχάνειν φατέ, σῶμα μὲν τὰ εἴδη τῆς ὕλης τοῦ θεοῦ γενήσεται, φθειρομένων δὲ τῶν στοιχείων κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν ἀνάγκη συμφθαρῆναι ὁμοῦ τοῖς εἴδεσι τὰ ὀνόματα, μόνου μένοντος τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ. ὧν οὖν σωμάτων φθαρτὴ ἡ κατὰ τὴν ὕλην παραλλαγή, τίς ἂν ταῦτα πιστεύσαι θεούς; πρὸς δὲ τοὺς λέγοντας τὸν μὲν Κρόνον χρόνον, τὴν δὲ Ῥέαν γῆν, τὴν μὲν συλλαμβάνουσαν ἐκ τοῦ Κρόνου καὶ ἀποτίκτουσαν, ἔνθεν καὶ μήτηρ πάντων νομίζεται, τὸν δὲ γεννῶντα καὶ καταναλίσκοντα, | καὶ εἶναι τὴν μὲν τομὴν τῶν ἀναγκαίων ὁμιλίαν τοῦ ἄρρενος πρὸς τὸ θῆλυ, τέμνουσαν καὶ καταβάλλουσαν σπέρμα εἰς μήτραν καὶ γεννῶσαν ἄνθρωπον ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐπιθυμίαν, ὅ ἐστιν Ἀφροδίτη, ἔχοντα, τὴν δὲ μανίαν τοῦ Κρόνου τροπὴν καιροῦ φθείρουσαν ἔμψυχα καὶ ἄψυχα, τὰ δὲ δεσμὰ καὶ τὸν Τάρταρον χρόνον ὑπὸ καιρῶν τρεπόμενον καὶ ἀφανῆ γινόμενον, πρὸς τοίνυν τούτους φαμέν· εἴτε χρόνος ἐστὶν ὁ Κρόνος, μεταβάλλει, εἴτε καιρός, τρέπεται, εἴτε σκότος ἢ πάγος ἢ οὐσία ὑγρά, οὐδὲν αὐτῶν μένει· τὸ δὲ θεῖον καὶ ἀθάνατον καὶ ἀκίνητον καὶ ἀναλλοίωτον· οὔτε ἄρα ὁ Κρόνος οὔτε τὸ ἐπ' αὐτῷ εἴδωλον θεός. περὶ δὲ τοῦ Διός, εἰ μὲν ἀήρ ἐστι γεγονὼς ἐκ Κρόνου, οὗ τὸ μὲν ἄρσεν ὁ Ζεύς, τὸ δὲ θῆλυ Ἥρα (διὸ καὶ ἀδελφὴ καὶ γυνή), ἀλλοιοῦται, εἰ δὲ καιρός, τρέπεται· οὔτε δὲ μεταβάλλει οὔτε μεταπίπτει τὸ θεῖον. τί δὲ ⟨δεῖ ὑμῖν ἐπὶ⟩ πλέον λέγοντα ἐνοχλεῖν, οἳ ἄμεινον τὰ παρ' ἑκάστοις τῶν πεφυσιολογηκότων οἴδατε, ποῖα περὶ τῆς φύσεως ἐνόησαν οἱ

5 ἀγέννητόν A  νομίζεται A  6 εἰς ἃ ego ἴσα A  19 τεκνοκτονίαν Wil  21 ex γενόμενον corr. a  29 δὲ δεῖ ὑμῖν ἐπὶ Wil et ego  δὲ A δεῖ n corr. ὑμῖν post ἐνοχλεῖν add. Otto  30 αμινον A corr. a  31 ποῖα Wil ἢ οἷα A  περὶ τῆς τῶν θεῶν φύσεως Wil

συγγραψάμενοι ἢ περὶ τῆς Ἀθηνᾶς ἣν | φρόνησιν διὰ πάντων διήκουσάν φασιν, ἢ περὶ τῆς Ἴσιδος ἣν φύσιν αἰῶνος, ἐξ ἧς πάντες ἔφυσαν καὶ δι' ἧς πάντες εἰσίν, λέγουσιν, ἢ περὶ τοῦ Ὀσίριδος οὗ σφαγέντος ὑπὸ Τυφῶνος τοῦ ἀδελφοῦ περι πελ ** Ὧρου τοῦ υἱοῦ ἡ Ἶσις ζητοῦσα τὰ μέλη καὶ εὑροῦσα ἤσκησεν εἰς ταφήν, ἣ ταφὴ ἕως νῦν Ὀσιριακὴ καλεῖται; ἄνω γὰρ ⟨καὶ⟩ κάτω περὶ τὰ εἴδη τῆς ὕλης στρεφόμενοι ἀποπίπτουσιν τοῦ λόγῳ θεωρητοῦ θεοῦ, τὰ δὲ στοιχεῖα καὶ τὰ μόρια αὐτῶν θεοποιοῦσιν, ἄλλοτε ἄλλα ὀνόματα αὐτοῖς τιθέμενοι, τὴν | μὲν τοῦ σίτου σπορὰν Ὄσιριν (ὅθεν φασὶ μυστικῶς ἐπὶ τῇ ἀνευρέσει τῶν μελῶν ἢ τῶν καρπῶν ἐπιλε|χθῆναι τῇ Ἴσιδι 'εὑρήκαμεν συγχαίρομεν'), τὸν δὲ τῆς ἀμπέλου καρπὸν Διόνυσον ** καὶ Σεμέλην αὐτὴν τὴν ἄμπελον καὶ κεραυνὸν τὴν τοῦ ἡλίου φλόγα. καίτοι γε πάντα μᾶλλον ἢ θεολογοῦσιν οἱ τοὺς μύθους θεοποιοῦντες, οὐκ εἰδότες ὅτι οἷς ἀπολογοῦνται ὑπὲρ τῶν θεῶν, τοὺς ἐπ' αὐτοῖς ἐλέγχους βεβαιοῦσιν. τί ἡ Εὐρώπη καὶ ὁ Ταῦρος καὶ ὁ Κύκνος καὶ ἡ Λήδα πρὸς γῆν καὶ ἀέρα, ἵν' ἡ πρὸς ταύτας μιαρὰ τοῦ Διὸς μῖξις ᾖ γῆς καὶ ἀέρος; ἀλλὰ ἀποπίπτοντες τοῦ μεγέθους τοῦ θεοῦ καὶ ὑπερκύψαι τῷ λόγῳ (οὐ γὰρ ἔχουσιν συμπάθειαν εἰς τὸν οὐράνιον τόπον) οὐ δυνάμενοι, ἐπὶ τὰ εἴδη τῆς ὕλης συντετήκασιν καὶ καταπίπτοντες τὰς τῶν στοιχείων τροπὰς θεοποιοῦσιν, ὅμοιον εἰ καὶ ναῦν τις, ἐν ᾗ ἔπλευσεν, ἀντὶ τοῦ κυβερνήτου ἄγοι. ὡς δὲ οὐδὲν πλέον νεώς, κἂν ᾖ πᾶσιν ἠσκημένη, μὴ ἐχούσης τὸν κυβερνήτην, οὐδὲ τῶν στοιχείων ὄφελος διακεκοσμημένων δίχα τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ προνοίας. ἥ τε γὰρ ναῦς καθ' ἑαυ- 11

1 post ἤ add. ἃ a  ἣν Otto τὴν A  2 φασιν ἢ a φασι A  5 περὶ πελώρου A μετ' Ὧρον Gesner, sed multo grauior latet corruptela  ἡ ἴσισ a ἰ...σι A  6 ἕωσ in ras. A  7 καὶ om. A ἄνω κάτω γὰρ Wil  8 τοῦ s et Maranus τῶι A  11 ἐπὶ τῇ ἀνευρέσει τῶν μελῶν ὡς ἂν τῇ συγκομιδῇ τῶν καρπῶν Wil ὡς ἐπὶ τῇ ἀνευρέσει τῶν μελῶν ἐπὶ τῇ συγκομιδῇ τῶν καρπῶν ego  13 lacunam indicauit Wil supplens φάσκοντες uel tale quid  14 καίτοιγε Gesner καὶ τί γὰρ A η n corr. εἰ A  15 τοὺς μύθους ἀλληγοροῦντες Wil τοὺς μύθους ἀλληγοροῦντες καὶ τὰ στοιχεῖα θεοποιοῦντες ego  16 ἐλέγχους ego λόγουσ A  18 ταύτας Gesner ταῦτα A  19 ἀποπίπτοντεσ p m. rec. ἀποπίπτονταισ A  24 ἢ A ᾖι a  26 ἥ in ras. a

τὴν οὐ πλευσεῖται τά τε στοιχεῖα χωρὶς τοῦ δημιουργοῦ οὐ κινηθήσεται.

23. Εἴποιτε ἂν οὖν συνέσει πάντας ὑπερέχοντες· τινι οὖν τῷ λόγῳ ἔνια τῶν εἰδώλων ἐνεργεῖ, εἰ μὴ εἰσὶν θεοὶ ἐφ' οἷς ἱδρυόμεθα τὰ ἀγάλματα; οὐ γὰρ εἰκὸς τὰς ἀψύχους καὶ ἀκινήτους εἰκόνας καθ' ἑαυτὰς ἰσχύειν χωρὶς τοῦ κινοῦντος. τὸ μὲν δὴ κατὰ τόπους καὶ πόλεις καὶ ἔθνη γίγνεσθαί τινας ἐπ' ὀνόματι εἰδώλων ἐνεργείας οὐδ' ἡμεῖς ἀντιλέγομεν· οὐ μὴν εἰ
u ὠφελήθησάν τινες καὶ αὖ ἐλυπήθησαν ἕτεροι, θεοὺς νοοῦμεν τοὺς ἐφ' ἑκάτερα ἐνεργήσαντας, ἀλλὰ καὶ ᾧ λόγῳ νομίζετε ἰσχύειν τὰ εἴδωλα καὶ τίνες οἱ ἐνεργοῦντες ἐπιβατεύοντες αὐτῶν τοῖς ὀνόμασιν, ἐπ' ἀκριβὲς ἐξητάκαμεν. ἀναγκαῖον δέ μοι μέλλοντι δεικνύειν τίνες οἱ ἐπὶ τοῖς εἰδώλοις ἐνεργοῦντες καὶ ὅτι μὴ θεοί, προσχρήσασθαί τισι καὶ τῶν ἀπὸ φιλοσοφίας μάρτυσιν. πρῶτος Θαλῆς διαιρεῖ, ὡς οἱ τὰ ἐκείνου διακριβοῦντες
18 μνημονεύουσιν, εἰς θεὸν εἰς δαίμονας εἰς ἥρωας. ἀλλὰ θεὸν μὲν τὸν νοῦν τοῦ κόσμου ἄγει, δαίμονας δὲ οὐσίας νοεῖ ψυχικὰς καὶ ἥρωας τὰς κεχωρισμένας ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ἀγαθοὺς μὲν τὰς ἀγαθάς, κακοὺς δὲ τὰς φαύλους. Πλάτων δὲ τὰ ἄλλα ἐπέχων καὶ αὐτὸς εἴς τε τὸν ἀγένητον θεὸν καὶ τοὺς ὑπὸ τοῦ ἀγενήτου εἰς κόσμον τοῦ οὐρανοῦ γεγονότας, τούς τε πλανήτας καὶ τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας, καὶ εἰς δαίμονας τέμνει· περὶ ὧν δαιμόνων αὐτὸς ἀπαξιῶν λέγειν τοῖς περὶ αὐτῶν εἰρηκόσιν προσέχειν ἀξιοῖ 'περὶ δὲ τῶν ἄλλων δαιμόνων εἰπεῖν καὶ γνῶναι τὴν γένεσιν μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς, πειστέον δὲ τοῖς εἰρηκόσιν ἔμπροσθεν, ἐγγόνοις μὲν θεῶν οὖσιν ὡς ἔφασαν, σαφῶς γέ που τοὺς ἑαυτῶν προγόνους εἰδότων· ἀδύνατον οὖν θεῶν παισὶν

15) Aet. 1, 7, 21 p. 301 D. 8, 2 p. 307 D. 24—p. 30, 8) Plat. Timae. p. 40 d. e

3 ex *ανανουν* corr. a 10 *νομίζεται* A corr. m. pr. 14 *τισει* A *τισι* a 15 *διακριβοῦντες* ego *διαιροῦντεσ ἀκριβοῦντεσ* A *ἀκριβοῦντες* Otto 20 *ἀγέννητον* A 21 *ἀγεννήτου* A 25 *πιστέον* A 26 *δέ που* Plato 27 *γε αὐτῶν* Plato *ἑαυτῶν* etiam Clem. strom. 5, 13 p. 697 *εἰδόσιν* Plato *εἰδότων* etiam Clem.

ἀπιστεῖν, καίπερ ἄνευ εἰκότων καὶ ἀναγκαίων ἀποδείξεων λέγουσιν, ἀλλὰ ὡς οἰκεῖα φασκόντων ἀπαγγέλλειν ἑπομένους τῷ νόμῳ πιστευτέον. οὕτως οὖν κατ᾽ ἐκείνους καὶ ἡμῖν ἡ γένεσις περὶ τούτων τῶν θεῶν ἐχέτω καὶ λεγέσθω. Γῆς τε καὶ Οὐρανοῦ παῖδες Ὠκεανός τε καὶ Τηθὺς ἐγεννήθησαν, τούτων δὲ Φόρκυς Κρόνος τε καὶ Ῥέα καὶ ὅσοι μετὰ τούτων, ἐκ δὲ Κρό- 1
νου τε καὶ Ῥέας Ζεὺς Ἥρα τε καὶ πάντες, οὓς ἴσμεν πάντας ἀδελφοὺς λεγομένους αὐτῶν ἔτι τε τούτων ἄλλους ἐκγόνους᾽ ἆρ᾽ οὖν ὁ τὸν ἀΐδιον νῷ καὶ λόγῳ καταλαμβανόμενον περινοήσας θεὸν καὶ τὰ ἐπισυμβεβηκότα αὐτῷ ἐξειπών, τὸ ὄντως ὄν, τὸ μονοφυές, τὸ ἀγαθὸν ἀπ᾽ αὐτοῦ ἀποχεόμενον, ὅπερ ἐστὶν ἀλήθεια, καὶ περὶ πρώτης δυνάμεως .. καὶ ‘περὶ τὸν πάντων βασιλέα πάντα ἐστὶν καὶ ἐκεῖνον ἕνεκεν πάντα καὶ ἐκεῖνο αἴτιον πάντων᾽ καὶ περὶ δευτέρου καὶ τρίτου ‘δεύτερον δὲ περὶ τὰ δεύτερα καὶ τρίτον περὶ τὰ τρίτα᾽, περὶ τῶν ἐκ τῶν αἰσθητῶν, γῆς τε καὶ οὐρανοῦ, λεγομένων γεγονέναι μεῖζον ἢ καθ᾽ ἑαυτὸν τἀληθὲς μαθεῖν ἐνόμισεν; ἢ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀδύνατον γεννᾶν καὶ ἀποκυΐσκεσθαι θεοὺς ἐνόμισεν ἑπομένων τοῖς γιγνομένοις τελῶν καὶ ἔτι τούτου ἀδυνατώτερον μεταπεῖσαι τοὺς πολλοὺς ἀβασανίστως τοὺς μύθους παραδεχομένους, διὰ ταῦτα μεῖζον ἢ καθ᾽ ἑαυτὸν γνῶναι καὶ εἰπεῖν ἔφη περὶ τῆς τῶν ἄλλων δαιμόνων γενέσεως, οὔτε μαθεῖν οὔτε ἐξειπεῖν γεννᾶσθαι θεοὺς | δυνάμενος. καὶ τὸ εἰρημένον αὐτῷ ‘ὁ δὴ μέγας 12
ἡγεμὼν ἐν οὐρανῷ Ζεύς, ἐλαύνων πτηνὸν ἅρμα, πρῶτος πορεύε-

12—14) Pseudoplat. epist. 2 p. 312 c   14. 15) ibid.   23) Plat. Phaedr. p. 246 e

1. 2 *καίπερ — λέγουσιν* Plat.   4 *λεγέσθω'||* A *γέσθ* in ras. m. pr.   6 *Φόρκυς* Plato   6. 7 *Κρόνου καὶ Ῥέας* Plato   7 *ὅσους* Plato   *ἴσμεν* ex *εἴσ μὲν* corr. a   *πάντας* om. Plato   9 *νῷ* ego *νοῦν* A   10 *ἐξειπών* Gesner *ἐξειπεῖν* A   12 lacunam indicaui, excidit *εἰρηκώς* uel tale quid et locus Platonicus ad *πρώτην δύναμιν* proprie pertinens   *καὶ* A *καὶ ὡς* a   *τὸν* p *τῶν* A   14 *δευτέρου καὶ τρίτου* ego *δύο καὶ τρία* A   19 *ἀρχῆς καὶ τέλους* scripserim   *ἔτι* Otto *τὸ* A   22. 23. *οὔτε μαθεῖν θεοὺς* corrupta, *οὔτε μαθεῖν ⟨γεννᾶσθαι⟩ οὔτε ἐξειπεῖν ⟨μὴ⟩ γεννᾶσθαι θεοὺς* Wil   23 *δυνάμενος* Gesner *δυναμένουσ* A

ται διακοσμῶν πάντα καὶ ἐπιμελούμενος, τῷ δὲ ἕπεται στρατιὰ θεῶν τε καὶ δαιμόνων’ οὐκ ἐπὶ τοῦ ἀπὸ Κρόνου λεγομένου ἔχει Διός· ἔστι γὰρ ἐν τούτῳ ὄνομα τῷ ποιητῇ τῶν ὅλων. δηλοῖ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων ⟨ὅτι⟩ ἑτέρῳ σημαντικῷ προσει-
a πεῖν αὐτὸν οὐκ ἔχων, τῷ δημώδει ὀνόματι | οὐχ ὡς ἰδίῳ τοῦ θεοῦ ἀλλ’ εἰς σαφήνειαν, ὅτι μὴ δυνατὸν εἰς πάντας φέρειν τὸν θεόν, κατὰ δύναμιν προσεχρήσατο, ἐπικατηγορήσας τὸ ‘μέγας’, ἵνα διαστείλῃ τὸν οὐράνιον ἀπὸ τοῦ χαμᾶθεν, τὸν ἀγένητον ἀπὸ τοῦ γενητοῦ, τοῦ νεωτέρου μὲν οὐρανοῦ καὶ γῆς, νεωτέρου δὲ Κρητῶν, οἳ ἐξέκλεψαν αὐτὸν μὴ ἀναιρεθῆναι ὑπὸ τοῦ πατρός.

24. Τί δὲ δεῖ πρὸς ὑμᾶς πάντα λόγον κεκινηκότας ἢ ποιητῶν μνημονεύειν ἢ καὶ ἑτέρας δόξας ἐξετάζειν, τοσοῦτον εἰπεῖν ἔχοντι· εἰ καὶ μὴ ποιηταὶ καὶ φιλόσοφοι ἕνα μὲν εἶναι ἐπεγί-
4 νωσκον θεόν, περὶ δὲ τούτων οἱ μὲν ὡς περὶ δαιμόνων, οἱ δὲ ὡς περὶ ὕλης, οἱ δὲ ὡς περὶ ἀνθρώπων γενομένων ἐφρόνουν, ἡμεῖς οὐκ ἂν εἰκότως ἐξενηλατούμεθα, διαιρετικῷ λόγῳ καὶ περὶ θεοῦ καὶ ὕλης καὶ περὶ τῆς τούτων αὐτῶν οὐσίας κεχρημένοι. ὡς γὰρ θεόν φαμεν καὶ υἱὸν τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ πνεῦμα ἅγιον, ἑνούμενα μὲν κατὰ δύναμιν ** τὸν πατέρα τὸν υἱὸν τὸ πνεῦμα, ὅτι νοῦς λόγος σοφία ⟨ὁ⟩ υἱὸς τοῦ πατρὸς καὶ ἀπόρροια ὡς φῶς ἀπὸ πυρὸς τὸ πνεῦμα, οὕτως καὶ ἑτέρας εἶναι δυνάμεις κατειλήμμεθα περὶ τὴν ὕλην ἐχούσας καὶ δι’ αὐτῆς, μίαν
26 μὲν τὴν ἀντίθεον, οὐχ ὅτι ἀντιδοξοῦν τί ἐστι τῷ θεῷ ὡς τῇ φιλίᾳ τὸ νεῖκος κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα καὶ τῇ ἡμέρᾳ νὺξ κατὰ τὰ φαινόμενα (ἐπεὶ κἂν εἰ ἀνθειστήκει τι τῷ θεῷ, ἐπαύσατο ⟨ἂν⟩ τοῦ εἶναι, λυθείσης αὐτοῦ τῇ τοῦ θεοῦ δυνάμει καὶ ἰσχύϊ τῆς συστάσεως), ἀλλ’ ὅτι τῷ τοῦ θεοῦ ἀγαθῷ | ὃ κατὰ συμβεβηκός

26—28) ἐπεὶ—συστάσεως transcripsit Methodius ap. Epiphan. 64, 20

4 ὅτι add. Wil 5 ἰδίῳ A ἰδίωι a 7 τὸν θεόν, κατὰ δύναμιν ego κατὰ δύναμιν τὸν θεὸν A 9 ἀγέννητον A γεννητοῦ A 10 δὲ p δαὶ A 14. 15 ἐπιγινώσκων A corr. a 17 οὐκ ego τε A ξενηλατούμεθα A 20 lacunam indicaui, suppleo διαιρούμενα δὲ κατὰ τάξιν εἰς 21 ὅτι—καὶ A in ras. m. pr. ὁ s om. A 27 ἂν addidi ex Epiph. ex αὐτῷ corr. A

*ἐστιν αὐτῷ καὶ συνυπάρχον ὡς χρόα σώματι οὗ ἄνευ οὐκ ἔστιν (οὐχ ὡς μέρους ὄντος, ἀλλ' ὡς κατ' ἀνάγκην συνόντος παρακολουθήματος, ἡνωμένου καὶ συγκεχρωσμένου ὡς τῷ πυρὶ ξανθῷ εἶναι καὶ τῷ αἰθέρι κυανῷ), ἐναντίον ἐστὶ τὸ περὶ τὴν ὕλην ἔχον πνεῦμα, γενόμενον [μὲν] ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθὸ ⟨καὶ⟩ οἱ λοιποὶ ὑπ' αὐτοῦ γεγόνασιν ἄγγελοι, καὶ τὴν ἐπὶ τῇ ὕλῃ καὶ τοῖς τῆς ὕλης εἴδεσι πεπιστευμένον διοίκησιν. τούτων γὰρ ἡ [τῶν ἀγγέλων] σύστασις τῷ θεῷ ἐπὶ προνοίᾳ γέγονε τοῖς ὑπ' αὐτοῦ διακεκοσμημένοις, ἵν' ᾖ τὴν μὲν παντελικὴν καὶ γενικὴν ὁ θεὸς ⟨ἔχων⟩ τῶν ὅλων πρόνοιαν, τὴν δὲ ἐπὶ μέρους οἱ ἐπ' αὐτοῖς ταχθέντες ἄγγελοι. ὡς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων αὐθαίρετον καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν ἐχόντων (ἐπεὶ οὐκ ἂν οὔτ' ἐτιμᾶτε τοὺς ἀγαθοὺς οὔτ' ἐκολάζετε τοὺς πονηρούς, εἰ μὴ ἐπ' αὐτοῖς ἦν καὶ ἡ κακία καὶ ἡ ἀρετή) [καὶ] οἱ μὲν σπουδαῖοι περὶ ἃ πιστεύονται ὑφ' ὑμῶν, οἱ δὲ ἄπιστοι εὑρίσκονται, καὶ τὸ κατὰ τοὺς ἀγγέλους ἐν ὁμοίῳ καθέστηκεν. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι [αὐθαίρετοι δὴ γεγόνασιν ὑπὸ τοῦ θεοῦ] ἔμειναν ἐφ' οἷς αὐτοὺς ἐποίησεν καὶ διέταξεν ὁ θεός, οἱ δὲ ἐνύβρισαν καὶ τῇ τῆς οὐσίας ὑποστάσει καὶ τῇ ἀρχῇ οὗτός τε ὁ τῆς ὕλης καὶ τῶν ἐν αὐτῇ εἰδῶν ἄρχων καὶ ἕτεροι τῶν περὶ τὸ πρῶτον τοῦτο στερέωμα (ἴστε δὲ μηδὲν ἡμᾶς ἀμάρτυρον λέγειν, ἃ δὲ τοῖς προφήταις ἐκπεφώνηται μηνύειν), ἐκεῖνοι μὲν εἰς ἐπιθυμίαν πεσόντες παρθένων καὶ ἥττους σαρκὸς εὑρεθέντες, οὗτος δὲ ἀμελήσας καὶ πονηρὸς περὶ τὴν τῶν πεπιστευμένων γενόμενος διοίκησιν. ἐκ μὲν οὖν τῶν περὶ τὰς παρθένους ἐχόν-*

4—11) *ἐναντίαν—ἄγγελοι* affert Methodius ap. Epiphan. 64, 21 et Phot. cod. 234 p. 293b  11—25) libere usus est Methodius l. c.

5 *μὲν* om. Methodius  *καὶ* add. Wil ex Methodio  7 *πεπιστευμένον* Phot. *πεπιστευμένοι* Epiphan. *πιστευσάμενον* A  *τούτων* [*τοῦτο* cod. A] Photius *τοῦτο* A Epiphan.  8 *ἦν ἡ* Epiphanius  *τῶν ἀγγέλων* om. Phot. *γεγονέναι* Epiphan. Phot.  9 *ἵν' ᾖ* Wil postea addito *ἔχων*. *ἵν' η* A *ἵνα τὴν μὲν παντελικὴν καὶ γενικὴν ὁ θεὸς ἔχων τῶν ὅλων πρόνοιαν ἡ τὸ κῦρος καὶ τὸ κράτος ἁπάντων αὐτὸς ἀνηρτημένος* Epiphanius Photius  11 *δὲ* A *δὴ* a  13 ex *οὔτε τιμᾶται* et *οὔτε κολάζεται* corr. a ut uidetur  14 *καὶ* deleui  16 iuxta lineam quae a *καθέστηκεν* incipit. in *γεγόνασιν* desinit, in mg. add. *οἷοι* a  17 *αὐθαίρετοι—θεοῦ* scholiastae deberi agnouit Wil  20 *τῶν* [alterum] ex corr. add. A m. pr.  25 *ἐκ* in ras. a

11 των οἱ καλούμενοι ἐγεννή|θησαν γίγαντες· εἰ δέ τις ἐκ μέρους εἴρηται περὶ τῶν γιγάντων καὶ ποιηταῖς λόγος, μὴ θαυμάσητε. τῆς κοσμικῆς ** σοφίας ὅσον ἀλήθεια πιθανοῦ διαφέρει διαλλαττουσῶν καὶ τῆς μὲν οὔσης ἐπουρανίου, τῆς δὲ ἐπιγείου καὶ κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ὕλης

'ἴσμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα'.

**25.** οὗτοι τοίνυν οἱ ἄγγελοι οἱ ἐκπεσόντες τῶν οὐρανῶν, περὶ τὸν ἀέρα ἔχοντες καὶ τὴν γῆν, οὐκέτι εἰς τὰ [ὑπερ]ουράνια
32 ὑπερκύψαι δυνάμενοι, καὶ αἱ τῶν γιγάντων ψυχαὶ οἱ περὶ τὸν κόσμον εἰσὶ πλανώμενοι δαίμονες, ὁμοίας κινήσεις οἱ μὲν αἷς ἔλαβον συστάσεσιν, οἱ δαίμονες, οἱ δὲ αἷς ἔσχον ἐπιθυμίαις, οἱ ἄγγελοι, ποιούμενοι. ὁ δὲ τῆς ὕλης ἄρχων, ὡς ἔστιν ἐξ αὐτῶν τῶν γινομένων ἰδεῖν, ἐναντία τῷ ἀγαθῷ τοῦ θεοῦ ἐπιτροπεύει καὶ διοικεῖ.

'πολλάκι μοι πραπίδων διῆλθε φροντίς,
εἴτε τύχα εἴτε δαίμων τὰ βρότεια κραίνει,
παρά τ' ἐλπίδα καὶ παρὰ δίκαν
34 τοὺς μὲν ἀπ' οἴκων δ' ἐναπίπτοντας
ἀτὰρ θῦ, τοὺς δὲ εὐτυχοῦντας ἄγει'.

⟨εἰ⟩ τὸ παρ' ἐλπίδα καὶ δίκην εὖ πράττειν ἢ κακῶς ἐν ἀφασίᾳ τὸν Εὐριπίδην ἐποίησεν, τίνος ἡ τοιαύτη τῶν περιγείων διοίκησις, ἐν ᾗ εἴποι τις ἄν·

'πῶς οὖν τάδ' εἰσορῶντες ἢ θεῶν γένος
εἶναι λέγωμεν ἢ νόμοισι χρώμεθα;'

τοῦτο καὶ τὸν Ἀριστοτέλη ἀπρονόητα εἰπεῖν τὰ κατωτέρω τοῦ οὐρανοῦ ἐποίησεν, καίτοι τῆς ἀϊδίου ἐπ' ἴσης ἡμῖν μενούσης προνοίας τοῦ θεοῦ

6) Hesiod. theog. 27 15—19) Eur. frg. 901 23. 24) frg. adesp. 99

3 suppleas *καὶ τῆς προφητικῆς* male in p m. rec. post *σοφίας* add. *καὶ θεολογικῆς* 8 *ὑπερ* del. Wil 16 *βρότεια* Dechair *βιότια* A 18. 19 locus insanabilis 20 *εἰ* add. Gercke *ἀφασία* A corr. a 23 *εἰσορῶντοσ* A *εἰσορῶντασ* a 24 *λέγομεν* A *εἰ* A

ʽἡ γῆ δὲ ἀνάγκῃ, κἂν θέλῃ κἂν μὴ θέλῃ,
φύουσα ποίαν τἀμὰ πιαίνει βοτά',

τῆς δ' ἐπὶ μέρους πρὸς ἀλήθειαν, οὐ πρὸς δόξαν, χωρούσης ἐπὶ τοὺς ἀξίους καὶ τῶν | λοιπῶν κατὰ τὸ κοινὸν σιστάσεως 1 νόμον λόγου προνοουμένων. ἀλλ' ἐπεὶ αἱ ἀπὸ τοὐναντίου πνεύματος δαιμονικαὶ κινήσεις καὶ ἐνέργειαι τὰς ἀτάκτους ταύτας ἐπιφορὰς παρέχουσιν, ἤδη καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἄλλον ἄλλως, καὶ καθ' ἕνα καὶ κατὰ ἔθνη, μερικῶς καὶ κοινῶς, κατὰ τὸν τῆς ὕλης λόγον καὶ τῆς πρὸς τὰ θεῖα συμπαθείας, ἔνδοθεν καὶ ἔξωθεν κινοῦσαι, διὰ τοῦτό τινες, ὧν δόξαι οὐ μικραί, ἐνόμισαν οὐ τάξει τινὶ τὸ πᾶν τοῦτο συνεστάναι, ἀλλ' ἀλόγῳ τύχῃ ἄγεσθαι καὶ φέρεσθαι, οὐκ εἰδότες ὅτι τῶν μὲν περὶ τὴν τοῦ παντὸς κόσμου σύστασιν οὐδὲν ἄτακτον οὐδὲ ἀπημελημένον, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν γεγονὸς λόγῳ, διὸ οὐδὲ τὴν ὡρισμένην ἐπ' αὐτοῖς παραβαίνουσι τάξιν, ὁ δὲ ἄνθρωπος κατὰ μὲν τὸν πεποιηκότα καὶ αὐτὸς εὐτάκτως ἔχει καὶ τῇ κατὰ τὴν γένεσιν φύσει ἕνα καὶ κοινὸν ἐχούσῃ λόγον καὶ τῇ κατὰ τὴν πλάσιν διαθέσει οὐ παραβαινούσῃ τὸν ἐπ' αὐτῇ νόμον καὶ τῷ τοῦ βίου τέλει ἴσῳ καὶ κοινῷ μένοντι, κατὰ δὲ τὸν ἴδιον ἑαυτῷ λόγον καὶ τὴν τοῦ ἐπέχοντος ἄρχοντος καὶ τῶν παρακολουθούντων δαιμόνων ἐνέργειαν ἄλλος ἄλλως φέρεται καὶ κινεῖται, κοινὸν πάντες τὸν ἐν αὐτοῖς ἔχοντες λογισμόν.

26. Καὶ οἱ μὲν περὶ τὰ εἴδωλα αὐτοὺς ἕλκοντες οἱ δαίμονές εἰσιν οἱ προειρημένοι, οἱ προστετηκότες τῷ ἀπὸ τῶν ἱερείων αἵματι καὶ ταῦτα περιλιχμώμενοι· οἱ δὲ τοῖς πολλοῖς ἀρέσκοντες θεοὶ καὶ ταῖς εἰκόσιν ἐπονομαζόμενοι, ὡς ἔστιν ἐκ τῆς κατ' αὐτοὺς ἱστορίας εἰδέναι, ἄνθρωποι γεγόνασιν. καὶ 1 τοῦ μὲν δαίμονας εἶναι τοὺς ἐπιβατεύοντας τοῖς ὀνόμασιν πίστις

1. 2) Eurip. Cycl 332. 333

2 φύουσαν οἵαν A τίκτουσα ποίαν Euripides 5 νόμον ego νόμωι A 7 ἤδη καὶ corrupta 11 ἀλλὰ λόγωι A corr. a 17 ἐχούσῃ ego ἐπέχουσι A ἐπεχούσῃ a 20 ἐπέχοντος corruptum 21 scripserim μὴ κοινὸν 22 αὐτοῖς A 28 τοῦ ego τοὺσ A πίστις ἡ] σ ἡ in ras. a

u ἡ ἑκάστου αὐτῶν ἐνέργεια. οἱ μὲν ἀποτέμνουσι τὰ αἰδοῖα, | οἱ περὶ τὴν Ῥέαν, οἱ δὲ ἐγκόπτουσιν ἢ ἐντέμνουσιν, οἱ περὶ τὴν Ἄρτεμιν. [καὶ ἡ μὲν ἐν Ταύροις φονεύει τοὺς ξένους] ἐῶ γὰρ τοὺς ταῖς μαχαίραις καὶ τοῖς ἀστραγάλοις αἰκιζομένους αὐτοὺς λέγειν καὶ ὅσα εἴδη δαιμόνων. οὐ γὰρ θεοῦ κινεῖν ἐπὶ τὰ παρὰ φύσιν· 'ὅταν ὁ δαίμων ἀνδρὶ πορσύνῃ κακά, τὸν νοῦν ἔβλαψε πρῶτον', ὁ δὲ θεὸς τελείως ἀγαθὸς ὢν ἀϊδίως ἀγαθοποιός ἐστιν. τοῦ τοίνυν ἄλλους μὲν εἶναι τοὺς ἐνεργοῦντας, ἐφ' ἑτέρων δὲ ἀνίστασθαι τὰς εἰκόνας, ἐκεῖνο μέγιστον τεκμήριον, Τρωὰς καὶ Πάριον· ἡ μὲν Νερυλλίνου εἰκόνας ἔχει — ὁ ἀνὴρ τῶν καθ'
40 ἡμᾶς — τὸ δὲ Πάριον Ἀλεξάνδρου καὶ Πρωτέως· τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔτι ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς καὶ ὁ τάφος καὶ ἡ εἰκών. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἀνδριάντες τοῦ Νερυλλίνου κόσμημά εἰσι δημόσιον, εἴπερ καὶ τούτοις κοσμεῖται πόλις, εἷς δὲ αὐτῶν καὶ χρηματίζειν καὶ ἰᾶσθαι νοσοῦντας νομίζεται, καὶ θύουσί τε δι' αὐτὸ καὶ περιαλείφουσιν καὶ στεφανοῦσιν χρυσῷ τὸν ἀνδριάντα οἱ Τρωαδεῖς. ὁ δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ὁ τοῦ Πρωτέως (τοῦτον δ' οὐκ ἀγνοεῖτε ῥίψαντα ἑαυτὸν εἰς τὸ πῦρ περὶ τὴν Ὀλυμπίαν), ὁ μὲν καὶ αὐτὸς λέγεται χρηματίζειν, τῷ δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου — 'Δύσπαρι, εἶδος ἄριστε, γυναιμανές' — δημοτελεῖς ἄγονται θυσίαι καὶ ἑορταὶ ὡς ἐπηκόῳ θεῷ. πότερον οὖν ὁ Νερυλλῖνος καὶ ὁ Πρωτεὺς καὶ ὁ Ἀλέξανδρός εἰσιν οἱ ταῦτα ἐνεργοῦντες περὶ τὰ ἀγάλματα ἢ τῆς ὕλης ἡ σύστασις; ἀλλ' ἡ μὲν ὕλη χαλκός ἐστιν, τί δὲ χαλκὸς δύναται καθ' αὑτόν, ὃν μεταποιῆσαι πάλιν εἰς
42 r ἕτερον σχῆμα ἔξεστιν, ὡς τὸν ποδονιπτῆρα ὁ παρὰ τῷ Ἡρο-
142 δότῳ Ἄμασις; ὁ δὲ Νερυλλῖνος καὶ ὁ Πρωτεὺς καὶ ὁ Ἀλέξανδρος τί πλέον τοῖς νοσοῦσιν; ἃ γὰρ ἡ εἰκὼν λέγεται νῦν ἐνεργεῖν, ἐνήργει καὶ ζῶντος καὶ νοσοῦντος Νερυλλίνου.

6. 7) frg. adesp. 455 19. 20) Γ 39 25. 26) Herod. 2, 172

1 μὲν A μὲν γὰρ a 2. 3 ἐγκόπτουσιν — Ἄρτεμιν obscura 3 καὶ — ξένους deleui 5 λέγειν — δαιμόνων grauiter corrupta 6 ὅταν δ' schol. Soph. Antig. 620 10 νερυλλινον A ὁ A ὅσ a 11 Πρωτέως] εω in ras. a 15 αὐτὸ Wil αὐτὰ A 16 χρυσῷ post στεφανοῦσιν coll. Wil, ante περιαλείφουσιν A 19 τὸ in τῶ corr. A τῶι a 21 Νερυλλῖνος] νε in ras. A 24 δὲ p δαὶ A 28 ἐνήργει Maranus ἐνεργεῖ A

27. Τί οὖν; πρῶτα μὲν αἱ τῆς ψυχῆς ἄλογοι καὶ ἰνδαλματώδεις περὶ τὰς δόξας κινήσεις ἄλλοτ' ἄλλα εἴδωλα τὰ μὲν ἀπὸ τῆς ὕλης ἕλκουσι, τὰ δὲ αὐταῖς ἀναπλάττουσιν καὶ κυοῦσιν. πάσχει δὲ τοῦτο ψυχὴ μάλιστα τοῦ ὑλικοῦ προσλαβοῦσα καὶ ἐπισυγκραθεῖσα πνεύματος, οὐ πρὸς τὰ οὐράνια καὶ τὸν τούτων ποιητὴν ἀλλὰ κάτω πρὸς τὰ ἐπίγεια βλέπουσα, καθολικῶς εἰπεῖν, ὡς μόνον αἷμα καὶ σάρξ, οὐκέτι πνεῦμα καθαρὸν γιγνομένη. αἱ οὖν ἄλογοι αὗται καὶ ἰνδαλματώδεις τῆς ψυχῆς κινήσεις εἰδωλομανεῖς ἀποτίκτουσι φαντασίας· ὅταν δὲ ἁπαλὴ καὶ εὐάγωγος ψυχή, ἀνήκοος μὲν καὶ ἄπειρος λόγων ἐρρωμένων, ἀθεώρητος δὲ τοῦ ἀληθοῦς, ἀπερινόητος δὲ τοῦ πατρὸς καὶ ποιητοῦ τῶν ὅλων, ἐναποσφραγίσηται ψευδεῖς περὶ αὐτῆς δόξας, οἱ περὶ τὴν ὕλην δαίμονες, λίχνοι περὶ τὰς κνίσας καὶ τὸ τῶν ἱερείων αἷμα ὄντες, ἀπατηλοὶ δὲ ἀνθρώπων, προσλαβόντες τὰς ψευδοδόξους ταύτας τῶν πολλῶν τῆς ψυχῆς κινήσεις, φαντασίας αὐτοῖς ὡς ἀπὸ τῶν εἰδώλων καὶ ἀγαλμάτων ἐπιβατεύοντες 1 αὐτῶν τοῖς νοήμασιν εἰσρεῖν παρέχουσιν, καὶ ὅσα καθ' αὑτήν, ὡς ἀθάνατος οὖσα, λογικῶς κινεῖται ψυχὴ ἢ προμηνύουσα τὰ μέλλοντα ἢ θεραπεύουσα τὰ ἐνεστηκότα, τούτων τὴν δόξαν καρποῦνται οἱ δαίμονες.

28. Ἀναγκαῖον δὲ ἴσως κατὰ τὰ προειρημένα περὶ τῶν ὀνομάτων ὀλίγα εἰπεῖν. Ἡρόδοτος μὲν οὖν καὶ Ἀλέξανδρος ὁ τοῦ Φιλίππου ἐν τῇ πρὸς τὴν μητέρα ἐπιστολῇ (ἑκάτεροι δὲ ἐν fol τῇ Ἡλιουπόλει καὶ ἐν Μέμφιδι καὶ Θήβαις εἰς λόγους τοῖς ἱερεῦσιν ἀφῖχθαι λέγονται) φασὶ παρ' ἐκείνων ἀνθρώποις αὐτοὺς γενέσθαι μαθεῖν. Ἡρόδοτος· „ἤδη ὧν τῶν αἱ εἰκόνες ἦσαν, τοιούτους ἀπεδείκνυσάν σφεας [αὐτοὺς] ἐόντας, θεῶν δὲ 14 πολλὸν ἀπηλλαγμένους. τὸ δὲ πρότερον τῶν ἀνδρῶν τούτων θεοὺς εἶναι τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ ἄρχοντας, οἰκέοντας ἅμα τοῖς ἀνθρώποισιν, καὶ τούτων αἰεὶ ἕνα τὸν κρατέοντα εἶναι· ὕστερον δὲ αὐτῆς βασιλεῦσαι Ὦρον τὸν Ὀσίριος παῖδα, τὸν Ἀπόλλωνα

7 εἰπεῖν Wil εἰς γῆν A 12 ἐναποσφραγίσεται A per ras. corr. p 18. 19 ἢ (bis) A 22 ὁ add. a 24 μέμφι A 26 μὲν post Ἡ. add. a 27 αὐτοὺς deleui πάντας Herodoti codices 29 οἰκέοντας Herodoti cod. Romanus οὐκεοντας A et Herodoti codd. deteriores 30 ὕστατον Herodotus

Ἕλληνες ὀνομάζουσιν· τοῦτον καταπαύσαντα Τυφῶνα βασι-
λεῦσαι ὕστατον Αἰγύπτου. Ὄσιρις δέ ἐστι Διόνυσος κατὰ Ἑλ-
λάδα γλῶσσαν'. οἵ τε οὖν ἄλλοι καὶ τελευταῖος ⟨Ἀπόλλων ὁ
Διονύσου καὶ Ἴσιδος⟩ βασιλεῖς Αἰγύπτου· παρὰ δὲ τούτων εἰς
Ἕλληνας ἦλθε τὰ ὀνόματα τῶν θεῶν. [Ἀπόλλων ὁ Διονύσου
καὶ Ἴσιδος] ὁ αὐτὸς Ἡρόδοτος· 'Ἀπόλλωνα δὲ καὶ Ἄρτεμιν
Διονύσου καὶ Ἴσιδος λέγουσιν εἶναι παῖδας, Λητὼ δὲ τροφὸν
αὐτοῖσ⟨ι καὶ⟩ σώτειραν γενέσθαι'. οὓς οὖν ἀνθρώπους γε-
γονότας πρώτους βασιλέας ἔσχον, τῇ μὲν ἀγνοίᾳ τῆς ἀληθοῦς
περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείας, τῇ δὲ χάριτι τῆς ἀρχῆς θεοὺς ὁμοῦ
ταῖς γυναιξὶν αὐτῶν ἦγον. 'τοὺς μέν νυν καθαροὺς βοῦς τοὺς
ἔρσενας καὶ τοὺς μόσχους οἱ πάντες Αἰγύπτιοι θύουσι, τὰς δὲ
48 θηλείας οὔ σφιν ἔξεστι θύειν, | ἀλλὰ ἱραί εἰσι τῆς Ἴσιδος· ⟨τὸ
γὰρ τῆς Ἴσιδος⟩ ἄγαλμα ἐὸν γυναικήιον βούκερών ἐστιν, κα-
θάπερ οἱ Ἕλληνες τὴν Ἰοῦν γράφουσιν'. τίνες δ' ἂν μᾶλλον
ταῦτα πιστευθεῖεν λέγοντες ἢ οἱ κατὰ διαδοχὴν γένους παῖς
3 r παρὰ πατρός, ὡς τὴν ἱερωσύνην, καὶ τὴν ἱστορίαν | διαδεχόμενοι;
οὐ γὰρ τοὺς σεμνοποιοῦντας ζακόρους τὰ εἴδωλα εἰκὸς ἀνθρώ-
πους αὐτοὺς γενέσθαι ψεύδεσθαι. εἰ τοίνυν Ἡρόδοτος ἔλεγεν
περὶ τῶν θεῶν ὡς περὶ ἀνθρώπων ἱστορεῖν Αἰγυπτίους, καίτοι
λέγοντι [τῷ Ἡροδότῳ] 'τὰ μέν νυν θεῖα τῶν ἀφηγημάτων, οἷα
ἤκουον, οὐκ εἰμὶ πρόθυμος διηγεῖσθαι, ἔξω ἢ τὰ ὀνόματα
αὐτέων μοῦνα' ἐλάχιστα [μὴ] πιστεύειν ὡς μυθοποιῷ ἔδει·
ἐπεὶ δὲ Ἀλέξανδρος καὶ Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιστος ἐπικαλούμενος

p. 36, 26—3) Herod. 2, 144 4) cf. Herod. 2, 50 6—8) Herod. 2, 156 11—15) Herod. 2, 41 21—23) Herod. 2, 3

1. 2 βασιλεὺσ A corr. a 3. 4 Ἀπόλλων—Ἴσιδος huc transtuli, deleui lin. 5. 6 4 βασιλεῖς ego βασιλεὺσ A 6 ὁ αὐτὸς ἡρόδοτοσ A ὡσ ὁ αὐτὸσ ἡρόδοτοσ λέγει a 8 αὐτοῖσι καὶ σώτειραν Herodotus αὐτοῖσ σριαν A οὖν ἀνθρώπους ego οὐρανίουσ A 9 βασιλῆασ A 11 μὲν νῦν A 13. 14 τὸ—Ἴσιδος suppleui ex Herodoto, τῆσ add. a γυναικήιον] η et ο in ras. a 19 τοίνυν Wil τι μὲν A τι μὲν οὖν a 20 καίτοι Wil καὶ A 21 τῷ Ἡροδότῳ deleui μὲν νῦν A 22 ἐξηγεῖσθαι Herodotus ἔξω ἢ Herodotus ἐξ ὧν A 23 μοῦνον Herodotus μὴ deleui

συνάπτων τὸ ἴδιον αὐτοῖς γένος καὶ ἄλλοι μυρίοι, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον καταλέγοιμι, οὐδὲ λόγος ἔτι καταλείπεται βασιλεῖς 1 ὄντας αὐτοὺς μὴ νενομίσθαι θεούς. καὶ ὅτι μὲν ἄνθρωποι, δηλοῦσιν μὲν καὶ Αἰγυπτίων οἱ λογιώτατοι, οἳ θεοὺς λέγοντες αἰθέρα γῆν ἥλιον σελήνην τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους θνητοὺς νομίζουσιν καὶ ἱερὰ τοὺς τάφους αὐτῶν· δηλοῖ δὲ καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ Περὶ θεῶν. Ἡρόδοτος δὲ καὶ τὰ παθήματα αὐτῶν φησι μυστήρια· 'ἐν δὲ Βουσίρι πόλει ὡς ἀνάγουσι τῇ Ἴσι τὴν ἑορτήν, εἴρηται πρότερόν μοι. τύπτονται γὰρ δὴ μετὰ τὴν θυσίην πάντες καὶ πᾶσαι, μυριάδες κάρτα πολλαὶ ἀνθρώπων· τὸν δὲ τύπτονται τρόπον, οὔ μοι ὅσιόν ἐστιν λέγειν'. εἰ θεοί, καὶ ἀθάνατοι, εἰ δὲ τύπτονται καὶ τὰ πάθη ἐστὶν αὐτῶν μυστήρια, ἄνθρωποι. ὁ αὐτὸς Ἡρόδοτος· 'εἰσὶ δὲ καὶ αἱ ταφαὶ τοῦ οὐχ ὅσιον ποιοῦμαι ἐπὶ τοιούτῳ πράγματι ἐξαγορεύειν τὸ ὄνομα, ἐν Σάι ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηναίης, ὄπισθεν τοῦ νηοῦ, παντὸς τῆς Ἀθηναίης ἐχόμενον τοίχου. λίμνη δ' ἐστὶν ἐχομένη λιθίνῃ κρηπῖδι κεκοσμημένη ⟨καὶ ἐργασμένη⟩ ἐν κύκλῳ, μέγεθος, ὡς ἐμοὶ δοκέει, ὅση περ ἐν Δήλῳ ἡ τροχοειδὴς καλεομένη. ἐν δὲ τῇ λίμνῃ ταύτῃ τὰ δείκηλα τῶν παθέων fol 15 αὐτοῦ νυκτὸς ⟨ποιοῦσι τά⟩ καλέουσι μυστήρια Αἰγύπτιοι'. καὶ οὐ μόνον ὁ τάφος τοῦ Ὀσίριδος δείκνυται, ἀλλὰ καὶ ταριχεία· 'ἐπεάν σφισιν κομισθῇ νεκρός, δεικνύασι τοῖσι κομίσασι παραδείγματα νεκρῶν ξύλινα τῇ γραφῇ μεμιμημένα· καὶ τὴν μὲν σπουδαιοτάτην αὐτέων φασὶν εἶναι τοῦ οὐχ ὅσιον ποιοῦμαι οὔνομα ἐπὶ τοιούτῳ πράγματι ὀνομάζειν'.

7) frg. 12 8—11) Herod. 2, 61 13—20) Herod. 2, 170 22—25) Herod. 2, 86

1 ἴδιον ego ἀίδιον A 7 παθήματα Otto μαθήματα A 8 πόλι a ἀνάγωσι a, ut uidetur ex ἀναγνῶσ correctum 9 μὲν γὰρ Herodoti codd. deteriorr. 13 ὅ A ὥσ a δὲ in ras. m. pr. A 14 ποιεῦμαι a πρήγματι a 15 οὔνομα a 16 παντὸσ τῆσ A παντὸσ τοῦ τῆσ Herodoti codd. Herodotus scripsit πᾶν τὸ τοῦ ante λίμνη pauca omisit Athenagoras τ' Herodotus 17 καὶ ἐργασμένη addidi ex Herod. ἐν A ἐν Herodoti codd. 18 μέγαθοσ a 19 δίκηλα A 20 ποιοῦσι τὰ addidi ex Herodoto 21 ταριχία A τὰ ριχεία a 22 ἐπεάν A ε (alterum) in ras. a 24 ποιεῦμαι a 25 οὔνομα Herodoti codd. optimi τὸ οὔνομα deteriorr. illic scribendum τοὔνομα

29. Ἀλλὰ καὶ Ἑλλήνων οἱ περὶ ποίησιν καὶ ἱστορίαν σοφοὶ περὶ μὲν Ἡρακλέους

ʽσχέτλιος, οὐδὲ θεῶν ὄπιν ᾐδέσατ᾽ οὐδὲ τράπεζαν
τὴν ἥν οἱ παρέθηκεν· ἔπειτα δὲ πέφνε καὶ αὐτόν᾽,

Ἴφιτον. τοιοῦτος ὢν εἰκότως μὲν ἐμαίνετο, εἰκότως δὲ ἀνάψας πυρὰν κατέκαυσεν αὑτόν. περὶ δὲ Ἀσκληπιοῦ Ἡσίοδος μέν·

ʽπατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
χώσατ᾽, ἀπ᾽ Οὐλύμπου δὲ βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ
ἔκτανε Λητοΐδην Φοίβῳ σὺν θυμὸν ὀρίνων᾽·

Πίνδαρος δέ

ʽἀλλὰ κέρδει καὶ σοφία δέδεται.
154 ἔτραπε κἀκεῖνον ἀγάνορι μισθῷ χρυσὸς ἐν χερσὶ φανείς.
χερσὶ δ᾽ ἄρα Κρονίων ῥίψας δι᾽ ἀμφοῖν ἀμπνοὰν στέρνων
καθεῖλεν
ὠκέως, αἴθων δὲ κεραυνὸς ἐνέσκηψε μόρον᾽.

ἢ τοίνυν θεοὶ ἦσαν, καὶ οὔτε ἀνθρωπίνως πρὸς χρυσὸν εἶχον

ʽὦ χρυσέ, δεξίωμα κάλλιστον βροτοῖς,
⟨ὡς⟩ οὔτε μήτηρ ἡδονὰς τοιάσδε ἔχει,
οὐ παῖδες᾽

(ἀνεπιδεὲς γὰρ καὶ κρεῖττον ἐπιθυμίας τὸ θεῖον) οὔτε ἀπέθνῃσκον· ἢ ἄνθρωποι γεγονότες καὶ πονηροὶ δι᾽ ἀμαθίαν ἦσαν καὶ χρημάτων ἐλάττους. τί ⟨δὲ δεῖ⟩ με πολλὰ λέγειν ἢ Κάστορος
344 r ἢ Πολυδεύκους μνημονεύοντα ἢ Ἀμφιάρεω, οἵ, ὡς εἰπεῖν | λόγῳ, χθὲς καὶ πρῴην ἄνθρωποι ἐξ ἀνθρώπων γεγονότες θεοὶ νομίζονται, ὁπότε καὶ Ἰνὼ μετὰ τὴν μανίαν καὶ τὰ ἐπὶ τῆς μανίας πάθη θεὸν δοξάζουσι γεγονέναι

3. 4) φ 28. 29    7—9) Hesiod. frg. 109    11—15) Pind. Pyth. 3, 54. 55. 57. 58    18—20) Eur. frg. 324, 1—3

2 ἡρακλεὺσ A    7. 8 τε θεῶν τε χώσατ᾽ Dechair δ᾽ ὅτ᾽ ἐχώσατ᾽ A
9 Φοίβῳ Wil φίλον A    11 κέρδεϊ A    12 ἄγαν ορμισθωι A    14 κάθελεν Pindarus    15 ἐνέσκιμψεν Pindarus    16 ἢ in ras. a    ἀνθρωπίνως Wil αὐτουσ A αὐτοὶ a    17 δεξίαμα A    18 ὡς om. A    τοίας Euripides    22 δὲ δεῖ addidi δεῖ olim insertum    23 ἀμφιάρεωσ A

'πόντιοι ἀλάτιμες Λευκοθέαν ἐπόνυμον'

καὶ τὸν παῖδα αὐτῆς —

'σεμνὸς Παλαίμων ναυτίλοις κεκλήσεται'; 1.

30. εἰ γὰρ καὶ ὡς ἀπόπτυστοι καὶ θεοστυγεῖς δόξαν ἔσχον εἶναι θεοὶ καὶ ἡ θυγάτηρ τῆς Δερκετοῦς Σεμίραμις, λάγνος γυνὴ καὶ μιαιφόνος, ἔδοξε Συρία θεὸς καὶ διὰ τὴν Δερκετὼ καὶ τὰς περιστερὰς καὶ τὴν Σεμίραμιν σέβουσι Σύροι (τὸ γὰρ ἀδύνατον, εἰς περιστερὰν μετέβαλεν ἡ γυνή· ὁ μῦθος παρὰ Κτησίᾳ), τί θαυμαστὸν τοὺς μὲν ἐπὶ ἀρχῇ καὶ τυραννίδι ὑπὸ τῶν κατ' αὐτοὺς κληθῆναι θεούς — Σίβυλλα (μέμνηται δ' αὐτῆς καὶ Πλάτων)·

'δὴ τότε δὴ δεκάτῃ γενεῇ μερόπων ἀνθρώπων,
ἐξ οὗ δὴ κατακλυσμὸς ἐπὶ προτέρους γένετ' ἄνδρας,
καὶ βασίλευσε Κρόνος καὶ Τιτὰν Ἰαπετός τε,
Γαίης τέκνα φέριστα καὶ Οὐρανοῦ οὓς ἐκάλεσσαν
ἄνθρωποι Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν οὔνομα θέντες,
οὕνεκα οἱ πρώτιστοι ἔσαν μερόπων ἀνθρώπων —'

τοὺς δ' ἐπ' ἰσχύι, ὡς Ἡρακλέα καὶ Περσέα, τοὺς δ' ἐπὶ τέχνῃ, 15b
ὡς Ἀσκληπιόν; οἷς μὲν οὖν ἢ [αὐτοὶ] οἱ ἀρχόμενοι τιμῆς μετεδίδοσαν ἢ αὐτοὶ οἱ ἄρχοντες, οἱ μὲν φόβῳ, οἱ δὲ καὶ αἰδοῖ μετεῖχον τοῦ ὀνόματος (καὶ Ἀντίνους φιλανθρωπίᾳ τῶν ὑμετέρων προγόνων πρὸς τοὺς ὑπηκόους ἔτυχε νομίζεσθαι θεός)· οἱ δὲ μετ' αὐτοὺς ἀβασανίστως παρεδέξαντο.

'Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται· καὶ γὰρ τάφον, ὦ ἄνα, σεῖο
Κρῆτες ἐτεκτήναντο· σὺ δ' οὐ θάνες'.

πιστεύων, Καλλίμαχε, ταῖς γοναῖς τοῦ Διὸς ἀπιστεῖς | αὐτοῖς τῷ fol.
τάφῳ καὶ νομίζων ἐπισκιάσειν τἀληθὲς καὶ τοῖς ἀγνοοῦσι κη-

1) frg. adesp. 100   3) frg. adesp. 101   8) frg. 5   11) Plat. Phaedr. p. 244b   12–17) Sibyllin. 3, 108–113   24. 25) Callim. hymn. in Iou. 8. 9

6. 7 καὶ διὰ – Σύροι confusa et lacunosa cl. Diodor. 2, 4 Pseudoluc. de dea Syr. 14 scribendum καὶ διὰ τὴν Δερκετὼ τοὺς ἰχθῦς καὶ τὰς περιστερὰς διὰ τὴν Σεμίραμιν σέβουσι Σύροι   7 σεμήραμιν A   12 καὶ τότε δὴ Sibyllina   δεκάτη γενεῆ A corr. a   14 βασιλεὺσ A   15 Οὐρανοῦ οὓς Maranus οὐρανοὺσ A   ἐκαλεσσεν A   17 προφέριστοι Sibyllina   19 ἢ A   αὐτοὶ deleui   21 φιλανθρωπία A corr. a

ῥύσσεις τὸν τεθνηκότα κἂν μὲν τὸ ἄντρον βλέπῃς, τὸν Ῥέας
ὑπομιμνήσκῃ τόκον, ἂν δὲ τὴν σορὸν ἴδῃς, ἐπισκοτεῖς τῷ
τεθνηκότι, οὐκ εἰδὼς ὅτι μόνος ἀΐδιος ὁ ἀγένητος θεός. ἢ
γὰρ ἄπιστοι οἱ ὑπὸ τῶν πολλῶν καὶ ποιητῶν λεγόμενοι μῦθοι
περὶ τῶν θεῶν καὶ περισσὴ ἡ περὶ αὐτοὺς εὐσέβεια (οὐ γὰρ
εἰσὶν ὧν ψευδεῖς οἱ λόγοι), ἢ εἰ ἀληθεῖς αἱ γενέσεις, οἱ ἔρω-
60 τες, αἱ μιαιφονίαι, αἱ κλοπαί, αἱ ἐκτομαί, οἱ κεραυνοί, οὐκέτ'
εἰσίν, παυσάμενοι εἶναι, ἐπεὶ καὶ ἐγένοντο οὐκ ὄντες. τίς γὰρ
τοῖς μὲν πιστεύειν λόγος, τοῖς δὲ ἀπιστεῖν, ἐπὶ τὸ σεμνότερον
περὶ αὐτῶν τῶν ποιητῶν ἱστορηκότων; οὐ γὰρ ἂν δι' οὓς ἐνο-
μίσθησαν θεοὶ σεμνοποιήσαντας τὴν κατ' αὐτοὺς ἱστορίαν, οὗτοι
τὰ πάθη κατ' αὐτῶν ἐψεύσαντο.

Ὡς μὲν οὖν οὐκ ἐσμὲν ἄθεοι θεὸν ἄγοντες τὸν ποιητὴν
τοῦδε τοῦ παντὸς καὶ τὸν παρ' αὐτοῦ λόγον, κατὰ δύναμιν τὴν
ἐμήν, εἰ καὶ μὴ πρὸς ἀξίαν, ἐλήλεγκται. 31. ἔτι δὲ καὶ τροφὰς
καὶ μίξεις λογοποιοῦσιν ἀθέους καθ' ἡμῶν, ἵνα τε μισεῖν νομί-
ζοιεν μετὰ λόγου καὶ οἰόμενοι τῷ δεδίττεσθαι ἢ τῆς ἐνστάσεως
ἀπάξειν ἡμᾶς τοῦ βίου ἢ πικροὺς καὶ ἀπαραιτήτους τῇ τῶν
αἰτιῶν ὑπερβολῇ τοὺς ἄρχοντας παρασκευάσειν, πρὸς εἰδότας
παίζοντες ὅτι ἄνωθέν πως ἔθος καὶ οὐκ ἐφ' ἡμῶν μόνον κατά
62 τινα θεῖον νόμον καὶ λόγον παρηκολούθηκε προσπολεμεῖν τὴν
5 r κακίαν τῇ | ἀρετῇ. οὕτω καὶ Πυθαγόρας μὲν ἅμα τριακοσίοις
ἑταίροις κατεφλέχθη πυρί, Ἡράκλειτος δὲ καὶ Δημόκριτος, ὁ
μὲν τῆς Ἐφεσίων πόλεως ἠλαύνετο, ὁ δὲ τῆς Ἀβδηριτῶν ἐπικα-
τηγορούμενος μεμηνέναι, καὶ Σωκράτους Ἀθηναῖοι θάνατον
κατέγνωσαν. ἀλλ' ὡς ἐκεῖνοι οὐδὲν χείρους εἰς ἀρετῆς λόγον
διὰ τὴν τῶν πολλῶν δόξαν, οὐδ' ἡμῖν οὐδὲν ἐπισκοτεῖ πρὸς
ὀρθότητα βίου ἡ παρά τινων ἄκριτος βλασφημία· εὐδοξοῦμεν
γὰρ παρὰ τῷ θεῷ. πλὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς ταῦτα ἀπαντήσω τὰ
ἐγκλήματα. ὑμῖν μὲν οὖν καὶ δι' ὧν εἴρηκα εὖ οἶδα ἀπολε-
λογῆσθαι ἐμαυτόν. συνέσει γὰρ πάντας ὑπερφρονοῦντες, οἷς
ὁ βίος ὡς πρὸς στάθμην τὸν θεὸν κανονίζεται ὅπως ἀνυπαί-

1 ἄντρον p corr. ἄντλον A 3 αγέννητοσ A 6. 7 ἔρωτεσ p m. rec. ἐρῶντεσ A 12 κατ' Wil τὰ A 16 ᾆ θεοὺσ A corr. a 23 ἑταίροις Wil ἑτέροισ A 30 ὑμῖν Stephanus ὑμεῖσ A

τιος καὶ ἀνεπίληπτος ἑκάστου ἡμῶν ἄνοσ αὐτῷ γένοιτο, ἴσιε τούτοις μηδ' εἰς ἔννοιάν ποτε τοῦ βραχυτάτου ἐλευσομένους ἁμαρτήματος. εἰ μὲν γὰρ ἕνα τὸν | ἐνταῦθα βίον βιώσεσθαι 16 ἐπεπείσμεθα, κἂν ὑποπτεύειν ἐνῆν δουλεύοντας σαρκὶ καὶ αἵματι ἢ κέρδους ἢ ἐπιθυμίας ἐλάττους γενομένους ἁμαρτεῖν· ἐπεὶ δὲ ἐφεστηκέναι μὲν οἷς ἐννοοῦμεν, οἷς λαλοῦμεν, ⟨οἷς ποιοῦμεν⟩ καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τὸν θεὸν οἴδαμεν, πάντα δὲ φῶς αὐτὸν ὄντα καὶ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ὁρᾶν, πεπείσμεθα ⟨δὲ⟩ τοῦ ἐνταῦθα ἀπαλλαγέντες βίου βίον ἕτερον βιώσεσθαι ⟨ἢ⟩ ἀμείνονα παρὰ τὸν ἐνθάδε καὶ ἐπουράνιον, οὐκ ἐπίγειον, ἐὰν μετὰ θεοῦ καὶ σὺν θεῷ ἀκλινεῖς καὶ ἀπαθεῖς τὴν ψυχὴν οὐχ ὡς σάρκες κἂν ἔχωμεν, ἀλλ' ὡς οὐράνιον πνεῦμα μένωμεν, ἢ συγκαταπίπτοντες τοῖς λοιποῖς χείρονα καὶ διὰ πυρός (οὐ γὰρ fol. καὶ ἡμᾶς ὡς πρόβατα ἢ ὑποζύγια, πάρεργον καὶ ἵνα ἀπολοίμεθα καὶ ἀφανισθείημεν, ἔπλασεν ὁ θεός), ἐπὶ τούτοις οὐκ εἰκὸς ἡμᾶς ἐθελοκακεῖν οὐδ' αὐτοὺς τῷ μεγάλῳ παραδιδόναι κολασθησομένους δικαστῇ.

32. Τοὺς μὲν οὖν θαυμαστὸν οὐδὲν λογοποιεῖν περὶ ἡμῶν ἃ περὶ τῶν σφετέρων λέγουσι θεῶν (καὶ ⟨γὰρ⟩ τὰ πάθη αὐτῶν δεικνύουσι μυστήρια· χρῆν δ' αὐτούς, εἰ δεινὸν τὸ ἐπ' ἀδείας καὶ | ἀδιαφόρως μίγνυσθαι κρίνειν ἔμελλον, ἢ τὸν Δία 16( μεμισηκέναι, ἐκ μητρὸς μὲν Ῥέας θυγατρὸς δὲ Κόρης πεπαιδοποιημένον, γυναικὶ δὲ τῇ ἰδίᾳ ἀδελφῇ χρώμενον, ἢ τὸν τούτων ποιητὴν Ὀρφέα, ὅτι καὶ ἀνόσιον ὑπὲρ τὸν Θυέστην καὶ μιαρὸν ἐποίησεν τὸν Δία· καὶ γὰρ οὗτος τῇ θυγατρὶ κατὰ χρησμὸν ἐμίγη, βασιλεῦσαι θέλων καὶ [Θυέστης] ἐκδικηθῆναι)· ἡμεῖς δὲ τοσοῦτον ⟨τοῦ περὶ τὰς μίξεις ἀ⟩διάφοροι εἶναι ἀπέχομεν, ὡς

1 ἄνος A παρὰ Wil probabiliter, possis etiam scribere ἐναντίον γένοιτο p γένοιτε A 4 ἐπεπείσμεθα ego πεπείσμεθα A 6 οἷς ποιοῦμεν addidi 7 οἶδα μὲν A 8 πεπείσμεθα δὲ Wil πεπείσμεθα A πεπείσμεθα καὶ Gesner καὶ πεπείσμεθα Dechair 9 ἢ addidi 10 παρὰ ego ἢ κατὰ A ἐὰν ego ὡσ ἂν A 12 μένωμεν ego μενοῦμεν A 19 γὰρ add. Wil 23 γυναικὶ δὲ τῇ ἰδίᾳ ἀδελφῇ ego γυναικι διαδελφὴ A ἡ in ῆι corr. a 26 βασιλεῦσαι θέλων s βασιλεῦσ ἐθέλων A Θυέστης deleuit Dechair 27 τοῦ περὶ τὰς μίξεις add. Wil διαφοροι A ἀδιάφοροι a

μηδὲ ἰδεῖν ἡμῖν πρὸς ἐπιθυμίαν ἐξεῖναι. ʽὁ γὰρ βλέπων', φησί, ʽγυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς ἤδη μεμοίχευκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ'. οἷς οὖν μηδὲν πλέον ἔξεστιν ὁρᾶν ἢ ἐφ' ἃ ἔπλασεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ θεός, ἡμῖν φῶς αὐτοὺς εἶναι, καὶ οἷς τὸ ἰδεῖν
168 ἡδέως μοιχεία, ἐφ' ἕτερα τῶν ὀ|φθαλμῶν γεγονότων, μέχρις ἐννοίας κριθησομένοις, πῶς ἂν οὗτοι ἀπιστηθεῖεν σωφρονεῖν; οὐ γὰρ πρὸς ἀνθρωπικοὺς νόμους ὁ λόγος ἡμῖν, οὓς ἄν τις γενόμενος πονηρὸς καὶ λάθοι (ἐν ἀρχῇ δὲ ὑμῖν [δεσπότης] θεοδίδακτον εἶναι τὸν καθ' ἡμᾶς λόγον ἐπιστούμην), ἀλλ' ἔστιν
16 r ἡμῖν νόμος ** ἣ δικαιοσύνης μέτρον ἐποίησεν αὐτοὺς καὶ τοὺς πέλας ἔχειν. διὰ τοῦτο καὶ καθ' ἡλικίαν τοὺς μὲν υἱοὺς καὶ θυγατέρας νοοῦμεν, τοὺς δὲ ἀδελφοὺς ἔχομεν καὶ ἀδελφὰς καὶ τοῖς προβεβηκόσι τὴν τῶν πατέρων καὶ μητέρων τιμὴν ἀπονέμομεν. οὓς οὖν ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ γένους νοοῦμεν ὀνόματα, περὶ πολλοῦ ἡμῖν ἀνύβριστα καὶ ἀδιάφθορα αὐτῶν τὰ σώματα μένειν, πάλιν ἡμῖν λέγοντος τοῦ λόγου· ʽἐάν
170 τις διὰ τοῦτο ἐκ δευ|τέρου καταφιλήσῃ, ὅτι ἤρεσεν αὐτῷ' καὶ ἐπιφέροντος ** οὕτως οὖν ἀκριβώσασθαι τὸ φίλημα μᾶλλον δὲ τὸ προσκύνημα δεῖ, ὡς, εἴ που μικρὸν τῇ διανοίᾳ παραθολωθείη, ἔξω ἡμᾶς τῆς αἰωνίου τιθέντος ζωῆς.

33. Ἐλπίδα οὖν ζωῆς αἰωνίου ἔχοντες, τῶν ἐν τούτῳ τῷ βίῳ καταφρονοῦμεν μέχρι καὶ τῶν τῆς ψυχῆς ἡδέων, γυναῖκα μόνην ἕκαστος ἡμῶν ἣν ἠγάγετο κατὰ τοὺς ὑφ' ἡμῶν τεθειμένους νόμους νομίζων καὶ ταύτην μέχρι τοῦ παιδοποιήσασθαι. ὡς γὰρ ὁ γεωργὸς καταβαλὼν εἰς γῆν τὰ σπέρματα ἄμητον περι-
172 μένει οὐκ ἐπισπείρων, καὶ ἡμῖν μέτρον ἐπιθυμίας ἡ παιδοποιΐα. εὕροις δ' ἂν πολλοὺς τῶν παρ' ἡμῖν καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας καταγηράσκοντας ἀγάμους ἐλπίδι τοῦ μᾶλλον συνέσεσθαι τῷ θεῷ. εἰ δὲ τὸ ἐν παρθενίᾳ καὶ ἐν εὐνουχίᾳ μεῖναι μᾶλλον

1—3) Matth. 5, 28   10. 11) cf. Matth. 7. 12

8 ἐν in ras. a   ex ἀρχὴ corr. a   δεσπότης deleui   10 lacunam indicaui, temptaui ὁ θεοῦ δεσπότης καὶ ἡ τοῦ παρ' αὐτοῦ λόγου ἐντολὴ   18 lacunam indicaui   ἀκριβώσασθαι] αι in ras. m. pr A   20 ζωῆς add. a   23 μόνην Wil μὲν A

*παρίστησι τῷ θεῷ, τὸ δὲ μέχρις ἐννοίας καὶ ἐπιθυμίας ἐλθεῖν ἀπάγει, ὧν τὰς ἐννοίας φεύγομεν, πολὺ πρότερον τὰ ἔργα παραιτούμεθα. οὐ γὰρ ⟨ἐν⟩ μελέτῃ λόγων ἀλλ' ἐπιδείξει καὶ διδασκαλίᾳ ἔργων τὰ ἡμέτερα ** ἢ οἷός τις ἐτέχθη μένειν ἢ ἐφ' ἑνὶ γάμῳ· ὁ γὰρ δεύτερος | εὐπρεπής ἐστι μοιχεία. 'ὃς γὰρ* fol *ἂν ἀπολύσῃ, φησί, τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται', οὔτε ἀπολύειν ἐπιτρέπων ἧς ἔπαυσέ τις τὴν παρθενίαν οὔτε ἐπιγαμεῖν. ὁ γὰρ ἀποστερῶν ἑαυτὸν τῆς προτέρας γυναικός, καὶ εἰ τέθνηκεν, μοιχός ἐστιν παρακεκαλυμμένος, παρα-* 17 *βαίνων μὲν τὴν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐν ἀρχῇ ὁ θεὸς ἕνα ἄνδρα ἔπλασεν καὶ μίαν γυναῖκα, λύων δὲ τὴν σάρκα πρὸς σάρκα κατὰ τὴν ἕνωσιν πρὸς μῖξιν τοῦ γένους κοινωνίαν.*

34. *Ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι (καὶ τί ἂν εἴποιμι τὰ ἀπόρρητα;) ἀκούομεν τὰ τῆς παροιμίας 'ἡ πόρνη τὴν σώφρονα'. οἱ γὰρ* 17 *ἀγορὰν στήσαντες πορνείας καὶ καταγωγὰς ἀθέσμους πεποιημένοι τοῖς νέοις πάσης αἰσχρᾶς ἡδονῆς καὶ μηδὲ τῶν ἀρρένων φειδόμενοι, ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὰ δεινὰ κατεργαζόμενοι, ὅσων σεμνότερα καὶ εὐειδέστερα σώματα, παντοίως αὐτὰ ὑβρίζοντες, ἀτιμοῦντες καὶ τὸ ποιητὸν τοῦ θεοῦ καλόν (οὐ γὰρ αὐτοποίητον ἐπὶ γῆς τὸ κάλλος, ἀλλὰ ὑπὸ χειρὸς καὶ γνώμης πεμπόμενον τοῦ θεοῦ), οὗτοι [δὲ] ἃ συνίσασιν αὑτοῖς καὶ τοὺς σφετέρους λέγουσι θεούς, ἐπ' αὐτῶν ὡς σεμνὰ καὶ τῶν θεῶν ἄξια αὐχοῦντες, ταῦτα ἡμᾶς λοιδοροῦνται, κακίζοντες οἱ μοιχοὶ καὶ παιδερασταὶ τοὺς εὐνούχους καὶ μονογάμους, οἱ δίκην ἰχθύων ζῶντες (καὶ γὰρ οὗτοι καταπίνουσι τὸν ἐμπεσόντα, ἐλαύνοντες ὁ ἰσχυρότερος τὸν ἀσθενέστερον, καὶ τοῦτό ἐστι σαρκῶν ἅπτεσθαι ἀνθρωπικῶν, τὸ κειμένων νόμων, οὓς ὑμεῖς καὶ οἱ ὑμέτεροι*

5—7) Matth. 19, 9     10—12) Matth. 19, 4—6     24) cf. Hesiod. opp. 277

2 *φεύγομεν*] *υγ* in ras. A   3 *ἐν* add. Wil   *μελετη* A   4 lacunam indicaui   5 *μοιχεῖαι* A   7 *ἔλυσε* Wil   11. 12 conieci *τὴν σαρκὸς πρὸς σάρκα* [*κοινωνίαν*] *κατὰ τὴν ἕνωσιν πρὸς μῖξιν τοῦ γένους* [*κοινωνίαν*]   13 *ἀλλ' οἱ* a *ἄλλου* A   *καὶ τί* Wil *ὅτι* A ut uidetur *ὦ τί* a   19 *ποιητὸν ὑπὸ θεοῦ* Wil   21 *δὲ* deleui   22 *ἄξια* ego *αὐτὰ* A   23 ex *ἡμῖν* corr. A m. pr.   25—p. 45, 3 parenthesin agnouit Wil

r πρόγονοι πρὸς πᾶσαν δικαιοσύνην ἐξετάσαντες ἐθήκατε, παρὰ
τούτους ἀνθρώπους βιάζεσθαι, ὡς μηδὲ τοὺς ὑφ᾽ ὑμῶν κατα-
78 πεμπομένους ἡγεμόνας τῶν ἐθνῶν ἐξαρκεῖν ταῖς δίκαις) οἷς
οὐδὲ παιομένοις μὴ παρέχειν ἑαυτοὺς οὐδὲ κακῶς ἀκούουσιν μὴ
εὐλογεῖν ἔξεστιν· οὐ γὰρ ἀπαρκεῖ δίκαιον εἶναι (ἔστι δὲ δι-
καιοσύνη ἴσα ἴσοις ἀμείβειν), ἀλλ᾽ ἀγαθοῖς καὶ ἀνεξικάκοις εἶναι
πρόκειται. 35. τίς ⟨ἂν⟩ οὖν εὖ φρονῶν εἴποι τοιούτους ὄντας
ἡμᾶς ἀνδροφόνους εἶναι; οὐ γὰρ ἔστι πάσασθαι κρεῶν ἀνθρω-
πικῶν μὴ πρότερον ἀποκτείνασί τινα. τὸ πρότερον οὖν ψευδό-
μενοι, ** τὸ δεύτερον, κἂν μέν τις αὐτοὺς ἔρηται εἰ ἑωράκασιν
ἃ λέγουσιν, οὐδείς ἐστιν οὕτως ἀπηρυθριασμένος ὡς εἰπεῖν
ἰδεῖν. καίτοι καὶ δοῦλοί εἰσιν ἡμῖν, τοῖς μὲν καὶ πλείους τοῖς
δὲ ἐλάττους, οὓς οὐκ ἔστι λαθεῖν· ἀλλὰ καὶ τούτων οὐδεὶς καθ᾽
ἡμῶν τὰ τηλικαῦτα οὐδὲ κατεψεύσατο. οὓς γὰρ ἴσασιν οὐδ᾽
ἰδεῖν κἂν δικαίως φονευόμενον ὑπομένοντας, τούτων τίς ἂν
κατείποι ἢ ἀνδροφονίαν ἢ ἀνθρωποβορίαν; τίς οὐχ ἡ τῶν περὶ
80 σπουδῆς τὰς δι᾽ ὅπλων ἀγωνίας | καὶ διὰ θηρίων καὶ μάλιστα
τὰς ὑφ᾽ ὑμῶν ἀγομένας ἔχει; ἀλλ᾽ ἡμεῖς πλησίον εἶναι τὸ ἰδεῖν
[τὸ] φονευόμενον τοῦ ἀποκτεῖναι νομίζοντες, ἀπηγορεύσαμεν
τὰς τοιαύτας θέας. πῶς οὖν οἱ μηδὲ ὁρῶντες ἵνα μὴ ἑαυτοῖς
ἄγος καὶ μίασμα προστριψαίμεθα, φονεύειν δυνάμεθα; καὶ οἳ
τὰς τοῖς ἀμβλωθριδίοις χρωμένας ἀνδροφονεῖν τε καὶ λόγον
ὑφέξειν τῆς ἐξαμβλώσεως τῷ θεῷ φαμεν, κατὰ ποῖον ⟨ἂν⟩ ἀν-
u δροφονοῖμεν λόγον; οὐ γὰρ τοῦ αὐτοῦ νομίζειν | [μὲν] καὶ τὸ
κατὰ γαστρὸς ζῷον εἶναι καὶ διὰ τοῦτο αὐτοῦ μέλειν τῷ θεῷ,
καὶ ⟨τὰ⟩ παρεληλυθότα εἰς τὸν βίον φονεύειν, καὶ μὴ ἐκτιθέναι
μὲν τὸ γεννηθέν, ὡς τῶν ἐκτιθέντων τεκνοκτονούντων, πάλιν δὲ

4. 5) Luc. 6, 29. 28

2 τούτουσ a τούτοισ A ἀνθρώπους Wil αὐτοὺσ A ex ἡμῶν corr. a 7 ἂν οὖν ego αν A οὖν a 9 ex ἀποκτείνασει corr. a τὸ ex corr. add. m. pr. A 10 lacunam indicaui, suppleas e. g. κατελέγχουσι μέν suspectum ex εἴρηται corr. a 13 ex οισ corr. a 14 τὰ] τ in ras. a 16 ἀνδροφονίαν p ἀνδροφανίαν A 16. 17 οὐχ—σπουδῆς corrupta, temptaui οὐ⟨κ ἀκατάσ⟩χετον σπουδὴν περὶ 18 ex ἡμῶν corr. a 19 τὸ deleui τοῦ a τὸ A 20 μηδὲ/// A 23. 24 ἂν ἀνδροφονοῖμεν ego ἀνδροφονοῦμεν A 24 μὲν del. Wil 25 μέ///λειν A 26 τὰ add. Wil

τὸ τραφὲν ἀναιρεῖν· ἀλλ' ἐσμὲν πάντα πανταχοῦ ὅμοιοι καὶ ἴσοι, δουλεύοντες τῷ λόγῳ καὶ οὐ καταμαρτυροῦντες αὐτοῦ.

36. τίς ἂν οὖν ἀνάστασιν πεπιστευκὼς [ἐπὶ] σώμασιν ἀναστησομένοις ἑαυτὸν παράσχοι τάφον; οὐ γὰρ τῶν αὐτῶν καὶ ἀναστήσεσθαι ἡμῶν πεπεῖσθαι τὰ σώματα καὶ ἐσθίειν αὐτὰ ὡς οὐκ ἀναστησόμενα, καὶ ἀποδώσειν μὲν νομίζειν τὴν γῆν τοὺς ἰδίους νεκρούς, οὓς δέ τις αὐτὸς ἐγκατέθαψεν αὑτῷ, μὴ ἀπαιτήσεσθαι. τοὐναντίον μὲν οὖν εἰκὸς τοὺς μὲν μήτε λόγον ὑφέξειν τοῦ ἐνταῦθα ἢ πονηροῦ ἢ χρηστοῦ βίου μήτε ἀνάστασιν εἶναι οἰομένους, συναπόλλυσθαι δὲ τῷ σώματι καὶ τὴν ψυχὴν 18 καὶ οἷον ἐναποσβέννυσθαι λογιζομένους, μηδενὸς ἂν ἀποσχέσθαι τολμήματος· τοὺς δὲ μηδὲν ἀνεξέταστον ἔσεσθαι παρὰ τῷ θεῷ, συγκολασθήσεσθαι δὲ καὶ τὸ ὑπουργῆσαν σῶμα ταῖς ἀλόγοις ὁρμαῖς τῆς ψυχῆς καὶ ἐπιθυμίαις πεπεισμένους, οὐδεὶς λόγος ἔχει οὐδὲ τῶν βραχυτάτων τι ἁμαρτεῖν. εἰ δέ τῳ λῆρος πολὺς δοκεῖ τὸ σαπὲν καὶ διαλυθὲν καὶ ἀφανισθὲν σῶμα συστῆναι πάλιν, κακίας μὲν οὐκ ἂν εἰκότως δόξαν ἀποφεροίμεθα διὰ τοὺς οὐ πιστεύοντας, ἀλλ' εὐηθείας· οἷς γὰρ ἀπατῶμεν ἑαυτοὺς λόγοις ἀδικοῦμεν οὐδένα· ὅτι μέντοι οὐ καθ' ἡμᾶς μόνον ἀναστήσεται τὰ σώματα, ἀλλὰ καὶ κατὰ πολλοὺς τῶν φιλοσόφων, περίεργον ἐπὶ τοῦ παρόντος δεικνύειν, ἵνα μὴ ἐξαγωνίους τοῖς προκειμένοις fol ἐπεισάγειν δοκῶμεν λόγους, ἢ περὶ νοητῶν καὶ αἰσθητῶν καὶ τῆς τούτων συστάσεως λέγοντες ἢ ὅτι πρεσβύτερα τὰ ἀσώματα τῶν σωμάτων καὶ τὰ νοητὰ προάγει τῶν αἰσθητῶν κἂν πρώτοις περιπίπτωμεν τοῖς αἰσθητοῖς, συνισταμένων ἐκ μὲν τῶν ἀσωμάτων κατὰ τὴν ἐπισύνθεσιν τῶν νοητῶν σωμάτων, ἐκ δὲ τῶν νοητῶν ⟨τῶν αἰσθητῶν⟩· οὐ γὰρ κωλύει κατὰ τὸν Πυθαγόραν καὶ τὸν Πλάτωνα γενομένης τῆς διαλύσεως τῶν σωμάτων ἐξ ὧν τὴν ἀρχὴν συνέστη, ἀπὸ τῶν αὐτῶν αὐτὰ καὶ πάλιν συστῆναι.

37. Ἀλλ' ἀνακείσθω μὲν ὁ περὶ τῆς ἀναστάσεως λόγος.

2 οὐ κα ταμὰ ρ τυροῦντ ες αὐτοῦ ego οὐ καρτεσαντου A οὐ κρατοῦντεσ p οὐκ ἄρχοντεσ n man. alt. 3 ἐπὶ del. Wil 7 μὴ ego μήτε A 7. 8 ἀπαιτηθήσεσθαι a 8 μὲν μήτε uolgo μεν A μὴ a 12 τοὺσ δὲ in ras. a 27 τῶν αἰσθητῶν add. Suffridus Petrus 29 post σωμάτων add. εἰς ἐκεῖνα siue εἰς τὰ Wil

34 ὑμεῖς δέ, ὦ πάντα ἐν πᾶσι φύσει καὶ παιδείᾳ χρηστοὶ καὶ μέτριοι καὶ φιλάνθρωποι καὶ τῆς βασιλείας ἄξιοι, διαλελυμένῳ μὲν τὰ ἐγκλήματα, ἐπιδεδειχότι δὲ ὅτι καὶ θεοσεβεῖς καὶ ἐπιεικεῖς καὶ τὰς ψυχὰς κεκολασμένοι, τὴν βασιλικὴν κεφαλὴν ἐπινεύσατε. τίνες γὰρ καὶ δικαιότεροι ὧν δέονται τυχεῖν ἢ οἵτινες περὶ μὲν τῆς ἀρχῆς τῆς ὑμετέρας εὐχόμεθα ἵνα παῖς μὲν παρὰ πατρὸς κατὰ τὸ δικαιότατον διαδέχησθε τὴν βασιλείαν, αὔξην δὲ καὶ ἐπίδοσιν καὶ ἡ ἀρχὴ ὑμῶν, πάντων ὑποχειρίων γιγνομένων, λαμβάνῃ; τοῦτο δ' ἐστὶ καὶ πρὸς ἡμῶν, ὅπως ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγοιμεν, αὐτοὶ δὲ πάντα τὰ κεκελευσμένα προθύμως ὑπηρετοῖμεν.

10) 1 Timoth. 2, 2

5 *δέονται τυχεῖν*] *ται τ* in ras. a *ἢ* A subscr. *ἈΘΗΝΑΓΌΡΟΥ ΠΡΕΣΒΕΊΑ* a

# ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΕΡΙ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΝΕΚΡΩΝ

*Παντὶ δόγματι καὶ λόγῳ τῆς ἐν τούτοις ἀληθείας ἐχομένῳ παραφύεταί τι ψεῦδος· παραφύεται δὲ οὐκ ἐξ ὑποκειμένης τινὸς ἀρχῆς κατὰ φύσιν ὁρμώμενον ἢ τῆς κατ᾽ αὐτὸ ὅπερ ἐστὶν ἕκαστον αἰτίας, ἀλλ᾽ ὑπὸ τῶν τὴν ἔκθεσμον σπορὰν ἐπὶ διαφθορᾷ τῆς ἀληθείας τετιμηκότων σπουδαζόμενον. τοῦτο δ᾽ ἔστιν εὑρεῖν πρῶτον μὲν ἐκ τῶν πάλαι ταῖς περὶ τούτων φροντίσιν ἐσχολακότων καὶ τῆς ἐκείνων πρός τε τοὺς ἑαυτῶν πρεσβυτέρους καὶ τοὺς ὁμοχρόνους γενομένης διαφορᾶς, οὐχ ἥκιστα δὲ ἐξ αὐτῆς τῆς τῶν ἐν μέσῳ στρεφομένων ταραχῆς. οὐδὲν γὰρ τῶν ἀληθῶν οἱ τοιοῦτοι κατέλιπον ἀσυκοφάντητον, οὐ τὴν οὐσίαν τοῦ θεοῦ, οὐ τὴν γνῶσιν, οὐ τὴν ἐνέργειαν, οὐ τὰ τούτοις ἐφεξῆς καθ᾽ εἱρμὸν ἑπόμενα καὶ τὸν τῆς εὐσεβείας ἡμῖν ὑπογράφοντα λόγον· ἀλλ᾽ οἱ μὲν πάντῃ καὶ καθάπαξ ἀπογινώσκουσιν τὴν περὶ τούτων ἀλήθειαν, οἱ δὲ πρὸς τὸ δοκοῦν αὐτοῖς διαστρέφουσιν, οἱ δὲ καὶ περὶ τῶν ἐμφανῶν ἀπορεῖν ἐπιτηδεύουσιν. ὅθεν οἶμαι δεῖν τοῖς περὶ ταῦτα πονουμένοις λόγων διττῶν, τῶν μὲν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, τῶν δὲ περὶ τῆς ἀληθείας· καὶ τῶν μὲν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας πρὸς τοὺς ἀπιστοῦντας ἢ τοὺς ἀμφιβάλλοντας, τῶν δὲ περὶ τῆς ἀληθείας πρὸς τοὺς εὐγνωμονοῦντας καὶ μετ᾽ εὐνοίας δεχομένους τὴν ἀλήθειαν. ὧν ἕνεκεν χρὴ τοὺς περὶ τούτων ἐξετάζειν ἐθέλοντας τὴν ἑκάστοις προκειμένην χρείαν σκοπεῖν καὶ ταύτῃ τοὺς λόγους μετρεῖν τήν τε [περὶ τούτων] τάξιν μεθαρμόζειν πρὸς τὸ δέον*

8 *πρῶτον μὲν* in ras. m. pr. A    9 post *ἑαυτῶν* erasa sunt *καὶ τῆς ἐκείνων πρόσ τοὺσ ἑαυτῶν* A    21 *ἢ*] *καὶ* Wil    25 *περὶ τούτων* deleui

καὶ μὴ τῷ δοκεῖν ⟨δεῖν⟩ τὴν αὐτὴν πάντοτε φυλάττειν ἀρχὴν ἀμελεῖν τοῦ προσήκοντος καὶ τῆς ἐπιβαλλούσης ἑκάστῳ χώρας. 0 ὡς μὲν γὰρ πρὸς ἀπόδειξιν καὶ τὴν φυσικὴν ἀκολουθίαν, πάντοτε πρωτοστατοῦσιν οἱ περὶ αὐτῆς λόγοι τῶν ὑπὲρ αὐτῆς, ὡς δὲ πρὸς τὸ χρειωδέστερον, ἀνεστραμμένως οἱ ὑπὲρ αὐτῆς τῶν περὶ αὐτῆς. οὔτε γὰρ γεωργὸς δύναιτ' ἂν προσηκόντως καταβάλλειν τῇ γῇ τὰ σπέρματα, μὴ προεξελὼν τὰ τῆς ἀγρίας ὕλης καὶ ⟨τὰ⟩ τοῖς καταβαλλομένοις ἡμέροις σπέρμασιν λυμαινόμενα, οὔτε ἰατρὸς ἐνεῖναί τι τῶν ὑγιεινῶν φαρμάκων τῷ δεομένῳ θεραπείας σώματι, μὴ τὴν ἐνοῦσαν κακίαν προκαθήρας ἢ τὴν ἐπιρρέουσαν ἐπισχών· οὔτε μὴν ὁ τὴν ἀλήθειαν διδάσκειν ἐθέλων περὶ τῆς ἀληθείας λέγων πεῖσαι δύναιτ' ἄν τινα ψευδοδοξίας τινὸς ὑποικουρούσης τῇ τῶν ἀκουόντων διανοίᾳ καὶ τοῖς λόγοις ἀντιστατούσης. διὸ πρὸς τὸ χρειωδέστερον ἀφορῶντες καὶ ἡμεῖς προτάσσομεν ἔσθ' ὅτε τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀληθείας λόγους τῶν περὶ τῆς ἀληθείας· κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ποιῆσαι καὶ νῦν ἐπὶ τῶν τῆς ἀναστάσεως λόγων οὐκ ἀχρεῖον φαίνεται σκοποῦσι τὸ δέον. καὶ γὰρ ἐν τούτοις εὑρίσκομεν τοὺς μὲν ἀπιστοῦντας πάντῃ, τινὰς δὲ ἀμφιβάλλοντας καὶ τῶν γε τὰς πρώτας ὑποθέσεις δεξαμένων τινὰς ἐπ' ἴσης τοῖς ἀμφι- 92 βάλλουσιν ἀποροῦντας· τὸ δὲ πάντων παραλογώτατον ὅτι ταῦτα πάσχουσιν οὐδ' ἡντιναοῦν ἔχοντες ἐκ τῶν πραγμάτων 9 u ἀπιστίας ἀφορμὴν οὐδ' αἰτίαν εὑρίσκοντες εἰπεῖν εὔλογον, δι' ἣν ἀπιστοῦσιν ἢ διαποροῦσιν.

2. Σκοπῶμεν δὲ οὑτωσί. πᾶσα ἀπιστία μὴ προχείρως καὶ κατά τινα δόξαν ἄκριτον ἐγγινομένη τισὶν ἀλλὰ μετά τινος αἰτίας ἰσχυρᾶς καὶ τῆς κατὰ τὴν ἀλήθειαν ἀσφαλείας τότε τὸν εἰκότα σῴζει λόγον, ὅταν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα περὶ οὗ ἀπιστοῦσιν ἄπιστον εἶναι δοκῇ· τὸ γάρ τοι τοῖς οὐκ οὖσιν ἀπίστοις ἀπιστεῖν ἀνθρώπων ἔργον οὐχ ὑγιαινούσῃ κρίσει περὶ τὴν ἀλήθειαν χρωμένων. οὐκοῦν χρὴ καὶ τοὺς περὶ τῆς ἀναστάσεως

1 *δεῖν* addidi   8 *τὰ* add. Wil   9 *ὑγεινῶν* A   13 ante *τῇ* add. *ἐν* Wil   25 *οὑτωσί* ego *οὕτωσ εἰ* A   27 *κὰχ* Hemsterhuis   *ἀσαφείας* Hemsterhuis sed cf. p. 64, 18   post *τότε* add. *γὰρ* a   31 *τοὺσ* ex *τοῦ* corr. m. pr. A

ἀπιστοῦντας ἢ διαποροῦντας μὴ πρὸς τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἀκρίτως καὶ τὸ τοῖς ἀκολάστοις κεχαρισμένον τὴν περὶ ταύτης ἐκφέρειν γνώμην, ἀλλ' ἢ μηδεμιᾶς αἰτίας ἐξάπτειν τὴν τῶν ἀνθρώπων γένεσιν (ὃ δὴ καὶ λίαν ἐστὶν εὐεξέλεγκτον) ἢ τῷ θεῷ τὴν τῶν ὄντων ἀνατιθέντας αἰτίαν εἰς τὴν τοῦδε τοῦ δόγματος ἀποβλέπειν ὑπόθεσιν καὶ διὰ ταύτης δεικνύναι τὴν ἀνάστασιν 1 οὐδαμόθεν ἔχουσαν τὸ πιστόν. τοῦτο δὲ ποιήσουσιν, ἐὰν δεῖξαι δυνηθῶσιν ἢ ἀδύνατον ὂν τῷ θεῷ ἢ ἀβούλητον τὰ νεκρωθέντα τῶν σωμάτων ἢ καὶ πάντη διαλυθέντα πάλιν ἑνῶσαι καὶ συναγαγεῖν πρὸς τὴν τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων σύστασιν. ἐὰν δὲ τοῦτο μὴ δύνωνται, παυσάσθωσαν τῆς ἀθέου ταύτης ἀπιστίας καὶ τοῦ βλασφημεῖν ἃ μὴ θέμις· ὅτι γὰρ οὔτε τὸ ἀδύνατον λέγοντες ἀληθεύουσιν οὔτε τὸ ἀβούλητον, ἐκ τῶν ῥηθησομένων γενήσεται φανερόν.

Τὸ ἀδύνατον τινι γινώσκεται κατ' ἀλήθειαν τοιοῦτον ἢ ἐκ τοῦ μὴ γινώσκειν τὸ γενησόμενον ἢ ἐκ τοῦ δύναμιν ἀρκοῦσαν μὴ ἔχειν πρὸς τὸ ποιῆσαι καλῶς τὸ ἐγνωσμένον. ὅ τε γὰρ fol ἀγνοῶν τι τῶν γενέσθαι δεόντων οὐκ ἂν οὔτ' ἐγχειρῆσαι οὔτε ποιῆσαι δυνηθείη τὸ παράπαν ὅπερ ἀγνοεῖ, ὅ τε γινώσκων καλῶς τὸ ποιηθησόμενον καὶ πόθεν γένοιτ' ἂν καὶ πῶς, δύναμιν δὲ ἢ μηδ' ὅλως ἔχων πρὸς τὸ ποιῆσαι τὸ γινωσκόμενον ἢ μὴ ἀρκοῦσαν ἔχων, οὐκ ἂν ἐγχειρήσειεν τὴν ἀρχήν, εἰ σωφρονοῖ 19 καὶ τὴν ἰδίαν ἐπισκέψαιτο δύναμιν, ἐγχειρήσας δὲ ἀπερισκέπτως οὐκ ἂν ἐπιτελέσειεν τὸ δόξαν. ἀλλ' οὔτε ἀγνοεῖν τὸν θεὸν δυνατὸν τῶν ἀναστησομένων σωμάτων τὴν φύσιν κατὰ [τε] μέρος [ὅλον] καὶ μόριον οὔτε μὴν ὅποι χωρεῖ τῶν λυομένων ἕκαστον καὶ ποῖον τοῦ στοιχείου μέρος δέδεκται τὸ λυθὲν καὶ χωρῆσαν πρὸς τὸ συγγενές, κἂν πάνυ παρ' ἀνθρώποις ἀδιάκριτον εἶναι δοκῇ τὸ τῷ παντὶ πάλιν προσφυῶς ἡνωμένον. ᾧ γὰρ οὐκ ἠγνόητο πρὸ τῆς οἰκείας ἑκάστου συστάσεως οὔτε τῶν γενησομένων στοιχείων ἡ φύσις, ἐξ ὧν τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα, οὔτε τὰ μέρη τούτων, ἐξ ὧν ἔμελλεν λήψεσθαι τὸ δόξαν πρὸς τὴν τοῦ ἀνθρωπείου σώματος σύστασιν, εὔδηλον ὡς οὐδὲ μετὰ τὸ διαλυθῆναι τὸ πᾶν ἀγνοηθήσεται ποῦ κεχώρηκεν

23 ἐνχειρήσασ A    25 τε deleui    26 ὅλον deleui

ἕκαστον ὧν εἴληφεν πρὸς τὴν ἑκάστου συμπλήρωσιν. ὅσον μὲν γὰρ κατὰ τὴν νῦν κρατοῦσαν παρ' ἡμῖν τῶν πραγμάτων τάξιν καὶ τὴν ἐφ' ἑτέρων κρίσιν, μεῖζον τὸ τὰ μὴ γενόμενα προγινώσκειν· ὅσον δὲ πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν τούτου σοφίαν, ἀμφότερα κατὰ φύσιν καὶ ῥᾴδιον ἐπ' ἴσης τῷ τὰ μὴ γενόμενα προγινώσκειν τὸ καὶ διαλυθέντα γινώσκειν.

98 3. Καὶ μὴν καὶ τὴν δύναμιν ὡς ἔστιν ἀρκοῦσα πρὸς τὴν
0 u τῶν σωμάτων ἀνάστασιν, δείκνυσιν ἡ τούτων αὐτῶν γένεσις. εἰ γὰρ μὴ ὄντα κατὰ τὴν πρώτην σύστασιν ἐποίησεν τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα καὶ τὰς τούτων ἀρχάς, καὶ διαλυθέντα καθ' ὃν ἂν τύχῃ τρόπον, ἀναστήσει μετὰ τῆς ἴσης εὐμαρείας· ἐπ' ἴσης γὰρ αὐτῷ καὶ τοῦτο δυνατόν. καὶ τῷ λόγῳ βλάβος οὐδέν, κἂν ἐξ ὕλης ὑποθῶνταί τινες τὰς πρώτας ἀρχάς, κἂν ἐκ στοιχείων ὡς πρώτων τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων, κἂν ἐκ σπερμάτων. ἧς γάρ ἐστι δυνάμεως καὶ τὴν παρ' αὐτοῖς νενομισμένην ἄμορφον οὐσίαν μορφῶσαι καὶ τὴν ἀνείδεον καὶ ἀδιακόσμητον πολλοῖς καὶ διαφόροις εἴδεσιν κοσμῆσαι καὶ τὰ μέρη τῶν στοιχείων εἰς ἓν συναγαγεῖν καὶ τὸ σπέρμα ἓν ὂν καὶ ἁπλοῦν εἰς πολλὰ διελεῖν καὶ τὸ ἀδιάρθρωτον διαρθρῶσαι καὶ τῷ μὴ ζῶντι δοῦναι ζωήν, τῆς αὐτῆς ἐστιν καὶ τὸ διαλελυμένον ἑνῶσαι καὶ τὸ κείμενον ἀναστῆσαι καὶ τὸ τεθνηκὸς ζωοποιῆσαι πάλιν καὶ τὸ φθαρτὸν μεταβαλεῖν εἰς ἀφθαρσίαν. τοῦ αὐτοῦ δ' ἂν εἴη καὶ τῆς αὐτῆς δυνάμεως καὶ σοφίας καὶ
200 τὸ διατεθρυμμένον ⟨εἰς⟩ πλήθη ζῴων παντοδαπῶν ὁπόσα τοῖς τοιούτοις σώμασιν ἐπιτρέχειν εἴωθεν καὶ τὸν ἐκ τούτων ἀγείρειν κόρον, διακρῖναι μὲν ἐκεῖθεν, ἑνῶσαι δὲ πάλιν τοῖς οἰκείοις μέρεσι καὶ μορίοις, κἂν εἰς ἓν ἐξ ἐκείνων χωρήσῃ ζῷον, κἂν εἰς πολλά, κἂν ἐντεῦθεν εἰς ἕτερα, κἂν αὐτοῖς ἐκείνοις συνδιαλυθὲν ἐπὶ τὰς πρώτας ἀρχὰς ἐνεχθῇ κατὰ τὴν φυσικὴν εἰς ταύτας ἀνάλυσιν· ὃ δὴ καὶ μάλιστα ταράττειν ἔδοξέν τινας καὶ
351 r τῶν ἐπὶ σοφίᾳ θαυμαζομένων, ἰσχυρὰς οὐκ οἶδ' ὅπως | ἡγη-

11 ἀναστήσει] ή et ει in ras. A 14 πρωτων A πρῶτον a 15 αὐτοῖσ n man. rec. αὐτῆσ A 16 οὐσιαν n man. rec. οὖσαν A 20 τῶι ex τὸ corr. a μὴ] ὴ in ras. a ζῶντι] ω ex ο corr. a 24 εἰς addidi 25. 26 ἀγείρειν κόρον non intellego 27 κἂν (prius) add. a

σαμένων τὰς παρὰ τῶν πολλῶν φερομένας διαπορήσεις. 4. οὗτοι δέ γέ φασιν πολλὰ μὲν σώματα τῶν ἐν ναυαγίοις ἢ ποταμοῖς δυσθανάτως ἰχθύσιν γενέσθαι τροφήν, πολλὰ δὲ τῶν ἐν πολέμοις θνησκόντων ἢ καὶ ἄλλην τινὰ τραχυτέραν αἰτίαν καὶ πραγμάτων περίστασιν ταφῆς ἀμοιρούντων τοῖς προστυγχάνουσιν ζῴοις προκεῖσθαι βοράν. τῶν οὖν οὕτως ἀναλισκομένων σωμάτων καὶ τῶν ταῦτα συμπληρούντων μερῶν καὶ μορίων εἰς πολὺ πλῆθος ζῴων διαθρυπτομένων καὶ διὰ τῆς τροφῆς τοῖς τῶν τρεφομένων σώμασιν ἑνουμένων, πρῶτον μὲν τὴν διάκρισιν τούτων φασὶν ἀδύνατον, πρὸς δὲ ταύτῃ τὸ δεύτερον ἀπορώτερον. τῶν γὰρ τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων ἐκβοσκηθέντων ζῴων, ὁπόσα πρὸς τροφὴν ἀνθρώποις ἐπιτήδεια, διὰ τῆς τούτων γαστρὸς ἰόντων καὶ τοῖς τῶν μετειληφότων σώμασιν ἑνουμένων, 20 ἀνάγκην εἶναι πᾶσαν τὰ μέρη τῶν ἀνθρώπων, ὁπόσα τροφὴ γέγονεν τοῖς μετειληφόσι ζῴοις, πρὸς ἕτερα τῶν ἀνθρώπων μεταχωρεῖν σώματα, τῶν μεταξὺ τούτοις τραφέντων ζῴων τὴν ἐξ ὧν ἐτράφησαν τροφὴν διαπορθμευόντων εἰς ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους ὧν ἐγένετο τροφή. εἶτα τούτοις ἐπιτραγῳδοῦσιν τὰς ἐν λιμοῖς καὶ μανίαις τολμηθείσας τεκνοφαγίας καὶ τοὺς κατ᾽ ἐπιβουλὴν ἐχθρῶν ὑπὸ τῶν γεννησαμένων ἐδηδεμένους παῖδας καὶ τὴν Μηδικὴν τράπεζαν ἐκείνην καὶ τὰ τραγικὰ δεῖπνα Θυέστου καὶ τοιαύτας δή τινας ἐπισυνείρουσι παρ᾽ Ἕλλησιν καὶ βαρβάροις καινουργηθείσας συμφορὰς ἔκ τε τούτων κατασκευάζουσιν, ὡς νομίζουσιν, ἀδύνατον τὴν ἀνάστασιν, fol. ὡς οὐ δυναμένων τῶν αὐτῶν μερῶν ἑτέροις τε καὶ ἑτέροις συναναστῆναι σώμασιν, ἀλλ᾽ ἤτοι τὰ τῶν προτέρων συστῆναι μὴ δύνασθαι, μετεληλυθότων τῶν ταῦτα συμπληρούντων μερῶν πρὸς ἑτέρους, ἢ τούτων ἀποδοθέντων τοῖς προτέροις ἐνδεῶς ἕξειν τὰ τῶν ὑστέρων.

5. Ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν οἱ τοιοῦτοι πρῶτον μὲν τὴν τοῦ δημιουργήσαντος καὶ διοικοῦντος τόδε τὸ πᾶν ἀγνοεῖν δύναμίν τε καὶ σοφίαν, ἑκάστου ζῴου φύσει καὶ γένει τὴν προσφυῆ καὶ κατάλληλον συναρμόσαντος τροφὴν καὶ μήτε πᾶσαν φύσιν πρὸς

1 παρὰ τοῖς πολλοῖς Wil    20 γενησαμένων A    20. 21 ἐδηδεμένους] η et ε in ras. A    25 καὶ add. a

04 ἕνωσιν ἢ κρᾶσιν παντὸς σώματος ἰέναι δικαιώσαντος μήτε πρὸς διάκρισιν τῶν ἑνωθέντων ἀπόρως ἔχοντος, ἀλλὰ καὶ τῇ καθ' ἕκαστον φύσει τῶν γενομένων τὸ δρᾶν ἢ πάσχειν ἃ πέφυκεν ἐπιτρέποντος ἄλλο δὲ κωλύοντος καὶ πᾶν ὃ βούλεται καὶ πρὸς ὃ βούλεται συγχωροῦντος ἢ μεταστρέφοντος, πρὸς δὲ τοῖς εἰρημένοις μηδὲ τὴν ἑκάστου τῶν τρεφόντων ἢ τρεφομένων ἐπεσκέφθαι δύναμίν τε καὶ φύσιν. ἦ γὰρ ἂν ἔγνωσαν ὅτι μὴ πᾶν ὃ προσφέρεταί τις ὑπενδόσει τῆς ἔξωθεν ἀνάγκης, τοῦτο γίνεται τῷ ζῴῳ τροφὴ προσφυής· ἀλλὰ τὰ μὲν ἅμα τῷ προσομιλῆσαι τοῖς περιπτυσσομένοις τῆς κοιλίας μέρεσι φθείρεσθαι πέφυκεν ἐμούμενά τε καὶ διαχωρούμενα ἢ τρόπον ἕτερον διαφορούμενα, ὡς μηδὲ κατὰ βραχὺ τὴν πρώτην καὶ κατὰ φύσιν ὑπομεῖναι πέψιν, ἦ που γε τὴν εἰς τὸ τρεφόμενον σύγκρασιν, ὥσπερ οὖν οὐδὲ πᾶν τὸ πεφθὲν καὶ τὴν πρώτην δεξάμενον
352 r μεταβολὴν τοῖς τρεφομένοις μορίοις προσπελάζει πάντως, τινῶν μὲν κατ' αὐτὴν τὴν γαστέρα τῆς θρεπτικῆς δυνάμεως ἀποκρινομένων, τῶν δὲ κατὰ τὴν δευτέραν μεταβολὴν καὶ τὴν ἐν ἥπατι γινομένην πέψιν διακρινομένων καὶ πρὸς ἕτερόν τι μετα-
206 χωρούντων ὃ τὴν τοῦ τρέφειν ἐκβέβηκεν δύναμιν, καὶ αὐτῆς γε τῆς ἐν ἥπατι γινομένης μεταβολῆς οὐ πάσης εἰς τροφὴν ἀνθρώποις χωρούσης, ἀλλ' εἰς ἃ πέφυκεν περιττώματα διακρινομένης τῆς τε καταλειφθείσης τροφῆς ἐν αὐτοῖς ἔσθ' ὅτε τοῖς τρεφομένοις μέρεσι καὶ μορίοις πρὸς ἕτερόν τι μεταβαλλούσης κατὰ τὴν ἐπικράτειαν τοῦ πλεονάζοντος ἢ περιττεύοντος καὶ φθείρειν πως ἢ πρὸς ἑαυτὸ τρέπειν τὸ πλησιάσαν εἰωθότος.

6. πολλῆς οὖν οὔσης ἐν πᾶσι τοῖς ζῴοις τῆς φυσικῆς διαφορᾶς καὶ αὐτῆς γε τῆς κατὰ φύσιν τροφῆς ἑκάστῳ γένει ζῴων καὶ τῷ τρεφομένῳ σώματι συνεξαλλαττομένης, τριττῆς δὲ κατὰ τὴν ἑκάστου ζῴου τροφὴν γινομένης καθάρσεως καὶ διακρίσεως, δεῖ πάντως φθείρεσθαι μὲν καὶ διαχωρεῖν ᾗ πέφυκεν ἢ πρὸς ἕτερόν τι μεταβάλλειν πᾶν ὁπόσον ἀλλότριον εἰς τὴν

4 ἄλλο Wil ἄλλοτε A    8 ὑπενδόσει] accentus et σει in ras. A    ἀν ἀνάγκησ A    τοῦτο in ras. m. pr. A    9 τῶι (alterum) a το/ A    11 ἢ Wil καὶ A    12 βραχυ./ A    15 ex προσπελάζειν corr. A    28 ζῴων Wil ζώιου A    30 ᾗ] ἢ A, in mg. αντι καθὸ a

τοῦ ζῴου τροφὴν ὡς συγκραθῆναι μὴ δυνάμενον, συμβαίνουσαν δὲ καὶ κατὰ φύσιν εἶναι τὴν τοῦ τρέφοντος σώματος δύναμιν ταῖς τοῦ τρεφομένου ζῴου δυνάμεσιν καὶ ταύτην ἐλθοῦσαν δι' ὧν πέφυκεν κριτηρίων καὶ καθαρθεῖσαν ἀκριβῶς τοῖς φυσικοῖς καθαρσίοις εἰλικρινεστάτην γενέσθαι πρόσληψιν εἰς οὐσίαν· ἣν δὴ καὶ μόνην ἐπαληθεύων ἄν τις τοῖς πράγμασιν 20
ὀνομάσειεν τροφὴν ὡς ἀποβαλοῦσαν πᾶν ὁπόσον ἀλλότριον καὶ fol
βλαβερὸν εἰς τὴν τοῦ τρεφομένου ζῴου σύστασιν καὶ τὸν πολὺν ἐκεῖνον ὄγκον ἐπεισαχθέντα πρὸς τὴν τῆς γαστρὸς ἀποπλήρωσιν καὶ τὴν τῆς ὀρέξεως θεραπείαν. ἀλλὰ ταύτην μὲν οὐκ ἄν τις ἀμφισβητήσειεν ἑνοῦσθαι τῷ τρεφομένῳ σώματι συνδιαπλεκομένην τε καὶ περιπλαττομένην πᾶσι τοῖς τούτου μέρεσιν καὶ μορίοις· τὴν δ' ἑτέρως ἔχουσαν καὶ παρὰ φύσιν φθείρεσθαι μὲν ταχέως, ἣν ἐρρωμενεστέρᾳ συμμίξῃ δυνάμει, φθείρειν δὲ σὺν εὐμαρείᾳ τὴν κρατηθεῖσαν εἴς τε μοχθηροὺς ἐκτρέπεσθαι χυμοὺς καὶ φαρμακώδεις ποιότητας ὡς μηδὲν οἰκεῖον ἢ φίλον τῷ τρεφομένῳ σώματι φέρουσαν. καὶ τούτου τεκμήριον μέγιστον τὸ πολλοῖς τῶν τρεφομένων ζῴων ἐκ τούτων ἐπακολουθεῖν ἄλγος ἢ κίνδυνον ἢ θάνατον, ἣν ὑπὸ σφοδροτέρας ὀρέξεως τῇ τροφῇ καταμεμιγμένον συνεφελκύσηταί τι φαρμακῶδες καὶ παρὰ φύσιν· ὃ δὴ καὶ πάντως φθαρτικὸν ἂν εἴη τοῦ τρεφομένου σώματος, εἴ γε τρέφεται μὲν τὰ τρεφόμενα τοῖς οἰκείοις καὶ κατὰ φύσιν, φθείρεται δὲ τοῖς ἐναντίοις. εἴπερ οὖν τῇ διαφορᾷ τῶν τῇ φύσει διαφερόντων ζῴων ἡ κατὰ φύσιν συνδιῄρηται τροφὴ καὶ ταύτης γε αὐτῆς οὔτε πᾶν ὅπερ ἂν προσενέγκηται τὸ ζῷον οὔτε τὸ τυχὸν ἐκ τούτου τὴν πρὸς τὸ τρεφόμενον σῶμα δέχεται σύγκρασιν, ἀλλ' αὐτὸ μόνον τὸ διὰ πάσης πέψεως κε- 210
καθαρμένον καὶ μεταβεβληκὸς εἰλικρινῶς πρὸς τὴν τοῦ ποιοῦ σώματος ἕνωσιν καὶ τοῖς τρεφομένοις μέρεσιν εὐάρμοστον, εὔδη- fol.
λον ὡς οὐδὲν τῶν παρὰ φύσιν ἑνωθείη ποτ' ἂν τούτοις οἷς οὐκ ἔστιν τροφὴ προσφυὴς καὶ κατάλληλος, ἀλλ' ἤτοι καὶ αὐτὴν

7 ἀποβαλοῦσαν Wil ἀποβάλλουσαν A  9 ἐπεισχυθεῖ////τὰ A ἐπεισαχθέντα a in mg. ἐπισαχθέντα a  10 ταύτην a ταύτῃ A  14 ἐρρωμενεστέρα A  συμμίξῃ] ηι in ras. A  17 ex τοῦτο corr. A  29 μέρεσιν] μέρεσ in ras. m. pr. A

τὴν κοιλίαν διαχωρεῖ πρὶν ἕτερόν τινα γεννῆσαι χυμὸν ὠμὸν ἢ διεφθαρμένον, ἢ συστὰν ἐπὶ πλεῖον τίκτει πάθος ἢ νόσον δυσίατον, συνδιαφθείρουσαν καὶ τὴν κατὰ φύσιν τροφὴν ἢ καὶ αὐτὴν τὴν τῆς τροφῆς δεομένην σάρκα. ἀλλὰ κἂν ἀπωσθῇ ποτε φαρμάκοις τισὶν ἢ σιτίοις βελτίοσιν ἢ ταῖς φυσικαῖς δυνάμεσι νικηθέν, μετ' οὐκ ὀλίγης ἐξερρύη τῆς βλάβης ὡς μηδὲν φέρον τοῖς κατὰ φύσιν εἰρηνικὸν διὰ τὸ πρὸς τὴν φύσιν ἀσύγκρατον.

7. Ὅλως δὲ κἂν συγχωρήσῃ τις τὴν ἐκ τούτων εἰσιοῦσαν τροφὴν (προσειρήσθω δὲ τοῦτο συνηθέστερον), καίπερ οὖσαν παρὰ φύσιν, διακρίνεσθαι καὶ μεταβάλλειν εἰς ἕν τι τῶν ὑγραινόντων ἢ ξηραινόντων ἢ θερμαινόντων ἢ ψυχόντων, οὐδ' οὕτως ἐκ τῶν συγχωρηθέντων αὐτοῖς γενήσεταί τι προὔργου, τῶν μὲν ἀνισταμένων σωμάτων ἐκ τῶν οἰκείων μερῶν πάλιν συνισταμένων, οὐδενὸς δὲ τῶν εἰρημένων μέρους ὄντος οὐδὲ τὴν ὡς μέρους ἐπέχοντος σχέσιν ἢ τάξιν, οὐ μὴν οὐδὲ παραμένοντος πάντοτε τοῖς τρεφομένοις τοῦ σώματος μέρεσιν ἢ συνανισταμένου τοῖς ἀνισταμένοις, οὐδὲν συντελοῦντος ἔτι πρὸς τὸ ζῆν
212 οὐχ αἵματος οὐ φλέγματος οὐ χολῆς οὐ πνεύματος. | οὐδὲ γὰρ ὧν ἐδεήθη ποτὲ τὰ τρεφόμενα σώματα, δεηθήσεται καὶ τότε, συνανῃρημένης τῇ τῶν τρεφομένων ἐνδείᾳ καὶ φθορᾷ τῆς ἐξ
53 u ὧν ἐτρέφετο χρείας. ἔπειτ' εἰ | καὶ μέχρι σαρκὸς φθάνειν τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης τροφῆς μεταβολὴν ὑποθοῖτό τις, οὐδ' οὕτως ἀνάγκη τις ἔσται τὴν νεωστὶ μεταβληθεῖσαν ἐκ τῆς τοιᾶσδε τροφῆς σάρκα προσπελάσασαν ἑτέρου τινὸς ἀνθρώπου σώματι πάλιν ὡς μέρος εἰς τὴν ἐκείνου τελεῖν συμπλήρωσιν, τῷ μήτε αὐτὴν τὴν προσλαμβάνουσαν σάρκα πάντοτε φυλάττειν ἣν προσείληφεν, μήτε τὴν ἑνωθεῖσαν ταύτην μόνιμον εἶναι καὶ παραμένειν ᾗ προσετέθη, πολλὴν δὲ καὶ τὴν ἐπὶ θάτερα δέχεσθαι μεταβολήν, ποτὲ μὲν πόνοις ἢ φροντίσιν διαφορουμένην, ἄλλοτε δὲ λύπαις ἢ καμάτοις ἢ νόσοις συντηκομένην, ** καὶ ταῖς ἐξ

1 ἢ Wil καὶ A 16 μέρος Wil 18 οὐδὲν a οὐδὲ A 19 οὐ χολῆς οὐ πνς in mg. m. pr. A 22 ἔπειτ' εἰ καὶ ego ἔπειθ' ὅτι κἂν A 24 μεταβ, ληθεῖσαν A θ ex φ corr. m. pr. 25 προσπελάσασαν] πε et ασ in ras. a 31 λύπαις] ύ in ras. A lacunam indicaui, suppleas e. g. πολλάκις δὲ siue quod proposuit Wil, ἢ

ἐγκαύσεως ἢ περιψύξεως ἐπιγινομέναις δυσκρασίαις, μὴ συμμεταβαλλομένων σαρκὶ καὶ πιμελῇ τῶν [δημῶν] ἐν τῷ μένειν ὅπερ ἐστὶ τὴν τροφὴν δεχομένων. τοιούτων δὲ γενομένων ἐπὶ πάσης σαρκὸς παθημάτων, πολύ γ' ἔτι μᾶλλον εὕροι τις ἂν ταῦτα πάσχουσαν τὴν ἐξ ἀνοικείων τρεφομένην σάρκα, νῦν μὲν εἰς ὄγκον προϊοῦσαν καὶ πιαινομένην ἐξ ὧν προσείληφεν, εἶτα πάλιν ἀποπτύουσαν ὃν ἂν τύχῃ τρόπον καὶ μειουμένην ἢ μιᾷ τινι τῶν ἔμπροσθεν ῥηθεισῶν αἰτιῶν ἢ πλείοσιν· μόνην δὲ παραμένειν τοῖς μέρεσιν ἃ συνδεῖν ἢ στέγειν ἢ θάλπειν πέφυκεν, 2 τὴν ὑπὸ τῆς φύσεως ἐξειλεγμένην καὶ τούτοις προσπεφυκυῖαν οἷς τὴν κατὰ φύσιν συνεξέπλησεν ζωὴν καὶ τοὺς ἐν τῇ ζωῇ πόνους. ἀλλ' (οὔτε γὰρ καθ' ὃ δεῖ κρινομένων τῶν ἔναγχος ἐξητασμένων οὔτε κατὰ συγχώρησιν παραδεχθέντων τῶν ἐπ' ἐκείνοις γεγυμνασμένων ἀληθὲς δεικνύναι δυνατὸν τὸ πρὸς αὐτῶν fol λεγόμενον) οὐκ ἂν συγκραθείη ποτὲ τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα τοῖς τῆς αὐτῆς οὖσι φύσεως, κἂν ὑπ' ἀγνοίας ποτὲ κλαπῶσι τὴν αἴσθησιν δι' ἑτέρου τινὸς μετασχόντες τοιούτου σώματος, κἂν αὐτόθεν ὑπ' ἐνδείας ἢ μανίας ὁμοειδοῦς τινος μιανθῶσιν σώματι· εἴ γε μὴ λελήθασιν ἡμᾶς ἀνθρωποειδεῖς τινες ὄντες θῆρες ἢ μικτὴν ἔχοντες φύσιν ἐξ ἀνθρώπων καὶ θηρίων, οἵους πλάττειν εἰώθασιν οἱ τολμηρότεροι τῶν ποιητῶν.

8. Καὶ τί δεῖ λέγειν περὶ τῶν μηδενὶ ζῴῳ πρὸς τροφὴν ἀποκληρωθέντων σωμάτων μόνην δὲ τὴν εἰς γῆν ταφὴν ἐπὶ τιμῇ τῆς φύσεως μεμοιραμένων, ὅπου γε μηδ' ἄλλο τι τῶν 216 ζῴων τοῖς ἐκ ταὐτοῦ εἴδους εἰς τροφὴν ἀπεκλήρωσεν ὁ ποιήσας, κἂν [ἐν] ἄλλοις τισὶ τῶν ἑτερογενῶν τροφὴ γίνηται κατὰ φύσιν; εἰ μὲν οὖν ἔχουσιν δεικνύναι σάρκας ἀνθρώπων ἀνθρώποις εἰς βρῶσιν ἀποκληρωθείσας, οὐδὲν κωλύσει τὰς ἀλληλοφαγίας εἶναι κατὰ φύσιν ὥσπερ ἄλλο τι τῶν τῇ φύσει συγκεχωρημένων καὶ τούς γε τὰ τοιαῦτα λέγειν τολμῶντας τοῖς τῶν φιλτάτων ἐντρυφᾶν σώμασιν ὡς οἰκειοτέροις ἢ καὶ τοὺς εἰ-

2 πιμελῆι p πημελῆι A   δημῶν del. Wil   4 πάσης Wil τῆσ A   7 ἀποπτύουσαν corruptum   8 μόνην Maranus μόνα. α in ras. A   9 ex συνδιν corr. A   10 ἐξειλεγμένην pe ἐξηλεγμένη A   15 οὐκ ego οὔτ' A   25 γένους propter hiatum Wil   26 ἐν delevi   γίνηται] η in ras. A

νουστάτους σφίσιν τούτοις αὐτοῖς ἑστιᾶν. εἰ δὲ τοῦτο μὲν οὐδ' εἰπεῖν εὐαγές, τὸ δὲ σαρκῶν ἀνθρώπων ἀνθρώπους μετασχεῖν ἔχθιστόν τι καὶ παμμίαρον καὶ πάσης ἐκθέσμου καὶ παρὰ φύσιν βρώσεως ἢ πράξεως ἐναγέστερον, τὸ δὲ παρὰ φύσιν οὐκ ἄν ποτε χωρήσειεν εἰς τροφὴν τοῖς ταύτης δεομένοις μέρεσιν καὶ μορίοις, τὸ δὲ μὴ χωροῦν εἰς τροφὴν οὐκ ἂν ἑνωθείη τού-
u τοις ἃ μηδὲ τρέφειν ¦ πέφυκεν, οὐδὲ τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα συγκραθείη ποτ' ἂν τοῖς ὁμοίοις σώμασιν, οἷς ἐστιν εἰς τροφὴν παρὰ φύσιν, κἂν πολλάκις διὰ τῆς τούτων ἴῃ γαστρὸς κατά τινα πικροτάτην συμφοράν· ἀποχωροῦντα δὲ τῆς θρεπτικῆς δυνάμεως καὶ σκιδνάμενα πρὸς ἐκεῖνα πάλιν ἐξ ὧν τὴν πρώτην
18 ἔσχεν σύστασιν, ἑνοῦται μὲν τούτοις ἐφ' ὅσον ἂν ἕκαστον τύχῃ χρόνον, ἐκεῖθεν δὲ διακριθέντα πάλιν σοφίᾳ καὶ δυνάμει τοῦ πᾶσαν ζῴου φύσιν σὺν ταῖς οἰκείαις δυνάμεσι συγκρίναντος ἑνοῦται προσφυῶς ἕκαστον ἑκάστῳ, κἂν πυρὶ καυθῇ, κἂν ὕδατι καταδακατασαπῇ, κἂν ὑπὸ θηρίων ἢ τῶν ἐπιτυχόντων ζῴων καταδαπανηθῇ, κἂν τοῦ παντὸς σώματος ἐκκοπὲν προδιαλυθῇ τῶν ἄλλων μερῶν· ἑνωθέντα δὲ πάλιν ἀλλήλοις τὴν αὐτὴν ἴσχει χώραν πρὸς τὴν τοῦ αὐτοῦ σώματος ἁρμονίαν τε καὶ σύστασιν καὶ τὴν τοῦ νεκρωθέντος ἢ καὶ πάντη διαλυθέντος ἀνάστασιν καὶ ζωήν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ πλεῖον μηκύνειν οὐκ εὔκαιρον· ὁμολογουμένην γὰρ ἔχει τὴν ἐπίκρισιν τοῖς γε μὴ μιξοθήροις.

9. Πολλῶν δὲ ὄντων τῶν εἰς τὴν προκειμένην ἐξέτασιν χρησιμωτέρων, παραιτοῦμαι δὴ νῦν τοὺς καταφεύγοντας ἐπὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔργα καὶ τοὺς τούτων δημιουργοὺς ἀνθρώπους, οἳ τὰ συντριβέντα τῶν ἔργων ἢ χρόνῳ παλαιωθέντα ἢ καὶ ἄλλως διαφθαρέντα καινουργεῖν ἀδυνατοῦσιν, εἶτα ἐξ ὁμοίου
220 τοῖς κεραμεῦσι καὶ τέκτοσι δεικνύναι πειρωμένους τὸ καὶ τὸν θεὸν μήτ' ἂν βουληθῆναι μήτε βουληθέντα δυνηθῆναι νεκρω-
355 r θὲν ἢ καὶ διαλυθὲν ἀναστῆσαι σῶμα, καὶ μὴ λογιζομένους ὅτι διὰ τούτων ⟨ἐπ' ἴσης⟩ τοῖς χειρίστοις ἐξυβρίζουσιν εἰς θεόν,

2 οὔτ' A 8 συγκραθείη Wil συγκριθείη A 9 ἴῃ a ///η A 20 ex παντὶ corr. A 21 μηκύνειν] ν in ras. A 24 δὴ ex δὲ corr. A 28 καὶ] αὶ in ras. A τέκτοσι] ι in ras. A 31 ἐπ' ἴσης addidi

συνεξισοῦντες τῶν πάντῃ διεστηκότων τὰς δυνάμεις, μᾶλλον δὲ καὶ τῶν ταύταις χρωμένων τὰς οὐσίας καὶ τὰ τεχνητὰ τοῖς φυσικοῖς. περὶ μὲν οὖν τούτων σπουδάζειν οὐκ ἀνεπιτίμητον· ἠλίθιον γὰρ ὡς ἀληθῶς τὸ τοῖς ἐπιπολαίοις καὶ ματαίοις ἀντιλέγειν. μακρῷ γε μὴν ἐνδοξότερον καὶ πάντων ἀληθέστατον τὸ φῆσαι τὸ παρ᾽ ἀνθρώποις ἀδύνατον παρὰ θεῷ δυνατόν. εἰ δὲ δι᾽ αὐτῶν τούτων ὡς ἐνδόξων καὶ διὰ πάντων τῶν μικρῷ πρόσθεν ἐξητασμένων δείκνυσιν ὁ λόγος δυνατόν, εὔδηλον ὡς οὐκ ἀδύνατον. ἀλλὰ μὴν οὐδ᾽ ἀβούλητον.

10. Τὸ γὰρ ἀβούλητον ἢ ὡς ἄδικον [αὐτό] ἐστιν ἀβούλητον ἢ ὡς ἀνάξιον. καὶ πάλιν τὸ ἄδικον ἢ περὶ αὐτὸν θεωρεῖται τὸν ἀναστησόμενον ἢ περὶ ἄλλον τινὰ παρ᾽ αὐτόν. ἀλλ᾽ ὅτι μὲν οὐδεὶς ἀδικεῖται τῶν ἔξωθεν καὶ τῶν ἐν τοῖς οὖσιν ἀριθμουμένων, πρόδηλον. οὔτε γὰρ αἱ νοηταὶ φύσεις ἐκ τῆς 22
τῶν ἀνθρώπων ἀναστάσεως ἀδικηθεῖεν ἄν· οὐδὲ γὰρ ἐμπόδιόν τι ταύταις πρὸς τὸ εἶναι, οὐ βλάβος, οὐχ ὕβρις ἡ τῶν ἀνθρώπων ἀνάστασις· οὐ μὴν οὐδὲ τῶν ἀλόγων ἡ φύσις οὐδὲ τῶν ἀψύχων· οὐδὲ γὰρ ἔσται μετὰ τὴν ἀνάστασιν, περὶ δὲ τὸ μὴ ὂν οὐδὲν ἄδικον. εἰ δὲ καὶ εἶναί τις ὑποθοῖτο διὰ παντός, οὐκ ἂν ἀδικηθείη ταῦτα τῶν ἀνθρωπίνων σωμάτων ἀνανεωθέντων· εἰ γὰρ νῦν ὑπείκοντα τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων [καὶ] τῆς τούτων χρείας ὄντων ἐνδεῶν ὑπό τε ζυγὸν ἠγμένα καὶ δουλείαν fol
παντοίαν οὐδὲν ἀδικεῖται, πολὺ μᾶλλον, ἀφθάρτων καὶ ἀνενδεῶν γενομένων καὶ μηκέτι δεομένων τῆς τούτων χρείας, ἐλευθερωθέντα δὲ πάσης δουλείας, οὐκ ἀδικηθήσεται. οὐδὲ γάρ, εἰ φωνῆς μετεῖχεν, ᾐτιάσατο ἂν τὸν δημιουργὸν ὡς παρὰ τὸ δίκαιον ἐλαττούμενα τῶν ἀνθρώπων, ὅτι μὴ τῆς αὐτῆς τούτοις τετύχηκεν ἀναστάσεως. ὧν γὰρ ἡ φύσις οὐκ ἴση, τούτοις οὐδὲ τὸ τέλος ἴσον ὁ δίκαιος ἐπιμετρεῖ. χωρὶς δὲ τούτων, παρ᾽ οἷς οὐδεμία τοῦ δικαίου κρίσις, οὐδὲ μέμψις ἀδικίας. οὐ μὴν οὐδ᾽ ἐκεῖνο φῆσαι δυνατὸν ὡς περὶ αὐτὸν θεωρεῖταί τις ἀδι- 224
κία τὸν ἀνιστάμενον ἄνθρωπον. ἔστι μὲν γὰρ οὗτος ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, οὔτε δὲ εἰς ψυχὴν οὔτε εἰς σῶμα δέγεται τὴν

4 ἐπιπολαίοις] λαί in ras. a 10 αὐτὸ A αὐτῶι n αὐτῷ p del. Wil
12 αὐτὸν p αὐτοῖσ A 21 καὶ del. Wil 21. 22 τῆς—χρείας ego ταῖσ χρείαισ A

ἀδικίαν. οὔτε γὰρ τὴν ψυχὴν ἀδικεῖσθαι φήσει τις σωφρονῶν· λήσεται γὰρ ταύτῃ συνεκβάλλων καὶ τὴν παροῦσαν ζωήν· εἰ γὰρ νῦν ἐν φθαρτῷ καὶ παθητῷ κατοικοῦσα σώματι μηδὲν ἠδίκηται, πολὺ μᾶλλον ἀφθάρτῳ καὶ ἀπαθεῖ συζῶσα οὐκ ἀδικηθήσεται. ἀλλ᾽ οὐδὲ τὸ σῶμα ἀδικεῖταί τι· εἰ γὰρ νῦν φθαρτὸν ἀφθάρτῳ συνὸν ** ⟨ἀδικηθή⟩σεται. οὐ μὴν οὐδ᾽ ἐκεῖνο φαίη τις ἂν ὡς ἀνάξιον ἔργον τοῦ θεοῦ τὸ διαλυθὲν ἀναστῆσαι σῶμα καὶ συναγαγεῖν· εἰ γὰρ τὸ χεῖρον οὐκ ἀνάξιον, τοῦτ᾽ ἔστι τὸ φθαρτὸν ποιῆσαι σῶμα καὶ παθητόν, πολὺ μᾶλλον τὸ κρεῖττον οὐκ ἀνάξιον, ὅπερ ἐστὶν ἄφθαρτον καὶ ἀπαθές. 11. εἰ δὲ διὰ τῶν κατὰ φύσιν πρώτων καὶ τῶν τούτοις ἑπομένων δέδεικται τῶν ἐξητασμένων ἕκαστον, εὔδηλον ὅτι καὶ δυνατὸν καὶ βουλητὸν καὶ ἄξιον τοῦ δημιουργήσαντος ἔργον ἡ τῶν r διαλυθέντων σωμάτων ἀνάστασις· διὰ γὰρ τούτων ἐδείχθη | ψεῦ-26 δος τὸ τούτοις ἀντικείμενον καὶ τὸ τῶν ἀπιστούντων παράλογον. τί γὰρ δεῖ λέγειν περὶ τῆς ἑκάστου τούτων πρὸς ἕκαστον ἀντιστροφῆς καὶ τῆς πρὸς ἄλληλα συναφείας, εἴ γε δεῖ καὶ συνάφειαν εἰπεῖν ὡς ἑτερότητί τινι κεχωρισμένων, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ δυνατὸν λέγειν βουλητὸν καὶ τὸ τῷ θεῷ βουλητὸν πάντως εἶναι δυνατὸν καὶ κατὰ τὴν τοῦ βουληθέντος ἀξίαν;

Καὶ ὅτι μὲν ἕτερος ὁ περὶ τῆς ἀληθείας λόγος, ἕτερος δὲ ὁ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, εἴρηται διὰ τῶν προλαβόντων μετρίως οἷς τε διενήνοχεν ἑκάτερος καὶ πότε καὶ πρὸς τίνας ἔχει τὸ χρήσιμον· κωλύει δὲ ἴσως οὐδὲν τῆς τε κοινῆς ἀσφαλείας ἕνεκεν καὶ τῆς τῶν εἰρημένων πρὸς τὰ λειπόμενα συναφείας ἀπ᾽ αὐτῶν τούτων καὶ τῶν τούτοις προσηκόντων πάλιν ποιήσασθαι τὴν ἀρχήν. προσῆκεν δὲ τῷ μὲν τὸ πρωτεύειν κατὰ φύσιν, τῷ δὲ

---

2 λήσεται γὰρ ego λήσεται γε A in mg. add. ὅτι a 6 ἀδικηθήσεται; h. .. σεται A οὐδ᾽ ἀφθάρτῳ ἀδικηθή in ras. a, in mg. τὸ ὁλόκληρον οὕτως· εἰ γαρ νῦν φθαρτῶι συνὸν οὐκ ἀδικεῖται, δῆλον ὅτι οὐδὲ ἀφθάρτωι συνὸν οὐκ ἀδικηθήσεται a. inde orta est per coniecturam lectio codicis c οὐκ ἀδικεῖται, δῆλον ὅτι οὐδ᾽ ἄφθαρτον ἀφθάρτωι συνὸν ἀδικηθήσεται in quibus neque δῆλον ὅτι neque εἰ—οὐκ ab Athenagora scripta sunt. supplet τῇ ψυχῇ μηδὲν ἠδίκηται, tum ea quibus nouum corpus describatur, Wil 16 λέγειν n corr. al. m. p λέγει A τούτων ego τῶν A 27 τῶι (alterum) ex το corr. A

τὸ δορυφορεῖν τὸν πρῶτον ὁδοποιεῖν τε καὶ προανείργειν πᾶν ὁπόσον ἐμποδὼν καὶ πρόσαντες. ὁ μὲν γὰρ περὶ τῆς ἀληθείας λόγος ἀναγκαῖος ὢν πᾶσιν ἀνθρώποις πρὸς ἀσφάλειαν καὶ σωτηρίαν πρωτοστατεῖ καὶ τῇ φύσει καὶ τῇ τάξει καὶ τῇ χρείᾳ· τῇ φύσει μέν, ὡς τὴν τῶν πραγμάτων γνῶσιν παρεχόμενος, τῇ τάξει δέ, ὡς ἐν τούτοις καὶ ἅμα τούτοις ὑπάρχων ὧν γίνεται μηνυτής, τῇ χρείᾳ δέ, ὡς τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς σωτηρίας τοῖς γινώσκουσι γινόμενος πρόξενος. ὁ δ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας φύσει τε καὶ δυνάμει καταδεέστερος, ἔλαττον γὰρ τὸ τὸ ψεῦδος ἐλέγχειν τοῦ τὴν ἀλήθειαν κρατύνειν· καὶ τάξει δεύτερος, κατὰ γὰρ τῶν ψευδοδοξούντων ἔχει τὴν ἰσχύν· ψευδοδοξία δὲ ἐξ ἐπισπορᾶς ἐπεφύη καὶ παραφθορᾶς· ἀλλὰ δὴ καὶ τούτων οὕτως ἐχόντων προτάττεται πολλάκις καὶ γίνεταί ποτε χρειωδέστερος ὡς ἀναιρῶν καὶ προδιακαθαίρων τὴν ἐνοχλοῦσάν τισιν ἀπιστίαν καὶ τοῖς ἄρτι προσιοῦσι τὴν ἀμφιβολίαν ἢ ψευδοδοξίαν. καὶ πρὸς ἓν μὲν ἑκάτερος ἀναφέρεται τέλος· εἰς γὰρ τὴν εὐσέβειαν ἔχει τὴν ἀναφορὰν ὅ τε τὸ ψεῦδος ἐλέγχων καὶ ὁ τὴν ἀλήθειαν κρατύνων· οὐ μὴν καὶ καθάπαξ ἕν εἰσιν, ἀλλ' ὁ μὲν ἀναγκαῖος, ὡς ἔφην, πᾶσι τοῖς πιστεύουσι καὶ τοῖς τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἰδίας σωτηρίας φροντίζουσιν, ὁ δὲ ἔστιν ὅτε καὶ τισιν καὶ πρός τινας γίνεται χρειωδέστερος. καὶ ταῦτα μὲν ἡμῖν κεφαλαιωδῶς προειρήσθω πρὸς ὑπόμνησιν τῶν ἤδη λεχθέντων· ἰτέον δὲ ἐπὶ τὸ προκείμενον, καὶ δεικτέον ἀληθῆ τὸν περὶ τῆς ἀναστάσεως λόγον ἀπό τε τῆς αἰτίας αὐτῆς, καθ' ἣν καὶ δι' ἣν ὁ πρῶτος γέγονεν ἄνθρωπος οἵ τε μετ' ἐκεῖνον, εἰ καὶ μὴ κατὰ τὸν ὅμοιον γεγόνασι τρόπον, ἀπό τε τῆς κοινῆς πάντων ἀνθρώπων ὡς ἀνθρώπων φύσεως, ἔτι δὲ ἀπὸ τῆς τοῦ ποιήσαντος ἐπὶ τούτοις κρίσεως, καθ' ὅσον ἕκαστος ἔζησε χρόνον καὶ καθ' οὓς ἐπολιτεύσατο νόμους, ἣν οὐκ ἄν τις ἀμφισβητήσειεν εἶναι δικαίαν.

12. Ἔστι δὲ ὁ μὲν ἀπὸ τῆς αἰτίας λόγος, ἐὰν ἐπισκοπῶμεν πότερον ἁπλῶς καὶ μάτην γέγονεν ἄνθρωπος ἢ τινὸς ἕνεκεν· εἰ δὲ τινὸς ἕνεκεν, πότερον ἐπὶ τῷ γενόμενον αὐτὸν ζῆν

32 ἁπλῶς] ἄλλως Wil    33 τῷ ego το A τοῦτο a    αυτον c αὐτὸ A αὐτὸ τὸ a

καὶ διαμένειν καθ' ἣν ἐγένετο φύσιν ἢ διὰ χρείαν τινός· εἰ δὲ
κατὰ χρείαν, ἤτοι τὴν αὐτοῦ τοῦ ποιήσαντος ἢ ἄλλου τινὸς
c τῶν αὐτῷ προσηκόντων καὶ | πλείονος φροντίδος ἠξιωμένων.
ὃ δὴ καὶ κοινότερον σκοποῦντες εὑρίσκομεν ὅτι πᾶς εὖ φρονῶν
καὶ λογικῇ κρίσει πρὸς τὸ ποιεῖν τι κινούμενος οὐδὲν ὧν κατὰ
πρόθεσιν ἐνεργεῖ ποιεῖ μάτην, ἀλλ' ἤτοι τῆς ἰδίας ἕνεκεν χρή-
σεως ἢ διὰ χρείαν ἄλλου τινὸς ὧν πεφρόντικεν ἢ δι' αὐτὸ τὸ
γινόμενον, ὁλκῇ τινι φυσικῇ καὶ στοργῇ πρὸς τὴν αὐτοῦ γένεσιν
2 κινούμενος· οἷον (λεγέσθω γὰρ δι' εἰκόνος τινὸς, ἵνα σαφὲς
γένηται τὸ προκείμενον) ἄνθρωπος ποιεῖ μὲν οἶκον διὰ τὴν
ἰδίαν χρείαν, ποιεῖ δὲ βουσὶ καὶ καμήλοις ἢ τοῖς ἄλλοις ζῴοις,
ὧν ἐστιν ἐνδεής, τὴν ἑκάστῳ τούτων ἁρμόζουσαν σκέπην οὐκ
ἰδίας ἕνεκεν χρήσεως κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ κατὰ μὲν τὸ
τέλος διὰ τοῦτο, κατὰ δὲ τὸ προσεχὲς διὰ τὴν τούτων ὧν
πεφρόντικεν ἐπιμέλειαν· ποιεῖται δὲ καὶ παῖδας οὔτε διὰ
χρείαν ἰδίαν οὔτε δι' ἕτερόν τι τῶν αὐτῷ προσηκόντων, ἀλλ'
ἐπὶ τῷ εἶναί τε καὶ διαμένειν καθόσον οἷόν τε τοὺς ὑπ' αὐτοῦ
γεννωμένους, τῇ τῶν παίδων καὶ τῶν ἐγγόνων διαδοχῇ τὴν
ἑαυτοῦ τελευτὴν παραμυθούμενος καὶ ταύτῃ τὸ θνητὸν ἀπα-
θανατίζειν οἰόμενος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑπὸ τούτων· ὁ μέντοι
θεὸς οὔτ' ἂν μάτην ἐποίησεν τὸν ἄνθρωπον· ἔστι γὰρ σοφός,
οὐδὲν δὲ σοφίας ἔργον μάταιον· οὔτε διὰ χρείαν ἰδίαν· παν-
τὸς γάρ ἐστιν ἀπροσδεής, τῷ δὲ μηδενὸς δεομένῳ τὸ παράπαν
οὐδὲν τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων συντελέσειεν ἂν εἰς χρείαν ἰδίαν.
u ἀλλ' οὐδὲ διά τινα τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων ἔργων | ἐποίησεν
ἄνθρωπον. οὐδὲν γὰρ τῶν λόγῳ καὶ κρίσει χρωμένων οὔτε τῶν
μειζόνων οὔτε τῶν καταδεεστέρων γέγονεν ἢ γίνεται πρὸς
ἑτέρου χρείαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν τῶν γενομένων ζωήν
τε καὶ διαμονήν. οὐδὲ γὰρ ὁ λόγος εὑρίσκει τινὰ χρείαν τῆς
τῶν ἀνθρώπων γενέσεως αἰτίαν, τῶν μὲν ἀθανάτων ἀνενδεῶν
ὄντων καὶ μηδεμιᾶς μηδαμῶς παρ' ἀνθρώπων συντελείας πρὸς
τὸ εἶναι δεομένων, τῶν δὲ ἀλόγων ἀρχομένων κατὰ φύσιν καὶ
234 τὰς πρὸς ὃ πέφυκεν | ἕκαστον χρείας ἀνθρώποις ἀποπληρούντων

6 ποιεῖ in ras. m. pr. A    8 αὑτοῦ Wil αὐτοῦ A    17 τῶι p corr. c τὸ A    οἷόν τε pc οἴονται A

ἀλλ' οὐκ αὐτῶν τούτοις χρῆσθαι πεφυκότων· θέμις γὰρ οὔτε ἦν οὔτε ἔστι τὸ ἄρχον καὶ ἡγεμονοῦν ὑπάγειν εἰς χρῆσιν τοῖς ἐλάττοσιν ἢ τὸ λογικὸν ὑποτάττειν ἀλόγοις, οὖσιν πρὸς τὸ ἄρχειν ἀνεπιτηδείοις. οὐκοῦν εἰ μήτε ἀναιτίως καὶ μάτην γέγονεν ἄνθρωπος (οὐδὲν γὰρ τῶν ὑπὸ θεοῦ γενομένων μάταιον κατά γε τὴν τοῦ ποιήσαντος γνώμην) μήτε χρείας ἕνεκεν αὐτοῦ τοῦ ποιήσαντος ἢ ἄλλου τινὸς τῶν ὑπὸ θεοῦ γενομένων ποιημάτων, εὔδηλον ὅτι κατὰ μὲν τὸν πρῶτον καὶ κοινότερον λόγον δι' ἑαυτὸν καὶ τὴν ἐπὶ πάσης τῆς δημιουργίας θεωρουμένην ἀγαθότητα καὶ σοφίαν ἐποίησεν ὁ θεὸς ἄνθρωπον, κατὰ δὲ τὸν προσεχέστερον τοῖς γενομένοις λόγον διὰ τὴν αὐτῶν τῶν γενομένων ζωήν, οὐκ ἐπὶ μικρὸν ἐξαπτομένην εἶτα παντελῶς σβεννυμένην. ἑρπετοῖς γάρ, οἶμαι, καὶ πτηνοῖς καὶ νηκτοῖς ἢ καὶ κοινότερον εἰπεῖν πᾶσι τοῖς ἀλόγοις τὴν τοιαύτην ζωὴν 2
ἀπένειμεν θεός, τοῖς δὲ αὐτὸν ἐν ἑαυτοῖς ἀγαλματοφοροῦσι τὸν ποιητὴν νοῦν τε συνεπιφερομένοις καὶ λογικῆς κρίσεως μεμοιραμένοις τὴν εἰς ἀεὶ διαμονὴν ἀπεκλήρωσεν ὁ ποιήσας, ἵνα 1
γινώσκοντες τὸν ἑαυτῶν ποιητὴν καὶ τὴν τούτου δύναμίν τε καὶ σοφίαν νόμῳ τε συνεπόμενοι καὶ δίκῃ τούτοις συνδιαιωνίζωσιν ἀπόνως, οἷς τὴν προλαβοῦσαν ἐκράτυναν ζωὴν καίπερ ἐν φθαρτοῖς καὶ γηΐνοις ὄντες σώμασιν. ὁπόσα μὲν γὰρ ἄλλου του χάριν γέγονεν, παυσαμένων ἐκείνων ὧν ἕνεκεν γέγονεν, παύσεται εἰκότως καὶ αὐτὰ [τὰ γενόμενα] τοῦ εἶναι καὶ οὐκ ἂν διαμένοι μάτην, ὡς ἂν μηδεμίαν ἐν τοῖς ὑπὸ θεοῦ γενομένοις τοῦ ματαίου χώραν ἔχοντος· τά γε μὴν δι' αὐτὸ τὸ εἶναι καὶ ζῆν καθὼς πέφυκεν γενόμενα, ὡς αὐτῆς τῆς αἰτίας | τῇ φύσει 23
συνειλημμένης καὶ κατ' αὐτὸ μόνον τὸ εἶναι θεωρουμένης, οὐδεμίαν οὐδέποτε δέξαιτ' ἂν τὴν τὸ εἶναι παντελῶς ἀφανίζουσαν αἰτίαν. ταύτης δὲ ἐν τῷ εἶναι πάντοτε θεωρουμένης, δεῖ σώζεσθαι πάντως καὶ τὸ γενόμενον ζῷον, ἐνεργοῦν τε καὶ πάσχον ἃ πέφυκεν, ἑκατέρου τούτων ἐξ ὧν γέγονεν τὰ παρ' ἑαυτοῦ

1 ἀλλ' οὐκ αὐτῶν ego ||||||ὰ τῶν A τῶν in ras. m. pr. ἀλλ' οὐ τῶν a τούτοισ a τοῦ τοῖσ A 3 ὑποτάττειν c ὑποτάττο A ὑποτάττοι a 7 ἢ p ἤτ' ex ἢδ' corr. A 16. 17 μεμοιραμένοισ pc et n corr. μεμοιραμένησ A 23 τὰ γενόμενα del. Wil

συνεισφέροντος καὶ τῆς μὲν ψυχῆς οὔσης τε καὶ διαμενούσης
ὁμαλῶς ἐν ᾗ γέγονεν φύσει καὶ διαπονούσης ἃ πέφυκεν (πέ-
φυκεν δὲ ταῖς τοῦ σώματος ἐπιστατεῖν ὁρμαῖς καὶ τὸ προσ-
πῖπτον ἀεὶ τοῖς προσήκουσι κρίνειν καὶ μετρεῖν κριτηρίοις καὶ
μέτροις), τοῦ δὲ σώματος κινουμένου κατὰ φύσιν πρὸς ἃ πέ-
φυκεν καὶ τὰς ἀποκληρωθείσας αὐτῷ δεχομένου μεταβολάς,
μετὰ δὲ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὰς ἡλικίας ἢ κατ' εἶδος ἢ μέγε-
θος τὴν ἀνάστασιν. εἶδος γάρ τι μεταβολῆς καὶ πάντων ὕστα-
u τον ἡ ἀνάστασις ἥ τε τῶν κατ' ἐκεῖνον τὸν χρό|νον περιόντων
ἔτι πρὸς τὸ κρεῖττον μεταβολή.

13. Ἐπὶ δὲ τούτοις τεθαρρηκότες οὐ μεῖον ἢ τοῖς ἤδη
γενομένοις καὶ τὴν ἑαυτῶν ἐπισκοποῦντες φύσιν, τήν τε μετ'
ἐνδείας καὶ φθορᾶς ζωὴν στέργομεν ὡς τῷ παρόντι βίῳ προσ-
ήκουσαν καὶ τὴν ἐν ἀφθαρσίᾳ διαμονὴν ἐλπίζομεν βεβαίως·
ἣν οὐ παρὰ ἀνθρώπων ἀναπλάττομεν μάτην ψευδέσιν ἑαυτοὺς
βουκολοῦντες ἐλπίσιν, ἀπλανεστάτῳ δὲ πεπιστεύκαμεν ἐχεγγύῳ,
τῇ τοῦ δημιουργήσαντος ἡμᾶς γνώμῃ, καθ' ἣν ἐποίησεν ἄν-
θρωπον ἐκ ψυχῆς ἀθανάτου καὶ σώματος νοῦν τε συγκατε-
σκεύασεν αὐτῷ καὶ νόμον ἔμφυτον ἐπὶ σωτηρίᾳ καὶ φυλακῇ τῶν
παρ' αὐτοῦ διδομένων, ἔμφρονι δὲ βίῳ καὶ ζωῇ λογικῇ προσ-
240 ηκόντων, εὖ εἰδότες ὡς οὐκ ἂν τοιοῦτον κατεσκεύασεν ζῷον καὶ
πᾶσι τοῖς πρὸς διαμονὴν ἐκόσμησεν, εἰ μὴ διαμένειν ἐβούλετο
τὸ γενόμενον. εἰ τοίνυν ὁ τοῦδε τοῦ παντὸς δημιουργὸς ἐποίη-
σεν ἄνθρωπον ἐπὶ τῷ ζωῆς ἔμφρονος μετασχεῖν καὶ γενόμε-
νον θεωρὸν τῆς τε μεγαλοπρεπείας αὐτοῦ καὶ τῆς ἐπὶ πᾶσι
σοφίας τῇ τούτων θεωρίᾳ συνδιαμένειν ἀεὶ κατὰ τὴν ἐκείνου
γνώμην καὶ καθ' ἣν εἴληχεν φύσιν, ἡ μὲν τῆς γενέσεως αἰτία
πιστοῦται τὴν εἰς ἀεὶ διαμονήν, ἡ δὲ διαμονὴ τὴν ἀνάστασιν,
ἧς χωρὶς οὐκ ἂν διαμείνειεν ἄνθρωπος. ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων
εὔδηλον ὡς τῇ τῆς γενέσεως αἰτίᾳ καὶ τῇ γνώμῃ τοῦ ποιήσαν-
τος δείκνυται σαφῶς ἡ ἀνάστασις.

Τοιαύτης δὲ τῆς αἰτίας οὔσης, καθ' ἣν εἰς τόνδε παρῆ-

---

11 ἐπὶ] ἰ in ras. a  11. 12 τοῖς ἀεὶ γινομένοις praetulerim  16 ἐλπίσιν] ι in ras. a  20 δὲ Wil τε A  24 τῶι pc τὸ A  25 πᾶσι p et n corr. πάσηι A

κτίσαι τὸν κόσμον ἄνθρωπος, ἀκόλουθον | ἂν εἴη τὸν τούτοις κατὰ φύσιν ἢ καθ' εἱρμὸν ἑπόμενον διασκέψασθαι λόγον· ἕπεται δὲ κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῇ μὲν αἰτίᾳ τῆς γενέσεως ἡ τῶν γεννηθέντων ἀνθρώπων φύσις, τῇ δὲ φύσει τῶν γενομένων ἡ τοῦ ποιήσαντος ἐπὶ τούτοις δικαία κρίσις τούτοις τε πᾶσι τὸ τοῦ βίου τέλος. ἐξητασμένων δὲ ἡμῖν τῶν προτεταγμένων ἐπισκεπτέον ἑξῆς τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν. 1

14. Ἡ τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων ἢ τῶν ὁπωσοῦν εἰς ἐξέτασιν προβαλλομένων ἀπόδειξις τὴν ἀπλανῆ τοῖς λεγομένοις ἐπιφέρουσα πίστιν οὐκ ἔξωθέν ποθεν ἔχει τὴν ἀρχὴν οὐδ' ἐκ 2 τῶν τισι δοκούντων ἢ δεδογμένων, ἀλλ' ἐκ τῆς κοινῆς καὶ φυσικῆς ἐννοίας ἢ τῆς πρὸς τὰ πρῶτα τῶν δευτέρων ἀκολουθίας. ἢ γὰρ περὶ τῶν πρώτων ἐστὶ δογμάτων καὶ δεῖ μόνης ὑπομνήσεως τῆς τὴν φυσικὴν ἀνακινούσης ἔννοιαν ἢ περὶ τῶν κατὰ φύσιν ἑπομένων τοῖς πρώτοις καὶ τῆς φυσικῆς ἀκολουθίας καὶ δεῖ τῆς ἐπὶ τούτοις τάξεως, δεικνύντας τί τοῖς πρώτοις ἢ τοῖς προτεταγμένοις ἀκολουθεῖ κατ' ἀλήθειαν, ἐπὶ τῷ μήτε τῆς ἀληθείας ἢ τῆς κατ' αὐτὴν ἀσφαλείας ἀμελεῖν μήτε τὰ τῇ φύσει τεταγμένα καὶ διωρισμένα συγχεῖν ἢ τὸν φυσικὸν εἱρμὸν διασπᾶν. ὅθεν, οἶμαι, [χρὴ] δίκαιον περὶ τῶν προκειμένων ἐσπουδακότας καὶ κρίνειν ἐμφρόνως θέλοντας εἴτε γίνεται τῶν ἀνθρωπίνων σωμάτων ἀνάστασις εἴτε μή, πρῶτον μὲν ἐπισκοπεῖν καλῶς τῶν πρὸς τὴν τοῦδε δεῖξιν συντελούντων τὴν δύναμιν καὶ ποίαν ἕκαστον εἴληχεν χώραν καὶ τί μὲν τούτων πρῶτον τί δὲ δεύτερον ἢ | τρίτον τί δ' ἐπὶ τούτοις ὕστατον· fol ταῦτα δὲ διαταξαμένους χρὴ πρώτην μὲν τάξαι τὴν αἰτίαν τῆς τῶν ἀνθρώπων γενέσεως, τοῦτ' ἔστιν τὴν τοῦ δημιουργήσαντος γνώμην καθ' ἣν ἐποίησεν ἄνθρωπον, ταύτῃ δὲ προσφυῶς ἐπισυνάψαι τὴν τῶν γενομένων ἀνθρώπων φύσιν, οὐχ ὡς τῇ τάξει δευτερεύουσαν, διὰ δὲ τὸ μὴ δύνασθαι κατὰ ταὐτὸν ἀμφοτέρων γενέσθαι τὴν κρίσιν, κἂν ὅτι μάλιστα συνυπάρχωσιν ἀλλήλαις καὶ πρὸς τὸ προκείμενον τὴν ἴσην παρέχωνται δύναμιν. διὰ δὲ τούτων, ὡς πρώτων καὶ τὴν ἐκ δημιουργίας ἐχόντων ἀρχήν,

8 ἡ A ἢ διὰ a   9 ἡ ἀπόδειξισ a   10 post πίστιν add. ἥτισ a   17 τῷ pc τὸ A   20 χρῆν A χρῆναι a del. Wil   31 συνυπάρχωσιν c συνυπάρχουσιν A

ἐναργῶς δεικνυμένης τῆς ἀναστάσεως, οὐδὲν ἧττον καὶ διὰ τῶν τῆς προνοίας λόγων ἔστι λαβεῖν τὴν περὶ ταύτης πίστιν, λέγω δὲ διὰ τῆς ἑκάστῳ τῶν ἀνθρώπων ὀφειλομένης κατὰ δικαίαν κρίσιν τιμῆς ἢ δίκης καὶ τοῦ κατὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον τέλους. πολλοὶ γὰρ τὸν τῆς ἀναστάσεως λόγον διαλαμβάνοντες τῷ τρίτῳ μόνῳ τὴν πᾶσαν ἐπήρεισαν αἰτίαν, νομίσαντες τὴν ἀνάστασιν γίνεσθαι διὰ τὴν κρίσιν. τοῦτο δὲ περιφανῶς δείκνυται ψεῦδος ἐκ τοῦ πάντας μὲν ἀνίστασθαι τοὺς ἀποθνήσκοντας ἀνθρώπους, μὴ πάντας δὲ κρίνεσθαι τοὺς ἀναστάντας· εἰ γὰρ μόνον τὸ κατὰ τὴν κρίσιν δίκαιον τῆς ἀναστάσεως ἦν αἴτιον, ἐχρῆν δήπου τοὺς μηδὲν ἡμαρτηκότας ἢ κατορθώσαντας μηδ' ἀνίστα-
6 σθαι, τοῦτ' ἔστι τοὺς | κομιδῇ νέους παῖδας· ἐξ ὧν δὲ πάντας ἀνίστασθαι τούς τε ἄλλους καὶ δὴ καὶ τοὺς κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν τελευτήσαντας καὶ αὐτοὶ δικαιοῦσιν, οὐ διὰ τὴν κρίσιν
r ἡ ἀνάστασις γίνεται | κατὰ πρῶτον λόγον, ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ δημιουργήσαντος γνώμην καὶ τὴν τῶν δημιουργηθέντων φύσιν.

15. Ἀρκούσης δὲ καὶ μόνης τῆς ἐπὶ τῇ γενέσει τῶν ἀνθρώπων θεωρουμένης αἰτίας δεῖξαι τὴν ἀνάστασιν κατὰ φυσικὴν ἀκολουθίαν ἑπομένην τοῖς διαλυθεῖσι σώμασιν, δίκαιον ἴσως πρὸς μηδὲν ἀποκνῆσαι τῶν προτεθέντων, ἀκολούθως δὲ τοῖς εἰρημένοις καὶ τὰς ἐξ ἑκάστου τῶν ἑπομένων ἀφορμὰς ὑποδεῖξαι τοῖς ἐξ αὑτῶν συνιδεῖν μὴ δυναμένοις καὶ πρό γε τῶν ἄλλων τὴν τῶν γενομένων ἀνθρώπων φύσιν, ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἄγουσαν ἔννοιαν καὶ τὴν ἴσην παρέχουσαν περὶ τῆς ἀναστάσεως πίστιν. εἰ γὰρ πᾶσα κοινῶς ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις ἐκ ψυχῆς ἀθανάτου καὶ τοῦ κατὰ τὴν γένεσιν αὐτῇ συναρμοσθέντος σώματος ἔχει τὴν σύστασιν καὶ μήτε τῇ φύσει τῆς ψυχῆς καθ' ἑαυτὴν μήτε τῇ φύσει τοῦ σώματος χωρὶς ἀπεκλήρωσεν θεὸς τὴν τοιάνδε γένεσιν ἢ τὴν ζωὴν καὶ τὸν σύμπαντα βίον, ἀλλὰ τοῖς ἐκ τούτων ἡνωμένοις ἀνθρώποις, ἵν', ἐξ ὧν ἥνωνται καὶ ζῶσι, διαβιώσαντα εἰς ἕν τι καὶ κοινὸν καταλήξωσιν τέλος, δεῖ, πάν-

6 ἐπήρεισαν] ει in ras. a  ἀνάστασιν ego αἰτίαν A  12 παῖδας] δ in ras. m. pr. A  ἐξ ὧν ego ἐξ///ν A ἐξὸν a  14 καὶ A οἳ καὶ a  ante οὐ add. ὡσ a  30 ἡνωμένοις Wil γεννωμένοισ A  ἥνωνται Wil γεννῶνται A  31 διαβιώσαντα ego διαβιώσαντεσ A

τως ἑνὸς ὄντος ἐξ ἀμφοτέρων ζῴου τοῦ καὶ πάσχοντος ὁπόσα
πάθη ψυχῆς καὶ ὁπόσα τοῦ σώματος ἐνεργοῦντός τε καὶ πράτ-
τοντος ὁπόσα τῆς αἰσθητικῆς ἢ τῆς λογικῆς δεῖται κρίσεως,
πρὸς ἕν τι τέλος ἀναφέρεσθαι πάντα τὸν ἐκ τούτων εἱρμόν, 24
ἵνα πάντα καὶ διὰ πάντων συντρέχῃ πρὸς μίαν ἁρμονίαν καὶ
τὴν αὐτὴν συμπάθειαν, ἀνθρώπου γένεσις, ἀνθρώπου φύσις,
ἀνθρώπου ζωή, ἀνθρώπου πράξεις καὶ πάθη καὶ | βίος καὶ τὸ fol
τῇ φύσει προσῆκον τέλος. εἰ δὲ μία τίς ἐστιν ἁρμονία τοῦ
ζῴου παντὸς καὶ συμπάθεια, καὶ τῶν ἐκ ψυχῆς φυομένων καὶ
τῶν διὰ τοῦ σώματος ἐπιτελουμένων, ἓν εἶναι δεῖ καὶ τὸ ἐπὶ
πᾶσι τούτοις τέλος. ἓν δὲ τέλος ἔσται κατ' ἀλήθειαν, τοῦ
αὐτοῦ ζῴου κατὰ τὴν ἑαυτοῦ σύστασιν ὄντος, οὗπέρ ἐστιν τέλος
τὸ τέλος. τὸ αὐτὸ δὲ ζῷον ἔσται καθαρῶς, τῶν αὐτῶν ὄντων
πάντων ἐξ ὧν ὡς μερῶν τὸ ζῷον. τὰ αὐτὰ δὲ κατὰ τὴν ἰδιά-
ζουσαν ἕνωσιν ἔσται, τῶν διαλυθέντων πάλιν ἑνωθέντων πρὸς
τὴν τοῦ ζῴου σύστασιν. ἡ δὲ τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων σύστασις
ἐξ ἀνάγκης ἑπομένην δείκνυσιν τὴν τῶν νεκρωθέντων καὶ δια-
λυθέντων σωμάτων ἀνάστασιν· ταύτης γὰρ χωρὶς οὔτ' ἂν ἑνω-
θείη τὰ αὐτὰ μέρη κατὰ φύσιν ἀλλήλοις οὔτ' ἂν συσταίη τῶν
αὐτῶν ἀνθρώπων ἡ φύσις. εἰ δὲ καὶ νοῦς καὶ λόγος δέδοται
τοῖς ἀνθρώποις πρὸς διάκρισιν νοητῶν, οὐκ οὐσιῶν μόνον ἀλλὰ
καὶ τῆς τοῦ δόντος ἀγαθότητος καὶ σοφίας καὶ δικαιοσύνης,
ἀνάγκη, διαμενόντων ὧν ἕνεκεν ἡ λογικὴ δέδοται κρίσις, καὶ
αὐτὴν διαμένειν τὴν ἐπὶ τούτοις δοθεῖσαν κρίσιν· ταύτην δὲ
διαμένειν ἀδύνατον, μὴ τῆς δεξαμένης αὐτὴν καὶ τὰ ἐν οἷς ἐστι
διαμενούσης φύσεως. ὁ δὲ καὶ νοῦν καὶ λόγον δεξάμενός ἐστιν
ἄνθρωπος, οὐ ψυχὴ καθ' ἑαυτήν· ἄνθρωπον ἄρα δεῖ τὸν ἐξ
ἀμφοτέρων ὄντα διαμένειν εἰς ἀεί, τοῦτον δὲ διαμένειν ἀδύ-
νατον μὴ ἀνιστάμενον. ἀναστάσεως γὰρ μὴ γινομένης, οὐκ ἂν 250
ἡ τῶν ἀνθρώπων ὡς ἀνθρώπων διαμένοι φύσις· τῆς δὲ τῶν
ἀνθρώπων φύσεως μὴ διαμενούσης, μάτην μὲν ἡ ψυχὴ συνήρ-
μοσται τῇ τοῦ σώματος ἐνδείᾳ καὶ τοῖς τούτου πάθεσιν, | μάτην fol. 3
δὲ τὸ σῶμα πεπέδηται πρὸς τὸ τυγχάνειν ὧν ὀρέγεται, ταῖς
τῆς ψυχῆς ἡνίαις ὑπεῖκον καὶ χαλιναγωγούμενον, μάταιος δὲ

25 τὰ Wil τῆσ A

ὁ νοῦς, ματαία δὲ φρόνησις καὶ δικαιοσύνης παρατήρησις ἢ καὶ πάσης ἀρετῆς ἄσκησις καὶ νόμων θέσις καὶ διάταξις καὶ συνόλως εἰπεῖν πᾶν ὅτι περ ἐν ἀνθρώποις καὶ δι' ἀνθρώπους καλόν, μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὴ τῶν ἀνθρώπων ἡ γένεσίς τε καὶ φύσις. εἰ δὲ πάντων καὶ πανταχόθεν ἀπελήλαται τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ὑπ' ἐκείνου διδομένων δωρεῶν τὸ μάταιον, δεῖ πάντως τῷ τῆς ψυχῆς ἀτελευτήτῳ συνδιαιωνίζειν τὴν τοῦ σώματος διαμονὴν κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν.

16. Ξενιζέσθω δὲ μηδεὶς εἰ τὴν θανάτῳ καὶ φθορᾷ διακοπτομένην ζωὴν ὀνομάζομεν διαμονήν, λογιζόμενος ὡς οὐχ εἷς τοῦ προσρήματος ὁ λόγος, οὐχ ἓν τῆς διαμονῆς τὸ μέτρον, ὅτι μηδὲ τῶν διαμενόντων φύσις μία. εἴπερ γὰρ κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν ἕκαστον τῶν διαμενόντων ἔχει τὴν διαμονήν, οὔτ' ἐπὶ τῶν καθαρῶς ἀφθάρτων καὶ ἀθανάτων εὕροι τις ἂν ἰσάζουσαν τὴν διαμονήν, τῷ μηδὲ τὰς οὐσίας τῶν κρειττόνων συνεξισοῦσθαι ταῖς καθ' ὑπόβασιν διαφερούσαις, οὔτ' ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων τὴν ὁμαλὴν ἐκείνην καὶ ἀμετάβλητον ἐπιζητεῖν ἄξιον, ἅτε δὴ τῶν μὲν ἐξ ἀρχῆς γενομένων ἀθανάτων καὶ διαμενόντων [μόνῃ] τῇ γνώμῃ τοῦ ποιήσαντος ἀτελευτήτως, τῶν δὲ ἀνθρώπων κατὰ μὲν τὴν ψυχὴν ἀπὸ γενέσεως ἐχόντων τὴν ἀμετάβλητον διαμονήν, κατὰ δὲ τὸ σῶμα προσλαμβανόντων ἐκ μεταβολῆς τὴν ἀφθαρσίαν· ὅπερ ὁ τῆς ἀναστάσεως βούλεται λόγος· πρὸς ἣν ἀποβλέποντες τήν τε διάλυσιν τοῦ σώματος ὡς ἑπομένην τῇ μετ' ἐνδείας καὶ φθορᾶς ζωῇ περιμένομεν καὶ μετὰ ταύτην τὴν μετ' ἀφθαρσίας ἐλπίζομεν διαμονήν, οὔτε τῇ τῶν ἀλόγων τελευτῇ συνεξισοῦντες τὴν ἡμετέραν τελευτὴν οὔτε τῇ τῶν ἀθανάτων διαμονῇ τὴν τῶν ἀνθρώπων διαμονήν, ἵνα μὴ λάθωμεν ταύτῃ συνεξισοῦντες καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν καὶ ζωὴν οἷς μὴ προσῆκεν. οὐ τοίνυν ἐπὶ τούτῳ δυσχεραίνειν ἄξιον, εἴ τις ἀνωμαλία θεωρεῖται περὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων διαμονήν, οὐδ' ἐπειδὴ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος **

2 *θέσισ* a *θέσεισ* A  7 ex *τῶν* corr. a  ex *ἀτελευτήτων* corr. a  17 *καὶ* Wil *τὴν* A  19 *μόνῃ* del. Wil  22 *ὁ* add. a  *βούλεται*] *βουλ* in ras. pr. m. A  29 *τοίνυν*] *ι* in ras. m. pr. A  31 *οὐδ'*— *τοῦ* in ras. m. pr. A  ante *τοῦ* add. *τῶν* a  lacunam indicaui, suppleas e. g. *τούτου τε τῶν*

μερῶν καὶ μορίων διάλυσις τὴν συνεχῆ διακόπτει ζωήν, διὰ
τοῦτ' ἀπογινώσκειν χρὴ τὴν ἀνάστασιν. οὐδὲ γὰρ ἐπειδὴ τὴν 2
κατὰ συναίσθησιν ζωὴν διακόπτειν δοκοῦσιν αἱ κατὰ τὸν ὕπνον
φυσικῶς ἐγγινόμεναι παρέσεις τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν φυσι-
κῶν δυνάμεων, ἰσομέτροις χρόνου διαστήμασιν ὑπνούντων τῶν
ἀνθρώπων καὶ τρόπον τινὰ πάλιν ἀναβιωσκόντων, τὴν αὐτὴν
παραιτούμεθα λέγειν ζωήν· παρ' ἣν αἰτίαν, οἶμαι, τινὲς ἀδελ-
φὸν τοῦ θανάτου τὸν ὕπνον ὀνομάζουσιν, οὐχ ὡς ἐκ τῶν αὐτῶν
προγόνων ἢ πατέρων φύντας γενεαλογοῦντες, ἀλλ' ὡς τῶν
ὁμοίων παθῶν τοῖς τε θανοῦσι καὶ τοῖς ὑπνοῦσιν ἐγγινομένων,
ἕνεκά γε τῆς ἠρεμίας καὶ τοῦ μηδενὸς ἐπαισθάνεσθαι τῶν
παρόντων ἢ γινομένων, μᾶλλον δὲ μηδὲ τοῦ εἶναι καὶ τῆς ἰδίας
ζωῆς· εἴπερ οὖν τὴν τῶν ἀνθρώπων ζωὴν τοσαύτης γέμουσαν
ἀνωμαλίας ἀπὸ γενέσεως μέχρι διαλύσεως καὶ διακοπτομένην
πᾶσιν οἷς προείπομεν, οὐ παραιτούμεθα τὴν αὐτὴν λέγειν
ζωήν, οὐδὲ τὴν ἐπέκεινα τῆς διαλύσεως ζωήν, ἥτις ἑαυτῇ fol
συνεισάγει τὴν ἀνάστασιν, ἀπογινώσκειν ὀφείλομεν, κἂν ἐπὶ
ποσὸν διακόπτηται τῷ χωρισμῷ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος.
17. αὕτη γὰρ τῶν ἀνθρώπων ἡ φύσις ἄνωθεν καὶ κατὰ γνώ-
μην τοῦ ποιήσαντος συγκεκληρωμένην ἔχουσα τὴν ἀνωμαλίαν,
ἀνώμαλον ἔχει τὴν ζωὴν καὶ τὴν διαμονήν, ποτὲ μὲν ὕπνῳ
ποτὲ δὲ θανάτῳ διακοπτομένην καὶ ταῖς καθ' ἑκάστην ἡλικίαν
μεταβολαῖς, οὐκ ἐμφαινομένων ἐναργῶς τοῖς πρώτοις τῶν ὕστε-
ρον ἐπιγινομένων. ἢ τίς ἂν ἐπίστευσεν μὴ τῇ πείρᾳ δεδι-
δαγμένος, ἐν ὁμοιομερεῖ καὶ ἀδιαπλάστῳ τῷ σπέρματι τοσού- 25
των καὶ τηλικούτων ἀποκεῖσθαι δυνάμεων ** ἢ τοσαύτην ἐπι-
συνισταμένων καὶ πηγνυμένων ὄγκων διαφοράν, ὀστέων φημὶ
καὶ νεύρων καὶ χόνδρων, ἔτι δὲ μυῶν καὶ σαρκῶν καὶ σπλάγ-
χνων καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ σώματος μερῶν; οὔτε γὰρ ἐν ὑγροῖς
ἔτι τοῖς σπέρμασι τούτων ἔστιν ἰδεῖν οὐδὲν οὔτε μὴν τοῖς
νηπίοις ἐμφαίνεταί τι τῶν τοῖς τελείοις ἐπιγινομένων ἢ τῇ

11 ἠρεμίασ a ἐρημίασ A 16 ἥτισ p corr. εἴτισ A 18 διακόπτηται pc διακόπτεται A 20 ποιήσαντος] ποι in ras. m. pr. A ἔχουσα/// A 24 ἢ in ras. a 25 ἀδιαπλάστωι n corr. m. al. διαπλάστωι A διαπλαστῶι a 26 lacunam indicaui, suppleuerim ἀρχὴν τοσαύτην Wil τῶν ταύτην A τῶν ταύτηι a

τῶν τελείων ἡλικίᾳ τὰ τῶν παρηβηκότων ἢ τούτοις τὰ τῶν
γεγηρακότων. ἀλλὰ δὴ καίτοι τῶν εἰρημένων τινῶν μὲν οὐδ'
ὅλως τινῶν δὲ ἀμυδρῶς ἐμφαινόντων τὴν φυσικὴν ἀκολουθίαν
καὶ τὰς τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων ἐπιγινομένας μεταβολάς, ὅμως
ἴσασιν ὅσοι μὴ τυφλώττουσιν ὑπὸ κακίας ἢ ῥᾳθυμίας περὶ τὴν
τούτων κρίσιν, ὅτι δεῖ πρῶτον μὲν γενέσθαι τῶν σπερμάτων
58 καταβολήν, διαρθρωθέντων δὲ τούτων καθ' ἕκαστον μέρος καὶ
μόριον καὶ προελθόντων εἰς φῶς τῶν κυηθέντων ἐπιγίνεται μὲν
u ἡ κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν αὔξησις ἥ τε κατ' αὔ|ξησιν τε-
λείωσις, τελειωθέντων δὲ ὕφεσις τῶν φυσικῶν δυνάμεων μέχρι
γήρως, εἶτα πεπονηκότων τῶν σωμάτων ἡ διάλυσις. ὥσπερ
οὖν ἐπὶ τούτων, οὔτε τοῦ σπέρματος ἐγγεγραμμένην ἔχοντος τὴν
τῶν ἀνθρώπων φυὴν ἢ μορφὴν οὔτε τῆς ζωῆς τὴν εἰς τὰς
πρώτας ἀρχὰς διάλυσιν, ὁ τῶν φυσικῶς γινομένων εἱρμὸς
παρέχει τὴν πίστιν τοῖς οὐκ ἐξ αὐτῶν τῶν φαινομένων
260 ἔχουσι τὸ πιστόν, πολὺ μᾶλλον ὁ λόγος ἐκ τῆς φυσι-
κῆς ἀκολουθίας ἀνιχνεύων τὴν ἀλήθειαν πιστοῦται τὴν ἀνά-
στασιν, ἀσφαλέστερος ὢν καὶ κρείττων τῆς πείρας πρὸς πίστωσιν
ἀληθείας.

18. Τῶν πρώην ἡμῖν εἰς ἐξέτασιν προτεθέντων λόγων καὶ
τὴν ἀνάστασιν πιστουμένων πάντες μέν εἰσιν ὁμογενεῖς, ὡς ἐκ
τῆς αὐτῆς φύντες ἀρχῆς· ἀρχὴ γὰρ αὐτοῖς ἡ τῶν πρώτων ἀν-
θρώπων ἐκ δημιουργίας γένεσις· ἀλλ' οἱ μὲν ἐξ αὐτῆς κρα-
τύνονται τῆς πρώτης ἀρχῆς ἐξ ἧσπερ ἔφυσαν, οἱ δὲ παρεπόμενοι
τῇ τε φύσει καὶ τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ περὶ
ἡμᾶς προνοίας λαμβάνουσι τὴν πίστιν· ἡ μὲν γὰρ αἰτία, καθ'
ἣν καὶ δι' ἣν γεγόνασιν ἄνθρωποι, συνεζευγμένη τῇ φύσει τῶν
ἀνθρώπων ἐκ δημιουργίας ἔχει τὴν ἰσχύν, ὁ δὲ τῆς δικαιοσύνης
λόγος, καθ' ὃν κρίνει θεὸς τοὺς εὖ ἢ κακῶς βεβιωκότας ἀν-
θρώπους, ἐκ τοῦ τούτων τέλους· φύονται μὲν γὰρ ἐκεῖθεν,
ἤρτηνται δὲ μᾶλλον τῆς προνοίας. δεδειγμένων δὲ ἡμῖν τῶν
πρώτων ὡς οἷόν τε, καλῶς ἂν ἔχοι καὶ διὰ τῶν ὑστέρων δεῖ-

---

2 οὐδ' Ioannes Rhosus οὐθ' A  12 τούτων ego τούτωι A  13 φυὴν Wil ζωὴν A  21 ante πάντες add. ὅτι a  30 ἐκ τοῦ] ἐκ et οὗ in ras. a  τέλους a τε A  γὰρ add. a

ξαι τὸ προκείμενον, λέγω δὲ διὰ τῆς ὀφειλομένης ἑκάστῳ τῶν ἀνθρώπων κατὰ δικαίαν κρίσιν τιμῆς ἢ δίκης καὶ τοῦ κατὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον τέλους, | αὐτῶν δὲ τούτων προτάξαι τὸν f κατὰ φύσιν ἡγούμενον καὶ πρῶτόν γε διασκέψασθαι τὸν περὶ τῆς κρίσεως λόγον, τοσοῦτον μόνον ὑπειπόντας φροντίδι τῆς 2 προσηκούσης τοῖς προκειμένοις ἀρχῆς καὶ τάξεως ὅτι δεῖ τοὺς ποιητὴν τὸν θεὸν τοῦδε τοῦ παντὸς παραδεξαμένους τῇ τούτου σοφίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ τὴν τῶν γενομένων ἁπάντων ἀνατιθέναι φυλακήν τε καὶ πρόνοιαν, εἴ γε ταῖς ἰδίαις ἀρχαῖς παραμένειν ἐθέλοιεν, ταῦτα δὲ περὶ τούτων φρονοῦντας μηδὲν ἡγεῖσθαι μήτε τῶν κατὰ γῆν μήτε τῶν κατ' οὐρανὸν ἀνεπιτρόπευτον μηδ' ἀπρονόητον, ἀλλ' ἐπὶ πᾶν ἀφανὲς ὁμοίως καὶ φαινόμενον μικρόν τε καὶ μεῖζον διήκουσαν γινώσκειν τὴν παρὰ τοῦ ποιήσαντος ἐπιμέλειαν. δεῖται γὰρ πάντα τὰ γενόμενα τῆς παρὰ τοῦ ποιήσαντος ἐπιμελείας, ἰδίως δὲ ἕκαστον καθ' ὃ πέφυκεν καὶ πρὸς ὃ πέφυκεν· ἀχρεῖον γὰρ οἶμαι φιλοτιμίας τὸ κατὰ γένη διαιρεῖν νῦν ἢ τὸ πρόσφορον ἑκάστῃ φύσει καταλέγειν ἐθέλειν. ὅ γε μὴν ἄνθρωπος, περὶ οὗ νῦν πρόκειται λέγειν, 26 ὡς μὲν ἐνδεὴς δεῖται τροφῆς, ὡς δὲ θνητὸς διαδοχῆς, ὡς δὲ λογικὸς δίκης. εἰ δὲ τῶν εἰρημένων ἕκαστόν ἐστιν ἀνθρώπῳ κατὰ φύσιν καὶ δεῖται μὲν τροφῆς διὰ τὴν ζωήν, δεῖται δὲ διαδοχῆς διὰ τὴν τοῦ γένους διαμονήν, δεῖται δὲ δίκης διὰ τὸ τῆς τροφῆς καὶ τῆς διαδοχῆς ἔννομον, ἀνάγκη δήπου, τῆς τροφῆς καὶ τῆς διαδοχῆς ἐπὶ τὸ συναμφότερον φερομένης, ἐπὶ τοῦτο φέρεσθαι καὶ τὴν δίκην, λέγω δὲ συναμφότερον τὸν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος ἄνθρωπον, καὶ τὸν | τοιοῦτον ἄνθρωπον γίνεσθαι fol. πάντων τῶν πεπραγμένων ὑπόδικον τήν τε ἐπὶ τούτοις δέχεσθαι τιμὴν ἢ τιμωρίαν. εἰ δὲ κατὰ τοῦ συναμφοτέρου φέρει τὴν ἐπὶ τοῖς εἰργασμένοις δίκην ἡ δικαία κρίσις καὶ μήτε τὴν ψυχὴν μόνην δεῖ κομίσασθαι τὰ ἐπίχειρα τῶν μετὰ τοῦ σώματος εἰργασμένων (ἀπροσπαθὴς γὰρ αὕτη καθ' ἑαυτὴν τῶν περὶ τὰς σωματικὰς ἡδονὰς ἢ τροφὰς καὶ θεραπείας γινομένων

16 ἀχρεῖον Stephanus ἃ χρή· οὐ A 16. 17 κατὰ γένη ego κατάγειν ἢ A 17 διερινυν A αι et ει suprascr. a 22 τὸ add. a 24 τοῦτο Stephanus τοῦτον A 25 δὲ c δὴ A

πλημμελημάτων) μήτε τὸ σῶμα μόνον (ἄκριτον γὰρ τοῦτο καθ' ἑαυτὸ νόμου καὶ δίκης), ὁ δὲ ἐκ τούτων ἄνθρωπος τὴν ἐφ' ἑκάστῳ τῶν εἰργασμένων αὐτῷ δέχεται κρίσιν, τοῦτο δὲ οὔτε κατὰ τήνδε τὴν ζωὴν εὑρίσκει συμβαῖνον ὁ λόγος (οὐ γὰρ σῴζεται τὸ κατ' ἀξίαν ἐν τῷ παρόντι βίῳ διὰ τὸ πολλοὺς μὲν ἀθέους καὶ πᾶσαν ἀνομίαν καὶ κακίαν ἐπιτηδεύοντας μέχρι τελευτῆς διατελεῖν κακῶν ἀπειράτους καὶ τοὐναντίον τοὺς κατὰ πᾶσαν ἀρετὴν ἐξητασμένον τὸν ἑαυτῶν βίον ἐπιδειξαμένους ἐν ὀδύναις ζῆν, ἐν ἐπηρείαις, ἐν συκοφαντίαις, αἰκίαις τε καὶ παντοίαις κακοπαθείαις) οὔτε δὲ μετὰ θάνατον (οὐδὲ γὰρ ἔστιν
266 ἔτι τὸ συναμφότερον | χωριζομένης μὲν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, σκεδαννυμένου δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ σώματος εἰς ἐκεῖνα πάλιν ἐξ ὧν συνεφορήθη καὶ μηδὲν ἔτι σῴζοντος τῆς προτέρας φυῆς ἢ μορφῆς, ἦ πού γε τὴν μνήμην τῶν πεπραγμένων), εὔδηλον παντὶ τὸ λειπόμενον, ὅτι δεῖ κατὰ τὸν ἀπόστολον τὸ φθαρτὸν τοῦτο καὶ σκεδαστὸν ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, ἵνα
63 r ζῳοποιηθέντων ἐξ ἀναστάσεως | τῶν νεκρωθέντων καὶ πάλιν ἑνωθέντων τῶν κεχωρισμένων ἢ καὶ πάντῃ διαλελυμένων, ἕκαστος κομίσηται δικαίως ἃ διὰ τοῦ σώματος ἔπραξεν εἴτε ἀγαθὰ εἴτε κακά.

19. Πρὸς μὲν οὖν τοὺς ὁμολογοῦντας τὴν πρόνοιαν καὶ τὰς αὐτὰς ἡμῖν παραδεξαμένους ἀρχάς, εἶτα τῶν οἰκείων ὑποθέσεων οὐκ οἶδ' ὅπως ἐκπίπτοντας, τοιούτοις χρήσαιτ' ἄν τις λόγοις καὶ πολλῷ πλείοσι τούτων, εἴ γε πλατύνειν ἐθέλοι τὰ συντόμως καὶ κατ' ἐπιδρομὴν εἰρημένα. πρὸς δέ γε τοὺς περὶ τῶν πρώτων διαφερομένους ἴσως ἂν ἔχοι καλῶς ἑτέραν ὑποθέσθαι πρὸ τούτων ἀρχήν, συνδιαποροῦντας αὐτοῖς περὶ ὧν δοξάζουσιν καὶ τοιαῦτα συνδιασκεπτομένους· ἆρά γε πάντῃ καθάπαξ ἡ τῶν ἀνθρώπων παρῶπται ζωὴ καὶ σύμπας ὁ βίος, ζόφος δέ τις βαθὺς κατακέχυται τῆς γῆς ἀγνοίᾳ καὶ σιγῇ κρύπτων αὐτούς τε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰς τούτων πράξεις, ἢ

16) 1 Cor. 15, 53  19) 2 Cor. 5, 10

---

23 χρήσαιτ' npc χρήσετ' A  31 in ἢ corr. A

πολὺ τούτων ἀσφαλέστερον τὸ δοξάζειν ὅτι τοῖς ἑαυτοῦ ποιήμασιν ἐφέστηκεν ὁ ποιήσας, πάντων τῶν ὁπωσοῦν ὄντων ἢ γινομένων ἔφορος, ἔργων τε καὶ βουλευμάτων κριτής. εἰ μὲν 2[illegible] γὰρ μηδεμία μηδαμοῦ τῶν ἀνθρώποις πεπραγμένων γίνοιτο κρίσις, οὐδὲν ἕξουσι πλεῖον τῶν ἀλόγων ἄνθρωποι· μᾶλλον δὲ κἀκείνων πράξουσιν ἀθλιώτερον οἱ τὰ πάθη δουλαγωγοῦντες καὶ φροντίζοντες εὐσεβείας καὶ δικαιοσύνης ἢ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, ὁ δὲ κτηνώδης ἢ θηριώδης βίος ἄριστος, ἀρετὴ δὲ ἀνόητος, δίκης δὲ ἀπειλὴ γέλως πλατύς, τὸ δὲ πᾶσαν θεραπεύειν ἡδονὴν ἀγαθῶν τὸ μέγιστον, δόγμα δὲ κοινὸν τούτων ἁπάντων καὶ νόμος εἷς τὸ τοῖς ἀκολάστοις καὶ λάγνοις φίλον ʽφάγωμεν [δὲ] καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν᾽. τοῦ γὰρ τοιούτου βίου fol τέλος οὐδὲ ἡδονὴ κατά τινας, ἀλλ᾽ ἀναισθησία παντελής. εἰ δὲ ἔστι τις τῷ ποιήσαντι τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἰδίων ποιημάτων φροντὶς καὶ σῴζεταί που τῶν εὖ ἢ κακῶς βεβιωμένων ἡ δικαία κρίσις, ἤτοι κατὰ τὸν παρόντα βίον ** ζώντων ἔτι τῶν κατ᾽ ἀρετὴν ἢ κακίαν βεβιωκότων ἢ μετὰ θάνατον ἐν χωρισμῷ καὶ διαλύσει τυγχανόντων. ἀλλὰ κατ᾽ οὐδέτερον τῶν εἰρημένων εὑρεῖν δυνατὸν σῳζομένην τὴν δικαίαν κρίσιν· οὔτε γὰρ οἱ σπουδαῖοι κατὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν φέρονται τὰ τῆς ἀρετῆς ἐπίχειρα οὔτε μὴν οἱ φαῦλοι τὰ τῆς κακίας. παρίημι γὰρ λέγειν ὅτι σῳζομένης τῆς φύσεως ἐν ᾗ νῦν ἐσμέν, οὐδ᾽ ἡ θνητὴ φύσις ἐνεγκεῖν οἵα τε τὴν σύμμετρον δίκην πλειόνων ἢ βαρυτέρων φερομένην πλημμελημάτων. ὅ τε γὰρ μυρίους ἐπὶ μυρίοις ἀνελὼν ἀδίκως ληστὴς ἢ δυνάστης ἢ τύραννος οὐκ ἂν | ἑνὶ θανάτῳ λύσειεν τὴν ἐπὶ τούτοις δίκην ὅ τε μηδὲν περὶ θεοῦ δοξάζων ἀληθές, ὕβρει δὲ πάσῃ καὶ βλασφημίᾳ συζῶν καὶ παρορῶν μὲν τὰ θεῖα, καταλύων δὲ νόμους, ὑβρίσας δὲ παῖδας ὁμοῦ καὶ γυναῖκας, κατασκάψας δὲ πόλεις ἀδίκως, ἐμπρήσας δὲ οἴκους μετὰ τῶν ἐνοικούντων καὶ δῃώσας χώραν καὶ τούτοις συνα- 270

11. 12) Ies. 22, 13. 1 Cor. 15, 32

2 ἢ add. a  11 δὲ A om. c  12 ex ἀποθνήσκομεν corr. a  16 δὲ καὶ ἡ κρίσις ego διάκρισις A  lacunam indicauit Wil supplens ἔσται uel tale quid  22 οὐδ᾽ ego οὔθ᾽ A  24 φερομένην Wil φερομένων A

φανίσας δήμους καὶ λαοὺς ἢ καὶ σύμπαν ἔθνος, πῶς ἂν ἐν φθαρτῷ τῷ σώματι πρὸς τὴν τούτοις σύμμετρον ἀρκέσειεν δίκην, προλαμβάνοντος τοῦ θανάτου τὸ κατ᾽ ἀξίαν καὶ μηδὲ πρὸς ἕν τι τῶν εἰργασμένων τῆς θνητῆς ἐξαρκούσης φύσεως; οὔτ᾽ οὖν
4 r κατὰ | τὴν παροῦσαν ζωὴν ἡ κατ᾽ ἀξίαν δείκνυται κρίσις οὔτε μετὰ θάνατον. 20. ἤτοι γὰρ παντελής ἐστι σβέσις τῆς ζωῆς ὁ θάνατος συνδιαλυομένης τῷ σώματι τῆς ψυχῆς καὶ συνδιαφθειρομένης, ἢ μένει μὲν ἡ ψυχὴ καθ᾽ ἑαυτὴν ἄλυτος ἀσκέδαστος ἀδιάφθορος, φθείρεται δὲ καὶ διαλύεται τὸ σῶμα, οὐδεμίαν ἔτι σῷζον οὔτε μνήμην τῶν εἰργασμένων οὔτ᾽ αἴσθησιν τῶν ἐπ᾽ αὐτῇ παθημάτων. σβεννυμένης μὲν γὰρ παντελῶς τῆς τῶν ἀνθρώπων ζωῆς, οὐδεμία φανήσεται τῶν ἀνθρώπων οὐ ζώντων φροντίς, οὐ τῶν κατ᾽ ἀρετὴν ἢ κακίαν βεβιωκότων [ἡ] κρίσις, ἐπεισκυκληθήσεται δὲ πάλιν τὰ τῆς ἀνόμου ζωῆς καὶ τῶν ταύτῃ συνεπομένων ἀτόπων τὸ σμῆνος τό τε τῆς ἀνομίας ταύτης κεφάλαιον, ἀθεότης. εἰ δὲ φθείροιτο μὲν τὸ σῶμα καὶ χωροίη
272 πρὸς τὸ συγγενὲς τῶν λελυμένων ἕκαστον, μένοι δὲ ἡ ψυχὴ καθ᾽ ἑαυτὴν ὡς ἄφθαρτος, οὐδ᾽ οὕτως ἕξει χώραν ἡ κατ᾽ αὐτῆς κρίσις, μὴ προσούσης δικαιοσύνης· ἐπεὶ μηδὲ θεμιτὸν ὑπολαμβάνειν ἐκ θεοῦ καὶ παρὰ θεοῦ γίνεσθαί τινα κρίσιν, ᾗ μὴ πρόσεστι τὸ δίκαιον. οὐ πρόσεστι δὲ τῇ κρίσει τὸ δίκαιον μὴ σῳζομένου τοῦ διαπραξαμένου τὴν δικαιοσύνην ἢ τὴν ἀνομίαν· ὁ γὰρ διαπραξάμενος ἕκαστον τῶν κατὰ τὸν βίον ἐφ᾽ οἷς ἡ κρίσις, ἄνθρωπος ἦν, οὐ ψυχὴ καθ᾽ ἑαυτήν. τὸ δὲ σύμπαν εἰπεῖν, ὁ λόγος οὗτος ἐπ᾽ οὐδενὸς φυλάξει τὸ δίκαιον. 21. κατορθωμάτων τε γὰρ τιμωμένων, ἀδικηθήσεται τὸ σῶμα σαφῶς ἐκ τοῦ κοινωνῆσαι μὲν τῇ ψυχῇ τῶν ἐπὶ τοῖς σπουδαζομένοις
364 u πόνων, μὴ κοινωνῆσαι δὲ τῆς ἐπὶ τοῖς κατορθωθεῖσι τιμῆς καὶ συγγνώμης μὲν τυγχάνειν πολλάκις τὴν ψυχὴν ἐπί τινων πλημμελημάτων διὰ τὴν τοῦ σώματος ἔνδειάν τε καὶ χρείαν, ἐκπίπτειν δὲ αὐτὸ τὸ σῶμα τῆς ἐπὶ τοῖς κατορθωθεῖσι κοινωνίας, ὑπὲρ ὧν τοὺς ἐν τῇ ζωῇ συνδιήνεγκεν πόνους. καὶ μὴν

---

8 ἢ μένει in ras. a  μὲν add. a  13 ἡ deleui  16 ἀθεότησ pc ἀθεότητοσ A  20 ex ἣ corr. A  28 δὲ/// A  32 ad πόνους in mg. add. πῶσ οὐκ ἄδικον a

καὶ πλημμελημάτων κρινομένων οὐ σῴζεται τῇ ψυχῇ τὸ δίκαιον, εἴ γε μόνη τίνοι δίκην ὑπὲρ ὧν ἐνοχλοῦντος τοῦ σώματος καὶ πρὸς τὰς οἰκείας ὀρέξεις ἢ κινήσεις ἕλκοντος ἐπλημμέλησεν ποτὲ μὲν κατὰ συναρπαγὴν καὶ κλοπήν, ποτὲ δὲ κατά τινα βιαιοτέραν ὁλκήν, ἄλλοτε δὲ κατὰ συνδρομὴν ἐν χάριτος μέρει καὶ θεραπείας τῆς τούτου συστάσεως. ἢ πῶς οὐκ ἄδικον τὴν ψυχὴν κρίνεσθαι καθ' ἑαυτὴν ὑπὲρ ὧν οὐδ' ἡντινοῦν ἔχει κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν οὐκ ὄρεξιν οὐ κίνησιν οὐχ ὁρμήν, οἷον λα- 27 γνείας ἢ βίας ἢ πλεονεξίας [ἀδικίας] καὶ τῶν ἐπὶ τούτοις ἀδικημάτων; εἰ γὰρ τὰ πλεῖστα τῶν τοιούτων γίνεται κακῶν ἐκ τοῦ μὴ κατακρατεῖν τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἐνοχλούντων παθῶν, ἐνοχλοῦνται δὲ ὑπὸ τῆς τοῦ σώματος ἐνδείας καὶ χρείας καὶ τῆς περὶ τοῦτο σπουδῆς καὶ θεραπείας (τούτων γὰρ ἕνεκεν πᾶσα ἡ κτῆσις καὶ πρὸ ταύτης ἡ χρῆσις, ἔτι δὲ γάμος καὶ ὅσαι κατὰ τὸν βίον πράξεις, ἐν οἷς καὶ περὶ ἃ θεωρεῖται τό τε πλημμελὲς καὶ τὸ μὴ τοιοῦτον), ποῦ δίκαιον ἐν οἷς πρωτοπαθεῖ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἕλκει πρὸς συμπάθειαν καὶ κοινωνίαν τῶν ἐφ' ἃ κινεῖται πράξεων, αὐτὴν κρίνεσθαι μόνην, καὶ τὰς μὲν ὀρέξεις καὶ τὰς ἡδονάς, | ἔτι δὲ φόβους καὶ λύπας, ἐφ' ὧν πᾶν τὸ fol. μὴ μέτριον ὑπόδικον, ἀπὸ τοῦ σώματος ἔχειν τὴν κίνησιν, τὰς δὲ ἐκ τούτων ἁμαρτίας καὶ τὰς ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις τιμωρίας ἐπὶ τὴν ψυχὴν φέρεσθαι μόνην τὴν μήτε δεομένην τοιούτου τινὸς μήτε ὀρεγομένην μήτε φοβουμένην ἢ πάσχουσάν τι τοιοῦτον καθ' ἑαυτὴν οἷον πάσχειν πέφυκεν ἄνθρωπος; ἀλλὰ κἂν μὴ μόνου | τοῦ σώματος, ἀνθρώπου δὲ θῶμεν εἶναι τὰ πάθη, 276 λέγοντες ὀρθῶς διὰ τὸ μίαν ἐξ ἀμφοτέρων εἶναι τὴν τούτου ζωήν, οὐ δήπου γε καὶ τῇ ψυχῇ ταῦτα προσήκειν φήσομεν, ὁπόταν καθαρῶς τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἐπισκοπῶμεν φύσιν. εἰ γὰρ πάσης καθάπαξ τροφῆς ἐστιν ἀνενδεής, οὐκ ἂν ὀρεχθείη ποτὲ τούτων ὧν οὐδαμῶς δεῖται πρὸς τὸ εἶναι, οὐδ' ἂν ὁρμήσειεν ἐπί τι τούτων οἷς μηδ' ὅλως χρῆσθαι πέφυκεν· ἀλλ' οὐδ' ἂν λυπηθείη δι' ἀπορίαν χρημάτων ἢ κτημάτων ὡς οὐδὲν αὐτῇ

7 ἥντιν' οὖν a ιὰ τιν 'ουν A    9 ἀδικίασ A ἢ ἀδικίασ a del. Wil
14 κτῆσισ a κτισισ A    καὶ ὅσαι a ἔτι A    18 κινεῖται ego δεῖται A
20 μέτριον] ιον in ras. a    30 οὐδ' ego οὔτ' A

προσηκόντων. εἰ δὲ καὶ φθορᾶς ἐστι κρείττων, οὐδὲν φοβεῖται τὸ παράπαν ὡς φθαρτικὸν ἑαυτῆς· οὐ γὰρ δέδοικεν οὐ λιμὸν οὐ νόσον οὐ πήρωσιν οὐ λώβην οὐ πῦρ οὐ σίδηρον, ἐπεὶ μηδὲ παθεῖν ἐκ τούτων δύναταί τι βλαβερὸν μηδ' ἀλγεινόν, οὐχ ἁπτομένων αὐτῆς τὸ παράπαν οὔτε σωμάτων οὔτε σωματικῶν δυνάμεων. εἰ δὲ τὸ τὰ πάθη ταῖς ψυχαῖς ἰδιαζόντως προσάπτειν ἄτοπον, τὸ τὰς ἐκ τούτων ἁμαρτίας καὶ τὰς ἐπὶ ταύταις τιμωρίας ἐπὶ μόνας φέρειν τὰς ψυχὰς ὑπερβαλλόντως ἄδικον καὶ τῆς τοῦ θεοῦ κρίσεως ἀνάξιον.

22. Πρὸς δὲ τοῖς εἰρημένοις πῶς οὐκ ἄτοπον τὴν μὲν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν μηδὲ νοηθῆναι δύνασθαι χωρὶς ἐπὶ τῆς
5 u |ψυχῆς (ἀνθρώπου γὰρ ἀρετὰς εἶναι γινώσκομεν τὰς ἀρετάς,
78 ὥσπερ οὖν καὶ τὴν ταύταις ἀντικειμένην κακίαν οὐ ψυχῆς κεχωρισμένης τοῦ σώματος καὶ καθ' ἑαυτὴν οὔσης), τὴν δὲ ἐπὶ τούτοις τιμὴν ἢ τιμωρίαν ἐπὶ μόνης φέρεσθαι τῆς ψυχῆς; ἢ πῶς ἄν τις καὶ νοήσειεν ἐπὶ ψυχῆς μόνης ἀνδρείαν ἢ καρτερίαν, οὐκ ἐχούσης οὐ θανάτου φόβον οὐ τραύματος οὐ πηρώσεως οὐ ζημίας οὐκ αἰκίας οὐ τῶν ἐπὶ τούτοις ἀλγημάτων ἢ τῆς ἐκ τούτων κακοπαθείας; πῶς δὲ ἐγκράτειαν καὶ σωφροσύνην, οὐδεμιᾶς ἑλκούσης αὐτὴν ἐπιθυμίας πρὸς τροφὴν ἢ μῖξιν ἢ τὰς ἄλλας ἡδονάς τε καὶ τέρψεις οὐδ' ἄλλου τινὸς οὔτ' ἔσωθεν ἐνοχλοῦντος οὔτ' ἔξωθεν ἐρεθίζοντος; πῶς δὲ φρόνησιν, οὐχ ὑποκειμένων αὐτῇ πρακτέων καὶ μὴ πρακτέων οὐδ' αἱρετῶν καὶ φευκτῶν, μᾶλλον δὲ μηδεμιᾶς ἐνούσης αὐτῇ κινήσεως τὸ παράπαν ἢ φυσικῆς ὁρμῆς ἐπί τι τῶν πρακτέων; ποῦ δὲ ὅλως ψυχαῖς ἡ πρὸς ἀλλήλας δικαιοσύνη προσφυὴς ἢ πρὸς ἄλλο τι τῶν ὁμογενῶν ἢ τῶν ἑτερογενῶν, οὐκ ἐχούσαις οὔτε πόθεν οὔτε δι' ὧν οὔτε πῶς ἀπονείμωσι τὸ κατ' ἀξίαν ἢ κατ' ἀναλογίαν ἴσον ἐξῃρημένης τῆς εἰς θεὸν τιμῆς, οὐδ' ἄλλως ἐχούσαις ὁρμὴν ἢ κίνησιν πρὸς χρῆσιν ἰδίων ἢ πρὸς ἀποχὴν ἀλλοτρίων, τῆς μὲν χρήσεως τῶν κατὰ φύσιν καὶ τῆς ἀποχῆς ἐπὶ τῶν χρῆσθαι πεφυκότων θεωρουμένης, τῆς δὲ ψυχῆς μήτε δεομένης τινὸς μήτε

---

4 μηδ' Wil οὔτ' A  9 θεοῦ] θ in ras. pr. m. A  16 ἀνδρείαν nc ἀνδρίαν A  22 δὲ pc δαὶ A  23 οὐδ' ego οὔτ' A οὔθ' a ἐρετῶν A corr. a  25 δὲ pc δαὶ A

χρῆσθαι τισὶν ἢ τινὶ πεφυκυίας καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ τῆς λεγο- 28
μένης ἰδιοπραγίας τῶν μερῶν ἐπὶ τῆς οὕτως ἐχούσης ψυχῆς εὑρε|θῆναι δυναμένης; fol

23. Καὶ μὴν κἀκεῖνο πάντων παραλογώτατον, τὸ τοὺς μὲν θεσπισθέντας νόμους ἐπ' ἀνθρώπους φέρειν, τῶν δὲ νομίμως ἢ παρανόμως πεπραγμένων τὴν δίκην ἐπὶ μόνας τρέπειν τὰς ψυχάς. εἰ γὰρ ὁ τοὺς νόμους δεξάμενος αὐτὸς δέξαιτ' ἂν δικαίως καὶ τῆς παρανομίας τὴν δίκην, ἐδέξατο δὲ τοὺς νόμους ἄνθρωπος, οὐ ψυχὴ καθ' ἑαυτήν, ἄνθρωπον δεῖ καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν ἡμαρτημένων ὑποσχεῖν δίκην, οὐ ψυχὴν καθ' ἑαυτήν· ἐπεὶ μὴ ψυχαῖς ἐθέσπισεν θεὸς ἀπέχεσθαι τῶν οὐδὲν αὐταῖς προσηκόντων, οἷον μοιχείας φόνου κλοπῆς ἁρπαγῆς τῆς κατὰ τῶν γεννησάντων ἀτιμίας πάσης τε κοινῶς τῆς ἐπ' ἀδικίᾳ καὶ βλάβῃ τῶν πέλας γινομένης ἐπιθυμίας. οὔτε γὰρ τὸ 'τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα' ψυχαῖς μόνον εὐάρμοστον, οὐ προσηκόντων αὐταῖς τῶν τοιούτων ὀνομάτων· οὐ γὰρ ψυχαὶ ψυχὰς γεννῶσαι τὴν τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς οἰκειοῦνται προσηγορίαν, ἀλλ' ἀνθρώπους ἄνθρωποι· οὔτε οὖν τὸ 'οὐ μοιχεύσεις' ἐπὶ ψυχῶν λεχθείη ποτ' ἂν ἢ νοηθείη δεόντως, οὐκ οὔσης ἐν αὐταῖς τῆς κατὰ τὸ ἄρσεν καὶ θῆλυ διαφορᾶς οὐδὲ πρὸς 282
μῖξιν τινὸς ἐπιτηδειότητος ἢ πρὸς ταύτην ὀρέξεως. ὀρέξεως δὲ τοιαύτης οὐκ οὔσης, οὐδὲ μῖξιν εἶναι δυνατόν· παρ' οἷς δὲ μῖξις ὅλως οὐκ ἔστιν, οὐδὲ ἔνθεσμος μῖξις, ὅπερ ἐστὶν γάμος· ἐννόμου δὲ μίξεως οὐκ οὔσης, οὐδὲ τὴν παράνομον καὶ τὴν ἐπ' ἀλλοτρίᾳ γυναικὶ γινομένην ὄρεξιν ἢ μῖξιν εἶναι δυνατόν, τοῦτο γάρ ἐστι μοιχεία. ἀλλ' οὐδὲ τὸ κλοπὴν ἀπαγορεύειν ἢ τὴν τοῦ πλείονος ἐπιθυμίαν ψυχαῖς προσφυές· οὐδὲ γὰρ fol.
δέονται τούτων ὧν οἱ δεόμενοι διὰ φυσικὴν ἔνδειαν ἢ χρείαν κλέπτειν εἰώθασιν καὶ λῃστεύειν, οἷον χρυσὸν ἢ ἄργυρον ἢ ζῷον ἢ ἄλλο τι τῶν πρὸς τροφὴν ἢ σκέπην ἢ χρῆσιν ἐπιτηδείων· ἀχρεῖον γὰρ ἀθανάτῳ φύσει πᾶν ὁπόσον τοῖς ἐνδεέσιν

14) Exod. 20, 12 Luc. 18, 20 18) Exod. 20, 13

1 μηδὲ Rhosus μήτε A 7 αὐτὸς Wil οὗτοσ A 11 ψυχαῖς] αἶσ in ras. a τῶν add. a 17 ψυχὰσ a ψυχαῖσ A

ὀρεκτὸν ὡς χρήσιμον. ἀλλ' ὁ μὲν ἐντελέστερος περὶ τούτων λόγος ἀφείσθω τοῖς σπουδαιότερον ἕκαστον σκοπεῖν βουλομένοις ἢ φιλοτιμότερον διαγωνίζεσθαι πρὸς τοὺς διαφερομένους, ἡμῖν δὲ ἀρκούντων τῶν ἀρτίως εἰρημένων καὶ τῶν συμφώνως τούτοις τὴν ἀνάστασιν πιστουμένων τὸ τοῖς αὐτοῖς ἐπὶ πλεῖον ἐνδιατρίβειν οὐκέτ' ἂν ἔχοι καιρόν· οὐ γὰρ τὸ μηδὲν παραλιπεῖν τῶν ἐνόντων εἰπεῖν πεποιήμεθα σκοπόν, ἀλλὰ τὸ κεφαλαιωδῶς ὑποδεῖξαι τοῖς συνελθοῦσιν ἃ χρὴ περὶ τῆς ἀναστάσεως φρονεῖν καὶ τῇ δυνάμει τῶν παρόντων συμμετρῆσαι τὰς ἐπὶ τοῦτο φερούσας ἀφορμάς.

24. Ἐξητασμένων δὲ ποσῶς τῶν προτεθέντων ὑπόλοιπον
284 ἂν εἴη καὶ τὸν ἀπὸ τοῦ τέλους διασκέψασθαι λόγον, ἤδη μὲν τοῖς εἰρημένοις ἐμφαινόμενον, τοσαύτης δὲ μόνον ἐπιστασίας καὶ προσθήκης δεόμενον, ὡς μὴ δοκεῖν τι τῶν μικρῷ ⟨πρόσθεν⟩ εἰρημένων ἀμνημόνευτον καταλιπόντα παραβλάψαι τὴν ὑπόθεσιν ἢ τὴν ἐξ ἀρχῆς γενομένην διαίρεσιν. τούτων τε οὖν ἕνεκεν καὶ τῶν ἐπὶ τούτοις ἐγκληθησομένων καλῶς ἂν ἔχοι τοσοῦτον ἐπισημήνασθαι μόνον ὅτι δεῖ καὶ τῶν ἐκ φύσεως συνισταμένων καὶ τῶν κατὰ τέχνην γινομένων οἰκεῖον ἑκάστου τέλος εἶναι,
37 r τοῦτό που καὶ τῆς κοινῆς πάντων ἐννοίας ἐκ διδασκούσης ἡμᾶς καὶ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς στρεφομένων ἐπιμαρτυρούντων. ἢ γὰρ οὐ θεωροῦμεν ἕτερόν τι τοῖς γεωργοῦσιν, ἕτερον δὲ τοῖς ἰατρεύουσιν ὑποκείμενον τέλος, καὶ πάλιν ἄλλο μέν τι τῶν ἐκ γῆς φυομένων, ἄλλο δὲ τῶν ἐπ' αὐτῆς τρεφομένων ζῴων καὶ κατά τινα
286 φυσικὸν εἱρμὸν γεννωμένων; εἰ δὲ τοῦτ' ἔστιν ἐναργὲς καὶ δεῖ πάντως ταῖς φυσικαῖς ἢ τεχνικαῖς δυνάμεσι καὶ ταῖς ἐκ τούτων ἐνεργείαις τὸ κατὰ φύσιν ἕπεσθαι τέλος, ἀνάγκη πᾶσα καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων τέλος ὡς ἰδιαζούσης ὂν φύσεως ἐξῃρῆσθαι τῆς τῶν ἄλλων κοινότητος· ἐπεὶ μηδὲ θεμιτὸν ταὐτὸν ὑποθέσθαι τέλος τῶν τε λογικῆς κρίσεως ἀμοιρούντων καὶ τῶν κατὰ τὸν ἔμφυτον νόμον καὶ λόγον ἐνεργούντων ἔμφρονί τε ζωῇ καὶ

---

14 μικρῷ πρόσθεν εἰρημένων ego μικρων [accentu super ω eraso] |..||||||||.ρημένων A μικρων ἡμῖν εἰρημένων a 15 καταλιπόντα Wil καταλιπεῖν A καταλιπεῖν καὶ a 17 ἐγκληθησομένων ego ἐγκλεισομένων A 18 δεῖ] εῖ in ras. a 29 μηδὲ p μὴ A

δίκῃ χρωμένων. οὔτ᾽ οὖν τὸ ἄλυπον οἰκεῖον τούτοις ἂν εἴη τέλος, μετείη γὰρ ἂν τούτου καὶ τοῖς παντελῶς ἀναισθητοῦσιν· ἀλλ᾽ οὐδὲ τῶν τὸ σῶμα τρεφόντων ἢ τερπόντων ἀπόλαυσις καὶ πλῆθος ἡδονῶν· ἢ πρωτεύειν ἀνάγκη τὸν κτηνώδη βίον, ἀτελῆ δ᾽ εἶναι τὸν κατ᾽ ἀρετήν. κτηνῶν γὰρ οἶμαι καὶ βοσκημάτων οἰκεῖον τοῦτο τέλος, οὐκ ἀνθρώπων ἀθανάτῳ ψυχῇ καὶ λογικῇ κρίσει χρωμένων. 25. οὐ μὴν οὐδὲ μακαριότης ψυχῆς κεχωρισμένης σώματος· οὐδὲ γὰρ τὴν θατέρου τούτων ἐξ ὧν συνέστηκεν ἄνθρωπος ἐσκοποῦμεν ζωὴν ἢ τέλος, ἀλλὰ τοῦ συνεστῶτος ἐξ ἀμφοῖν· τοιοῦτος γὰρ πᾶς ὁ τόνδε τὸν βίον λαχὼν ἄνθρωπος καὶ δεῖ τῆς τούτου ζωῆς εἶναί τι τέλος οἰκεῖον. εἰ δὲ τοῦ συναμφοτέρου τὸ τέλος, τοῦτο δὲ οὔτε ζώντων αὐτῶν ἔτι κατὰ τόνδε τὸν βίον εὑρεθῆναι δυνατὸν διὰ τὰς πολλάκις fol ἤδη ῥηθείσας αἰτίας οὔτε μὴν ἐν χωρισμῷ τυγχανούσης τῆς ψυχῆς, τῷ μηδὲ | συνεστάναι τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον διαλυθέντος 28 ἢ καὶ πάντῃ σκεδασθέντος τοῦ σώματος κἂν ἡ ψυχὴ διαμένῃ καθ᾽ ἑαυτήν, ἀνάγκη πᾶσα κατ᾽ ἄλλην τινὰ τοῦ συναμφοτέρου καὶ τοῦ αὐτοῦ ζῴου σύστασιν τὸ τῶν ἀνθρώπων φανῆναι τέλος. τούτου δ᾽ ἐξ ἀνάγκης ἑπομένου, δεῖ πάντως γενέσθαι τῶν νεκρωθέντων ἢ καὶ πάντῃ διαλυθέντων σωμάτων ἀνάστασιν καὶ τοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους συστῆναι πάλιν· ἐπειδή γε τὸ μὲν τέλος οὐχ ἁπλῶς οὐδὲ τῶν ἐπιτυχόντων ἀνθρώπων ὁ τῆς φύσεως τίθεται νόμος, ἀλλ᾽ αὐτῶν ἐκείνων τῶν κατὰ τὴν προλαβοῦσαν ζωὴν βεβιωκότων, τοὺς δ᾽ αὐτοὺς ἀνθρώπους συστῆναι πάλιν ἀμήχανον, μὴ τῶν αὐτῶν σωμάτων ταῖς αὐταῖς ψυχαῖς ἀποδοθέντων. τὸ δ᾽ αὐτὸ σῶμα τὴν αὐτὴν ψυχὴν ἀπολαβεῖν ἄλλως μὲν ἀδύνατον, κατὰ μόνην δὲ τὴν ἀνάστασιν δυνατόν· ταύτης γὰρ γενομένης καὶ τὸ τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων πρόσφορον ἐπακολουθεῖ τέλος. τέλος δὲ ζωῆς ἔμφρονος καὶ λογικῆς κρίσεως οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπὼν τὸ τούτοις ἀπερισπάστως 29 συνδιαιωνίζειν οἷς μάλιστα καὶ πρώτως ὁ φυσικὸς συνήρμοσται λόγος, τῇ τε θεωρίᾳ τοῦ δόντος καὶ τῶν ἐκείνῳ δεδογμένων ἀπαύστως ἐπαγάλλεσθαι· κἂν οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώ-

1 τούτοις ἂν εἴη] τούτοισ ἂν εἴ in ras. a    2 μετείη p [είη in ras.] μετίει A    ἂν p corr. om. A    8 θατέρου] υ in ras. m. pr. A

*πων ἐμπαθέστερον καὶ σφοδρότερον τοῖς τῇδε προσπεπονθότες ἄστοχοι τούτου διατελῶσιν. οὐ γὰρ ἄκυροι τὴν κοινὴν ἀποκλήρωσιν τὸ πλῆθος τῶν ἀποπιπτόντων τοῦ προσήκοντος αὐτοῖς τέλους, ἰδιαζούσης τῆς ἐπὶ τούτοις ἐξετάσεως καὶ τῆς ἑκάστῳ συμμετρουμένης ὑπὲρ τῶν εὖ ἢ κακῶς βεβιωμένων τιμῆς ἢ δίκης.*

---

subscr: *Ἀθηναγόρου περὶ ἀναστάσεως:* ∾ a

# Index auctorum


Aeschylus: [frg. 350, 5—9] 26, 3. 6. locus ex Plat. rep. 2 p. 383 b desumptus est.

Alexander: ἐν τῇ Πρὸς τὴν μητέρα ἐπιστολῇ [cf. FHG II p. 331] 36, 22. 37, 24.

Apollodorus: ἐν τῷ Περὶ θεῶν [frg. 12] 38, 7.

Callimachus: [hymn. in Iou. 8. 9] 40, 24.

Ctesias: [frg. 5] 40, 8.

Empedocles: [34. 35] 26, 11. [78. 80] 26, 18. cf. ind. rer. 'philosophi'.

Euripides: [Alc. 1. 2] 25, 21. [ibid. 8. 9] 25, 24. [Cycl. 332. 333] 34, 1. [frg. 324] 39, 17. [frg. 480] 6, 2. [frg. 900] 5, 25. [frg. 901] 33, 15. [frg. 941] 5, 28.

Hermes Trismegistus: 37, 24.

Herodotus: [2, 3] 37, 21. [2, 41] 37, 11. [2, 50] 37, 4. [2, 53] 18, 14. [2, 61] 38, 8. [2, 86] 38, 22. [2, 144] 36, 26. [2, 156] 37, 6. [2, 170] 38, 13. [2, 172] 35, 25. — [5, 47. 114. 7, 167] 15, 13.

Hesiodus: [theog. 27] 33, 6. [frg. 109] 39, 8. — opp. 277 latet 44, 24.

Homerus: [*Β* 820. 821] 25, 6. [*Γ* 39] 35, 19. [*Δ* 23] 23, 30. [*Δ* 24] 24, 1. [*Ε* 31. 455] 24, 23. [*Ε* 376] 24, 15. [*Ε* 858] 24, 19. [*Ι* 499—501, ex Platon. rep. 2 p. 364 e locum desumptum esse docet uaria lectio] 14, 25. [*Ξ* 301. 302] 20, 15. [*Ξ* 315—317. 319. 321. 323. 326. 327, eosdem uersus omittit Pseudoiust. coh. ad gent. 2] 25, 11. [*Ο* 605] 24, 21. [*Π* 433. 434, ex Plat. rep. 3 p. 388 c] 24, 8. [*Π* 522] 24, 11. [*Π* 672] 13, 17 cf. 68, 7. [*Υ* 131] 19, 25. [*Χ* 168. 169, aliter Plat. rep. 3 p. 388 c] 24, 3. [*ϑ* 296—298] 24, 25. [*φ* 28. 29] 39, 3.

Orpheus: 20, 21. 21, 7. 23, 12. cf. ind. rer. 'dei' et 'heroes'.

Pindarus: [Pyth. 3, 54. 55. 57. 58, eosdem uersus omittit eandemque lectionis discrepantiam exhibet Clem. protr. 2, 30 p. 25] 39, 11. — [Pyth. 9, 64] 15, 10.

Plato: [Politic. p. 269 d] 17, 24. [Phaedr. p. 244 b] 40, 11. [ibid. p. 246 e] 30, 23. [Gorg. p. 524 a] 13, 11. [Tim. p. 28 c] 7, 5. [ibid. p. 40 d. e] 29, 24. [ibid. p. 41 a] 7, 9. [ep. 2 p. 312 e] 30, 12. 14. cf. Homerus.

Scriptura sacra: [Exod. 20, 2. 3] 10, 12. [Exod. 20, 12] 76, 14. [Exod. 20, 13] 76, 18. [Ies. 43, 10. 11] 10, 14. [Ies. 44, 6] 10, 13. [Ies. 66, 1] 10, 16. [Prou. 8, 22] 11, 14. [Prou. 21, 1] 20, 8. [1 Cor. 15, 32 = Ies. 22, 13] 13, 15. 72, 11. [Matth. 5, 28] 43, 1. [Matth. 5, 44, 45] 12, 6. [Matth. 19, 9] 44, 5. [Matth. 5, 46. Luc. 6, 32. 34] 13, 27. λόγιον apocryphum 43, 16. [1 Cor. 15, 53] 71, 15. — latent uel latere uidentur [Matth. 5, 39. 42. 19, 19 Luc.

6, 29. 30] 13, 1. [Matth. 5, 40. Luc. 6, 29, cf. Doctr. XII apost. 1, 4] 2, 21. 45, 4. [Matth. 7, 12] 43, 10. [Matth. 13, 25] 48, 6. 60, 12. [Matth. 19, 4—6] 44, 10. [Luc. 18, 20?] 76, 12. [Luc. 18, 27] 58, 6. [Ioann. 1, 3] 5, 19. 10, 26. [Ioann. 17, 3] 13, 20. [Ioann. 17, 23] 11, 4. [Rom. 1, 27] 44, 17. [Rom. 8, 18] 13, 8. [Rom. 12, 1] 15, 2. [1 Cor. 15, 51] 63, 8. [2 Cor. 5, 10] 71, 19. [Gal. 4, 9] 17, 16. [1 Tim. 2, 2] 47, 10. [1 Tim. 6, 16] 17, 7. cf. ind. uerb. *δουλαγωγεῖν εὐνουχία πᾶς.*

Sibylla: [3, 108—113] 40, 12.

Sophocles: [frg. spur. 1025] 6, 9.

Tragici: [frg. 99] 33, 23. [frg. 100] 40, 1. [frg. 101] 40, 3. [frg. 455] 35, 6.

prouerbia: 44, 14.

---

# Indices nominum et rerum

deorum nomina

*Ἀδράστεια*: *Ἑλένη Ἀδράστεια* 1, 10.

*Ἀθηνᾶ*: *τῇ Ἀθηνᾷ τῇ ἀπὸ τῆς κόρης λεγομένῃ* 22, 22. nomen mysticum *Ἀθηλᾶ* 19, 9 cf. 22, 21. apud Homerum 23, 30. *φρόνησιν διὰ πάντων διήκουσάν φασιν* 28, 1. *Ἄγραυλος Ἀθηνᾶ* 1, 13. simulacrum 19, 9. *ἡ Καθημένη* 19, 11. templum Saiticum ab Herodoto commemoratum 38, 15.

*Ἀϊδωνεύς*: apud Empedoclem 26, 11. 13.

*Ἀπόλλων*: apud Aeschylum 26, 5. apud Hesiodum 39, 9. [apud Euripidem 25, 19]. apud Herodotum 36, 31. 37, 3. 6. *Ἀ. Ἀρισταῖος* 15, 10. simulacrum Delii 19. 12. Pythii 19, 11.

*Ἄρης*: apud Homerum 24, 16. 21. 23. in Titanomachia 24, 20.

*Ἄρτεμις*: sacerdotes 35, 3. apud Herodotum 37, 6. Ephesiae simulacrum 19, 8. Deliae 19, 12.

*Ἀσκληπιός*: 40, 19. apud Hesiodum, ubi *Λητοΐδης* dicitur 39, 6. apud Pindarum 39, 10 [cf. Clem. protr. 2, 30 p. 25, ubi eaedem textus Pindarici mutationes inueniuntur. neque igitur Athenagoras neque Clemens Pindarum ipsum legerunt]. Epidaurii simulacrum 19, 15.

*Ἀφροδίτη*: apud Homerum 24, 14. 16. 25, 6. *τὴν ἐπιθυμίαν, ὅ ἐστιν Ἀφροδίτη* 27, 19. Cnidiae simulacrum 19, 15.

*Γῆ*: apud Orphicos 21, 1. 2. 6. 7. apud Platonem 30, 4. apud Sibyllam 40, 15.

*Δερκετώ*: dea Syria 40, 5.

*Δημήτηρ*: apud Orphicos 22, 16. cf. *Ῥέα*.

*Διόνυσος*: apud Orphicos 23, 6 [42, 22]. apud Herodotum 37, 2. 7. *τὸν τῆς ἀμπέλου καρπὸν Διόνυσον* 28, 13.

⟨*Ἐνοδία*: *Φυλονόη Ἐνοδία* [?] 1, 12⟩.

*Ἑρμῆς*: *ἡ τοῦ Ἑρμοῦ ῥάβδος* apud Orphicos 23, 4. *Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιστος ἐπικαλούμενος* Isidis filius 37, 24.

*Ζεύς*: amores et transformationes 28, 17. 23, 1. Minois et Rhadamanthi pater 13, 13. apud Homerum 24, 6. 25, 11. apud Orphicos 22, 16. 26. 23, 8. 19. 42, 21. 25. in Titanomachia 24, 20. apud Euripidem 5, 26. 30. 6, 2. apud Platonem 30, 7. 24. 31, 3. apud Callimachum [*γοναὶ τοῦ Διός*] 40, 26.

apud Empedoclem 26, 10. 13. Stoicorum allegoria ἡ ζέουσα οὐσία [cf. Prob. ad Verg. ecl. p. 11, 7 Aet. 1, 3, 20 p. 287a 12 et m. p. 409, 3 Gud. p. 230, 29 homil. Clem. 4, 24. 6, 7 Arnob. 3, 30 Lact. 1, 11] 7, 27. 26, 27. secundum physiologos ἀὴρ διφυὴς ἀρσενόθηλυς [cf. Philodem. de piet. p. 83] 27, 2. 26 siue καιρός 27, 2. 28. Ἀγαμέμνων Ζεύς 1, 11. Ζεὺς Ἀρισταῖος 15, 10.

Ἥρα: [42, 23]. apud Homerum 24, 1. apud Platonem 30, 7. apud Empedoclem 26, 11. 13. 15. secundum Stoicos ὁ ἀήρ 7, 28. 26, 27. cum Ioue coniuncta et aeris partem femininam significans 27, 27 [cf. homil. Clem. 6, 8].

Ἶσις: 28, 5. acclamatio 28, 12 [Firm. Mat. 2, 9 tunc . . proclama εὑρήκαμεν συγχαίρομεν]. apud Herodotum 37, 4. 7. 13. 14. 38, 9. ἣν φύσιν αἰῶνος ἐξ ἧς πάντες ἔφυσαν καὶ δι' ἧς πάντες εἰσίν [allegoria notabilis, sine dubio per etymologiam qua Ἶσις ἀπὸ τοῦ ἱέναι deriuatur comprobata cf. Marc. Aur. 4, 43 ποταμός τις ἐκ τῶν γινομένων καὶ ῥεῦμα βίαιον ὁ αἰών] 28, 2.

Κάβιροι: τὰ τῶν Καβίρων μυστήρια 5, 5.

Κόρη: apud Orphicos 22, 22. 23, 8. 42, 22.

Κρόνος: 27, 25. 27. 31. 2. apud Orphicos 22, 24. 23, 8. in Titanomachia 25, 2. apud Platonem 30, 6. apud Sibyllam 40, 14. τοὺς λέγοντας τὸν Κρόνον χρόνον 27, 3. 13. 14. 22. τὴν τεκνοκτονίαν τοῦ Κρόνου τροπὴν καιροῦ 27, 19. 23.

Λητώ: apud Herodotum 37, 7.

Ὄσιρις: 28, 4. apud Herodotum 36, 31. 37, 2. ταφὴ Ὀσιριακή 28, 6 [cf. Firm. Mat. 2, 6 sepulcrum Osiridis hodieque in Aegypto est]. apud Herodotum 38, 14. 21. τὴν τοῦ σίτου σπορὰν Ὄσιριν 28, 10 [cf. Cornut. 28 p. 54, 15 τοιοῦτόν . . τι καὶ παρ' Αἰγυπτίοις ὁ ζητούμενος καὶ ἀνευρισκόμενος ὑπὸ τῆς Ἴσιδος Ὄσιρις ἐμφαίνει Plut. de Is. et Os. 65 p. 377b τοῖς πολλοῖς καὶ φορτικοῖς . . . εἴτε ταῖς καρπῶν γενέσεσι καὶ σποραῖς καὶ ἀρότοις χαίρουσι τὰ περὶ τοὺς θεοὺς τούτους συνοικειοῦντες καὶ λέγοντες θάπτεσθαι μὲν τὸν Ὄσιριν ὅτε κρύπτεται τῇ γῇ σπειρόμενος ὁ καρπός, αὖθις δ' ἀναβιοῦσθαι καὶ ἀναβαίνεσθαι ὅτε βλαστήσεως ἀρχή Firm. Mat. 2. 6 defensores eorum uolunt addere physicam rationem, frugum semina Osirim dicentes esse . .].

Οὐρανός: apud Orphicos 20, 28. 21, 1. 9. 22, 28. in Titanomachia 25, 2. apud Platonem 30, 5. apud Sibyllam 40, 15. 16.

Ποσειδῶν: secundum Stoicos Ποσειδῶν ἡ πόσις 27, 1. Ἐρεχθεὺς Ποσειδῶν 1, 13.

Ῥέα: 41, 1 apud Orphicos 22. 16. 20. 23, 1. 42, 22. apud Platonem 30, 6. sacerdotes 35, 2. τὴν Ῥέαν γῆν 27, 13.

Τυφών: 28, 4.

Φερσεφόνη 22, 22. 23, 5. [42, 22].

Ὧρος 28, 5. apud Herodotum 36, 31.

Orphicorum dei: Ἀθηλᾶ 22, 22 cf. 19, 9. Γῆ 21, 1. 2. 6. 7. Διόνυσος 23, 6 [42, 22]. Ἑρμῆς 23, 4. Ζεύς 22, 16. 26. 23, 8. 19. 42. 21. 25. Κόρη 22, 22. 23, 8. 42, 22. Οὐρανός 20, 28. 21, 1. 9. 22, 28. Ῥέα 22, 16. 20. 23. 1. 42, 22. Φερσεφόνη 22, 22. 23, 5. [42, 22].

allegoriae: 26, 9—29, 2. Ἀθηνᾶ 28, 1. Ἀϊδωνεύς 26, 11. 13. Ἀφροδίτη 27, 19. Διόνυσος 28, 13. Ζεύς 7, 27. 26, 27. 10. 13. 27, 2. 26. 28. Ἥρα 7, 28. 26, 27. 11. 13. 15. Ἶσις 28, 2. Κρόνος 27, 3. 13. 14. 19. 22. 23.

*Οσιρις* 28, 10. *Ποσειδῶν* 27, 1. *Ῥέα* 27, 13. cultus deorum uarius apud uarios populos 1, 7 sq. 15, 5 sq. mysteria 5, 5. 38, 8. 42, 19. sacerdotes fanatici 35, 1 sq. deorum nomina deorum imagines 18, 18—20, 2. 29, 3—12. 34, 23—36, 20. theogonia 20, 12—23, 24. deorum corpora 22, 13—23 [cf. Plut. de Is. et Osir. 22 p. 359 e Clem. protr. 2, 30 p. 26]. dei affectibus subiecti 23, 25—26, 8. 41, 6. 42, 21. 44, 21. 11, 1. dei re uera homines fuerunt 36, 21—41, 12. poetarum et philosophorum sententiae de diis 5, 22—7, 29. 26, 9—29, 2. 29, 15—31, 11. 31, 14. 39, 1—41, 12. 11, 1.

nomina heroum et ex historia fabulari petita*)

*Ἀγαμέμνων*: *Ἀγαμέμνων Ζεύς* 1, 11 [cf. Lycophr. 335 Staphyl. ap. Clem. protr. 2, 38 p. 32].
*Ἄγραυλος*: 1, 14. 15. *Ἄγραυλος Ἀθηνᾶ* 1, 13.
*Ἄδμητος*: 25, 26.
*Ἀλέξανδρος*: heros Parianorum 35, 11. 17. 22. 26.
*Ἀμίλκας*: ex Herodoto 15, 14.
*Ἀμφιάρεως*: 39, 23.
⟨*Ἀμφίλοχος*: heros Acarnanum 15, 12⟩.
*Ἀντίνους*: 40, 21.
*Ἄργης*: apud Orphicos 21, 4.
*Ἀρισταῖος*: heros Ceorum 15, 10. *τὸν αὐτὸν καὶ Δία καὶ Ἀπόλλω νομίζοντες* [Pind. Pyth. 9, 64].
*Ἄτροπος*: apud Orphicos 21, 2.
*Βριάρεως*: apud Orphicos 21, 3.
*Βρόντης*: apud Orphicos 21, 4.
*Γύγης*: apud Orphicos 21, 3.
⟨*Δηιόκης*: heros Medorum 15, 13⟩.
*Διομήδης*: apud Homerum 24, 14. 15. 20.
*Ἑκατόγχειρες*: apud Orphicos 21, 3. 22, 15.
*Ἕκτωρ*: heros Iliensium 1, 10.
*Ἑλένη*: *Ἑλένη Ἀδράστεια* 1, 10.
*Ἐρεχθεύς*: *Ἐρεχθεὺς Ποσειδῶν* 1, 13 [cf. CIA I 387 III 276. 805 Pseudoplut. vit. Lycurg. p. 843 b Hesych. s. u. *Ἐρεχθεύς* Lycophr. 158].
*Εὐρώπη*: 28, 17.
*Ἔχιδνα*: apud Orphicos 23, 11. 13.
*Ἡρακλῆς*: 40, 18. apud Homerum 39, 2. apud Orphicos 20, 25. 26. 22, 14. *τὸ Ἡρακλειωτικὸν ἅμμα* 23, 3. simulacrum ligneum 5, 6.
*Θεαγένης*: heros Thasiorum 15, 11.
*Θυέστης*: incesti et parricidii exemplar 42, 24 [cf. Lucian. de sacrif. 5]. *Θυέστεια δεῖπνα* 4, 15. *τὰ τραγικὰ δεῖπνα Θυέστου* 52, 22.
*Ἰαπετός*: apud Sibyllam 40, 14.
*Ἰνώ*: 39, 25.
*Ἴφιτος*: apud Homerum 39, 5.
*Ἰώ*: apud Herodotum 37, 5.
*Κάστωρ*: 39, 22.
*Κελεός*: heros Atheniensium 15, 7. [cf. Hesych. Plut. sympos. 4 p. 667 d].
Centauri: philosophorum exemplum rei non existentis 56, 20 [*ἀνυπαρξίας παράδειγμα* cf. Sext. Emp. Pyrrh. hypot. 1, 162. adu. math. 3, 41. adu. log. 2, 60. adu. phys. 1, 49. 395. adu. eth. 251 Cic. de deor. nat. 1, 105. 2, 5. Tuscul. 1, 90].
⟨*Κλεομήδης*: heros Astypalaeensium 15, 1⟩ cf. Paus. 6, 9, 6. 7 Plut. Rom. 28 Cels. ap. Orig. 3, 33 p. 468 b Oenom. ap. Euseb. PE 5, 34 p. 230 b Suid. s. u. *Κλεομήδης*.
*Κλωθώ*: apud Orphicos 21, 2.
*Κόττος*: apud Orphicos 21, 3.
*Κύκλωπες*: apud Orphicos 21, 3.
*Λάχεσις*: apud Orphicos 21, 2.

*) Nomina ab Homero commemorata plerumque omisi.

*Λευκοθέα*: 40, 1.
*Λήδα*: 28, 17.
*Λύσανδρος*: heros Samiorum 15, 11 [cf. Durid. ap. Plut. Lys. 18 Athen. 15 p. 696 e].
*Μενέλεως*: heros Lacedaemoniorum 15, 7 [cf. Isocrat. 10, 63 Paus. 3, 19, 9 Oenom. ap. Eus. 5, 28 p. 223 b Polyb. 5, 18, 3. 10. 22. 3. 8 Liu. 34. 28].
*Μετάνειρα*: heroina Atheniensium 15, 7.
*Μίνως*: apud Platonem 13, 11. 12.
⟨*Μόψος*: heros Cilicum 15, 13⟩.
*Νερυλλῖνος*: heros Troadis 35, 10. 21. 26.
*Νῆστις*: apud Empedoclem 26, 10. 14.
*Οἰδίπους*: *Οἰδιποδείους μίξεις* 4, 16.
*Ὀνησίλαος*: ex Herodoto 15, 14.
*Παλαίμων*: 40, 3.
*Πάνδροσος*: 1, 14.
*Περσεύς*: 40, 18.
*Πολυδεύκης*: 39, 23.
*Πρωτεύς* [Peregrinus]: heros Parianorum 35, 11. 17. 22. 26.
*Ραδάμανθυς*: apud Platonem 13, 11. 13.
*Σαρπηδών*: apud Homerum 24, 8. 11.
*Σεμέλη*: *Σεμέλην αὐτὴν τὴν ἄμπελον καὶ κεραυνὸν τὴν τοῦ ἡλίου φλόγα* 28, 13.
*Σεμίραμις*: dea Syria 40, 5. 7.
*Στερόπης*: apud Orphicos 21, 4.
*Στύξ*: apud Hesiodum [theog. 396] 25, 3.
*Τάρταρος*: *τὰ δὲ δεσμὰ καὶ τὸν Τάρταρον χρόνον ὑπὸ καιρῶν τρεπόμενον καὶ ἀφανῆ γενόμενον* 27, 21.
*Τηθύς*: apud Platonem 30, 5.
*Τιτᾶνες*: 24, 20. 25, 3. apud Orphicos 21, 6. 8. 22, 28. apud Sibyllam 40, 14. [apud Platonem 30, 6].
*Τυνδάρεως*: 1, 12.
[*Ὑάκινθος*]: 26, 1. Aeschyli locum ex Platone desumptum falso Athenagoras ad Hyacinthum rettulit; nam ille non de Hyacintho, sed de Achille locutus est.
*Φάνης*: apud Orphicos 23, 12. 17. [21, 1].
*Φίλιππος ὁ Βουτακίδου*: ex Herodoto 15, 13.
*Φόρκος*: apud Platonem 30, 6.
*Φυλονόη*: *Φυλονόη Ἐνοδία* [?] 1, 12.
*Χρόνος*: apud Orphicos 20, 25.
*Ὠκεανός*: apud Platonem 30, 5.
Orphicorum numina: *Ἄργης* 21, 4. *Ἄτροπος* 21, 2. *Βριάρεως* 21, 3. *Βρόντης* 21, 4. *Γύγης* apud Orphicos 21, 3. *Ἑκατόγχειρες* 21, 3. 22, 15. *Ἔχιδνα* 23, 11. 13. *Ἡρακλῆς* 20, 25. 26. 22, 14. 23, 3. *Κλωθώ* 21, 2. *Κόττος* 21, 3. *Κύκλωπες* 21, 3. *Λάχεσις* 21, 2. ouum 20, 26. 23, 18.
homines pro diis culti: duo catalogi docte compositi extant 1, 9 sq. et 15, 6 sq. sed utroque loco Athenagoras non probare uolt homines diuinis honoribus a paganis esse affectos, sed uarios et diuersos deos coli, in quem finem ii catalogi compositi sunt qui leguntur Cic. de nat. deor. 3, 39 Cels. ap. Origen. 5, 38 p. 606 e Lucian. Iupp. trag. 42. de sacrific. 10 Minuc. Fel. 6 Tertull. apolog. 24. ad natt. 8. hominum pro diis cultorum catalogus extat doctissimus hom. Clem. 6, 22 = rec. Clem. 10, 25. praeterea cf. e. g. — non omnia affero quae afferri possunt — Cic de nat. deor. 2, 62. 3, 41 sq. Cels. ap. Origen. 3, 34 p. 469 b Max. Tyr. 15, 7 Apul. de deo Socr. 15 Lucian. deor. conc. 12 Paus. 1, 34, 2 [*καταλέξαι δὲ καὶ ἄλλους ἔχω γενομένους τότε ἀνθρώπους οἳ θεῶν παρ' Ἕλλησι τιμὰς ἔχουσι*] Hygin. 224 [qui facti sunt ex mortalibus immortales] Aen. Gaz. p. 38 Boiss. quam facile uero haec duo catalogorum genera inter se confundi potuerint,

docetur Cic. de nat. deor. 3, 39, cf. etiam Clem. protr. 2, 40 p. 35. — Ἀγαμέμνων Ζεύς 1, 11. Ἄγραυλος Ἀθηνᾶ 1, 13. Ἀλέξανδρος 35, 11. 17. 22. 26. Ἀμίλκας 15, 14. Ἀμφιάρεως 39, 23. ⟨Ἀμφίλοχος 15, 12⟩. Ἀντίνους 40, 21. Ἀρισταῖος 15, 10. Ἀσκληπιός 40, 19. Δηιόκης 15, 13. Ἕκτωρ 1, 10. Ἑλένη Ἀδράστεια 1, 10. Ἐρεχθεὺς Ποσειδῶν 1, 13. Ἡρακλῆς 40, 18. Θεαγένης 15, 11. Ἰνώ 39, 25. Κάστωρ 39, 22. Κελεός 15, 7. ⟨Κλεομήδης 15, 11⟩. Λευκοθέα 40, 1. Λύσανδρος 15, 11. Μενέλεως 15, 7. Μετάνειρα 15, 7. ⟨Μόψος 15, 13⟩. Νερυλλῖνος 35, 10. 21. 26. Ὀνησίλαος 15, 14. Παλαίμων 40, 3. Πάνδροσος 1, 14. Περσεύς 40, 18. Πολυδεύκης 39, 23. Πρωτεύς 35, 11. 17. 22. 26. Σεμίραμις 40, 5, 7. Φίλιππος ὁ Βουτακίδου 15, 13. Φυλονόη 1, 12.

nomina locorum ciuitatum gentium

Ἀβδηρῖται: 41, 24.
Ἀθηναῖοι: 1, 13. 5, 3. 15, 7. 41, 25. [19, 10].
Αἰγύπτιοι: 1, 17. 15, 17. 37, 12. 20. 38, 4. 20. Αἴγυπτος 36, 29.
⟨Ἀκαρνᾶνες: 15, 12⟩.
Ἀμαθούσιοι 15, 14.
Ἄργος: 19, 14.
⟨Ἀστυπαλαιεῖς 15, 11⟩.
Βούσιρις 38, 8.
Delphi: 19, 11.
Δῆλος 38, 18 [19, 12].
Ἐλευσίς: 5, 5.
Ἕλληνες: 18, 17. 52, 23.
Ἐπίδαυρος: 19, 15.
Ἔφεσος: 19, 8. Ἐφέσιοι 41, 24.
Ἡλιούπολις: 36, 24.
Θάσιοι: 15, 10.
Θῆβαι: 36, 24.
Ἰλιεῖς: 1, 10. 15, 9.
Καρχηδόνιοι: 15, 14.
Κεῖοι: 15, 9.
Κίλικες: 15, 13.
Κνίδος: 19, 15.
Κόρινθος: 19, 4.
Κρῆτες: 31, 10.
Λακεδαιμόνιοι: 1, 11. 15, 7.
Μέμφις: 36, 24.
⟨Μῆδοι: 15, 13⟩. Μηδικὴ τράπεζα 52, 21.
Ὀλυμπία: 15, 11. 35, 18.
Πάριον: 35, 10. 11.
Σάις: 38, 15.
Σάμος: 19, 13. Σάμιοι 15, 11.
Σικελοί: 15, 13.
Σύροι: 40, 7.
Τρωάς: 35, 9. Τρωαδεῖς 35, 16.

historia

Ἀμίλκας: 15, 14.
Ἀντίνους: 40, 21.
⟨Δηιόκης⟩: 15, 13.
Λύσανδρος: 15, 11.
Μηδικὴ τράπεζα 52, 21.
Πρωτεύς: 35, 17.
Σεμίραμις: 40, 5.

Imperatores

edictum Traiani 4, 27. 8, 6. cf. ind. graec. ὁμολογεῖν.
Hadrianus Antinoum pro deo haberi iussit 40, 21. edictum de Christianis 45, 1.
Αὐτοκράτορσιν Μάρκῳ Αὐρηλίῳ Ἀντωνίνῳ καὶ Λουκίῳ Αὐρηλίῳ Κομόδῳ Γερμανικοῖς Σαρματικοῖς, τὸ δὲ μέγιστον φιλοσόφοις 1, 4—6. ὑμῖν πατρὶ καὶ υἱῷ 20, 7.
αὐτοκράτορες 14, 11. μέγιστοι αὐτοκράτορες 4, 9. μέγιστοι αὐτοκρατόρων 20, 3. μεγάλοι βασιλέων 1, 7. ὑμῶν τῶν μεγίστων . . βασιλέων 3, 6. ὑμεῖς οἱ βασιλεῖς 17, 5. cf. 12, 12. τὴν ὑμετέραν βασιλείαν 2, 11. ἰσχύι τῆς βασιλείας 6, 25 cf. 4, 29. 20, 8. 47, 2. 7. τὴν βασιλικὴν κεφαλὴν ἐπινεύσατε 47, 2. τὴν βασιλικὴν ἑστίαν 17, 3. τὰς

*καταγωγὰς βασιλικάς* 17, 5. *ὑμᾶς τοὺς ἄρχοντας καὶ δεσπότας* 17, 1. *τοὺς ἄρχοντας* 41, 19. *ἡ ἀρχὴ ὑμῶν* 47, 8. *ἡ ὑμετέρα οἰκουμένη* 1, 7. *πρὸς ὑμᾶς καὶ τὸν ὑμέτερον οἶκον καὶ τὴν βασιλείαν* 4, 29 cf. 47, 6.

*καὶ ὑμεῖς καὶ οἱ νόμοι* 1, 19. *νόμων οὓς ὑμεῖς καὶ οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι πρὸς πᾶσαν δικαιοσύνην ἐξετάσαντες ἐθήκατε* 45, 1. *οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δικαιοσύνης* 3, 11. *οἱ παρ᾽ ὑμῖν κρινόμενοι* 3, 20.

*τὸ πρᾶον ὑμῶν καὶ ἥμερον καὶ τὸ πρὸς ἅπαντα εἰρηνικὸν καὶ φιλάνθρωπον* 2, 3. *ταῖς παρ᾽ ὑμῶν εὐεργεσίαις* 3, 8.

*τῇ ὑμετέρᾳ συνέσει* 2, 7. *συνέσει . . πάντων ὑπερέχετε* 6, 25. 29, 3. *συνέσει . . τοὺς ἄλλους προὔχοντες* 8, 18. *συνέσει πάντας ὑπερφρονοῦντες* 41, 31. *δι᾽ ὑπερβολὴν συνέσεως* 11, 7.

*βασιλέων φιλοσόφων* 12, 12. *ἀπὸ φιλοσοφίας καὶ παιδείας πάσης ὁρμώμενοι* 3, 19. *ὑμῶν τὸ φιλομαθὲς καὶ φιλάληθες* 4, 11. *ὑμᾶς φιλομαθεστάτους καὶ ἐπιστημονεστάτους ὄντας* 10, 6. *ὅσον συνέσει καὶ ἰσχύι τῆς βασιλείας πάντων ὑπερέχετε, τοσοῦτον καὶ τῷ πᾶσαν παιδείαν ἀκριβοῖν πάντων κρατεῖτε, οὕτω καθ᾽ ἕκαστον παιδείας μέρος κατορθοῦντες ὡς οὐδὲ οἱ ἓν αὐτῆς μόριον ἀποτεμόμενοι* 7, 1. *ὑμᾶς πάντα λόγον κεκινηκότας* 31, 12. *ἐν πᾶσιν καὶ ὑπὲρ πάντας τοῖς παλαιοῖς συγγιγνόμενοι* 18, 11. *οἳ ἄμεινον τὰ παρ᾽ ἑκάστοις τῶν πεφυσιολογηκότων οἴδατε* 27, 30.

*τῶν μεγίστων καὶ φιλανθρωποτάτων καὶ φιλομαθεστάτων βασιλέων* 3, 6. *ὦ πάντα ἐν πᾶσι φύσει καὶ παιδείᾳ χρηστοὶ καὶ μέτριοι καὶ φιλάνθρωποι καὶ τῆς βασιλείας ἄξιοι* 47, 1.

cultus deorum populares tolerant 1, 19.

legati: *τοὺς ὑφ᾽ ὑμῶν καταπεμπομένους ἡγεμόνας τῶν ἐθνῶν* 45, 3.

ludi 45. 18.

uita

status imperii: *οἱ μὲν καθ᾽ ἕνα ἰσονομοῦνται, αἱ δὲ πόλεις πρὸς ἀξίαν τῆς ἴσης μετέχουσι τιμῆς, καὶ ἡ σύμπασα οἰκουμένη . . βαθείας εἰρήνης ἀπολαύουσιν* 2, 5.

ludi 45, 16.

puerorum prostitutio 44, 15.

nomina artificum

*Ἀγγελίων*: 19, 3.

*Δαίδαλος*: 19, 5. 11.

*Ἔνδοιος*: 19, 11.

*Θεόδωρος*: 19, 5. 12.

*Κλεάνθης ὁ Κορίνθιος*: 18, 21.

*κόρη Κορινθία*: 18, 22.

*Κράτων ὁ Σικυώνιος*: 18, 21. 23.

*Πραξιτέλης*: 19, 15.

*Σαύριος ὁ Σάμιος*: 18, 20. 23.

*Σμῖλις*: 19, 5. 14.

*Τεκταῖος*: 19, 13.

*Τηλεκλῆς*: 19, 12.

*Φειδίας*: 19, 14. 16.

statuae deorum et heroum

*τὸ τῆς Ἀθηνᾶς . . τὸ ἀπὸ τῆς ἐλαίας*: 19, 9. *ἡ Καθημένη* 19, 11.

*Ἀλέξανδρος*: Parii 35, 12. 19.

*Ἀπόλλων*: Deli 19, 12. Delphis 19, 11.

*Ἄρτεμις*: Deli 19, 12. Ephesi 19, 8.

*Ἀσκληπιός*: Epidauri 19, 15.

*Ἀφροδίτη*: Cnidi 19, 15.

*Ἥρα*: Argis 19, 14. Sami 19, 13.

*Ἡρακλῆς*: 5, 6.

*Κρόνος*: 27, 26.

*Νερυλλῖνος*: Alexandriae Troadis 35, 10. 13.

*Πρωτεύς*: Parii 35, 11. 19.

poetae et scriptores praeter philosophos

*Ἀλέξανδρος*: cum sacerdotibus Aegyptiorum conuenisse dicitur 36, 23.

Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιστος ἐπικαλούμενος: genus ad ipsos deos refert 38, 1.
Εὐριπίδης: de paganorum diis dubitauit, unum deum credidit 5, 23.
Ἡρόδοτος: cum sacerdotibus Aegyptiorum conuenit 36, 23. μυθοποιός 37, 23.
Ἡσίοδος: iudicium Herodoti 18, 14. 12.
Ὅμηρος: iudicium Herodoti 18, 14. 12. Orpheum sequitur 20, 18.
Ὀρφεύς: theologiae Graecorum auctor 20, 16.
Σίβυλλα: a Platone commemorata 40, 11.
Σοφοκλῆς: unum deum caelestem credidit 6, 8.

philosophi

Ἀριστοτέλης: 6, 22. 7, 15. 33, 25.
Δημόκριτος: fuga 41, 23.
Διαγόρας: 5, 3. 13.
Ἐμπεδοκλῆς: 26, 22. 31, 25. cf. ind. auct.
Epicurei: tanguntur 72, 13. 78, 2.
Ἡράκλειτος: fuga 41, 23.
Θαλῆς: 29, 15.
Λῦσις: 6, 15.
Ὄψιμος: 6, 15.
οἱ ἀπὸ τοῦ Περιπάτου: 17, 15.
Πλάτων: 6, 22. 17, 13. 21, 17. 29, 19. 31, 4. cf. ind. auct.
doctrina Platonicorum de incorporalibus intellegibilibus corporalibus 46, 22—30 cf. ind. gr. εἶδος ἐπισύνθεσις νοητός.
ex Platonicorum philosophia desumpta sunt quae A. docet de discrimine dei et materiae [cf 21, 15sq.] 5, 8sq. 15, 26sq. 26, 25. 23, 22. 26, 16. 31, 17 cf. ὕλη; de deo intellegibili 5, 10. 27. 10, 24. 16, 3. 21, 16. 28, 8. 30, 9; de τῷ ὄντι 5, 18. 8, 12. 16, 3. 21, 15; de daemonibus materiae addictis 31, 23. 33, 5. 36, 13 cf. ὕλη; de triplici prouidentia 33, 26—34, 22. 32, 4—11 cf. πρόνοια; de serie angelorum hominum bestiarum 58, 14sq. 61, 30sq. 67, 12sq. 72, 3sq. [sed cf. infra 'Stoici'] cf. ἀθάνατος κρείττων νοητός οὐσία ὑπόβασις; de anima immortali [74, 28sq. 76, 31 cf. ἀθάνατος ατελεύτητος] et uaticinii capaci 36, 18 [cf. Aristot. ap. Sext. adu. phys. 1, 120 Aet. 5, 1, 4 Dicaearch. ap. Cic. de diuin. 1, 5. 113 Posidon. ibid. 127]. de ideis cf. εἶδος; de cognitione et intuitione dei et intellegibilium pro fine hominis constituto 66, 20. 78, 32. 63, 25 [cf. praeter Philonem Cels. 7, 45 p. 727b. 8, 63 p. 789b Albin. isag. 27 p. 179]. quae ad Aristotelem referri possunt uelut ἰδέα καὶ ἐνέργεια 11, 13, ἡ κατὰ τὸ εἶναι αἰτία 48, 6. 62, 25sq., τὰ πρῶτα [cf. ind. gr.], ea quoque Platonicis debentur in arte logica Aristotelis fidis asseclis.
Πρωτεύς [Peregrinus]: 35, 11. 17. 22. 26.
Πυθαγόρας: 46, 28. mors 41, 22. Πυθαγορικοί 6, 18 [17, 8].
οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς, Στωικοί: 7, 21. [17, 18]. 21, 19. 26, 27. 27, 4. accurata Stoicorum philosophiae notitia Athenagorae non praesto fuit. aut ex compendiis uelut Aetii collectione [7, 20sq. 16, 24. 27, 4sq.] illorum opiniones desumpsit aut ex communi omnium aliquo modo philosophantium notitia uelut demonstrationem prouidentiae ex mundi pulcritudine et praestantia deductam [5, 13sq. 6, 5sq. 16, 24] siue spiritum et mundi rectorem [6, 7. 7, 13] et materialem [32, 5] siue sensus ratione discretos 63, 3 siue ἀκολουθίαν et εἱρμόν [cf. ind.] siue quattuor uirtutes [75, 16sq.] siue multas illas uoces

quas Stoicorum esse in indice adnotaui, aut denique ex ipsa Platonicorum philosophia, quae illo tempore multa Stoicis debebat, sicut e. g. τὸ προσεχὲς τέλος [cf. προσεχής], φυσικαὶ ἔννοιαι [cf. ἔννοια]. quod animalia ratione carere et natura usui humano destinata esse dixit 42, 14. 58, 21 sq. 61, 32—62, 4. 62, 13—15. 77, 29 sq., in hac re Athenagoras Christianus sicut Philo Iudaeus [quod deus imm. 10 p. 479 de praem. et paen. 15 p. 422 de uit. contempl. 1 p. 473] Stoicorum doctrinam [Origen. c. Cels. 4, 74 p. 559 b Plut. de soll. an. 2 p. 960 b Porphyr. de abst. 1, 4—6] Platonicae [praeter Plutarchum et Porphyrium cf. Cels. ap. Orig. l. c.] praetulit.

*Σωκράτης*: ex more scholastico nomen pro exemplo ponitur 9, 2. mors 41, 25.

*Φιλόλαος*: 6, 13.

philosophorum rixae 12, 21. disputationes dialecticae 12, 12—16 [cf. Max. Tyr. 7, 8]. philosophiae capita 8, 15. *τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ θεολογικοῦ λόγου* 14, 9 [cf. 27, 31. *τὸ θεολογικὸν μέρος* 11, 22]. philosophorum [Pythagoreorum Platonis Aristotelis] sententiae de deo 6, 13—7, 29; de mundo [Pythagoreorum Platonis Peripateticorum Stoicorum] 17, 8—20; [de aeternitate mundi [Platonis Stoicorum] 21, 15—22, 2; de deorum allegoriis [Empedoclis Stoicorum physiologorum] 26, 9—29, 2; de daemonibus [Thaletis Platonis] 29, 15—31, 11; de animarum migratione [Pythagorae Platonis] 46, 27—30. philosophorum testimonia ueritatis Christianae 21, 15. 29, 14. poetae et philosophi uerum deum diuinatione quadam senserunt, sed non nouerunt quoniam a deo ipso discere noluerunt 5, 22. 23. 8, 1—22 [poetas et philosophos, diuinae reuelationis instrumenta, componere solebant Platonici; cf. Plutarch. de Is. et Osir. 45 p. 369 b Max. Tyr. 10, 1. 3. 4 Cels. ap. Orig. 4, 36 p. 529 b. 6, 42 p. 663 e. 7, 28 p. 713 d. 41 p. 723 d]. philosophorum de resurrectione opinio 51, 31. philosophi prouidentiam credentes [Platonici et Stoici] 71, 21. philosophorum persecutiones cum Christianis comparatae 41, 22 sq. philosophi ex uita, non ex doctrina iudicantur 3, 31 sq. [locus ex Iustini apologia 1, 7 p. 24 desumptus].

Christiani

*Ἠσαΐας* 10, 8.

*Ἱερεμίας* 10, 8.

*Μωσῆς* 10, 7.

*Χριστιανοί* 2, 8. 3, 5. 25, 30.

edictum Traiani 4, 27. 8, 6. Chr. coram praeside prouinciae accusati 41, 19. 45, 2. persecutiones 2, 11 sq. 4, 31. Christianorum serui interrogati 45, 12. fama uolgaris de Chr. 3, 4. 4, 10. 13. 12, 1. 41, 18 cf. *κοινός ὄνομα οἱ πολλοί. τρία ἐγκλήματα* 4, 15. 41, 15. preces pro salute Caesaris 47, 5. imperium Caesaris a deo institutum 20, 8; cum imperio diuino comparatur 20, 6. 32, 11. Christiani Caesari pie oboediunt 2, 11. 4, 29.

leges de matrimonio 43, 23. caelibatus uoluntarius 43, 27 sq. ludorum spectatio defensa 45, 18. abortus et infantium expositio 45, 21 sq. alterum matrimonium 44, 5. patris matris fratris sororis appellationes 43, 11 sq. osculum fraternum 43, 16. *οἱ ἁπλοί* 12, 25. *δόγματα* 12, 5—14, 3 43, 1. 10. 16. 44, 5.

76, 10. uita Christiana 13, 7. 10. 42, 10. 44, 24 sq. 47, 3.

disciplina et doctrina: ὁ λόγος 4, 8 [cf. 5, 17]. 12, 26. 20, 3. ὁ καθ' ἡμᾶς λόγος 4, 12. 10, 4. 11, 27. 43, 9. ὁ λόγος ἡμῶν 5, 17. ἡ προαίρεσις 12, 27. 20, 6. reuelatio per prophetas 8, 15 sq. 10, 3 sq. 11, 14 sq. 32, 21. 33, 3. philosophica doctrinae diuinitus reuelatae expositio et demonstratio: τὸν λογισμὸν ἡμῶν τῆς πίστεως 8, 24. ἡμῶν τοὺς λογισμοὺς 10, 5. λογισμὸν τῆς προαιρέσεως ἡμῶν 20, 5. τὴν οὐσίαν τοῦ θεοῦ, τὴν γνῶσιν, τὴν ἐνέργειαν, τὰ τούτοις ἐφεξῆς καθ' εἱρμὸν ἑπόμενα καὶ τὸν τῆς εὐσεβείας ἡμῖν ὑπογράφοντα λόγον 48, 13—15 cf. 64. 8 sq. 69, 16. αἱ πρῶται ὑποθέσεις 49, 20. 71, 23. πολλοὶ τὸν τῆς ἀναστάσεως λόγον διαλαμβάνοντες 65, 5. cf. ἀκολουθία διαλαμβάνειν εἱρμός ἔννοια.

deus unus: demonstratio philosophica 8, 23—10, 2; ex V.T. 10, 3—31.

deus describitur: intellegibilis 5, 10. 27. 10, 24. 16, 3. 21, 16. 28, 8. 30, 9. cf. λόγος νοῦς ὕλη. — τὸ ὂν 5, 18. 8, 12. 16, 3. 21, 15. τὸ ὄντως θεῖον 8, 19. ὁ ὄντως θεός 13, 20. 16, 23.

τὸν ἀγένητον καὶ ἀίδιον καὶ ἀόρατον καὶ ἀπαθῆ καὶ ἀκατάληπτον καὶ ἀχώρητον . . . φωτὶ καὶ κάλλει καὶ πνεύματι καὶ δυνάμει ἀνεκδιηγήτῳ περιεχόμενον 10, 22—25. a Platone item atque a Christianis describitur 30, 9 sq. τῷ τοῦ θεοῦ ἀγαθῷ ὃ κατὰ συμβεβηκός ἐστιν αὐτῷ καὶ συνυπάρχον ὡς χρόα σώματι οὗ ἄνευ οὐκ ἔστι 31, 28 sq. 33, 13. τελείως ἀγαθὸς ὢν ἀιδίως ἀγαθοποιός ἐστιν 35, 7. τὴν ἐπὶ πάσης τῆς δημιουργίας θεωρουμένην ἀγαθότητα καὶ σοφίαν 62, 9. μόνος ἀίδιος ὁ ἀγένητος θεός 41, 3. τὸν ἀγένητον θεόν 29, 20 cf. 16, 3. τῷ ἀγενήτῳ καὶ ἀιδίῳ καὶ διὰ παντὸς συμφώνῳ θεῷ 26, 26. ἀγένητον καὶ ἀίδιον 5, 10. 7, 7. 27, 5. τὸν ἀίδιον θεόν 30, 9. ἀγένητος καὶ ἀπαθὴς καὶ ἀδιαίρετος 9, 3. τὸν οὐράνιον [cf. 6, 11. 28, 20 33, 8. 36, 5] . . τὸν ἀγένητον 31, 8. 9. ἀθάνατον καὶ ἀκίνητον καὶ ἀναλλοίωτον 27, 24. οὔτε μεταβάλλει οὔτε μεταπίπτει 27, 29. πάντα ὁ θεός ἐστιν αὐτὸς αὐτῷ, φῶς ἀπρόσιτον, κόσμος τέλειος, πνεῦμα δύναμις λόγος 17, 6. σοφός . . παντὸς ἀπροσδεής 61, 21—23. ἀνενδεὴς καὶ ἀπροσδεής 14, 15. ἀνεπιδεὲς καὶ κρεῖττον ἐπιθυμίας τὸ θεῖον 39, 20. πάντα φῶς ὄντα 42, 7. τοῦ μεγέθους τοῦ θεοῦ 28, 19. τῆς μεγαλοπρεπείας καὶ τῆς ἐπὶ πᾶσι σοφίας 63, 25. τὴν ἀξίαν καὶ τὴν σοφίαν 51, 4. δύναμις καὶ σοφία 51, 23. 52, 31. 57, 13. 62, 18. δυνάμει καὶ ἰσχύι 31, 27. τὸ παρ' ἀνθρώποις ἀδύνατον παρὰ θεῷ δυνατόν 58, 6. τὸ τῷ θεῷ βουλητὸν πάντως δυνατὸν καὶ κατὰ τὴν τοῦ βουληθέντος ἀξίαν 59, 19. — τὴν οὐσίαν τοῦ θεοῦ . . τὴν γνῶσιν . . τὴν ἐνέργειαν 48, 13.

deus mundi creator et rector: 9, 4—10, 2. 14, 16—21. dei opera clara dei ueri testimonia 5, 13 sq. 6, 5 sq. 16, 24. deus materiam in mundi ordinem et formam disposuit 11, 11—13. 16, 10—18, 6. 22, 5—7. 51, 15 sq. 52, 32. ἃ ἐποίησέ τε καὶ ἐκόσμησεν 9, 6. τὸν διακοσμήσαντα τὸ πᾶν τοῦτο 8, 3. ὑφ' οὗ γεγένηται τὸ πᾶν . . καὶ διακεκόσμηται 10, 26. τῶν στοιχείων διακεκοσμημένων 28, 25. τοῖς ὑπ' αὐτοῦ διακεκοσμημένοις 32, 9. τῆς ὕλης διακριθείσης ὑπὸ

τοῦ θεοῦ 26, 16. εἰ μὴ ὄντα κατὰ τὴν πρώτην σύστασιν ἐποίησεν τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα καὶ τὰς τούτων ἀρχάς 51, 9. 10. ὁ κόσμος οὐχ ὡς δεομένου τοῦ θεοῦ γέγονεν 17, 6. τὸ ποιητὸν τοῦ θεοῦ καλόν 44, 19. τὰ οὐράνια καὶ τὸν τούτων ποιητήν 36, 5. τὸν δημιουργὸν τῶν ὅλων 7, 12. ὁ τοῦδε τοῦ παντὸς δημιουργός 14, 13. ὁ ποιητὴς καὶ δημιουργὸς κόσμου 11, 23. ὁ τοῦδε τοῦ παντὸς ποιητής 5, 18. 8, 23. 41, 13. 70, 7. τῷ ποιητῇ τῶν ὅλων 31, 3. τοῦ πατρὸς καὶ ποιητοῦ τῶν ὅλων 36, 11. ὁ τοῦ κόσμου ποιητής 9, 8. 12. 21. 10, 1. τοῦ τὸν κόσμον πεποιηκότος 9, 5. τῷ πεποιηκότι καὶ ἡμᾶς καὶ τὸν κόσμον 13, 6. — οὐδὲν τῶν ὑπὸ θεοῦ γενομένων μάταιον κατά γε τὴν τοῦ ποιήσαντος γνώμην 62, 5. 24. 67, 5 sq. 61, 22. omnium specierum naturas et fines in creatione deus constituit 57, 14; animalium 56, 24. 58, 25; hominis 34, 15 sq. 42, 13—15. 43, 3. 4. 44, 10. 50, 3. 4. 60, 24—63, 31. 65, 17—69, 19. 59, 9. 64, 2 sq. 26 sq. 65, 15. 68, 19. 69, 22—28. 78, 29 sq. — prouidentia 72, 1. 2. 13 sq. 10, 27. 14, 21. τοῦ δημιουργήσαντος καὶ διοικοῦντος τόδε τὸ πᾶν 52, 31; cf. πρόνοια.

filius dei: quid significet 11, 8—14. 13, 20—23. 17, 8. 31, 19—22. υἱὸς τοῦ θεοῦ 10, 28. 11, 2. 7. υἱός 11, 5. 19. 13, 21. ὁ παῖς 11, 8. 13, 20. ὁ παρ' αὐτοῦ λόγος 5, 19. 10, 26. 11, 24. 13, 20. 20, 10. 41, 14. ὁ λόγος 43, 16. 46, 2. θεία οἰκονομία 25, 9.

spiritus sanctus: quid sit 11, 5—7. 16—18. 13, 20—23. 17, 7. 31, 19—22. spiritus per prophetas locutus 8, 15—22. 10, 8—11. 11, 14—18. spiritu mundus regitur 6, 7. 7, 13.

angeli: a deo creati et prouidentiae secundi gradus [cf. πρόνοια] praepositi 11, 21—26. 32, 5—18. αἱ νοηταὶ φύσεις 58, 14. νοηταὶ οὐσίαι 66, 21. οἱ κρείττονες 67, 15. immortalitas 58, 14—16. 61, 30—32. 67, 14—16. 26—29.

daemones: et angeli infideles et gigantum ab angelis cum mulieribus procreatorum animae 31, 22–33, 12. prouidentiae tertii gradus [cf. πρόνοια] praepositi 34, 19—22. idololatriae auctores 34, 23—36, 20. philosophorum sententiae 29, 15—31, 11.

diabolus: τὸ περὶ τὴν ὕλην ἔχον πνεῦμα 32, 4—7. ὁ τῆς ὕλης καὶ τῶν ἐν αὐτῇ εἰδῶν ἄρχων 32, 20. 24. 25. 33, 5. 12—14. 34, 20.

origo mali et erroris: 31, 23—32, 16. 4, 25. 26. 41, 20—22. 48, 4—7. 60, 11. 12. [cf. e. g. Menandr. frg. 407 M. Aurel. 6, 36 Max. Tyr. 41, 4 Clem. strom. 7, 89 p. 887].

homo: ἡ αἰτία τῆς γενέσεως τοῦτ' ἔστιν ἡ τοῦ δημιουργήσαντος γνώμη καθ' ἣν ἐποίησεν ἄνθρωπον 50, 3. 4. 60, 24—26. 31—63, 31. 64, 26—28. 69. 26—28. ἡ κοινὴ ἀνθρώπων ὡς ἀνθρώπων φύσις 60, 26. 27. 64, 28—33. 65, 17—69, 19. 69. 26—28. 78, 21—29. ex corpore et anima compositus 58, 32—59, 6. 62, 29—63, 10. 63, 18. 65, 25—67, 8. 70, 20—71, 20. 73, 16—77, 1. 78, 7—29. mors i. e. separatio animae a corpore 46, 10. 11. 67, 31. 68, 18. 71, 11—14. 72, 17. 73, 6—11. 78, 7. 8. 14—17. anima corpus regit 46, 13. 14. 63, 2—5. homo secundae et tertiae prouidentiae subiectus 34, 16—22. ὡς μὲν ἐνδεὴς δεῖται τροφῆς, ὡς δὲ θνητὸς διαδοχῆς [cf. 61, 15—20. sententia est Aristotelis; cf. Philon. de incorr. mund. 13 p. 495 ἐξ

*ἀιδίου κατὰ διαδοχὰς ἐξ ἀνθρώπων βλαστάνουσιν ἄνθρωποι . . τῆς . . φύσεως ἀοράτως ἕκαστα καὶ τῶν τοῦ σώματος καὶ τῶν τῆς ψυχῆς διαπλαττούσης μερῶν καὶ ὅπερ οὐκ ἴσχυσε λαβεῖν ἡμῶν ἕκαστος, τοῦθ' ἅπαντι τῷ γένει δωρησαμένης, τὸ ἀθάνατον*], *ὡς δὲ λογικὸς δίκης* 70, 19. 20. hominis finis cognitio dei 62, 18. 63, 25. 66, 21. 22 [cf. *νοητός*]. 78, 32 et uita aeterna 58, 29. 65, 25—67, 8. 69, 28—30. 77, 11—79, 6. liberum arbitrium 32, 11—16.

deus iudex: *ὁ μέγας δικαστής* 13, 10. 42, 17. *πάντων τῶν ὁπωσοῦν ὄντων ἢ γινομένων ἔφορος ἔργων τε καὶ βουλευμάτων κριτής* 72, 2. 3. supremum iudicium 13, 3—14, 3. 42, 3—17. 43, 5. 6. 20. 21. 45, 22. 23. 46, 8—15. 60, 27—30. 65, 5—16. 70, 18—71, 20. 71, 28—75, 9. 78, 33—79, 6.

resurrectio: 46, 15—31. multi de resurrectione scripserunt 48, 7—10. multi ad solum iudicium rettulerunt, sed falso 65, 5—16. *τὰς παρὰ τῶ πολλῶν φερομένας διαπορήσεις* 52, 1—29 [cf. Tertull. de resurr. 4]. philosophi dubitant 48, 15—17. 51, 31, etiam Stoici et Platonici 49, 19—21. cf. M. Aurel. 4, 21.

---

Athenagoras: philosophus Platonicus fuit cf. ind. rer. *Πλάτων Στωϊκοί*. scripsit Supplicationem a. 176—180 cf. Mommsen. ap. Otton. p. LXIX. Iustini certe apologiam nouit, unde pauca desumpsit [cf. *ὄνομα* 3, 31sq. = Iust. 1, 7 p. 24]; de aliis auctoribus Christianis non constat. sicut Iustinus, et ipse defensioni contra calumnias et expositionem breuem doctrinae et disciplinae Christianae [10, 3—14, 7. 31, 19—34, 22. 42, 26—44, 12] et multas disputationes contra gentilium superstitionem inseruit, morem secutus Iudaeorum apologetarum, cf. Ioseph. c. Apion. 2, 145 sq. 172. 176 sq. 236 sq.

Orationem de resurrectione post Supplicationem scripsit; sed non multo post, quoniam in illa eam commemorauit quasi in manibus haberet 46, 31. est acroasis [77, 8] philosophica ad homines paganos et philosophiae operam dantes sed in fidem Christianam recipi paratos [77, 9] habita : qua de causa Stoici et Platonici, prouidentiae propugnatores [71, 21], communia cum Christianis fundamenta habere dicuntur [49, 20]. ut Theo [prog. p. 250 W.] *θέσιν*, quae legitima *ἀκροάσεως* forma est [cf. p. 243 W.], ita institui iubet ut primo *τὸ δυνατὸν* et *τὸ ῥᾴδιον* demonstretur, ita A. primo hoc probat 50, 15—58, 9. distinguit orationem pro ueritate et de ueritate [cf. *ἀλήθεια*] dispositionem sollemnem Academicorum secutus qui post Philonem Larissaeum *θέσει* philosophicae multum operae dabant: cf. Philon. ap. Stob. ecl. 2, 7 p. 40 W. *ὡς ἰατροῦ . . τὸ προσάγειν ἐστὶ θεραπείαν τὰ μὲν ἐν τῷ προεκκομίσαι τὰ νοσοποιὰ τῶν αἰτίων* [cf. 49, 10], *τὰ δ' ἐν τῷ τὰ παρασκευαστικὰ τῆς ὑγιείας ἐνθεῖναι, οὕτως αὖ κἀπὶ τῆς ἐπιστήμης ἔχει· . . . . πειρᾶται τὰ θεραπευτικὰ προσάγειν . . διμερῶς· τὸ μὲν γὰρ ὑπεξαιρετικὸν τῶν ψευδῶς γεγενημένων δοξῶν, δι' ἃς τὰ κριτήρια νοσοποιεῖται τῆς ψυχῆς, προσάγει λόγον, τὸ δὲ τῶν ὑγιῶς ἐχουσῶν ἐνθετικόν.* Albin. isag. 6 p. 150 H. *δεῖ πρῶτον μὲν ἐκκαθᾶραι τὰς*

*ψευδεῖς δόξας τῶν ὑπολήψεων· οὐδὲ γὰρ οἱ ἰατροὶ νενομίκασι πρότερον τῆς προσφερομένης τροφῆς ἀπολαῦσαι τὸ σῶμα δύνασθαι, εἰ μὴ τὰ ἐμποδίζοντα ἐν τούτῳ τις ἐκβάλλει. μετὰ δὲ τὸ ἐκκαθᾶραι ἐπεγείρειν καὶ προκαλεῖσθαι δεῖ τὰς φυσικὰς ἐννοίας καὶ ταύτας ἐκκαθαίρειν καὶ εὐκρινεῖς ἀποφαίνειν ὡς ἀρχάς. ἐπὶ τούτοις ὡς προκατεσκευασμένης τῆς ψυχῆς δεῖ αὐτῇ τὰ οἰκεῖα ἐμποιεῖν δόγματα καθ' ἃ τελειοῦται* [= 64, 8—15] Plat. soph. 230c. acroasi philosophicae aptae sunt et crebrae definitiones generales [49, 25sq. 50, 15 sq. 58, 10 sq. 64, 8 sq. 73, 6 sq.] et accuratae argumentorum dispositiones; sermo ipse uocabulis philosophorum propriis refertus, magno periodorum ambitu large et commode fluens, longe distans a Supplicationis artificiis oratoriis, sententiis interruptis [13, 15. 17. 15, 15. 16, 10. 19, 4. 9. 25. 21, 13. 23, 4. 24, 1. 8. 15. 17. 21. 23. 25. 25, 4. 21. 24. 26, 3. 6. 33, 6. 34, 1. 35, 10. 11. 19. 39, 3. 6. 10. 40, 1. 3. 7. 10], uocabulis quaesitis, uerborum similium coaceruatione [1, 8. 18. 20. 2, 11. 14. 3, 2. 6. 8, 15. 10, 22sq. 11, 25. 15, 20. 16, 3. 7. 15. 17, 7. 19, 20. 20, 16sq. 23, 27. 25, 2. 19. 26. 26, 25. 27, 24. 31, 8. 34, 8sq. 36, 10sq. 41, 7. 42, 6. 46, 16. 47, 1], antithetis [2, 5. 17. 3. 22. 23. 5, 20. 12, 13 14. 25—27. 34, 16sq. 40, 26. 46, 4sq.], anaphoris [13, 20sq. 14, 16sq. 15, 12. 23. 26. 19, 18. 19. 23, 29. 24, 2. 13. 25, 4. 8. 38, 4sq. 39, 5. 41, 1. 2], multis aliis.

---

# Index graecus*)

*ἀβούλητος: *τὸ ἀβούλητον ἢ ὡς ἄδικόν ἐστιν ἀβούλητον ἢ ὡς ἀνάξιον* 58, 10. 50, 8. 13.

ἀγαθοποιός: *ὁ θεὸς τελείως ἀγαθὸς ὢν ἀιδίως ἀγαθοποιός ἐστιν* 35, 7. cf. Sext. Emp. adu. eth. 70 *παρ' ὃ καὶ ὁ Πλάτων συνιστὰς ὅτι φύσει ἀγαθόν ἐστιν ὁ θεός, ἀπὸ τῶν ὁμοίων ἐπικεχείρηκεν. ὥς γὰρ θερμοῦ, φησίν, ἴδιόν ἐστι τὸ θερμαίνειν καὶ ψυχροῦ ἴδιόν ἐστι τὸ ψύχειν, οὕτω καὶ ἀγαθοῦ ἴδιόν ἐστι τὸ ἀγαθοποιεῖν. τἀγαθὸν δέ γε ὁ θεός· ἴδιον ἄρα ἐστὶ θεοῦ τὸ ἀγαθοποιεῖν* [haec apud Platonem ipsum non leguntur]. Plut. de Is. et Os. 42 p. 368b *ὁ Ὄσιρις ἀγαθοποιὸς καὶ τὸ ὄνομα πολλὰ φράζει, οὐχ ἥκιστα δὲ κράτος ἐνεργοῦν καὶ ἀγαθοποιόν.*

ἀγαθότης: *διὰ . . τὴν ἐπὶ πάσης τῆς δημιουργίας θεωρουμένην ἀγαθότητα* 62, 9 [cf. Philon. q. deus imm. s. 23 p. 289 *εἴτις μ' ἔροιτο τίς ἡ αἰτία γενέσεως κόσμου, μαθὼν παρὰ Μωυσέως ἀποκρινοῦμαι ὅτι ἡ τοῦ ὄντος ἀγαθότης ἐστί, πρεσβυτάτη τῶν χαρίτων οὖσα ἑαυτῇ*]. *τῆς τοῦ δόντος ἀγαθότητος* 66, 22.

ἀγαλματοφορεῖν: *τοῖς ἐν ἑαυτοῖς ἀγαλματοφοροῦσι τὸν ποιητήν* 62, 15. cf. Phil. de opif. mund.

*) Vocum asterisco notatarum non omnia exempla attuli.

23 p. 16 (ὁ νοῦς) τρόπον τινὰ θεὸς ὢν τοῦ φέροντος καὶ ἀγαλματοφοροῦντος αὐτόν. 47 p. 33 ψυχῆς λογικῆς ἣν ἔμελλεν ἀγαλματοφορήσειν ἀγαλμάτων τὸ θεοειδέστατον.

*ἄγειν: θεὸν ἄγοντες τὸν ποιητὴν τοῦδε τοῦ παντός 41, 13. τὰ θηρία θεοὺς ἄγουσιν 15, 20. ὑμᾶς πάντα ἐν πᾶσιν ἄγουσι τῇ δόξῃ 17, 4. ἕνα θεὸν ἄγει 5, 17. 10, 27. τοὺς ἄγοντας θεὸν πατέρα καὶ υἱὸν θεὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον 11, 19. τοὺς αὐτοὺς ταῖς πόλεσι θεοὺς ἄγειν 14, 11. 15, 4. οὐ τοὺς αὐτοὺς πάντες ἄγουσι θεούς 15, 24. 25. — τοῖς ἄγουσιν καὶ ἁρπάζουσιν ἡμᾶς 2, 20. ἄγεσθαι καὶ φέρεσθαι 34, 11.

*ἄγνοια: ὑμεῖς οὐ πρὸς ἀγνοίας ἐξαμαρτήσετε 4, 12. ἀγνοίᾳ τῆς ἀληθοῦς περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείας 37, 9. ζόφος τις βαθὺς κατακέχυται τῆς γῆς ἀγνοίᾳ καὶ σιγῇ κρύπτων αὐτούς τε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰς τούτων πράξεις 71, 30.

ἄδεια sine uereeundia: τοῖς μὲν ἐπ' ἀδείας ἐξεῖναι καὶ λέγειν καὶ γράφειν περὶ τοῦ θείου ἃ θέλουσιν 8. 5. νόμῳ φύσεως καὶ πρὸς ἕνα καιρὸν τὸν τῆς τεκνοποιίας, οὐκ ἐπ' ἀδείας, μίγνυται 4, 21. τὸ ἐπ' ἀδείας καὶ ἀδιαφόρως μίγνυσθαι 42, 21. cf. Luc. Tim. 14 οὐδὲ ἐπ' ἀδείας χρωμένους τῷ ἔρωτι κυρίους γε ὄντας.

ἄδηλος uox philosophorum: ὄψιν τῶν ἀδήλων νοῶν τὰ φαινόμενα 6, 5.

ἀδιάφορος uox philosophorum: ἐπ' ἀδείας καὶ ἀδιαφόρως μίγνυσθαι 42, 21. ⟨περὶ τὰς μίξεις⟩ ἀδιάφοροι εἶναι 42, 27.

*ἄδικος: τὸ ἄδικον ἢ περὶ αὐτὸν θεωρεῖται τὸν ἀναστησόμενον ἢ περὶ ἄλλον τινὰ παρ' αὐτόν 58, 11. περὶ τὸ μὴ ὂν οὐδὲν ἄδικον 58, 19. παρ' οἷς οὐδεμία τοῦ δικαίου κρίσις, οὐδὲ μέμψις ἀδικίας 58, 30.

ἀδολεσχεῖν: τοῖς ἀδολεσχοῦσιν 2, 26.

ἀθάνατος: ὡς ἀθάνατος οὖσα . . ψυχή 36, 18. ἐκ ψυχῆς ἀθανάτου 63, 18. 65, 25. 78, 6. ἀθανάτῳ φύσει 76, 31. — ἐπὶ τῶν καθαρῶς ἀφθάρτων καὶ ἀθανάτων 67, 14. τῶν ἐξ ἀρχῆς γενομένων ἀθανάτων 67, 18. τῶν ἀθανάτων ἀνενδεῶν ὄντων 61, 30. τῇ τῶν ἀθανάτων διαμονῇ 67, 27.

ἄθεος: οὐκ ἐσμὲν ἄθεοι 5, 1. 7, 12. 10, 22. 41, 13. ἀθέους καλουμένους 11, 21. μὴ ὡς περὶ ἀθέων ἔχειν 12, 5. ποιηταὶ καὶ φιλόσοφοι οὐκ ἔδοξαν ἄθεοι 5, 22. 7, 11. τοὺς ἐπὶ τοῖς τοιούτοις μύθοις φιλοθέους, μᾶλλον δὲ ἀθέους 24, 13. πολλοὺς ἀθέους καὶ πᾶσαν ἀνομίαν καὶ κακίαν ἐπιτηδεύοντας 71, 6. τροφὰς καὶ μίξεις ἀθέους 41, 16. τῆς ἀθέου ταύτης ἀπιστίας 50, 11.

ἀθεότης: ἐπιφημίζουσιν ἡμῖν ἀθεότητα 4, 15. ἀθεότητα ἐπεκάλουν 5, 3. 15, 5. τῶν ἐπικαλούντων ἡμῖν τὴν ἀθεότητα 14, 8. τὸ τῆς ἀθεότητος ἐπικαλοῦσιν ὄνομα 5, 12. τὸ τῆς ἀνομίας ταύτης κεφάλαιον ἀθεότης 73, 16 [cf. Phil. de decal. 18 p. 196 πηγὴ πάντων ἀδικημάτων ἀθεότης. Sap. Sal. 14, 17].

ἄθεσμος: καταγωγὰς ἀθέσμους πεποιημένοι . . πάσης αἰσχρᾶς ἡδονῆς 44, 15.

ἀθεώρητος: ἀμαθεῖς καὶ ἀθεώρητοι ὄντες τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ θεολογικοῦ λόγου 14, 9. ἀθεώρητος τοῦ ἀληθοῦς 36. 11. cf. Plut. de Pyth. or. 21 p. 405 a τὸν ἐν λόγοις ἀθεώρητον καὶ ἀνάσκητον.

αἰσθητικός uox Platonicorum: ὁπόσα τῆς αἰσθητικῆς ἢ τῆς λογικῆς δεῖται κρίσεως 66, 3.

*αἰσθητός* uox Platonicorum: *τὸ νοητὸν καὶ τὸ αἰσθητόν* 16, 4. *περὶ νοητοῦ καὶ αἰσθητοῦ* 21, 16. *περὶ νοητῶν καὶ αἰσθητῶν καὶ τῆς τούτων συστάσεως* 46, 22. *τὰ νοητὰ προάγει τῶν αἰσθητῶν* 46, 24. *συνισταμένων ἐκ τῶν νοητῶν τῶν αἰσθητῶν* 46, 27. *κἂν πρώτοις περιπίπτωμεν τοῖς αἰσθητοῖς* 46, 25. *τῶν ἐκ τῶν αἰσθητῶν, γῆς τε καὶ οὐρανοῦ, λεγομένων γεγονέναι* 30, 15.

**αἰτία*: *ἢ κατ' ἄλλην τινὰ τραχυτέραν αἰτίαν* 52, 4. — logice *οὐδ' αἰτίαν εὑρίσκοντες εἰπεῖν εὔλογον δι' ἣν ἀπιστοῦσιν ἢ διαποροῦσιν* 49, 23. *μετά τινος αἰτίας ἰσχυρᾶς* 49, 27. *τῶν ἔμπροσθεν ῥηθεισῶν αἰτιῶν* 56, 8. *διὰ τὰς πολλάκις ἤδη ῥηθείσας αἰτίας* 78, 14. — metaphysice *τῷ τρίτῳ μόνῳ τὴν πᾶσαν ἐπήρεισαν αἰτίαν, νομίσαντες τὴν ἀνάστασιν γίνεσθαι διὰ τὴν κρίσιν* 65, 6. *μηδεμιᾶς αἰτίας ἐξάπτειν τὴν τῶν ἀνθρώπων γένεσιν* 50, 3. *τῷ θεῷ τὴν τῶν ὄντων ἀνατιθέντας αἰτίαν* 50, 5. *τὴν τὸ εἶναι παντελῶς ἀφανίζουσαν αἰτίαν* 62, 29. *ἔστι ὁ ἀπὸ τῆς αἰτίας λόγος ἐὰν ἐπισκοπῶμεν πότερον ἁπλῶς καὶ μάτην γέγονεν ἄνθρωπος ἤ τινος ἕνεκεν* 60, 31. *οὐδὲ γὰρ ὁ λόγος εὑρίσκει τινὰ χρείαν τῆς τῶν ἀνθρώπων γενέσεως αἰτίαν* 61, 30. *τῆς κατ' αὐτὸ ὅπερ ἐστὶν ἕκαστος αἰτίας* 48, 6. *αὐτῆς τῆς αἰτίας τῇ φύσει συνειλημμένης καὶ κατ' αὐτὸ μόνον τὸ εἶναι θεωρουμένης* 62, 26 cf. 29. *ἡ αἰτία καθ' ἣν καὶ δι' ἣν γεγόνασιν ἄνθρωποι, συνεζευγμένη τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων ἐκ δημιουργίας ἔχει τὴν ἰσχὺν* 69, 26. *τὴν αἰτίαν τῆς τῶν ἀνθρώπων γενέσεως, τοῦτ' ἔστιν τὴν τοῦ δημιουργήσαντος γνώμην καθ' ἣν ἐποίησεν ἄνθρωπον* 64, 26. *τῇ τῆς γενέσεως αἰτίᾳ καὶ τῇ γνώμῃ τοῦ ποιήσαντος* 63, 30. *ἀπὸ τῆς αἰτίας αὐτῆς καθ' ἣν καὶ δι' ἣν ὁ πρῶτος γέγονεν ἄνθρωπος οἵ τε μετ' ἐκεῖνον* 60, 24. *τοιαύτης τῆς αἰτίας οὔσης καθ' ἣν εἰς τόνδε παρῆκται τὸν κόσμον ἄνθρωπος* 63, 32. *ἡ τῆς γενέσεως αἰτία πιστοῦται τὴν εἰς ἀεὶ διαμονὴν* 63, 27. *ἀρκούσης δὲ καὶ μόνης τῆς ἐπὶ τῇ γενέσει τῶν ἀνθρώπων θεωρουμένης αἰτίας δεῖξαι τὴν ἀνάστασιν* 65, 18.

**αἴτιος*: *διssοῦ αἰτίου κατ' αὐτοὺς* [Stoicos] *ὄντος, τοῦ μὲν δραστηρίου καὶ καταρχομένου καθὸ ἡ πρόνοια, τοῦ δὲ πάσχοντος καὶ τρεπομένου, καθὸ ἡ ὕλη* 21, 21 [cf. Phil. de opif. mund. 2 p. 2 *ἀναγκαιότατόν ἐστιν ἐν τοῖς οὖσι τὸ μὲν εἶναι δραστήριον αἴτιον, τὸ δὲ παθητόν . . . ὃν (τὸν κόσμον) οἱ φάσκοντες ὡς ἔστιν ἀγένητος, λελήθασι . . ὑποτεμνόμενοι τὴν πρόνοιαν.* de decal. 14 p. 192 *τὸ δρῶν τοῦ πάσχοντος ἐπικυδέστερον*]. *τὸ ποιητικὸν αἴτιον προκατάρχειν τῶν γιγνομένων ἀνάγκη* 22, 9. — *εἰ μόνον τὸ κατὰ τὴν κρίσιν δίκαιον τῆς ἀναστάσεως ἦν αἴτιον* 65. 10.

*αἰών*: *Ἴσιδος ἣν φύσιν αἰῶνος, ἐξ ἧς πάντες ἔφυσαν καὶ δι' ἧς πάντες εἰσίν, λέγουσιν* 28, 2.

*ἀκολουθία* uox Stoicorum: *πρὸς ἀπόδειξιν καὶ τὴν φυσικὴν ἀκολουθίαν* 49, 3. *περὶ τῶν κατὰ φύσιν ἑπομένων τοῖς πρώτοις καὶ τῆς φυσικῆς ἀκολουθίας* 64, 15. *δεῖξαι τὴν ἀνάστασιν κατὰ φυσικὴν ἀκολουθίαν ἑπομένην τοῖς διαλυθεῖσι σώμασιν* 65, 19. *τῆς πρὸς τὰ πρῶτα τῶν δευτέρων ἀκολουθίας* 64, 12. *τί τοῖς πρώτοις ἢ τοῖς προτεταγμένοις ἀκολουθεῖ κατ'*

*ἀλήθειαν* 64, 17. *ὁ λόγος ἐκ τῆς φυσικῆς ἀκολουθίας ἀνιχνεύων τὴν ἀλήθειαν* 69, 17. *τὴν φυσικὴν ἀκολουθίαν καὶ τὰς τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων ἐπιγινομένας μεταβολάς* 69, 3 [cf. M. Aur. 9, 1 *ὑποστάσεων τε καὶ μεταβολῶν καὶ διαδοχῶν τοιούτων*]. cf. Sext. Emp. adu. log. 2, 276 *ἀκολουθίας ἔννοιαν ἔχων εὐθὺς καὶ σημείου νόησιν λαμβάνει διὰ τὴν ἀκολουθίαν.* Epict. ench. 51, 1 *τί γάρ ἐστιν ἀπόδειξις; τί ἀκολουθία; τί μάχη; τί ἀληθές; τί ψεῦδος;* Phil. de opif. mund. 7 p. 6 *τάξις δ' ἀκολουθία καὶ εἱρμός ἐστι προηγουμένων τινῶν καὶ ἑπομένων.* 45 p. 31 *τῆς ἀκολουθίας ἐχόμενος καὶ τὸν εἱρμὸν τῶν ἑπομένων πρὸς τὰ ἡγούμενα διατηρῶν.* cf. *εἱρμός*.

*ἄκριτος*: *ἄκριτον γὰρ τοῦτο καθ' ἑαυτὸ* (corpus) *νόμου καὶ δίκης* 71, 1.

*ἀλήθεια*: *ἀνθρώπων οὐχ ὑγιαινούσῃ κρίσει περὶ τὴν ἀλήθειαν χρωμένων* 49, 30· *μετὰ . . τῆς κατὰ τὴν ἀλήθειαν ἀσφαλείας* 49, 27. *τῆς ἀληθείας ἢ τῆς κατ' αὐτὴν ἀσφαλείας* 64, 18. *κατ' ἀλήθειαν* 50, 15. 64, 17. 66, 11. *ueritas Christiana*: *τῆς ἀληθοῦς περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείας* 37, 9. *παντὶ δόγματι καὶ λόγῳ τῆς ἐν τούτοις ἀληθείας ἐχομένῳ* 48, 1. *ἡ τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων . . ἀπόδειξις* 64, 8. *ἀπογινώσκουσιν τὴν περὶ τούτων ἀλήθειαν* 48, 16. *ὁ τὴν ἀλήθειαν κρατύνων* 60, 18. 10. *ὁ τὴν ἀλήθειαν διδάσκειν ἐθέλων* 49, 11. *τοὺς . . μετ' εὐνοίας δεχομένους τὴν ἀλήθειαν* 48, 22. *ἐπὶ διαφθορᾷ τῆς ἀληθείας* 48, 7. *πᾶσι τοῖς πιστεύουσι καὶ τοῖς τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἰδίας σωτηρίας φροντίζουσιν* 60, 20· *λόγων διττῶν τῶν μὲν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, τῶν δὲ περὶ τῆς ἀληθείας* 48, 19—22. 49, 12. 15. 16. 59, 21. 22. 60, 2. 8. *οὐδὲν τῶν ἀληθῶν οἱ τοιοῦτοι κατέλιπον ἀσυκοφάντητον, οὐ τὴν οὐσίαν τοῦ θεοῦ, οὐ τὴν γνῶσιν, οὐ τὴν ἐνέργειαν, οὐ τὰ τούτοις ἐφεξῆς καθ' εἱρμὸν ἑπόμενα καὶ τὸν τῆς εὐσεβείας ἡμῖν ὑπογράφοντα λόγον* 48, 12. *οἳ ἔχομεν ὅ τι καὶ νοοῦμεν καὶ ὀρθῶς πεπιστεύκαμεν . . ἀληθείας σημείοις καὶ λόγοις παραστῆσαι* 8, 7. *ὁ λόγος ἐκ τῆς φυσικῆς ἀκολουθίας ἀνιχνεύων τὴν ἀλήθειαν* 69, 17. *πρὸς πίστωσιν ἀληθείας* 69, 19. *εἰ δυνατὸς εὑρεῖν καὶ νοῆσαι τὴν ἀλήθειαν* 8, 11. *τῆς κοσμικῆς* ⟨*καὶ τῆς προφητικῆς*⟩ *σοφίας ὅσον ἀλήθεια πιθανοῦ . . διαλλαττουσῶν* 33, 3. *ὑπὲρ ἀληθείας ἀόκνως καὶ τὰς ψυχὰς ἐπιδιδόντες* 4, 32. *ὁ μηδὲν περὶ θεοῦ δοξάζων ἀληθές* 72, 27. — *ueritas diuinae prouidentiae* *τῆς ἐπὶ μέρους* (*προνοίας*) *πρὸς ἀλήθειαν, οὐ πρὸς δόξαν, χωρούσης ἐπι τοὺς ἀξίους* 34, 3. — *ueritas* apud Platonem [rep. 6 p. 508e] *τὸ ἀγαθὸν ἀπ' αὐτοῦ ἀποχεόμενον, ὅπερ ἐστὶν ἀλήθεια* 30, 12.

*ἀλληλοφαγία*: *οὐδὲν κωλύσει τὰς ἀλληλοφαγίας εἶναι κατὰ φύσιν* 56, 28.

*ἄλλως*: *τὴν βασιλικὴν ἑστίαν, τὴν ἄλλως ἐντυχόντες αὐτῇ, θαυμάζουσι cum sine certo fine peregrinantes in eam inciderint* 17, 3. cf. Plat. Theaet. p. 172e *οἱ ἀγῶνες οὐδέποτε τὴν ἄλλως, ἀλλ' ἀεὶ τὴν περὶ αὐτοῦ.*

*ἀμαθής*: *ἀμαθεῖς καὶ ἀθεώρητοι ὄντες* 14, 8. *ἀνθρώπους· ἀμαθεῖς καὶ σκαιοὺς λέγω τοὺς ὀργῇ καὶ λύπῃ εἴκοντας* 24, 5 cf. Wilamow. Herakl. 2 p. 115 Plut. mul. uirt. p. 258e *ἦν . . πρὸς ἡδονὴν καὶ ἀργύριον ἀμαθὴς καὶ ἀκρατὴς ἄνθρωπος.* Epictet. enchir. 48, 3

(ἰδιώτης) ὁρμῇ πρὸς ἅπαντα ἀνειμένῃ χρῆται. ἂν ἠλίθιος ἢ ἀμαθὴς δοκῇ, οὐ πεφρόντικεν.

ἀμαθία: τίς οὐκ ἂν τοὺς ἐπὶ τοῖς τοιούτοις μύθοις φιλοθέους . . τῆς ἀμαθίας καταμέμφοιτο; 24, 13. πονηροὶ δι' ἀμαθίαν ἦσαν καὶ χρημάτων ἐλάττους 39, 21.

ἀμοιρεῖν: ταφῆς ἀμοιρούντων 52, 5. τῶν λογικῆς κρίσεως ἀμοιρούντων 77, 30. cf. Phil. de gig. 2 p. 263 ἆρ' οὖν εἰκὸς δι' οὗ τὰ ἄλλα ἔνυδρά τε καὶ χερσαῖα ἐψύχωται, ἔρημον εἶναι ἢ ψυχῶν ἀμοιρεῖν.

ἄμορφος: τὴν παρ' αὐτοῖς νενομισμένην ἄμορφον οὐσίαν 51, 16.

ἀνάγειν: ἐπὶ παρρησίαν ἀναγαγεῖν 12, 11.

ἀναισθητεῖν: ἀναισθητεῖν τοῦ ὄντως θεοῦ 16, 22. τοῖς παντελῶς ἀναισθητοῦσιν 78, 2.

αναλογία: τὸ κατ' ἀξίαν ἢ κατ' ἀναλογίαν ἴσον 75, 28. cf. Aristot. eth. Nic. *E* 5 p. 1131a 24 ἐκ τοῦ κατ' ἀξίαν τοῦτο δῆλον· τὸ γὰρ δίκαιον ἐν ταῖς διανομαῖς ὁμολογοῦσι πάντες κατ' ἀξίαν τινὰ δεῖν εἶναι, τὴν μέντοι ἀξίαν οὐ τὴν αὐτὴν λέγουσι πάντες ὑπάρχειν . . ἔστιν ἄρα τὸ δίκαιον ἀνάλογόν τι. 8 p. 1134a 5 ἡ δικαιοσύνη ἐστὶν καθ' ἣν ὁ δίκαιος λέγεται . . . διανεμητικὸς . . . τοῦ ἴσου τοῦ κατ' ἀναλογίαν.

ἀνανεοῦν: τῶν ἀνθρωπίνων σωμάτων ἀνανεωθέντων 58, 20.

ἀνείδεος: τὴν ἀνείδεον καὶ ἀδιακόσμητον 51, 16. cf Aet. 1, 9, 4 p. 308 D. Ἀριστοτέλης καὶ Πλάτων τὴν ὕλην σωματοειδῆ ἄμορφον ἀνείδεον ἀσχημάτιστον.

ἀνθρώπειος: τοῦ ἀνθρωπείου σώματος 50, 33.

ἀνθρωπικός: ἀνθρωπικὸν ἄν τις εἶναι τὸν καθ' ἡμᾶς ἐνόμιζεν λόγον 10, 4. (δόγμασιν) οὐκ ἀνθρωπικοῖς ουσιν 12, 3 οὐ πρὸς ἀνθρωπικοὺς νόμους ὁ λόγος ὑμῖν 43, 7. σαρκῶν ἀνθρωπικῶν 44, 27. κρεῶν ἀνθρωπικῶν 45, 8.

ἀνθρώπινος: τῶν ἀνθρωπίνων σωμάτων 58, 20. 64, 22. τὸν ἀνθρώπινον βίον 65, 4. ἀνθρωπίνως πρὸς χρυσὸν εἶχον 39, 16.

ἀνθρωποβορία: τούτων τίς ἂν κατείποι ἢ ἀνδροφονίαν ἢ ἀνθρωποβορίαν 45, 16.

*ἄνθρωπος: εἴ γέ τις ἄνθρωπος ὢν ζῇ δίκην θηρίων 4, 18. cf. Theon. progymn. 7 p 226 W. ὡς ὠμῶς καὶ ἀνηλεῶς αὐτόχειρ γενόμενος ἀνθρώπου ἄνθρωπος ὤν. 4 Macc. 12, 13 οὐκ ᾐδέσθης ἄνθρωπος ὤν, θηριωδέστατε, τοὺς ὁμοιοπαθεῖς καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν γεγονότας στοιχείων γλωττοτομῆσαι. Phil. de somn. 2, 18 p. 676 ὅσῳ καὶ τῶν ἄλλων ἄνθρωπος ὢν διενηνοχέναι ζῴων δοκεῖ. Epict. 4, 1, 120 ὅ καὶ σὺ ὁμολογήσεις, ἂν θέλῃς σῴζειν ὅτι ἄνθρωπος οὐκ ἔστι θηρίον, ἀλλ' ἥμερον ζῷον cf. 3, 23, 4. Tertull. apolog. 8 qui ista credis de homine, potes et facere. homo es et ipse quod et Christianus.

ἀντιδοξεῖν: οὐχ ὅτι ἀντιδοξοῦν τί ἐστι τῷ θεῷ ὡς τῇ φιλίᾳ τὸ νεῖκος κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα καὶ τῇ ἡμέρᾳ νὺξ κατὰ τὰ φαινόμενα 31, 24.

ἀντίθεος: τὴν ἀντίθεον (δύναμιν) 31, 24.

ἀντιστατεῖν: ψευδοδοξίας τινὸς . . τοῖς λόγοις ἀντιστατούσης 49, 14.

ἀντιστροφή uox logicorum: τῆς ἑκάστου τούτων πρὸς ἕκαστον ἀντιστροφῆς 59, 17.

ἄνωθεν: ἄνωθεν καὶ κατὰ γνώμην τοῦ ποιήσαντος 68, 19. ὑμῖν . . ἄνωθεν τὴν βασιλείαν εἰλήφασιν 20, 8. ἄνωθέν πως ἔθος καὶ οὐκ ἐφ' ἡμῶν μόνον κατά τινα θεῖον

νόμον καὶ λόγον παρηκολούθηκε 40, 20. cf. e. g. Phil. q. d. imm. 33 p. 296 οἷς ὁ θεὸς ἐπινίφει καὶ ἐπομβρεῖ τὰς ἀγαθῶν πηγὰς ἄνωθεν.

*ἀξία*: ὅσον πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν τούτου σοφίαν 51, 4. τὸ τῷ θεῷ βουλητὸν πάντως εἶναι δυνατὸν καὶ κατὰ τὴν τοῦ βουληθέντος ἀξίαν 59, 20. κατὰ δύναμιν τὴν ἐμήν, εἰ καὶ μὴ πρὸς ἀξίαν, ἐλήλεγκται 41, 15. cf. M. Aur. 5, 36 κατὰ δύναμιν καὶ κατ᾽ ἀξίαν. — οὐκ ἐχούσαις . . πῶς ἀπονείμωσι τὸ κατ᾽ ἀξίαν ἢ κατ᾽ ἀναλογίαν ἴσον 75, 28. αἱ πόλεις πρὸς ἀξίαν τῆς ἴσης μετέχουσι τιμῆς 2, 5. πρὸς ἀξίαν κεκολάσθαι 4, 23. οὐ σῴζεται τὸ κατ᾽ ἀξίαν ἐν τῷ παρόντι βίῳ 71, 5. ἡ κατ᾽ ἀξίαν κρίσις 73, 5. subiacet Stoicorum definitio iustitiae: cf. Stob. ecl. 2, 7 p. 59 W. δικαιοσύνην ἐπιστήμην ἀπονεμητικὴν τῆς ἀξίας ἑκάστῳ. Clem. paed. 1, 64 p. 136 ἡ δικαιοσύνη . . . τοῦ κατ᾽ ἀξίαν ἑκάστῳ [ἑκάστου cod.]· ἐστὶν ἀπονεμητική. Marc. Aur. 1, 16 τὸ ἀπαρατρέπτως τοῦ κατ᾽ ἀξίαν ἀπονεμητικὸν ἑκάστῳ. 4, 10 κατὰ τὸ δίκαιον καὶ ὡς ἂν ὑπό τινος ἀπονέμοντος τὸ κατ᾽ ἀξίαν. 5, 30. Phil. leg. alleg. 1, 27 p. 61 ἀπονεμητικὴ τῶν κατ᾽ ἀξίαν ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη.

*ἄοκνος*: ὑπὲρ ἀληθείας ἀόκνως καὶ τὰς ψυχὰς ἐπιδιδόντες 4, 32. cf. Philon. q. o. prob. l. s. 6 p. 450 ὑπηρετοῦντες ἀόκνως.

*ἀπαθανατίζειν*: τῇ τῶν παίδων καὶ τῶν ἐγγόνων διαδοχῇ . . . τὸ θνητὸν ἀπαθανατίζειν οἰόμενος 61, 19.

*ἀπαράλλακτος* uox Academicorum: ἀπαραλλάκτῳ οὔσῃ τῇ ὁμοιότητι 19, 2.

*ἀπειπεῖν*: ὅταν ἀπείπωμεν τοῖς χρήμασιν *cum pecunia nos defecerit* 2, 24. cf. Dem. 3, 8 ἀπειρηκότων χρήμασιν Φωκέων.

*ἀπελαύνειν*: εἰ δὲ πάντων καὶ πανταχόθεν ἀπελήλαται τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ . . τὸ μάταιον 67, 6.

*ἀπερινόητος*: ἀπερινόητος τοῦ πατρὸς καὶ ποιητοῦ τῶν ὅλων 36, 11.

*ἀπερίσπαστος* uox philosophorum: ἀπερισπάστως συνδιαιωνίζειν 78, 30.

*ἀπηρυθριασμένος*: οὐδείς ἐστιν οὕτως ἀπηρυθριασμένος ὡς εἰπεῖν ἰδεῖν 45, 11.

**ἀπιστία*: πᾶσα ἀπιστία . . . τότε τὸν εἰκότα σῴζει λόγον, ὅταν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα περὶ οὗ ἀπιστοῦσιν ἄπιστον εἶναι δοκῇ 49, 25.

*ἀπό*: rhetorice circumscribit τοὺς ἀπὸ φιλοσοφίας 3, 31. 29, 14. Ἀριστοτέλης καὶ οἱ ἀπ᾽ αὐτοῦ 7, 15. οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς 7, 21. 21, 19. 27, 4. οἱ ἀπὸ τοῦ Περιπάτου 17, 15. τὰ ἀπὸ τῆς ἀκρίτου τῶν πολλῶν φήμης 4, 13.

*ἄποιος* uox philosophorum: τῶν ὑλικῶν ξυμπάντων ἀποίου φύσεως . . ὑποκειμένων δίκην 11, 11.

*ἀποκληροῦν*: ὅπου γε μηδ᾽ ἄλλο τι τῶν ζῴων τοῖς ἐκ ταὐτοῦ εἴδους εἰς τροφὴν ἀπεκλήρωσεν ὁ ποιήσας 56, 25. τοῖς αὐτὸν ἐν ἑαυτοῖς ἀγαλματοφοροῦσι τὸν ποιητὴν . . . . τὴν εἰς ἀεὶ διαμονὴν ἀπεκλήρωσεν ὁ ποιήσας 62, 17. ἀπεκλήρωσεν θεὸς τὴν τοιάνδε γένεσιν ἢ τὴν ζωὴν . . . τοῖς ἐκ τούτων [anima et corpore] ἡνωμένοις ἀνθρώποις 65, 28. περὶ τῶν μηδενὶ ζῴῳ πρὸς τροφὴν ἀποκληρωθέντων σωμάτων 56, 23. σάρκας ἀνθρώπων ἀνθρώποις εἰς βρῶσιν ἀποκληρωθείσας 56, 28. τὰς ἀποκληρωθείσας αὐτῷ δεχο-

*μένου μεταβολάς* 63, 6. *τὴν κοινὴν ἀποκλήρωσιν* 79, 2. haec significatio *destinationis diuinae* nouicia esse uidetur. apud Stoicos enim *ἀποκλήρωσις* est electio per casum, non per rationem aut uoluntatem directa cf. Fabric. ad Sext. hypot. Pyrrh. 3, 79 Chrysipp. ap. Plut. de Stoic. rep. p. 1045 f; sed apud Platonicos inueniuntur quae conferri possint e. g. apud Procl. in Plat. remp. p. 36, 12 *τὸ μὴ εὐτυχὲς τῆς ἀποκληρώσεως τῆς ἐκ τοῦ κόσμου.* 27 *τῶν ἐκ τοῦ παντὸς ἡμῖν ἀποκληρουμένων.* 32 *οὔσης ἀπὸ τοῦ παντὸς ὁμολογίας πρὸς ἡμᾶς τῆς ἀποκληρώσεως τοῦ τοιῳσδὶ ζῶσιν ταδὶ συμπεσεῖσθαι.* Philon. q. det. potior. ins. 22 p. 207 *ἑκατέρῳ τούτων συγγενὴς δύναμις τῶν κατὰ ψυχὴν ἀποκεκλήρωται.* cf. *συγκληροῦν.*

*ἀποκρίνειν*: *τινῶν μὲν κατ᾽ αὐτὴν τὴν γαστέρα τῆς θρεπτικῆς δυνάμεως ἀποκρινομένων* 53, 16 cf. 57, 10.

*ἀποπίπτειν*: *ἀποπίπτουσιν τοῦ λόγῳ θεωρητοῦ θεοῦ* 28, 8. *ἀποπίπτοντες τοῦ μεγέθους τοῦ θεοῦ* 28, 19. *τὸ πλῆθος τῶν ἀποπιπτόντων τοῦ προσ᾽κοντος αὐτοῖς τέλους* 79, 3. cf. Procl. in Plat. remp. p. 68, 30 Sch. *τὸ τῶν τιμωριῶν μέγεθος ἡλίκον ἐστὶν τῶν κατὰ δίκην ὀφειλομένων ταῖς ἀποπεσούσαις (ψυχαῖς) τῆς ἀρίστης ζωῆς.* Clem. strom. 7, 46 p. 859 *ναὶ μὴν μηδὲ ἀποπεσεῖν ποτε τῆς ἀρετῆς αἰτήσεται συνεργῶν μάλιστα πρὸς τὸ ἄπτωτος διαγενέσθαι.*

*ἀποσκευάζειν* *remouere*: *ἀποσκευάσαι ἡμῶν νόμῳ τὴν ἐπήρειαν* 3, 7. *τὴν καθ᾽ ἡμᾶς ἐπήρειαν ἀποσκευάσησθε* 10, 21. cf. Plut. Galb. 13 *τῶν φίλων δύο μόνους τούτους ἀποσκευασάμενος.* Cat. min. 29 *τοῦ Κάτωνος ἄχθος οὐ μικρὸν ἀπεσκευασμένου τῆς δημαρχίας.* symp. 5, 2 p. 674 e *οὐχ ἥκιστα δὲ τὸ τῶν λογογράφων καὶ ποιητῶν ἔθνος ᾤοντο δεῖν ἀποσκευάσασθαι τοῦ ἀγῶνος.* Fauorin. [Dio Chrys. 37] p. 103 R. *ἀπεσκευάσατο τὴν τυραννίδα.*

*ἀποτέμνεσθαι*: *οἱ ἐν αὐτῆς (παιδείας) μόριον ἀποτεμόμενοι* 7, 2. cf. Phil. de Cher. 2 p. 139 *τὴν μετέωρον . . φιλοσοφίαν, ἣν φυσιολογίας τὸ κράτιστον εἶδος ἀποτέτμηται μαθηματική.*

*ἀποχωρεῖν*: *ἀποχωροῦντα τῆς θρεπτικῆς δυνάμεως* 57, 10 cf. 53, 16.

*ἀπρονόητος* uox philosophorum: *τοῦτο καὶ τὸν Ἀριστοτέλη ἀπρονόητα εἰπεῖν τὰ κατωτέρω τοῦ οὐρανοῦ ἐποίησεν* 33, 25. *ἀνεπιτρόπευτον μηδ᾽ ἀπρονόητον* 70, 12.

*ἀπροσπαθής*: *ἀπροσπαθὴς . . . τῶν περὶ τὰς σωματικὰς ἡδονὰς . . . πλημμελημάτων* 70, 31.

*ἀρετή*: *φυσικῷ λόγῳ πρὸς τὴν ἀρετὴν τῆς κακίας ἀντικειμένης* 4, 25. *κατά τινα θεῖον νόμον καὶ λόγον παρηκολούθηκε προσπολεμεῖν τὴν κακίαν τῇ ἀρετῇ* 41, 22. *τὴν ταύταις (ταῖς ἀρεταῖς) ἀντικειμένην κακίαν* 75, 13. *αὐθαίρετον καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν ἐχόντων* 32, 12. *τῶν κατ᾽ ἀρετὴν ἢ κακίαν βεβιωκότων* 72, 17. 73, 13. *τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν* 75, 11. *φρόνησις καὶ δικαιοσύνης παρατήρησις ἡ καὶ πάσης ἀρετῆς ἄσκησις* 67, 2. *εὐσεβείας καὶ δικαιοσύνης ἢ τῆς ἄλλης ἀρετῆς* 72, 7. *κατὰ πᾶσαν ἀρετὴν* 71, 8. *ἀρετὴ ἀνόητος* 72, 8. *βίον . . τὸν κατ᾽ ἀρετήν* 78, 5. *οὐδὲν χείρους εἰς ἀρετῆς λόγον* 41, 26. *τὰ τῆς ἀρετῆς ἐπίχειρα* 72, 20. *ἀνθρώπου ἀρετὰς εἶναι γινώσκομεν τὰς ἀρε-*

τάς 75, 12. quattuor uirtutes ἀνδρεία ἢ καρτερία, ἐγκράτεια καὶ σωφροσύνη, φρόνησις, δικαιοσύνη 75, 16. 19. 22. 26.

*ἀρχή uox philosophorum: αὕτη ἀρχὴ γενέσεως περὶ τοὺς κατ᾽ αὐτοὺς θεούς τε καὶ τῷ παντί 21, 10. ἦν ὕδωρ ἀρχὴ κατ᾽ αὐτὸν τοῖς ὅλοις 20, 22. 22, 4. locus corruptus 21, 12. τοῖς . . ἐπὶ τὰς ἀρχὰς τῶν ὅλων παραγινομένοις 8, 2. εἷς ἐξ ἀρχῆς ὁ τοῦδε τοῦ παντὸς ποιητὴς θεός 8, 23. 10, 1. 11, 9. οὐκ ἐξ ἀρχῆς ἦσαν οἱ θεοί 20, 12. 8, 25. 19, 18. τῶν μὲν ἐξ ἀρχῆς γενομένων ἀθανάτων 67, 18. — τὴν ἐξ ἀρχῆς . . διαίρεσιν 77, 16. secundum Stoicos ἑτέραν ἀρχὴν τοῦ κόσμου λαβόντος 21, 20. — διὰ δὲ τούτων ὡς πρώτων καὶ τὴν ἐκ δημιουργίας ἐχόντων ἀρχήν 64, 33. κἂν ἐξ ὕλης ὑποθῶνταί τινες τὰς πρώτας ἀρχάς 51, 13. κἂν . . συνδιαλυθὲν ἐπὶ τὰς πρώτας ἀρχὰς ἐνεχθῇ κατὰ τὴν φυσικὴν εἰς ταύτας ἀνάλυσιν 51, 29. τῆς ζωῆς τὴν εἰς τὰς πρώτας ἀρχὰς διάλυσιν 69, 14. τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα καὶ τὰς τούτων ἀρχάς 51, 10. — ἡ . . ἀπόδειξις . . . ἔχει τὴν ἀρχὴν . . ἐκ τῆς κοινῆς καὶ φυσικῆς ἐννοίας ἢ τῆς πρὸς τὰ πρῶτα τῶν δευτέρων ἀκολουθίας 64, 10. οἱ μὲν (λόγοι) ἐξ αὐτῆς κρατύνονται τῆς πρώτης ἀρχῆς ἐξ ἧσπερ ἔφυσαν 69, 24. (οἱ λόγοι) εἰσὶν ὁμογενεῖς ὡς ἐκ τῆς αὐτῆς φύντες ἀρχῆς· ἀρχὴ γὰρ αὐτοῖς ἡ τῶν πρώτων ἀνθρώπων ἐκ δημιουργίας γένεσις 69, 22. εἴγε ταῖς ἰδίαις ἀρχαῖς παραμένειν ἐθέλοιεν 70, 9. τοὺς . . . τὰς αὐτὰς ἡμῖν παραδεξαμένους ἀρχάς 71, 22. ψεῦδος παραφύεται οὐκ ἐξ ὑποκειμένης τινὸς ἀρχῆς κατὰ φύσιν ὁρμώμενον 48, 5. ἑτέραν ὑποθέσθαι πρὸ τούτων ἀρχὴν 71, 27. φροντίδι τῆς προσηκούσης τοῖς προκειμένοις ἀρχῆς καὶ τάξεως 70, 6. μὴ τῷ δοκεῖν ⟨δεῖν⟩ τὴν αὐτὴν πάντοτε φυλάττειν ἀρχὴν ἀμελεῖν τοῦ προσήκοντος καὶ τῆς ἐπιβαλλούσης ἑκάστῳ χώρας 49, 1.

ἀρχικός: ἀρχικὸν ἡ φιλία κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα 26, 21. τὸ ἀρχικὸν κύριον 26, 23.

ἀσκέδαστος: μένει ἡ ψυχὴ καθ᾽ ἑαυτὴν ἄλυτος ἀσκέδαστος ἀδιάφθορος 73, 8.

ἀσυκοφάντητος: οὐδὲν γὰρ τῶν ἀληθῶν οἱ τοιοῦτοι κατέλιπον ἀσυκοφάντητον 48, 12.

ἀσφάλεια *immunitas erroris*: πᾶσα ἀπιστία . . . ἐγγινομένη τισὶν . . μετά τινος αἰτίας ἰσχυρᾶς καὶ τῆς κατὰ τὴν ἀλήθειαν ἀσφαλείας 49, 27. ἐπὶ τῷ μήτε τῆς ἀληθείας ἢ τῆς κατ᾽ αὐτὴν ἀσφαλείας ἀμελεῖν 64, 18. τῆς τε κοινῆς ἀσφαλείας ἕνεκεν καὶ τῆς τῶν εἰρημένων πρὸς τὰ λειπόμενα συναφείας 59, 24. ὁ περὶ τῆς ἀληθείας λόγος ἀναγκαῖος ὢν πᾶσιν ἀνθρώποις πρὸς ἀσφάλειαν καὶ σωτηρίαν 60, 3. τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς σωτηρίας τοῖς γινώσκουσι γινόμενος πρόξενος 60, 7. Luc. 1, 4 ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν. act. Ap. 21, 34. 22, 30 γνῶναι τὸ ἀσφαλές. 25, 26 ἀσφαλές τι γράψαι. 2, 36 ἀσφαλῶς γινωσκέτω. sap. Sal. 18, 6 ἀσφαλῶς εἰδότες. 7, 23 πνεῦμα . . . βέβαιον ἀσφαλὲς ἀμέριμνον. ex sermone uolgari uocem arripuere Stoici recentiores cf. Epictet. 2, 15, 8 οὐ θέλεις τὴν ἀρχὴν ποιῆσαι καὶ τὸν θεμέλιον, τὸ κρίμα σκέψασθαι πότερον ὑγιὲς ἢ οὐχ ὑγιές, καὶ οὕτω λοιπὸν ἐποικοδομεῖν αὐτῷ τὴν εὐτονίαν, τὴν ἀσφάλειαν; 3, 2, 5 (ὁ τόπος) ὁ περὶ τὴν αὐτῶν

τούτων ἀσφάλειαν ἵνα μηδ᾽ ἐν ὕπνοις λάθῃ τις ἀνεξέταστος παρελθοῦσα φαντασία μηδ᾽ ἐν οἰνώσει μηδὲ μελαγχολῶντος. 3, 16. 9 μέχρις ἂν οὖν παγῶσιν ἐν ὑμῖν αἱ κομψαὶ ὑπολήψεις καὶ δύναμίν τινα περιποιήσησθε πρὸς ἀσφάλειαν. 4, 5, 28 εἶτα οὐ θέλομεν τὴν μόνην δεδομένην ἡμῖν ἀσφάλειαν ἐχυρὰν ποιεῖν οὐδ᾽ ἀποστάντες τῶν θνητῶν καὶ δούλων τὰ ἀθάνατα καὶ φύσει ἐλεύθερα ἐκπονεῖν; Marc. Aur. 3, 6 ἀτύφως φύλασσε τὴν κρίσιν. μόνον ὅπως ἀσφαλῶς τὴν ἐξέτασιν ποιήσῃ. 8, 40 ἐὰν ἀφέλῃς τὴν σὴν ὑπόληψιν περὶ τοῦ λυπεῖν σε δοκοῦντος, αὐτὸς ἐν τῷ ἀσφαλεστάτῳ ἕστηκας. Athenagorae usus magis ad Stoicos quam ad libros sacros accedit.

ασφαλής: ὁ λόγος ἐκ τῆς φυσικῆς ἀκολουθίας ἀνιχνεύων τὴν ἀλήθειαν . . . ἀσφαλέστερος ὢν καὶ κρείττων . . πρὸς πίστωσιν ἀληθείας 69, 18. πολὺ τούτων ἀσφαλέστερον τὸ δοξάζειν 72, 1.

ἀτελεύτητος: τῷ τῆς ψυχῆς ἀτελευτήτῳ 67, 7. τῶν μὲν . . . διαμενόντων . . ἀτελευτήτως 67, 19.

ἄτερ: ἄτερ δίκης 2, 14.

ἀτιμοῦν: ἀτιμοῦντες καὶ τὸ ποιητὸν τοῦ θεοῦ καλόν 44, 19.

αὐτοποίητος: οὐ γὰρ αὐτοποίητον ἐπὶ γῆς τὸ κάλλος, ἀλλὰ ὑπὸ χειρὸς καὶ γνώμης πεμπόμενον τοῦ θεοῦ 44, 19.

ἀφασία: τὸ παρ᾽ ἐλπίδα καὶ δίκην εὖ πράττειν ἢ κακῶς ἐν ἀφασίᾳ τὸν Εὐριπίδην ἐποίησεν 33, 20. cf. Plat. Phileb. p. 21 d εἰς ἀφασίαν παντάπασί με . . οὗτος ὁ λόγος ἐμβέβληκε τὰ νῦν.

ἀφθαρσία: ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν 71, 16. τὸ φθαρτὸν μεταβαλεῖν εἰς ἀφθαρσίαν 51, 22. κατὰ τὸ σῶμα προσλαμβανόντων ἐκ μεταβολῆς τὴν ἀφθαρσίαν 67, 22. τὴν ἐν ἀφθαρσίᾳ διαμονήν 63, 14. τὴν μετ᾽ ἀφθαρσίας διαμονήν 67, 25.

ἄφθαρτος: ἀφθάρτῳ καὶ ἀπαθεῖ (σώματι) 59, 4. 10. ἀφθάρτων καὶ ἀνενδεῶν γενομένων 58, 23. φθαρτὸν ἀφθάρτῳ συνόν 59, 6. εἰ μένοι ἡ ψυχὴ καθ᾽ ἑαυτὴν ὡς ἄφθαρτος 73, 18.

ἀφορμή: οὐδ᾽ ἡντιναοῦν ἔχοντος ἐκ τῶν πραγμάτων ἀπιστίας ἀφορμήν 49, 23. τὰς ἐξ ἑκάστου τῶν εἰρημένων ἀφορμὰς ὑποδεῖξαι τοῖς ἐξ αὐτῶν συνιδεῖν μὴ δυναμένοις 65, 21. κεφαλαιωδῶς ὑποδεῖξαι . . ἃ χρὴ περὶ τῆς ἀναστάσεως φρονεῖν καὶ τῇ δυνάμει τῶν παρόντων συμμετρῆσαι τὰς ἐπὶ τοῦτο φερούσας ἀφορμάς 77, 10.

βασιλεία: ἔχοιτε δ᾽ ἂν ἀφ᾽ ἑαυτῶν καὶ τὴν ἐπουράνιον βασιλείαν ἐξετάζειν 20, 7.

βίος: τὴν ζωὴν καὶ τὸν σύμπαντα βίον 65, 29. 71, 29. ἕκαστον τῶν κατὰ τὸν βίον 73, 23. ἀνθρώπου πρᾶξις καὶ πάθη καὶ βίος καὶ τὸ τῇ φύσει προσῆκον τέλος 66, 7. τῇ τε φύσει καὶ τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων 69, 25. πᾶσα ἡ κτῆσις καὶ πρὸ ταύτης ἡ χρῆσις, ἔτι δὲ γάμος καὶ ὅσαι κατὰ τὸν βίον πράξεις 74, 15. τῷ τοῦ βίου τέλει ἴσῳ καὶ κοινῷ μένοντι 34, 18. 64, 5. τοῦ κατὰ τὸ ἀνθρώπινον τέλους 65, 4. 70, 3. τὰ παρεληλυθότα εἰς τὸν βίον 45, 26. τοῦ ἐνταῦθα βίου 13, 6. 42, 3. 9. 46, 9. τῶν ἐν τούτῳ τῷ βίῳ 43, 21. τὸν βίον τοῦτον 13, 15. τόνδε τὸν βίον 78, 10. 13. τῷ παρόντι βίῳ 63, 13. 71, 51. 72, 16. τὸν ἐκδεχόμενον βίον 13, 24. βίον ἕτερον 42, 9. — τὸν μέτριον καὶ φιλάνθρωπον καὶ εὐκαταφρόνητον βίον 13, 7. τοῦ πρᾴου καὶ φιλανθρώπου καὶ ἐπιεικοῦς βίου 13, 10. τὸν τοιοῦτον

*βιοῦντες βίον* 14, 2. *τῶν ἐμφρονι βίῳ καὶ ζωῇ λογικῇ προσηκόντων* 63, 20. *τῆς ἐνστάσεως τοῦ βίου* 41, 18. *πρὸς ὀρθότητα βίου* 41, 28. *οἷς ὁ βίος ὡς πρὸς στάθμην τὸν θεὸν κανονίζεται* 41, 32. 14, 2. *τοὺς κατὰ πᾶσαν ἀρετὴν ἐξητασμένον τὸν ἑαυτῶν βίον ἐπιδειξαμένους* 71, 8. — *ὁ κτηνώδης ἢ θηριώδης βίος* 72, 8. *τοῦ τοιούτου βίου τέλος* 72, 13. *τὸν κτηνώδη βίον .. τὸν κατ' ἀρετήν* 78, 4. 5. *ὁ τῶν κρινομένων ἐξεταζέσθω βίος* 4, 7. 28. 3, 22. — *ὅπως ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγοιμεν* 47, 10. cf. *ἔνστασις ζωή*.

*βουκολεῖν* uox Atticistarum: *ψευδέσιν ἑαυτοὺς βουκολοῦντες ἐλπίσιν* 63, 16. cf. Alciphr. 3, 5, 3 *ἐλπίσιν ἀπατηλαῖς βουκολούμενοι*. Max. Tyr. 10, 3 *καθάπερ αἱ τίτθαι τοὺς παῖδας διὰ μυθολογίας βουκολοῦσι*.

*γέλως*: *ἔδει λῆρον καὶ γέλωτα λόγους τούτους νομίζειν* 23, 27. *δίκης ἀπειλὴ γέλως πλατύς* 72, 9.

*γενικός* uox Stoicorum: *τὴν παντελικὴν καὶ γενικὴν . . . πρόνοιαν* 32, 10.

*γίγνεσθαι*: *ἐπ' αὐτῶν τῶν βιβλίων γενομένοις* 10, 19. *ἐν θεωρίᾳ γεγονώς* 23, 10.

*γνῶσις*: *τὴν τῶν πραγμάτων γνῶσιν παρεχόμενος* 60, 5. — *τὴν γνῶσιν* 48, 13.

*γυμνάζειν*: *οὔτε κατὰ συγχώρησιν παραδεχθέντων τῶν ἐπ' ἐκείνοις γεγυμνασμένων* *neque si ea quae contra resurrectionem dialectice, non uere, disputata sunt, inquisitionis causa conceduntur* 56, 14. cf. Plut. Cic. 25 *μελέτης ἕνεκεν γυμνάζων τὸν λόγον εἰς φαύλην ὑπόθεσιν*. symp. 3, 1 p. 646 a *εἰδὼς ὅτι γυμνασίας ἕνεκα καὶ ζητήσεως καταβέβληκεν ἐν μέσῳ τὸν λόγον ὁ Ἀμμώνιος*. de passiuo cf. Procl. ad remp. p. 91, 27 *τοῖς περὶ ἀστρολογίαν γεγυμνασμένοις*.

*δεδίττεσθαι*: *οἰόμενοι τῷ δεδίττεσθαι ἢ τῆς ἐνστάσεως ἀπάξειν ἡμᾶς τοῦ βίου ἢ πικροὺς καὶ ἀπαραιτήτους . . . τοὺς ἄρχοντας παρασκευάσειν* 41, 17. cf. Moer. p. 194, 13 *δεδιττόμενος Ἀττικοί, ἐκφοβῶν Ἕλληνες*.

*δημεύειν*: *τὰ ἐν Ἐλευσῖνι καὶ τὰ τῶν Καβίρων δημεύοντι μυστήρια* 5, 5.

*διαίρεσις*: *τὴν ἐν τῇ ἑνώσει δύναμιν καὶ τὴν ἐν τῇ τάξει διαίρεσιν* 11, 21. *τίς ἡ τῶν τοσούτων ἕνωσις καὶ διαίρεσις ἑνουμένων* 13, 23.

*διαλαμβάνειν* *ex artis regula tractare*: *τὸν τῆς ἀναστάσεως λόγον διαλαμβάνοντες* 65, 5. cf. Dion. Chrys. 18 p. 481 R. *οὐδένα λόγον .. εὑρήσεις ὃς οὐ διείληπται καὶ κανόνος ἂν τρόπον ὑπόσχοι τῷ πρὸς αὐτὸν ἀπευθῦναι ἢ μιμήσασθαι βουλομένῳ*. Epict. 2, 20, 14 *τίνες παραβατικώτερον αὐτῆς (τῆς κοινωνίας) ἔχουσιν ὑμῶν τῶν ταῦτα διειληφότων*; uox prima in antiqua Academia usurpata est cui inquirere et in *εἴδη διαλαμβάνειν* idem esse uidebatur [cf. e. g. Aristot. rhet. A 4 p. 1359b 3].

*διαμένειν*: *ζῆν καὶ διαμένειν* 61, 1. *εἶναί τε καὶ διαμένειν* 61, 17. 63, 1. *τῶν μὲν ἐξ ἀρχῆς γενομένων ἀθανάτων καὶ διαμενόντων . . . ἀτελευτήτως* 67, 18. *οὐκ ἂν διαμένοι μάτην* 62, 24. *τῆς τῶν ἀνθρώπων φύσεως μὴ διαμενούσης* 66, 31. *εἰ μὴ διαμένειν ἐβούλετο τὸ γενόμενον* 63, 22. *τὴν ἀνάστασιν ἧς χωρὶς οὐκ ἂν διαμείνειεν ἄνθρωπος* 63, 29. *ἀνάγκη διαμενόντων ὧν ἕνεκεν ἡ λογικὴ δέδοται κρίσις, καὶ αὐτὴν διαμένειν τὴν . . κρίσιν*.

ταύτην δὲ διαμένειν ἀδύνατον μὴ τῆς δεξαμένης αὐτὴν .. διαμενούσης φύσεως. ὁ δὲ ... δεξάμενός ἐστιν ἄνθρωπος, οὐ ψυχή ... ἄνθρωπον ἄρα διαμένειν εἰς ἀεί . τοῦτον δὲ διαμένειν ἀδύνατον μὴ ἀνιστάμενον· ἀναστάσεως γὰρ μὴ γινομένης οὐκ ἂν ἡ τῶν ἀνθρώπων ὡς ἀνθρώπων διαμένοι φύσις 66, 23—30. κἂν ἡ ψυχὴ διαμένῃ καθ' ἑαυτήν 78, 16. μηδὲ τῶν διαμενόντων φύσις μία 67, 12. ἕκαστον τῶν διαμενόντων 67, 13.

διαμονή: ξενιζέσθω μηδεὶς εἰ τὴν θανάτῳ .. διακοπτομένην ζωὴν ὀνομάζομεν διαμονήν, λογιζόμενος ὡς οὐχ εἷς τοῦ προσρήματος ὁ λόγος, οὐχ ἓν τῆς διαμονῆς τὸ μέτρον, ὅτι μηδὲ τῶν διαμενόντων φύσις μία 67, 9—12. εἴ τις ἀνωμαλία θεωρεῖται περὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων διαμονήν 67, 31. τῶν ἀνθρώπων ἡ φύσις .. ἀνώμαλον ἔχει τὴν ζωὴν καὶ τὴν διαμονήν 68, 21. κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν ἕκαστον τῶν διαμενόντων ἔχει τὴν διαμονήν 67, 13. συνεξισοῦντες .. οὔτε τῇ τῶν ἀθανάτων διαμονῇ τὴν τῶν ἀνθρώπων διαμονήν 67, 27. οὔτ' ἐπὶ τῶν καθαρῶς ἀφθάρτων .. εὕροι τις ἂν ἰσάζουσαν τὴν διαμονήν .... οὔτ' ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων τὴν ὁμαλὴν ἐκείνην καὶ ἀμετάβλητον ἐπιζητεῖν ἄξιον 67, 15. 17. τῶν ἀνθρώπων κατὰ μὲν τὴν ψυχὴν ἀπὸ γενέσεως ἐχόντων τὴν ἀμετάβλητον διαμονήν 67, 21. δεῖ τῷ τῆς ψυχῆς ἀτελευτήτῳ συνδιαιωνίζειν τὴν τοῦ σώματος διαμονὴν κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν 67, 8. διὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν τῶν γενομένων ζωήν τε καὶ διαμονήν 61, 29. τὴν εἰς ἀεὶ διαμονήν 62, 17. ἡ μὲν τῆς γενέσεως αἰτία πιστοῦται τὴν εἰς ἀεὶ διαμονήν, ἡ δὲ διαμονὴ τὴν ἀνάστασιν ἧς χωρὶς οὐκ αν διαμείνειεν ἄνθρωπος 63, 28. τὴν ἐν ἀφθαρσίᾳ διαμονήν 63, 14. τὴν μετ' ἀφθαρσίας διαμονήν 67, 25. πᾶσι τοῖς πρὸς διαμονήν 63, 22. — διὰ τὴν τοῦ γένους διαμονήν 70, 22.

διαπορθμεύειν: τῶν μεταξὺ τούτοις τραφέντων ζῴων τὴν ἐξ ὧν ἐτράφησαν τροφὴν διαπορθμευόντων εἰς ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους ὧν ἐγένετο τροφή 52, 17.

διαφορεῖν uox medicorum: φθείρεσθαι πέφυκεν ἐμούμενά τε καὶ διαχωροῦντα ἢ τρόπον ἕτερον διαφορούμενα 53, 12. (σάρκα) ποτὲ μὲν πόνοις ἢ φροντίσιν διαφορουμένην 55, 30.

διαχωρεῖν uox medicorum: κατ' αὐτὴν τὴν κοιλίαν διαχωρεῖ πρὶν ἕτερόν τινα γεννῆσαι χυμόν 55, 1. φθείρεσθαι καὶ διαχωρεῖν ᾗ πέφυκεν 53, 30. ἐμούμενά τε καὶ διαχωροῦντα ἢ τρόπον ἕτερον διαφορούμενα 53, 11; quod in codice extat διαχωρούμενα, sine dubio falsum est.

διήκειν uox Stoicorum: τὸ πνεῦμα αὐτοῦ διήκει δι' ὅλου τοῦ κόσμου 7, 27. φρόνησιν διὰ πάντων διήκουσαν 28, 2. ἐπὶ πᾶν ... διήκουσαν .. τὴν παρὰ τοῦ ποιήσαντος ἐπιμέλειαν 70, 13.

*δικαιοσύνη: ἔστι δικαιοσύνη ἴσα ἴσοις ἀμείβειν 45, 5.

δικαιοῦν: τοῦ δημιουργήσαντος ... μήτε πᾶσαν φύσιν πρὸς ἕνωσιν ἢ κρᾶσιν παντὸς σώματος ἰέναι δικαιώσαντος 53, 1. πάντας ἀνίστασθαι ... δικαιοῦσιν 65, 14. cf. Plut. de fort. 2 p. 97 f εἰ τὰ τῆς εὐβουλίας ἔργα τῆς τύχης δικαιοῦμεν εἶναι, ἔστω τύχης καὶ τὰ τῆς δικαιοσύνης.

δόγμα uox philosophorum, imprimis Stoicorum: τὰ δόγματα τῶν φιλοσόφων 6, 23. παντὶ δόγματι καὶ λόγῳ τῆς ἐν τούτοις ἀληθείας

ἐχομένῳ 48, 1. εἰς τὴν τοῦδε τοῦ δόγματος ἀποβλέπειν ὑπόθεσιν 50, 5. περὶ τῶν πρώτων δογμάτων 64, 13. cf. Sext. hypot. Pyrrh. 1, 13 δόγμα εἶναί φασί τινες τήν τινι πράγματι τῶν κατὰ τὰς ἐπιστήμας ζητουμένων ἀδήλων συγκατάθεσιν. — δι᾽ αὐτῶν τῶν δογμάτων οἷς προσέχομεν, οὐκ ἀνθρωπικοῖς οὖσιν, ἀλλὰ θεοφάτοις καὶ θεοδιδάκτοις, sequitur mandatum dei Matth. 5, 44. 45. ἐξέτασιν ποιήσασθαι βίου, δογμάτων, τῆς πρὸς ὑμᾶς . . . ὑπακοῆς 4, 28. opponuntur enim decreta Christianorum diuina decretis Stoicorum quae non ad cognitionem tantum, sed quam maxime ad uitam pertinent. cf. Cic. acad. pr. 2, 27 (sapientia) neque de se ipsa dubitare debet neque de suis decretis, quae philosophi uocant δόγματα, quorum nullum sine scelere prodi poterit: cum enim decretum proditur, lex ueri rectique proditur. Senec. ep. 95, 12 decreta sunt quae muniant, quae securitatem nostram tranquillitatemque tueantur, quae totam uitam totamque rerum naturam simul contineant. Apul. de Plat. 1, 4 quae consulta, quae δόγματα graece licet dici, ad utilitatem hominum uiuendique et intellegendi ac loquendi rationem extulerit. Phil. q. deus imm. 19 p. 286 τῶν ἀρετῆς δογμάτων. leg. alleg. 1, 16 p. 54 φυλακὴ καὶ διατήρησις τῶν ἁγίων δογμάτων. de uita cont. 3 p. 475 τὰ τῆς ἱερᾶς φιλοσοφίας ἀοίδιμα δόγματα. — in partem contrariam δόγμα κοινὸν τούτων ἁπάντων καὶ νόμος εἷς 72, 10. cf. δόξα.

δογματίζειν uox philosophorum: ἄλλος ἄλλως ἐδογμάτισεν αὐτῶν καὶ περὶ θεοῦ καὶ περὶ ὕλης etc. 8, 14. Εὐριπίδης ἐπὶ μὲν τῶν . . ἀνεπιστημόνως ὀνομαζομένων θεῶν διαπορῶν . . . ἐπὶ δὲ τοῦ κατ᾽ ἐπιστήμην νοητοῦ ὡς ἔστιν θεὸς δογματίζων 5, 27.

*δόξα: ἐπὶ τὰς δόξας (τῶν φιλοσόφων) ἐτραπόμην 7, 4. ἢ ποιητῶν μνημονεύειν ἢ καὶ ἑτέρας δόξας ἐξετάζειν 31, 13. ἐκ τῶν τισι δοκούντων ἢ δεδογμένων 64, 11. προσέχειν δόξαις ἀνθρωπίναις 8, 21.

δορυφορεῖν tueri: τῷ δὲ (λόγῳ) το δορυφορεῖν τὸν πρῶτον ὁδοποιεῖν τε καὶ προανείργειν πᾶν ὁπόσον ἐμποδὼν καὶ πρόσαντες 60, 1.

δουλαγωγεῖν: οἱ τὰ πάθη δουλαγωγοῦντες 72, 6 cf. 1 Cor. 9, 27 ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ.

δουλεύειν: δουλεύοντας σαρκὶ καὶ αἵματι 42, 4. δουλεύοντες τῷ λόγῳ 46, 2.

δοῦλος: κἂν σάρκα θεὸς κατὰ θείαν οἰκονομίαν λάβῃ, ἤδη δοῦλός ἐστιν ἐπιθυμίας 25, 10.

δραστήριος: δισσοῦ αἰτίου κατ᾽ αὐτοὺς ὄντος, τοῦ μὲν δραστηρίου καὶ καταρχομένου 21, 22.

*δύναμις: τῷ δημώδει ὀνόματι . . εἰς σαφήνειαν κατὰ δύναμιν προσεχρήσατο 31, 7. κατὰ δύναμιν τὴν ἐμήν, εἰ καὶ μὴ πρὸς ἀξίαν 41, 14. — ἐξετάσωμεν τὴν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασι δύναμιν αὐτῶν 20, 2. ἐὰν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ τε ἀρχομένου καὶ τοῦ ἄρχοντος δύναμιν θῶμεν 26, 24. συνεξισοῦντες τῶν πάντῃ διεστηκότων τὰς δυνάμεις, μᾶλλον δὲ καὶ τῶν ταύταις χρωμένων τὰς οὐσίας 58, 1. κατὰ φύσιν εἶναι τὴν τοῦ τρέφοντος σώματος δύναμιν ταῖς τοῦ τρεφομένου ζῴου δυνάμεσιν 54, 3. τὸν ἑκάστου τῶν τρεφόντων ἢ

τρεφομένων . . δύναμίν τε καὶ φύσιν 53, 7. ὁ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας (λόγος) φύσει τε καὶ δυνάμει καταδεέστερος 60, 9. τῶν πρὸς τὴν τοῦδε δεῖξιν συντελούντων τὴν δύναμιν 64, 23. κἂν . . . πρὸς τὸ προκείμενον τὴν ἴσην παρέχωνται δύναμιν 64, 32. — *et uis et pars corporis uel omnino res quae ui quadam utitur* τινῶν μὲν κατ᾽ αὐτὴν τὴν γαστέρα τῆς θρεπτικῆς δυνάμεως ἀποκρινομένων 53, 16. ἀποχωροῦντα τῆς θρεπτικῆς δυνάμεως καὶ σκιδνάμενα πρὸς ἐκεῖνα πάλιν ἐξ ὧν τὴν πρώτην ἔσχεν σύστασιν 57, 11. πρὸς ἕτερόν τι μεταχωρούντων ὃ τὴν τοῦ τρέφειν ἐκβέβηκεν δύναμιν 53, 19. φθείρεσθαι ταχέως ἢν ἐρρωμενεστέρᾳ συμμίξῃ δυνάμει 54, 14. τοῦ πᾶσαν ζῴου φύσιν σὺν ταῖς οἰκείαις δυνάμεσι συγκρίναντος 57, 14. τοσούτων καὶ τηλικούτων δυνάμεων 68, 26. οὔτε σωμάτων οὔτε σωματικῶν δυνάμεων 75, 5. φαρμάκοις τισὶν ἢ σιτίοις βελτίοσιν ἢ ταῖς φυσικαῖς δυνάμεσι νικηθὲν 55, 6. παρέσεις τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν φυσικῶν δυνάμεων 68, 5. ὕφεσις τῶν φυσικῶν δυνάμεων 69, 10. ταῖς φυσικαῖς ἢ τεχνικαῖς δυνάμεσιν καὶ ταῖς ἐκ τούτων ἐνεργείαις 77, 26. οὔτε δυνάμει μέγας ἐστίν 9, 17. ἧς ἐστι δυνάμεως καὶ τὴν . . ἄμορφον οὐσίαν μορφῶσαι . . . . τῆς αὐτῆς ἐστι καὶ τὸ διαλελυμένον ἑνῶσαι 51, 15. τῇ τοῦ θεοῦ δυνάμει καὶ ἰσχύι 31, 27. τῆς αὐτῆς δυνάμεως καὶ σοφίας 51, 23. τὴν τοῦ δημιουργήσαντος . . τόδε τὸ πᾶν . . δύναμίν τε καὶ σοφίαν 52, 31. 62, 18. σοφίᾳ καὶ δυνάμει 57, 13. φωτὶ καὶ κάλλει καὶ πνεύματι καὶ δυνάμει ἀνεκδιηγήτῳ περιεχόμενον 10, 25. ὄντος τοῦ υἱοῦ ἐν πατρὶ καὶ πατρὸς ἐν υἱῷ ἑνότητι καὶ δυνάμει πνεύματος 11, 6. τὴν ἐν τῇ ἑνώσει δύναμιν καὶ τὴν ἐν τῇ τάξει διαίρεσιν 11, 20. θεὸν . . καὶ υἱὸν τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ πνεῦμα ἅγιον, ἑνούμενα μὲν κατὰ δύναμιν 31, 20. πάντα ὁ θεός ἐστιν αὐτὸς αὐτῷ . . . πνεῦμα δύναμις λόγος 17, 8. — καὶ ἑτέρας εἶναι δυνάμεις κατειλήμμεθα περὶ τὴν ὕλην ἐχούσας καὶ δι᾽ αὐτῆς 31, 22. — apud Platonem περὶ πρώτης δυνάμεως ** [sequi poterat rep. 6 p. 509 b] 30, 12. — apud Stoicos εἴτε δυνάμεις τοῦ θεοῦ τα μέρη τοῦ κόσμου νοεῖ τις 17, 18 cf. Diog. Laert. 7, 147 τὸ μέρος αὐτοῦ τὸ διῆκον διὰ πάντων ὃ πολλαῖς προσηγορίαις προσονομάζεται κατὰ τὰς δυνάμεις.

δυσθάνατος: τῶν ἐν ναυαγίοις ἢ ποταμοῖς δυσθανάτων 52, 3.

ἔγκαυσις uox medicorum: ταῖς ἐξ ἐγκαύσεως ἢ περιψύξεως ἐπιγινομέναις δυσκρασίαις 56, 1. cf. Plut. de tuend. san. 10 p. 127 b οὐκ ἀγνοῶ ὅτι καὶ διὰ κόπους πυρέττουσιν ἄνθρωποι καὶ δι᾽ ἐγκαύσεις καὶ διὰ περιψύξεις. cf. περίψυξις.

ἑδράζειν: τίς . . . τὴν γῆν κέντρου δίκην ἥδρασε 14, 17.

ἐθελοκακεῖν: ἐπὶ τούτοις οὐκ εἰκὸς ἡμᾶς ἐθελοκακεῖν οὐδ᾽ αὐτοὺς τῷ μεγάλῳ παραδιδόναι κολασθησομένους δικαστῇ 42, 16.

*εἶδος uox philosophorum: περὶ θεοῦ καὶ περὶ ὕλης καὶ περὶ εἰδῶν καὶ περὶ κόσμου 8, 15. τὴν παρ᾽ αὐτοῖς νενομισμένην ἄμορφον οὐσίαν μορφῶσαι καὶ τὴν ἀνείδεον καὶ ἀδιακόσμητον πολλοῖς καὶ διαφόροις εἴδεσιν κοσμῆσαι 51, 13. εἰ τὰ εἴδη τῆς ὕλης ἄγοιμεν θεούς 16, 22. σῶμα μὲν τὰ εἴδη τῆς ὕλης τοῦ θεοῦ γενήσεται, φθειρομένων δὲ τῶν στοιχείων

κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν ανάγκη συμφθαρῆναι ὁμοῦ τοῖς εἴδεσι τὰ ὀνόματα 27, 8. 10. περὶ τὰ εἴδη τῆς ὕλης στρεφόμενοι 28, 7. ἐπὶ τὰ εἴδη τῆς ὕλης συντετήκασιν καὶ καταπίπτοντες τὰς τῶν στοιχείων τροπὰς θεοποιοῦσιν 28, 21. τὴν ἐπὶ τῇ ὕλῃ καὶ τοῖς τῆς ὕλης εἴδεσι πεπιστευμένον διοίκησιν 32, 7. ὁ τῆς ὕλης καὶ τῶν ἐν αὐτῇ εἰδῶν ἄρχων 32, 20. Athenagoras unus est ex iis Platonicis qui ἰδέας *exemplaria* esse dicebant, εἴδη *formas ex* ἰδέαις *desumptas et materiae impressas*, Aristotelica εἴδους notione philosophiae Platonicae immixta et deo ab ἰδέαις clarius quam apud Platonem distincto. cf. Senec. ep. 58, 20 quid sit hoc εἶδος, attendas oportet et Platoni imputes, non mihi, hanc rerum difficultatem . . . alterum exemplar est alterum forma ab exemplari sumpta et operi imposita . . . habet aliquam faciem statua: haec est εἶδος; habet aliquam faciem exemplar ipsum quod intuens opifex statuam figurauit: haec ἰδέα est . . . si aliam desideras distinctionem, εἶδος in opere est, ἰδέα extra opus, nec tantum extra opus est sed ante opus. Plut. de def. orac. 35 p. 429a ὅλως ἀριθμὸς οὐκ ἔστι τὸ πλῆθος ἂν μὴ καθάπερ εἶδος ὕλης τὸ ἓν γενόμενον ἐκ τῆς ἀπειρίας τοῦ ἀορίστου πῇ μὲν πλεῖον πῇ δ' ἔλαττον ἀποτέμνηται . . . . τὸ εἶδος οὐκ ἀναίρεσίς ἐστι τῆς ὕλης ἀλλὰ μορφὴ καὶ τάξις ὑποκειμένης. de an. procr. 3 p. 1013c αὐτός τε γὰρ ὁ κόσμος οὗτος καὶ τῶν μερῶν ἕκαστον αὐτοῦ συνέστηκεν ἔκ τε σωματικῆς οὐσίας καὶ νοητῆς· ὧν ἡ μὲν ὕλην καὶ ὑποκείμενον, ἡ δὲ μορφὴν καὶ εἶδος τῷ γενομένῳ παρέσχε. de Is. et Osir. 54 p. 373a ἃς δ' ἀπ' αὐτοῦ τὸ αἰσθητὸν καὶ σωματικὸν εἰκόνας ἐκμάττεται καὶ λόγους καὶ εἴδη καὶ ὁμοιότητας ἀναλαμβάνει, καθάπερ ἐν κηρῷ σφραγῖδες οὐκ ἀεὶ διαμένουσι. de an. procr. 22 p. 1023c ἡ (ἰδέα) ἀμιγὴς πρὸς τὸ αἰσθητόν . . . . ὁ θεὸς τῆς ἰδέας ὡς παραδείγματος γέγονε μιμητής. Albin. isag. 10 διὰ τὸ πᾶν σῶμα συνδύασμά τι εἶναι ἔκ τε ὕλης καὶ τοῦ σὺν αὐτῇ εἴδους ὅπερ ἐξομοιοῦται ταῖς ἰδέαις καὶ μετέχει αὐτῶν δύσφραστον δή τινα τρόπον Phil. leg. alleg. 2, 4 p. 69 πρότερον μὲν ἐν τῇ ἑξημέρῳ τὰ γένη τῶν παθῶν καὶ τὰς ἰδέας εἰργάζετο, νυνὶ δὲ τὰ εἴδη προσπλάττει.

εἰδωλομανής: αἱ ἄλογοι . . καὶ ἰνδαλματώδεις τῆς ψυχῆς κινήσεις εἰδωλομανεῖς ἀποτίκτουσι φαντασίας 36, 9.

*εἴδωλον: αἱ τῆς ψυχῆς ἄλογοι καὶ ἰνδαλματώδεις περὶ τὰς δόξας κινήσεις ἄλλοτ' ἄλλα εἴδωλα τὰ μὲν ἀπὸ τῆς ὕλης ἕλκουσι, τὰ δὲ αὐταῖς ἀναπλάττουσιν καὶ κυοῦσιν 36, 2. similiter Stoici distinxerunt φαντασίας ἀπὸ τοῦ μὴ ὑπάρχοντος et ἀπὸ τοῦ ὑπάρχοντος, ἀλλὰ μὴ κατὰ τὸ ὑπάρχον cf. Sext. Emp. adu. log. 1, 249 πολλαὶ τῶν φαντασιῶν προσπίπτουσιν ἀπὸ μὴ ὑπάρχοντος ὥσπερ ἐπὶ τῶν μεμηνότων . . . ἔνιαι πάλιν ἀπὸ ὑπάρχοντος μέν εἰσιν, οὐκ αὐτὸ δὲ τὸ ὑπάρχον ἰνδάλλονται. Chrysipp. ap. Aet. 4, 12, 5 p. 402. eadem fere atque A. habet Plut. Brut. 37 [cf. Dion. 2] ὑγρὸν μέν τι χρῆμα καὶ ἀπατηλὸν ἡ αἴσθησις, ἔτι δ' ὀξυτέρα ἡ διάνοια κινεῖν αὐτὸ καὶ μεταβάλλειν ἀπ' οὐδενὸς ὑπάρχοντος ἐπὶ πᾶσαν ἰδέαν. κηρῷ μὲν γὰρ ἔοικεν ἡ τύπωσις, ψυχῇ δ' ἀνθρώπου, τὸ πλαττόμενον καὶ

*τὸ πλάττον ἐχούσῃ τὸ αὐτό, ῥᾷστα ποικίλλειν αὐτὴν καὶ σχηματίζειν δι' ἑαυτῆς ὑπάρχει. δηλοῦσι δὲ αἱ κατὰ τοὺς ὕπνους τροπαὶ τῶν ὀνείρων ἃς τρέπεται τὸ φανταστικὸν ἐξ ἀρχῆς βραχείας παντοδαπὰ καὶ πάθη καὶ εἴδωλα γινόμενον· κινεῖσθαι δ' ἀεὶ πέφυκεν· κίνησις δ' αὐτῷ φαντασία τις ἢ νόησις.* falsissime Plutarchus haec Epicureis adscripsit cf. Usener. Epicur. p. 225: aut Stoicorum sunt aut ex Stoicorum doctrina deriuata. ceterum cf. etiam Phil. de praem. et paen. 3 p. 411 *οὐκέτι τῆς ὄψεως χορηγεῖν δυναμένης τῷ πάθει τῆς ἡδονῆς τὰ εἴδωλα.* 19 p. 427 *τοῖς . . τὰ τῆς ὑπαιτίου ζωῆς κακίζουσιν καὶ ὅσα ἐναπεμάξαντο ταῖς ψυχαῖς αἰσχρὰ εἴδωλα μυσαττομένοις, εὐδίαν δὲ παθῶν ἐζηλωκόσι καὶ εἰρήνην καὶ γαλήνην βίου μετατρέχουσιν.*

*εἰλικρινής: τὸ διὰ πάσης πέψεως κεκαθαρμένον καὶ μεταβεβληκὸς εἰλικρινῶς πρὸς τὴν τοῦ ποιοῦ σώματος ἕνωσιν* 54, 28.

*εἶναι: οὓς . . διέταξε περί τε τὰ στοιχεῖα εἶναι καὶ τοὺς οὐρανούς κτλ.* 11, 25.

*εἱρμός* uox Stoicorum: *τὰ τούτοις ἐφεξῆς καθ' εἱρμὸν ἑπόμενα* 48, 14. *τὸν τούτοις κατὰ φύσιν ἢ καθ' εἱρμὸν ἑπόμενον διασκέψασθαι λόγον* 64, 2. *μήτε τὰ τῇ φύσει τεταγμένα καὶ διωρισμένα συγχεῖν ἢ τὸν φυσικὸν εἱρμὸν διασπᾶν* 64, 19. cf. Philon. de decal. 17 p. 194 *προειπὼν περὶ τῆς ὑπάρξεως καὶ τιμῆς τοῦ ἀεὶ ὑπάρχοντος, ἑπόμενος τῷ τῆς ἀκολουθίας εἱρμῷ τὰ πρέποντα καὶ περὶ τῆς κλήσεως εὐθὺς παρήγγειλε.* Marc. Aur. 3, 4 *χρὴ τὸ εἰκῇ καὶ μάτην ἐν τῷ εἱρμῷ τῶν φαντασιῶν περιΐστασθαι.* logicus enim rationum nexus pendet ex naturali causarum nexu [Alex. de an. 2 *ὁμολογεῖται πάντα τὰ καθ' εἱμαρμένην γιγνόμενα κατὰ τάξιν καὶ ἀκολουθίαν γίγνεσθαί τινα καί τι ἑξῆς ἔχειν ἐν αὐτοῖς . . . εἱρμὸν γοῦν αἰτίων φασὶν αὐτήν.* Nemes. de nat. hom. 37 Aet. 1, 28, 4 p. 338 D.], cf. Chrysipp. ap. Cic. de diuin. 1, 125: *εἱμαρμένην* id est ordinem seriemque causarum cum causae causa nexa rem ex se gignat: ea est ex omni aeternitate fluens ueritas sempiterna. — *δεῖ . . πρὸς ἕν τι τέλος ἀναφέρεσθαι πάντα τὸν ἐκ τούτων εἱρμόν, ἵνα πάντα . . συντρέχῃ πρὸς μίαν ἁρμονίαν . . . ἀνθρώπου γένεσις, ἀνθρώπου φύσις, ἀνθρώπου ζωή, ἀνθρώπου πράξεις καὶ πάθη καὶ βίος καὶ τὸ τῇ φύσει προσῆκον τέλος* 66, 4. *ὁ τῶν φυσικῶς γινομένων εἱρμός* 69, 14. cf. Marc. Aurel. 12, 23 *τὸ ἐκ πασῶν τῶν πράξεων σύστημα, ὅπερ ἐστὶν ὁ βίος, ἐὰν ἐν καιρῷ παύσηται, οὐδὲν κακὸν πάσχει κατ' αὐτὸ τοῦτο καθ' ὃ πέπαυται· οὐδὲ ὁ καταπαύσας ἐν καιρῷ τὸν εἱρμὸν τοῦτον κακῶς διετέθη.* — *τῶν . . . ζῴων . . κατά τινα φυσικὸν εἱρμὸν γεννωμένων* 77, 25.

*ἐκβόσκειν: τῶν τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων ἐκβοσκηθέντων ζῴων* 52, 11.

*ἔκθεσμος: τὴν ἔκθεσμον σποράν* 48, 6. *πάσης ἐκθέσμου καὶ παρὰ φύσιν βρώσεως ἢ πράξεως* 57, 3. cf. Phil. de gigant. 8 p. 267 *τὰς ἐκνόμους καὶ ἐκθέσμους ὁμιλίας τε καὶ μίξεις.* cf. *ἔνθεσμος.*

*ἐκκαθαίρειν: τίνες . . . οὕτως ἐκκεκαθαρμένοι εἰσὶ τὰς ψυχάς* 12, 18. *οὕτως ἂν ἑαυτοὺς ἐξεκαθαίρομεν* 13, 1.

*ἐκτύπωμα: πῶς ἂν γένοιτο ἐκτυ-*

πώματα χωρὶς τῆς ὕλης ἢ τοῦ τεχνίτου 22, 7. uox desumpta est ex Plat. Tim. p. 50 d.

ἐκφωνεῖν: προφήτας . . οἳ πνεύματι ἐνθέῳ ἐκπεφωνήκασι καὶ περὶ τοῦ θεοῦ καὶ περὶ τῶν τοῦ θεοῦ 8, 17. τῶν . . προφητῶν οἳ . . κινήσαντος αὐτοὺς τοῦ θείου πνεύματος ἃ ἐνηργοῦντο ἐξεφώνησαν 10, 10. τὸ ἐνεργοῦν τοῖς ἐκφωνοῦσι προφητικῶς ἅγιον πνεῦμα 11, 16. ἃ τοῖς προφήταις ἐκπεφώνηται 32, 22.

ἐλαύνεσθαι uexari: ἐλαύνεσθαι καὶ φέρεσθαι καὶ διώκεσθαι 2, 11. ἡ τοῦ ἐλαύνεσθαι αἰτία 5, 16. cf. Dem. 18, 48 ἐλαυνομένων καὶ ὑβριζομένων καὶ τί κακῶν οὐχὶ πασχόντων. Plut. Dem. 24 τοῖς ἐλαύνουσι τὸν Δημοσθένην . . . οὐ προήκαντο τὴν κατ᾽ αὐτοῦ ψῆφον. Cic. 9 προσήγαγέ τις Μανίλιον εὐθύνων κλοπῆς· ὁ δὲ . . εὔνοιαν εἶχε καὶ σπουδὴν ὑπὸ τοῦ δήμου δοκῶν ἐλαύνεσθαι διὰ Πομπήιον.

ἐλπίζειν: τὴν ἐν ἀφθαρσίᾳ διαμονὴν ἐλπίζομεν βεβαίως 63, 14.

ἐλπίς: ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου ἔχοντες 43, 21. ἐλπίδι τοῦ μᾶλλον συνέσεσθαι τῷ θεῷ 43, 28. οὐ . . μάτην ψευδέσιν ἑαυτοὺς βουκολοῦντες ἐλπίσιν 63, 16.

ἐναποσφραγίζεσθαι uox Stoicorum: ὅταν . . ψυχὴ . . ἐναποσφραγίσηται ψευδεῖς περὶ αὐτῆς δόξας 36, 12. cf. Sext. Pyrrh. hypot. 2, 4 τῆς καταληπτικῆς φαντασίας οὔσης ἀπὸ ὑπάρχοντος κατ᾽ αὐτὸ τὸ ὑπάρχον ἐναπομεμαγμένης καὶ ἐναπεσφραγισμένης. Diogen. 7, 46.

ἔνδοξος *probabilis*, uox Aristotelica: μακρῷ γε μὴν ἐνδοξότερον καὶ πάντων ἀληθέστατον τὸ φῆσαι τὸ παρ᾽ ἀνθρώποις ἀδύνατον παρὰ θεῷ δυνατόν 58, 5. εἰ δι᾽ αὐτῶν τούτων ὡς ἐνδόξων . . . δείκνυσιν ὁ λόγος δυνατόν, εὔδηλον ὡς οὐκ ἀδύνατον 58, 7. cf. Aristot. top. *A* 1 p. 100 a 30 διαλεκτικὸς συλλογισμὸς ὁ ἐξ ἐνδόξων συλλογιζόμενος . . . . ἔνδοξα δὲ τὰ δοκοῦντα ἢ πᾶσιν ἢ τοῖς πλείστοις ἢ τοῖς σοφοῖς, καὶ τούτοις ἢ πᾶσιν ἢ τοῖς πλείστοις ἢ τοῖς μάλιστα γνωρίμοις καὶ ἐνδόξοις.

ἐνέργεια: ταῖς φυσικαῖς ἢ τεχνικαῖς δυνάμεσι καὶ ταῖς ἐκ τούτων ἐνεργείαις 77, 27. — τὰς ἐνίων εἰδώλων ἐνεργείας 20, 1. γίγνεσθαί τινας ἐπ᾽ ὀνόματι εἰδώλων ἐνεργείας 29, 8. αἱ ἀπὸ τοὐναντίου πνεύματος δαιμονικαὶ κινήσεις καὶ ἐνέργειαι 34, 6. κατὰ . . τὴν . . δαιμόνων ἐνέργειαν 34. 21. 35, 1. — τοῦ θεοῦ τὴν ἐνέργειαν 48, 13. — ex usu Peripateticorum ἔστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ λόγος τοῦ πατρὸς ἐν ἰδέᾳ καὶ ἐνεργείᾳ 11, 3. τῶν ὑλικῶν ἀποίου φύσεως . . ὑποκειμένων δίκην . . . ἐπ᾽ αὐτοῖς ἰδέα καὶ ἐνέργεια εἶναι 11, 13.

ἐνεργεῖν: πᾶς εὖ φρονῶν . . . οὐδὲν ὧν κατὰ πρόθεσιν ἐνεργεῖ ποιεῖ μάτην 61, 6. τὸ . . ζῷον ἐνεργοῦν τε καὶ πάσχον ἃ πέφυκεν 62, 30. τοῦ σώματος ἐνεργοῦντός τε καὶ πράττοντος 66, 2. τῶν κατὰ τὸν ἔμφυτον νόμον καὶ λόγον ἐνεργούντων 77, 31. — τίνες οἱ ἐπὶ τοῖς εἰδώλοις ἐνεργοῦντες 29, 13. οἱ ταῦτα ἐνεργοῦντες περὶ τὰ ἀγάλματα 35, 22. τίνι τῷ λόγῳ ἔνια τῶν εἰδώλων ἐνεργεῖ 29, 4. ἃ ἡ εἰκὼν λέγεται νῦν ἐνεργεῖν, ἐνήργει καὶ ζῶντος καὶ νοσοῦντος Νερυλλίνου 35, 27. 28. οὐ . . θεοὺς νοοῦμεν τοὺς ἐφ᾽ ἑκάτερα ἐνεργήσαντας, ἀλλὰ . . . τίνες οἱ ἐνεργοῦντες . . ἐξητάκαμεν 29, 10. 11. ἄλλους μὲν εἶναι τοὺς ἐνεργοῦντας, ἐφ᾽ ἑτέρων δὲ ἀνίστασθαι τὰς εἰκόνας 35, 8. — τὸ ἐνεργοῦν

τοῖς ἐκφωνοῦσι προφητικῶς ἅγιον πνεῦμα 11, 16. κινήσαντος αὐτοὺς τοῦ θείου πνεύματος, ἃ ἐνηργοῦντο ἐξεφώνησαν 10, 10.

ἔνθεσμος: ἔνθεσμος μῖξις, ὅπερ ἐστὶν γάμος 76, 23. cf. ἔκθεσμος.

ἔννοια: τὸ μέχρις ἐννοίας καὶ ἐπιθυμίας ἐλθεῖν 44, 1. μηδ' εἰς ἔννοιάν ποτε τοῦ βραχυτάτου ἐλευσομένους ἁμαρτήματος 42, 2. μέχρις ἐννοίας κριθησομένοις 43, 6. ὧν τὰς ἐννοίας φεύγομεν, πολὺ πρότερον τὰ ἔργα παραιτούμεθα 44, 2. ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἄγουσαν ἔννοιαν καὶ τὴν ἴσην παρέχουσαν περὶ τῆς ἀναστάσεως πίστιν 65, 24. — εἰ ταῖς τοιαύταις ἐννοίαις ἀπηρκούμεθα 10, 3. — ex usu Stoicorum quem Platonici secuti sunt τοῦτό που καὶ τῆς κοινῆς πάντων ἐννοίας ἐκδιδασκούσης ἡμᾶς καὶ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς στρεφομένων ἐπιμαρτυρούντων [cf. Diog. 7, 54 ὁ Χρύσιππος . . κριτήριά φησιν εἶναι αἴσθησιν καὶ πρόληψιν· ἔστι δ' ἡ πρόληψις ἔννοια φυσικὴ τῶν καθόλου] 77, 20. ἡ . . ἀπόδειξις . . ἔχει τὴν ἀρχὴν . . ἐκ τῆς κοινῆς καὶ φυσικῆς ἐννοίας 64, 12. δεῖ μόνης ὑπομνήσεως τῆς τὴν φυσικὴν ἀνακινούσης ἔννοιαν 64, 14. cf. Albin. prolog. 6 p. 150 Herm. ἐπεγείρειν καὶ προκαλεῖσθαι δεῖ τὰς φυσικὰς ἐννοίας καὶ ταύτας ἐκκαθαίρειν καὶ εὐκρινεῖς ἀποφαίνειν ὡς ἀρχάς. ceterum cf. Tertull. de resurr. carn. 3 est quidem et de communibus sensibus sapere in dei rebus, sed in testimonium ueri, non in adiutorium falsi.

ἐνοχλεῖν: ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον ὑμῖν ἐνοχλοίημεν 14, 5. τί ⟨δεῖ ὑμῖν ἐπὶ⟩ πλέον λέγοντα ἐνοχλεῖν 27, 30. — ex usu philosophorum: ἐκ τοῦ μὴ κατακρατεῖν τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἐνοχλούντων παθῶν, ἐνοχλοῦνται δὲ ὑπὸ τῆς τοῦ σώματος ἐνδείας καὶ χρείας καὶ τῆς περὶ τοῦτο σπουδῆς καὶ θεραπείας 74, 11. 12. ἐνοχλοῦντος τοῦ σώματος καὶ πρὸς τὰς οἰκείας ὀρέξεις ἢ κινήσεις ἕλκοντος 74, 2. οὐδ' ἄλλου τινὸς οὔτ' ἔσωθεν ἐνοχλοῦντος οὔτ' ἔξωθεν ἐρεθίζοντος 75, 21. cf. Aristot. top. Γ 2 p. 117a 34 μᾶλλον οἱ νέοι τῶν πρεσβυτέρων ὑπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν ἐνοχλοῦνται. Plut. de rat. aud. 12 p. 43d ἂν μήτι τῶν ἰδίων ἐνοχλῇ καὶ κατεπείγῃ πάθος . . ἢ νόσημα. Marc. Aur. 7, 16 τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ ἑαυτῷ οὐκ ἐνοχλεῖ. 8, 47 εἰ μὲν διά τι τῶν ἐκτὸς λυπῇ, οὐκ ἐκεῖνό σοι ἐνοχλεῖ, ἀλλὰ τὸ σὸν περὶ αὐτοῦ κρίμα. 11, 18 οὐχ αἱ πράξεις αὐτῶν ἐνοχλοῦσιν ἡμῖν . . ἀλλὰ αἱ ἡμέτεραι ὑπολήψεις.

ἔνστασις uox philosophorum: οἰόμενοι τῷ δεδίττεσθαι ἢ τῆς ἐνστάσεως ἀπάξειν ἡμᾶς τοῦ βίου *ex uitae firma et stabili institutione et disciplina* 41, 17. cf. Epictet. enchir. 23 ἐάν ποτέ σοι γένηται ἔξω στραφῆναι πρὸς τὸ βούλεσθαι ἀρέσαι τινί, ἴσθι ὅτι ἀπώλεσας τὴν ἔνστασιν. diss. 3, 22, 19 τὸ ἡγεμονικόν σε δεῖ τὸ σαυτοῦ καθαρὸν ποιῆσαι καὶ τὴν ἔνστασιν ταύτην. 3, 14, 7 τῶν πραττομένων τὰ μὲν προηγουμένως πράττεται, τὰ δὲ κατὰ περίστασιν, τὰ δὲ κατ' οἰκονομίαν, τὰ δὲ κατὰ συμπεριφοράν, τὰ δὲ κατ' ἔνστασιν. Diog. 6, 103 αἵρεσιν καὶ ταύτην (Cynicam) εἶναι ἐγκρίνοντες τὴν φιλοσοφίαν, οὐ καθά φασί τινες, ἔνστασιν βίου Euseb. HE 5 pr. 4 τῶν εὐσεβείας ἀθλητῶν τὰς ἐνστάσεις καὶ τὰς πολυτλήτους ἀνδρείας. Clem. strom. 3, 53 p. 536 Ἰωάννου τὴν ἔνστασιν τὴν γνωστικὴν τοῦ

βίον τίς μιμήσεται. 7, 59 p. 867 πᾶσα ἡ διὰ τοῦ ἐπιστήμονος πρᾶξις εὐπραγία, ἡ δὲ διὰ τοῦ ἀνεπιστήμονος κακοπραγία κἂν ἔνστασιν σῴζῃ. 61 p. 868 ἐπεὶ μηδὲ τὸν Ἰωσὴφ παράγειν τῆς ἐνστάσεως ἴσχυσεν ἡ τοῦ δεσπότου γυνή.

ἐξαγώνιος uox Atticistarum: ἵνα μὴ ἐξαγωνίους τοῖς προκειμένοις ἐπεισάγειν δοκῶμεν λόγους 46, 21. cf. lex. Seguier. p. 260 ἐξαγωνίων: . . . Αἰσχίνης κέχρηται τῇ λέξει ἐπὶ τῶν ἔξω τοῦ ἀγῶνος λεγομένων λόγων καὶ οὐ προσηκόντων εἰρῆσθαι.

ἐξάκουστος: τοῦ λόγου ἐξακούστου μετὰ πολλῆς κραυγῆς γεγονότος 12, 10.

ἐξετάζειν: ἐξετάσετε αὐτῶν τὸν βίον 3, 21. 4, 6. — ἐξετάσωμεν τὴν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασι δύναμιν αὐτῶν 20, 2. τίνες οἱ ἐνεργοῦντες, ἐπ' ἀκριβὲς ἐξητάκαμεν 29, 12. ἑτέρας δόξας ἐξετάζειν 31, 13. ἀκριβέστερον τὰς ἐκείνων ἐξετάσαι προφητείας 10, 19. ἔχοιτε δ' ἂν ἀφ' ἑαυτῶν καὶ τὴν ἐπουράνιον βασιλείαν ἐξετάζειν 20, 7. νόμων οὓς . . . πρὸς πᾶσαν δικαιοσύνην ἐξετάσαντες ἐθήκατε 45, 1. τοὺς κατὰ πᾶσαν ἀρετὴν ἐξητασμένον τὸν ἑαυτῶν βίον ἐπιδειξαμένους [cf. τὰς ψυχὰς κεκολασμένοι 47, 4] 71, 8. — *philosophice inquirere* τοὺς περὶ τούτων ἐξετάζειν ἐθέλοντας 48, 23. καθ' ὃ δεῖ κρινομένων τῶν ἔναγχος ἐξητασμένων 56, 12. διὰ πάντων τῶν μικρῷ πρόσθεν ἐξητασμένων δείκνυσιν ὁ λογὸς δυνατόν 58, 8. εἰ δέδεικται τῶν ἐξητασμένων ἕκαστον 59, 12. ἐξητασμένων ἡμῖν τῶν προτεταγμένων 64, 6. ἐξητασμένων . . τῶν προτεθέντων 77, 11.

ἐξέτασις: ἐξέτασιν ποιήσασθαι βίου 4, 28. τῆς ἐπὶ τούτοις ἐξετάσεως 79, 4. — ἡ τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων ἢ τῶν ὁπωσοῦν εἰς ἐξέτασιν προβαλλομένων ἀπόδειξις 64, 9. τῶν πρῴην ἡμῖν εἰς ἐξέτασιν προτεθέντων λόγων καὶ τὴν ἀνάστασιν πιστουμένων 69, 20. εἰς τὴν προκειμένην ἐξέτασιν 57, 33. κατὰ τὴν ἐξέτασιν 64, 3.

ἐξισοῦν: τὰ λυτὰ καὶ φθαρτὰ τῷ ἀιδίῳ ἐξισοῦντες 16, 23. cf. συνεξισοῦν.

ἔξωθεν: ἔνδοθεν καὶ ἔξωθεν κινοῦσαι 34, 10. οὔτ' ἄλλου τινὸς οὔτ' ἔσωθεν ἐνοχλοῦντος οὔτ' ἔξωθεν ἐρεθίζοντος 75, 22. τῆς ἔξωθεν ἀνάγκης 53, 8. τῶν ἔξωθεν καὶ τῶν ἐν τοῖς οὖσιν ἐξαριθμουμένων 58, 13. ἡ . . ἀπόδειξις . . . οὐκ ἔξωθέν ποθεν ἔχει τὴν ἀρχήν 64, 10.

ἐπαγάλλεσθαι: τῇ θεωρίᾳ τοῦ δόντος . . ἀπαύστως ἐπαγάλλεσθαι 78, 33. usus singularis et sine exemplo est.

ἐπαληθεύειν: ἐπαληθεύων τοῖς πράγμασιν *si quis de rerum natura uera dicturus est* 54, 6.

ἐπεισκυκλεῖν: ἐπεισκυκληθήσεται πάλιν τὰ τῆς ἀνόμου ζωῆς 73, 14.

*ἐπέχειν uox Academicorum: Πλάτων τὰ ἄλλα ἐπέχων 29, 20.

ἐπήκοος: δημοτελεῖς ἄγονται θυσίαι καὶ ἑορταὶ ὡς ἐπηκόῳ θεῷ 35, 21. in titulis huius saeculi persaepe legitur, cf. bull. de corr. hell. 3 p. 336 Ἥρα ἐπηκόῳ. 2 p. 173 θεῷ ἐπηκόῳ Ποσειδῶνι. p. 239 Ἀρτέμιδι ἐπηκόωι. Le Bas-Wadd. inscr. de l'Asie Min. 1173 θεᾶι Ἀφροδείτηι ἐπηκόωι. Newton Greek Inscr. 2, 369 Ἀπόλλωνι . . ἐπηκόῳ etc. etc.

ἐπιβάλλειν: τῆς ἐπιβαλλούσης ἑκάστῳ χώρας 49, 2. — ποιηταὶ καὶ φιλόσοφοι, ὡς καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπέβαλον στοχαστικῶς 8, 9. cf.

homil. Clem. 2, 7 *οἱ τῶν Ἑλλήνων φιλόσοφοι καὶ βαρβάρων οἱ σπουδαιότεροι ἐκ στοχασμῶν ἐπιβάλλοντες τοῖς ὁρατοῖς περὶ τῶν ἀδήλων ἀπεφήναντο.* Clem. strom. 2, 22 p. 439 *καὶ Πλάτωνα τοῖς αὐτοῖς ἐπιβάλλοντα παραστησώμεθα δόγμασιν.* 1, 80 p. 366 *ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία, ὥς μέν τινες, κατὰ περίπτωσιν ἐπήβολος τῆς ἀληθείας ἀμῇ γέ πῃ, ἀμυδρῶς τε καὶ οὐ πάσης, γίνεται.* Marc. Aur. 10, 30 *τούτῳ ἐπιβάλλων.*

*ἐπιβατεύειν: ἐπιβατεύοντες αὐτῶν τοῖς ὀνόμασιν* 29, 11. *δαίμονας εἶναι τοὺς ἐπιβατεύοντας τοῖς ὀνόμασιν* 34, 28. *ἐπιβατεύοντες αὐτῶν τοῖς νοήμασιν* 36, 16. contra usum cum datiuo construxit Athenagoras.

*ἐπιεικής: τοῦ πράου καὶ φιλανθρώπου καὶ ἐπιεικοῦς βίου* 13, 10.

*ἐπίκρισις: ὁμολογουμένην ἔχει τὴν ἐπίκρισιν* 57, 22.

*ἐπισημαίνεσθαι: καλῶς ἂν ἔχοι τοσοῦτον ἐπισημήνασθαι μόνον* 77, 18.

*ἐπισκιάζειν: νομίζων ἐπισκιάσειν τἀληθές* 40, 27.

*ἐπισκοτεῖν: ἐπισκοτεῖς τῷ τεθνηκότι* 41, 2. *οὐδ' ἡμῖν οὐδὲν ἐπισκοτεῖ πρὸς ὀρθότητα βίου ἡ παρά τινων ἄκριτος βλασφημία* 41, 27.

*ἐπισπορά: ψευδοδοξία ἐξ ἐπισπορᾶς ἐπεφύη καὶ παραφθορᾶς* 60, 12. cf. 48, 6 *ὑπὸ τῶν τὴν ἔκθεσμον σπορὰν ἐπὶ διαφθορᾷ τῆς ἀληθείας τετιμηκότων.* Matth. 13, 25.

*ἐπίστασθαι: τὴν Ἑλένην Ἀδράστειαν ἐπιστάμενος προσκυνεῖ Helenam Adrasteam esse ratus* 1, 10. haec significatio uolgaris est in sermone ionico, redit apud recentiores e. g. apud Clem. strom. 2, 14 p. 435 *Θαλῇ ὕδωρ ἐπισταμένῳ τὴν πρώτην αἰτίαν.* Plut. Rom. 7 *πρότερον μὲν ἑαυτοὺς οἰκετῶν βασιλέως Φαυστύλου καὶ Λαρεντίας ἠπιστάμεθα παῖδας ... γενόμενοι δὲ ἐν αἰτίᾳ πρὸς σὲ καὶ διαβολαῖς . . . ἀκούομεν μεγάλα περὶ ἑαυτῶν.*

*ἐπιστασία: τοσαύτης μόνον ἐπιστασίας καὶ προσθήκης δεόμενον* 77, 13.

*ἐπιστήμη: διὰ τὴν ἐπιστήμην ἢ τέχνην* 4, 1. *ἐπιστήμῃ καὶ τέχνῃ* 14, 22. *ἐπὶ τοῦ κατ' ἐπιστήμην νοητοῦ* 5, 27.

*ἐπισυγκεραννύναι: ψυχὴ . . τοῦ ὑλικοῦ προσλαβοῦσα καὶ ἐπισυγκραθεῖσα πνεύματος* 36, 5.

*ἐπισυμβαίνειν: θεὸν καὶ τὰ ἐπισυμβεβηκότα αὐτῷ* 30, 10.

*ἐπισυνείρειν: καὶ τοιαύτας δή τινας ἐπισυνείρουσι . . . συμφοράς* 52, 22.

*ἐπισύνθεσις* uox Platonicorum: *συνισταμένων ἐκ . . τῶν ἀσωμάτων κατὰ τὴν ἐπισύνθεσιν τῶν νοητῶν σωμάτων, ἐκ δὲ τῶν νοητῶν τῶν αἰσθητῶν* 46, 26. distinguuntur incorporalia [= *ἰδέαι*], intellegibilia [= *εἴδη*], uisibilia ita ut quo quid longius ab incorporali absit, eo plus materiae *superadditum* habeat. cf. *εἶδος* et Phil. leg. alleg. 1, 13 p. 51 *οὗ μετέσχεν ὁ νοῦς παρὰ τοῦ θεοῦ, τούτου μεταδίδωσι τῷ ἀλόγῳ μέρει τῆς ψυχῆς . . . τῶν γὰρ γινομένων τὰ μὲν καὶ ὑπὸ θεοῦ γίγνεται καὶ δι' αὐτοῦ, τὰ δὲ ὑπὸ θεοῦ μέν, οὐ δι' αὐτοῦ δέ· τὰ μὲν ἄριστα καὶ ὑπὸ θεοῦ γέγονε καὶ δι' αὐτοῦ . . . τὸ δὲ ἄλογον ὑπὸ θεοῦ μὲν γέγονεν, οὐ διὰ θεοῦ δέ, ἀλλὰ διὰ τοῦ λογικοῦ τοῦ ἄρχοντός τε καὶ βασιλεύοντος ἐν ψυχῇ.*

*ἐπισυνίστασθαι: τοσαύτην ἐπισυνισταμένων καὶ πηγνυμένων*

ὄγκων διαφοράν 68, 27. cf. Phil. de incorr. mund. 7 p. 499 ἢ γὰρ ἔνδεια ἢ φλογμὸς ἢ κρυμὸς ἢ μυρία ἄλλα τῶν εἰωθότων ἐπισυνίστασθαι.

ἐπιτραγῳδεῖν: εἶτα τούτοις ἐπιτραγῳδοῦσιν τὰς ἐν λιμοῖς καὶ μανίαις τολμηθείσας τεκνοφαγίας κτλ. 52, 18.

ἐπιτρέχειν: πλήθη ζῴων παντοδαπῶν ὁπόσα τοῖς τοιούτοις σώμασιν ἐπιτρέχειν εἴωθεν 51, 25. usus non uolgaris est.

ἐπιφημίζειν: τρία ἐπιφημίζουσιν ἡμῖν ἐγκλήματα 4, 15. cf. Philon. de decal. 21 p. 198 ὑπ᾽ ἀνθρώπων εἰκαιοτέρων οἳ τὴν ἰδίαν πλάνην τοῖς οὐρανίοις ἐπεφήμισαν. q. o. prob. lib. s. 2 p. 446 τοῖς μὲν ἀμφιθαλέσι καὶ τῷ ὄντι εὐπατρίδαις . . δουλείαν ἐτόλμησαν ἐπιφημίσαι.

ἐπίχειρα: μήτε τὴν ψυχὴν μόνην δεῖ κομίσασθαι τὰ ἐπίχειρα τῶν μετὰ τοῦ σώματος εἰργασμένων 70, 30. οὔτε οἱ σπουδαῖοι κατὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν φέρονται τὰ τῆς ζωῆς ἐπίχειρα οὔτε μὲν οἱ φαῦλοι τὰ τῆς κακίας 72, 21.

ἐποπτεύειν: τὸν δημιουργὸν θεὸν τὸν συνέχοντα καὶ ἐποπτεύοντα ** 14, 22.

ἐπουράνιος: τὴν ἐπουράνιον βασιλείαν 20, 7. τῆς μὲν (σοφίας) οὔσης ἐπουρανίου, τῆς δὲ ἐπιγείου καὶ κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ὕλης 33, 4. βίον ... ἐπουράνιον, οὐκ ἐπίγειον 42, 10.

ἐρρωμένος: ἣν ἐρρωμενεστέρᾳ συμμίξῃ δυνάμει 54, 14. ἀνήκοος καὶ ἄπειρος λόγων ἐρρωμένων 36, 10.

ἑτερογενής: ἄλλοις τισὶ τῶν ἑτερογενῶν 56, 26. ἄλλο τι τῶν ὁμογενῶν ἢ τῶν ἑτερογενῶν 75, 27.

ἑτερότης uox philosophorum: εἴγε δεῖ καὶ συνάφειαν εἰπεῖν ὡς ἑτερότητί τινι κεχωρισμένων 59, 18.

εὐάγωγος: ἁπαλὴ καὶ εὐάγωγος ψυχή, ἀνήκοος καὶ ἄπειρος λόγων ἐρρωμένων κτλ. 36, 10. cf. Plut. Gryll. 4 p. 987 e νεοσσοῖς δὲ καὶ σκύμνοις τούτων δι᾽ ἡλικίαν εὐαγώγοις καὶ ἁπαλοῖς οὖσιν πολλὰ καὶ ἀπατηλὰ μειλίγματα καὶ ὑποπεττεύματα προσφέροντες.

εὔδηλος: εὔδηλον ὡς 50, 33. 54, 29. 58, 8. εὔδηλον ὅτι 59, 12. 62, 8. εὔδηλον παντὶ τὸ λειπόμενον ὅτι 71, 15. δῆλον ὅτι ab Athenagorae elegantia alienum.

εὐδοξεῖν: εὐδοξοῦμεν παρὰ τῷ θεῷ 41, 28.

εὐμάρεια: μετὰ τῆς ἴσης εὐμαρείας 51, 11. σὺν εὐμαρείᾳ 54, 15.

εὐνουχία uox Christianorum: τὸ ἐν παρθενίᾳ καὶ ἐν εὐνουχίᾳ μεῖναι 43, 29. τοὺς εὐνούχους καὶ μονογάμους 44, 24.

εὐσέβεια: φροντίζοντες εὐσεβείας καὶ δικαιοσύνης ἢ τῆς ἄλλης ἀρετῆς 72, 7 cf. 2, 10 εὐσεβέστατα διακειμένους καὶ δικαιότατα πρός τε τὸ θεῖον καὶ τὴν ὑμετέραν βασιλείαν. — περισσὴ ἡ περὶ αὐτοὺς (θεοὺς) εὐσέβεια 41, 5. ἀγνοίᾳ τῆς ἀληθοῦς περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείας 37, 10. εἰς τὴν εὐσέβειαν ἔχει τὴν ἀναφορὰν, ὅτε τὸ ψεῦδος ἐλέγχων καὶ ὁ τὴν ἀλήθειαν κρατύνων 60, 17. τὸν τῆς εὐσεβείας ἡμῖν ὑπογράφοντα λόγον 48, 15.

*ἐφιστάναι: ποιηταὶ καὶ φιλόσοφοι οὐκ ἔδοξαν ἄθεοι ἐπιστήσαντες περὶ θεοῦ 5, 23. cf. M. Aurel. 3, 1 περὶ αὐτοῦ τοῦ εἰ ἤδη ἐξακτέον αὐτόν, ἐφιστάνειν. Arist. de gen. et corr. *A* 3 p. 314 a 34 περὶ οὐδενὸς οὐδεὶς ἐπέστησεν ἔξω Δημοκρίτου.

ἔφορος: πάντων τῶν ὁπωσοῦν ὄντων ἢ γενομένων ἔφορος 72, 3. cf. Phil. de decal. 19 p. 196 τῆς

ἐφόρου τῶν ἀνθρωπείων δίκης. 33 p. 208 τὴν πάρεδρον αὐτῷ (θεῷ) δίκην καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἔφορον πραγμάτων.

*ἔχειν: πεῖσαι ὑμᾶς μὴ ὡς περὶ ἀθέων ἔχειν δυνάμεθα 12, 5 cf. Aristid. 49 p. 494 σκόπει δῆτα ἀκούων ὡς ἔχω περὶ τούτων. — ἑτέρας εἶναι δυνάμεις .. περὶ τὴν ὕλην ἐχούσας 31, 23. τὸ περὶ τὴν ὕλην ἔχον πνεῦμα 32, 5. οἱ ἄγγελοι .. περὶ τὸν ἀέρα ἔχοντες καὶ τὴν γῆν 33, 8. τῶν περὶ τὰς παρθένους ἐχόντων 32, 25.

ζωή: οἷς τὴν κατὰ φύσιν συνεξέπλησεν ζωὴν καὶ τοὺς ἐν τῇ ζωῇ πόνους 56, 11. ὑπὲρ ὧν τοὺς ἐν τῇ ζωῇ συνδιήνεγκεν πόνους 73, 32. τὴν ζωὴν καὶ τὸν σύμπαντα βίον 65, 29. ἡ τῶν ἀνθρώπων .. ζωὴ καὶ σύμπας ὁ βίος 71, 29. εἴπερ τὴν τῶν ἀνθρώπων ζωὴν τοσαύτης γέμουσαν ἀνωμαλίας .. καὶ διακοπτομένην .. οὐ παραιτούμεθα τὴν αὐτὴν λέγειν ζωήν 68, 14. 16. οὐδὲ γὰρ ἐπειδὴ τὴν κατὰ συναίσθησιν ζωὴν διακόπτειν δοκοῦσιν αἱ κατὰ τὸν ὕπνον .. παρέσεις τῶν αἰσθήσεων ... τὴν αὐτὴν παραιτούμεθα ζωήν 68, 3. 7. ἐπαισθάνεσθαι ... μηδὲ τοῦ εἶναι καὶ τῆς ἰδίας ζωῆς 68, 13. τὴν τοιαύτην ζωήν 62, 14. οὐδὲ .. τὴν θατέρου ἐξ ὧν συνέστηκεν ἄνθρωπος ἐσκοποῦμεν ζωὴν ἢ τέλος, ἀλλὰ τοῦ συνεστῶτος ἐξ ἀμφοῖν 78. 9. δεῖ τῆς τούτου ζωῆς εἶναί τι τέλος οἰκεῖον 78, 11. τὴν παροῦσαν ζωήν 59, 2. 72, 20. 73, 5. τὴν προλαβοῦσαν ζωήν 62, 20. 78, 24. κατὰ τήνδε τὴν ζωήν 71, 4. τὴν μετ᾽ ἐνδείας καὶ φθορᾶς ζωὴν στέργομεν ὡς τῷ παρόντι βίῳ προσήκουσαν 63, 13. τῇ μετ᾽ ἐνδείας καὶ φθορᾶς ζωῇ 67, 24. ἐπὶ τῷ ζωῆς ἔμφρονος μετασχεῖν 63, 24. ἔμφρονί τε ζωῇ καὶ δίκῃ χρωμένων 77, 31. τέλος ζωῆς ἔμφρονος καὶ λογικῆς κρίσεως 78, 29. ἔμφρονι βίῳ καὶ ζωῇ λογικῇ 63, 20. τὰ τῆς ἀνόμου ζωῆς καὶ τῶν ταύτῃ συνεπομένων ἀτόπων τὸ σμῆνος 73, 14. διὰ τὴν ἰδίαν τῶν γενομένων ζωήν τε καὶ διαμονήν 61, 28. διὰ τὴν αὐτῶν τῶν γενομένων ζωήν, οὐκ ἐπὶ μικρὸν ἐξαπτομένην εἶτα παντελῶς σβεννυμένην 62, 12. ἤτοι παντελής ἐστι σβέσις τῆς ζωῆς ὁ θάνατος 73, 6. σβεννυμένης παντελῶς τῆς τῶν ἀνθρώπων ζωῆς 73, 12. τῶν ἀνθρώπων ἡ φύσις ... ἀνώμαλον ἔχει τὴν ζωὴν καὶ τὴν διαμονήν 68, 21. τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν καὶ ζωήν 67, 29. ξενιζέσθω μηδεὶς εἰ τὴν θανάτῳ καὶ φθορᾷ διακοπτομένην ζωὴν ὀνομάζομεν διαμονήν 67, 10. τὴν συνεχῆ .. ζωήν 68, 1. τὴν ἐπέκεινα τῆς διαλύσεως ζωὴν ἥτις ἑαυτῇ συνεισάγει τὴν ἀνάστασιν 68, 17. τὴν τοῦ νεκρωθέντος ἢ καὶ πάντῃ διαλυθέντος ἀνάστασιν καὶ ζωήν 57, 21. ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου ἔχοντες 43, 21. ἔξω ἡμᾶς τῆς αἰωνίου τιθέντος ζωῆς 43, 20.

ζῳοποιεῖν: τὸ τεθνηκὸς ζῳοποιῆσαι πάλιν 51, 22.

ἡνιοχεῖν: οὗ οὖν τὰ ποιήματα καὶ ὑφ᾽ οὗ τῷ πνεύματι ἡνιοχεῖται 6, 7. cf. Philon. de decal. 13 p. 190 τοῦ ἀγενήτου καὶ ἀιδίου .. ὃς ἅπαντα τὸν κόσμον ἡνιοχῶν σωτηρίως ἀόρατος ὢν κατευθύνει. 29 p. 205 ὁ ἡνιοχῶν καὶ κυβερνῶν τὰ ὅλα σωτηρίως. de incorr. mund. 16 p. 503 ἕκαστα ἐφορᾷ καὶ πάντων οἷα γνήσιος πατὴρ ἐπιτροπεύει .. καὶ ἡνιόχου καὶ κυβερνήτου τρόπον ἡνιοχεῖ καὶ πηδαλιουχεῖ τὰ σύμπαντα. de praem. et paen. 5 p. 413 τρόπον εὐνόμου πόλεως

ὁ κόσμος ἡνιοχεῖταί τε σωτηρίως καὶ κυβερνᾶται. Plut. de def. orac 29 p. 426b οὐδ' ἐλευθέρους οἷον ἡνιόχους ἢ κυβερνήτας ὄντας.

τὸ θεῖον: κἂν . . πληθύνωσι τὸ θεῖον τοῖς ὀνόμασι 7, 23. τῷ πρὸς τὸ θεῖον δέει 1, 22. τῇ περὶ τὸ ὄντως θεῖον εὐσεβείᾳ 8, 19. τῆς ἀληθοῦς περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείας 37, 10. εὐσεβέστατα διακειμένους καὶ δικαιότατα πρός τε τὸ θεῖον καὶ τὴν ὑμετέραν βασιλείαν 2, 10. τὸ εἶναι ἓν τὸ θεῖον 8, 1. λέγειν καὶ γράφειν περὶ τοῦ θείου ἃ θέλουσιν 8, 5. τῶν ἀπὸ τῆς ὕλης ἀποκρινομένων τὸ θεῖον 23, 22. τὸ θεῖον καὶ ἀθάνατον καὶ ἀκίνητον καὶ ἀναλλοίωτον 27, 24. οὔτε μεταβάλλει οὔτε μεταπίπτει τὸ θεῖον 27, 29. ἀνεπιδεὲς καὶ κρεῖττον ἐπιθυμίας τὸ θεῖον 39, 20. — κατὰ τὸν τῆς ὕλης λόγον καὶ τὸν τῆς πρὸς τὰ θεῖα συμπαθείας 34, 9. παρορῶν τὰ θεῖα 72, 28.

θεοδίδακτος: τῶν δογμάτων οἷς προσέχομεν οὐκ ἀνθρωπικοῖς οὖσιν ἀλλὰ θεοφάτοις καὶ θεοδιδάκτοις 12, 4. θεοδίδακτον εἶναι τὸν καθ' ἡμᾶς λόγον 43, 9.

θεολογεῖν: Ὀρφέως ὃς . . . πεπίστευται παρ' αὐτοῖς ἀληθέστερον θεολογεῖν 20, 18. οἱ περὶ αὐτῶν θεολογοῦντες 21, 13. πάντα μᾶλλον ἢ θεολογοῦσιν οἱ τοὺς μύθους ⟨ἀλληγοροῦντες⟩ 28, 14 ἕκαστον τῶν τεθεολογημένων 21, 11.

θεολογία: εἰ . . μέχρι τοῦ φῆσαι γεγονέναι τοὺς θεοὺς . . . τὸ ἀπίθανον ἦν αὐτοῖς τῆς θεολογίας 22, 11.

θεολογικός: τὸ θεολογικὸν ἡμῶν . . μέρος 12, 22. τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ θεολογικοῦ λόγου 14, 9.

θεοποιεῖν: τὰ στοιχεῖα καὶ τὰ μόρια αὐτῶν θεοποιοῦσιν 28, 14. τὰς τῶν στοιχείων τροπὰς θεοποιοῦσιν 28, 22. οἱ τοὺς μύθους ⟨ἀλληγοροῦντες καὶ τὰ στοιχεῖα θεοποιοῦντες 28, 15.

θεοσέβεια: τοσαῦτα ἔχοντες πρὸς θεοσέβειαν ἐνέχυρα 5, 13.

θεοσεβεῖν: ἡ τοῦ μὴ θεοσεβεῖν δόξα 5, 16. πιστεύονται θεοσεβεῖν 13, 17. ἀπιστούμεθα θεοσεβεῖν 14, 3. ὅτι μὴ κοινῶς ἐκείνοις θεοσεβοῦμεν 15, 23.

θεοσεβής: ἐπιδεδειχότι ὅτι καὶ θεοσεβεῖς καὶ ἐπιεικεῖς καὶ τὰς ψυχὰς κεκολασμένοι 47, 3.

θεοστυγής: ἀπόπτυστοι καὶ θεοστυγεῖς 40, 4.

θεόφατος: τῶν δογμάτων οἷς προσέχομεν οὐκ ἀνθρωπικοῖς οὖσιν ἀλλὰ θεοφάτοις καὶ θεοδιδάκτοις 12, 4.

θεσπίζειν: ἐπεὶ μὴ ψυχαῖς ἐθέσπισεν θεὸς ἀπέχεσθαι τῶν οὐδὲν αὐταῖς προσηκόντων οἷον μοιχείας φόνου κλοπῆς κτλ. 76, 11. cf. Philon. de decal. 33 p. 208 ἦν γὰρ ἁρμόττον αὐτοῦ τῇ φύσει κεφάλαια μὲν τῶν ἐν εἴδει νόμων αὐτοπροσώπως θεσπίσαι.

θεωρεῖν: ἵνα μὴ . . . Ἥρα θεωρῆται ‘‘Ἥρη δ' οὐκ ἔχαδε στῆθος χόλον’ 24, 1. τὸ θεῖον . . νῷ μόνῳ καὶ λόγῳ θεωρούμενον 5, 11. τὴν ἐπὶ πάσης τῆς δημιουργίας θεωρουμένην ἀγαθότητα 62, 9. τῆς χρήσεως τῶν κατὰ φύσιν ἢ τῆς ἀποχῆς ἐπὶ τῶν χρῆσθαι πεφυκότων θεωρουμένης 75, 32. τῆς ἐπὶ τῇ γενέσει τῶν ἀνθρώπων θεωρουμένης αἰτίας 65, 18. τὸ ἄδικον ἢ περὶ αὐτὸν θεωρεῖται τὸν ἀναστησόμενον ἢ περὶ ἄλλον τινά 58, 11. 31. εἴ τις ἀνωμαλία θεωρεῖται περὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων διαμονήν 67, 30. ἐν οἷς καὶ περὶ ἃ θεωρεῖται τό τε πλημμελὲς καὶ τὸ μὴ τοιοῦτον 74, 15. ταύτης ἐν τῷ εἶναι πάντοτε θεωρουμένης 62, 29.

τῆς αἰτίας . . κατ' αὐτὸ μόνον τὸ εἶναι θεωρουμένης 62, 27.
θεωρητός: τοῦ λόγῳ θεωρητοῦ θεοῦ 28, 8.
θεωρία: τῇ θεωρίᾳ τοῦ δόντος καὶ τῶν ἐκείνῳ δεδογμένων ἀπαύστως ἐπαγάλλεσθαι 78, 32. τῇ τούτων θεωρίᾳ συνδιαμένειν ἀεί 63, 26. ἐν θεωρίᾳ γεγονώς 23, 10.
θεωρός: γενόμενον θεωρὸν τῆς τε μεγαλοπρεπείας αὐτοῦ καὶ τῆς ἐπὶ πᾶσι σοφίας 63, 25.
*θηρίον: εἴ γε τις ἄνθρωπος ὢν ζῇ δίκην θηρίων. καίτοι γε καὶ τὰ θηρία τῶν ὁμογενῶν οὐχ ἅπτεται καὶ νόμῳ φύσεως καὶ πρὸς ἕνα καιρὸν τὸν τῆς τεκνοποιίας . . μίγνυται, γνωρίζει δὲ καὶ ὑφ' ὧν ὠφελεῖται 4, 19. cf. Philon. de decal. 23 p. 200 μιμηταὶ θηρίων ἐνίων ἄνθρωποι γίνεσθε· τοὺς ὠφεληκότας ἀντωφελεῖν ἐκεῖνα οἶδε καὶ πεπαίδενται.
ἰδέα uox Platonicorum: ἔστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ λόγος τοῦ πατρὸς ἐν ἰδέᾳ καὶ ἐνεργείᾳ 11, 3. ὡς τῶν ὑλικῶν ξυμπάντων ἄποιον φύσεως . . . ὑποκειμένων δίκην . . ἐπ' αὐτοῖς ἰδέα καὶ ἐνέργεια εἶναι 11, 13. cf. εἶδος.
ἰδιάζειν: κατὰ τὴν ἰδιάζουσαν ἕνωσιν 66, 14. ἰδιαζούσης τῆς ἐπὶ τούτοις ἐξετάσεως 79, 4. τὸ τῶν ἀνθρώπων τέλος ὡς ἰδιαζούσης ὂν φύσεως 77, 28. τὰ πάθη ταῖς ψυχαῖς ἰδιαζόντως προσάπτειν 75, 6. cf. Sext. Pyrrh. hyp. 1, 182 τάχα μὲν ὁμοίως τοῖς φαινομένοις τῶν ἀφανῶν ἐπιτελουμένων, τάχα δ' οὐχ ὁμοίως ἀλλ' ἰδιαζόντως.
ἰδιοπραγία: τῆς λεγομένης ἰδιοπραγίας τῶν μερῶν 76, 2. cf. Plat. rep. 4 p. 434 c.
ἰνδαλματώδης: αἱ τῆς ψυχῆς ἄλογοι καὶ ἰνδαλματώδεις περὶ τὰς δόξας κινήσεις 36, 8.
ἰσάζειν: ἰσάζουσαν τὴν διαμονήν 67, 15.
ἰσόμετρος: ἰσομέτροις χρόνου διαστήμασιν 68, 5.
ἰσονομεῖσθαι: οἱ μὲν καθ' ἕνα ἰσονομοῦνται 2, 5. cf. Thuc. 6, 38, 5 ἀλλὰ δὴ μὴ μετὰ πολλῶν ἰσονομεῖσθαι.
ἰσότιμος: λήσομεν ἑαυτοὺς ἰσότιμον τὴν ὕλην . . . ποιοῦντες θεῷ 26, 25.
ἱστορεῖν: ἐπὶ τὸ σεμνότερον περὶ αὐτῶν τῶν ποιητῶν ἱστορηκότων 41, 10. εἰ . . Ἡρόδοτος ἔλεγεν περὶ τῶν θεῶν ὡς περὶ ἀνθρώπων ἱστορεῖν Αἰγυπτίους 37, 20.
ἱστορία: οἱ κατὰ διαδοχὴν γένους . . . ὡς τὴν ἱερωσύνην, καὶ τὴν ἱστορίαν διαδεχόμενοι 37, 17. Ἑλλήνων οἱ περὶ ποίησιν καὶ ἱστορίαν σοφοί 39, 1. ὡς ἔστιν ἐκ τῆς κατ' αὐτοὺς ἱστορίας εἰδέναι 34, 27. δι' οὓς ἐνομίσθησαν θεοὶ σεμνοποιήσαντας τὴν κατ' αὐτοὺς ἱστορίαν 41, 11. τί τὸ σεμνὸν ἢ χρηστὸν τῆς τοιαύτης ἱστορίας 23, 7.
καθαρός: καθαροὶ ὄντες . . ἀπὸ παντὸς ἀδικήματος 13, 25. οὐκέτι πνεῦμα καθαρὸν γιγνομένη 36, 7. — τὸ αὐτὸ ζῷον ἔσται καθαρῶς 66, 13. ἐπὶ τῶν καθαρῶς ἀφθάρτων καὶ ἀθανάτων 67, 14. ὁπόταν καθαρῶς τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἐπισκοπῶμεν φύσιν 74, 28. cf. Plat. soph. p. 253 e.
καθάρσιον uox medicorum: καθαρθεῖσαν τοῖς φυσικοῖς καθαρσίοις 54, 5.
κάθαρσις uox medicorum: τριττῆς κατὰ τὴν ἑκάστου ζῴου τροφὴν γινομένης καθάρσεως καὶ διακρίσεως 59, 29. cf. πέψις.
καινουργεῖν: οἱ τὰ συντριβέντα τῶν ἔργων ἢ χρόνῳ παλαιωθέντα ἢ καὶ ἄλλως διαφθαρέντα καινουργεῖν ἀδυνατοῦσιν 57, 27.

cf. Alciphr. 3, 3, 1 ἐξ ὧν αὖθις καινουργῆσαί μοι τὴν σαγήνην ὑπάρξειε. — τοιαύτας δή τινας . . παρ' Ἕλλησιν καὶ βαρβάροις καινουργηθείσας συμφοράς 52, 23. cf. Philon. de decal. 28 p. 205 γῆ καὶ θάλαττα πληροῦται τῶν κεκαινουργημένων ἀεὶ συμφορῶν. de Abrah. 34 p. 27 ἐγχειρητὴν κεκαινουργημένης πράξεως.

*κανονίζειν*: οἷς ὁ βίος ὡς πρὸς στάθμην τὸν θεὸν κανονίζεται 41, 32.

**καταβάλλειν*: οὐ καταβαλοῦσι τὸν πολὺν τοῦτον λῆρον περὶ τῶν θεῶν 25, 1. cf. Tatian. p. 10, 25 καταβάλλετε τὸν λῆρον. — καταβάλλειν τῇ γῇ τὰ σπέρματα 49, 7. cf. Philon. de uita cont. 4 p. 476 ἐγκράτειαν ὥσπερ τινὰ θεμέλιον προκαταβαλόμενοι τῇ ψυχῇ.

*καταδαπανᾶν*: κἂν ὑπὸ θηρίων ἢ τῶν ἐπιτυχόντων ζῴων καταδαπανηθῇ 57, 16.

*καταλαμβάνεσθαι* uox philosophorum: τοῦτον κατελαμβάνετο εἶναι θεόν 6, 7. ἑτέρας εἶναι δυνάμεις κατειλήμμεθα περὶ τὴν ὕλην ἐχούσας 31, 23. νῷ μόνῳ καὶ λόγῳ καταλαμβανόμενον 10, 24. 30, 9.

*κατάλληλος*: τὴν προσφυῆ καὶ κατάλληλον τροφήν 52, 33. 54, 31. cf. M. Aurel. 5, 8 ἔταξε τούτῳ τοῦτο ὡς κατάλληλον πρὸς ὑγίειαν. Epictet. 1, 22, 9 μανθάνειν τὰς φυσικὰς προλήψεις ἐφαρμόζειν ταῖς ἐπὶ μέρους οὐσίαις καταλλήλως τῇ φύσει. 1, 9, 9 οὔτε τροφῆς ἀπορεῖ τῆς οἰκείας οὔτε διεξαγωγῆς τῆς καταλλήλου καὶ κατὰ φύσιν. Clem. strom. 3, 69 p. 542 ὁ ταῖς κατὰ φύσιν ἐνεργείαις τῆς ψυχῆς ἐν δέοντι χρώμενος ἐπιθυμεῖ μὲν τῶν καταλλήλων, μισεῖ δὲ τὰ βλάπτοντα.

*κατάρχεσθαι*: διssοῦ αἰτίου κατ' αὐτοὺς ὄντος τοῦ μὲν δραστηρίου καὶ καταρχομένου [non recte scripsi κατάρχοντος] καθὸ ἡ πρόνοια, τοῦ δὲ πάσχοντος καὶ τρεπομένου καθὸ ἡ ὕλη 21, 62. cf. Procl. ad remp. Plat. p. 15, 4 τῇ τοιᾶδε καταρχῇ καὶ τὴν τοιάνδε γένεσιν. cf. προκατάρχειν.

*κατασκευάζειν* probare: ἔκ τε τούτων . . κατασκευάζουσιν τὴν ἀνάστασιν 52, 24.

*κατορθοῦν* uox Stoicorum: οὕτω καθ' ἕκαστον παιδείας μέρος κατορθοῦντες 7, 2. τοὺς μηδὲν ἡμαρτηκότας ἢ κατορθώσαντας 65, 11. τῆς ἐπὶ τοῖς κατορθωθεῖσι τιμῆς 73, 28. τῆς ἐπὶ τοῖς κατορθωθεῖσι κοινωνίας 73, 31.

*κατόρθωμα*: κατορθωμάτων τιμωμένων 73, 26.

*κηρύσσειν*: τοῖς ἀγνοοῦσι κηρύσσεις τὸν τεθνηκότα 41, 1.

**κινεῖν*: πρὸς ὑμᾶς πάντα λόγον κεκινηκότας 31, 12. cf. Plat. Phileb. p. 15 e πάντα κινεῖ λόγον. Symp. p. 198 e πάντα λόγον κινοῦντες.

*κοινός* uolgaris: κοινὴ καὶ ἄκριτος τῶν ἀνθρώπων φήμη 3, 4. τῇ κοινῇ καὶ ἀλόγῳ φήμῃ 4, 10. τῇ κοινῇ καὶ ἀλόγῳ γνώμῃ 12, 1. τῶν κατὰ κοινὴν πρόληψιν ἀνεπιστημόνως ὀνομαζομένων θεῶν 5, 24. μυστικῶς μὲν Ἀθηλᾶ, κοινῶς δὲ Φερσεφόνη καὶ Κόρη κέκληται 22, 21. — *totius generis humani* τῆς κοινῆς ἀσφαλείας ἕνεκεν 59, 24. τὴν κοινὴν ἀποκλήρωσιν 79, 2. ἐκ τῆς κοινῆς καὶ φυσικῆς ἐννοίας 64, 11. cf. ἔννοια. — *quod genus uniuersum continet uel ad uniuersum pertinet* τῶν λοιπῶν κατὰ τὸ κοινὸν συστάσεως νόμου λόγου προνοουμένων 34, 4. τῇ κατὰ τὴν γένεσιν φύσει ἕνα

καὶ κοινὸν ἐχούσῃ λόγον 34, 17. τῷ τοῦ βίου τέλει ἴσῳ καὶ κοινῷ μένοντι 34, 19. locus corruptus 34, 21. ἀπὸ τῆς κοινῆς πάντων ἀνθρώπων ὡς ἀνθρώπων φύσεως 60, 27. μερικῶς καὶ κοινῶς 34, 8. πᾶσα κοινῶς ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις 65, 25. πάσης κοινῶς τῆς ἐπ' ἀδικίᾳ τῶν πέλας γινομένης ἐπιθυμίας 76, 13. κοινότερον σκοποῦντες 61, 4. κοινότερον εἰπεῖν 62, 14. κατὰ τὸν πρῶτον καὶ κοινότερον λόγον 62, 8.

κοινότης: τὸ τῶν ἀνθρώπων τέλος ὡς ἰδιαζούσης ὂν φύσεως ἐξῃρῆσθαι τῆς τῶν ἄλλων κοινότητος 77, 29.

κολάζειν: θεοσεβεῖς καὶ ἐπιεικεῖς καὶ τὰς ψυχὰς κεκολασμένοι 47, 4.

κοσμικός: τῆς κοσμικῆς ⟨καὶ τῆς προφητικῆς⟩ σοφίας 33, 3.

κόσμος: τοὺς ὑπὸ τοῦ ἀγενήτου εἰς κόσμον τοῦ οὐρανοῦ γεγονότας ex Platonis sententia 29, 21. ἡ πανδεχὴς ὕλη ἄνευ τοῦ θεοῦ τοῦ δημιουργοῦ διάκρισιν καὶ σχῆμα καὶ κόσμον οὐκ ἐλάμβανεν 16, 15. — τὰ στοιχεῖα .. καὶ τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ 11, 26. τὸ εὔτακτον τὸ διὰ παντὸς σύμφωνον τὸ μέγεθος τὴν χροιὰν τὸ σχῆμα τὴν διάθεσιν τοῦ κόσμου 5, 15. καλὸς ὁ κόσμος καὶ τῷ μεγέθει ὡς περιέχον καὶ τῇ διαθέσει τῶν τε ἐν τῷ λοξῷ κύκλῳ καὶ τῶν περὶ τὸν ἄρκτον καὶ τῷ σχήματι σφαιρικῷ ὄντι 16, 24. τῶν περὶ τὴν τοῦ παντὸς κόσμον σύστασιν οὐδὲν ἄτακτον οὐδὲ ἀπημελημένον 34, 13. ὁ κόσμος σφαιρικὸς ἀποτελεσθεὶς οὐρανοῦ κύκλοις 9, 7. — philosophorum sententiae: Θαλῆς .. θεὸν τὸν νοῦν τοῦ κόσμου ἄγει 29, 17. ἐμμελὲς ὁ κόσμος ὄργανον κινούμενον ἐν ῥυθμῷ [Pythagorei cf. Hippol. 10, 2 p. 555 D.] 17, 8. ὡς ὁ Πλάτων φησί, τέχνη τοῦ θεοῦ 17, 13. οὐσία καὶ σῶμα ὡς οἱ ἀπὸ τοῦ Περιπάτου [cf. 7, 16] 17, 14. εἴτε δυνάμεις τοῦ θεοῦ τὰ μέρη τοῦ κόσμου νοεῖ τις [Stoici cf. δύναμις] 17, 19. οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἐκπυρωθήσεσθαι τὰ πάντα καὶ πάλιν ἔσεσθαί φασιν ἑτέραν ἀρχὴν τοῦ κόσμου λαβόντος 21, 20. ἀδύνατόν ἐστιν . . . ἐπὶ ταὐτοῦ μεῖναι τὸν κόσμον ὡς γενόμενον 22, 1. — ὁ τοῦ κόσμου ποιητής 9, 8. 12. 21. 10. 1. τοῦ τὸν κόσμον πεποιηκότος 9, 5. τῷ πεποιηκότι καὶ ἡμᾶς καὶ τὸν κόσμον θεῷ 13, 6. ἑτέρου ὄντος οὗ ἐστιν ο κόσμος 9, 21. οὐδὲ γὰρ κόσμου κρατεῖ 9, 16. ἀνωτέρω τοῦ κόσμου καὶ τοῦ θεοῦ 9, 14. οὔτε ἐν τῷ κόσμῳ . . οὔτε περὶ τὸν κόσμον 9, 10. 11. 12. 13. οὔτε ἐν κόσμῳ οὔτε περὶ κόσμον 9, 22. ὁ κόσμος οὐχ ὡς δεομένου θεοῦ γέγονεν .. ὁ θεός ἐστιν αὐτὸς αὑτῷ .. κόσμος τέλειος 17, 6. 7. — οἱ περὶ τὸν κόσμον πλανώμενοι δαίμονες 33, 10. εἰς τόνδε παρῆκται τὸν κόσμον ἄνθρωπος 64, 1.

κρατύνειν: ἵνα .. νόμῳ τε συνεπόμενοι καὶ δίκῃ τούτοις συνδιαιωνίζωσιν ἀπόνως οἷς τὴν προλαβοῦσαν ἐκράτυναν ζωὴν καίπερ ἐν φθαρτοῖς καὶ γηίνοις ὄντες σώμασιν 62, 20. τοῦτον εἰδότες καὶ κρατύνοντες θεόν 7, 14. ἡμεῖς δὲ κρατύνωμεν τὸν διακοσμήσαντα τὸ πᾶν τοῦτο 8, 3. τὴν ἀλήθειαν κρατύνειν 60, 10. 18. οἱ μὲν (λόγοι) ἐξ αὐτῆς κρατύνονται τῆς πρώτης ἀρχῆς ἐξ ἧσπερ ἔφυσαν 69, 24.

κραυγή: τοῦ λόγου ἐξακούστου μετὰ πολλῆς κραυγῆς γεγονότος 12, 11.

κρείττων uox Platonicorum: μηδὲ τὰς οὐσίας τῶν κρειττόνων συνεξισοῦσθαι ταῖς καθ' ὑπόβασιν

*διαφερούσαις* 67, 15. cf. Plat. Soph. p. 216 b *κατὰ τὸν Ὅμηρον . . ὅς φησιν ἄλλους τε θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις . . καὶ δὴ καὶ τὸν ξένιον οὐχ ἥκιστα θεὸν συνοπαδὸν γιγνόμενον ὕβρεις τε καὶ εὐνομίας τῶν ἀνθρώπων καθορᾶν. τάχ' οὖν ἂν καὶ σοί τις οὗτος τῶν κρειττόνων συνέποιτο.* Euthyd. p. 291 a *ὦ δαιμόνιε Κρίτων, μή τις τῶν κρειττόνων παρὼν αὐτὰ ἐφθέγξατο.* Legg. 4 p. 718 a *ταῦτ' ἂν ποιοῦντες . . τὴν ἀξίαν ἂν παρὰ θεῶν καὶ ὅσοι κρείττονες ἡμῶν κομιζοίμεθα.* Plut. Pyrrh. 24 *ὥς τινα τῶν κρειττόνων θαυμάσαντας καὶ καταπλαγέντας τὸν Πύρρον.* Mar. 37 *πρὸς τὴν ὄψιν ὡς κρείττονα θαυμάσας.* Cim. 19 *τοῦ θεοῦ προστάξαντος αὐτοῖς μὴ ἀμελεῖν Κίμωνος, ἀλλ' ὡς κρείττονα σέβεσθαι καὶ γεραίρειν.* de def. orac. 18 p. 419 f *λέγειν τοὺς νησιώτας ὅτι τῶν κρεισσόνων τινὸς ἔκλειψις γέγονεν.*

*κριτήριον* uox medicorum: *ἐλθοῦσαν δι' ὧν πέφυκεν κριτηρίων καὶ καθαρθεῖσαν* 54, 4. — philosophorum *τὸ προσπῖπτον ἀεὶ τοῖς προσήκουσι κρίνειν καὶ μετρεῖν κριτηρίοις καὶ μέτροις* 63, 4.

*κτῆσις*: *τούτων γὰρ ἕνεκεν πᾶσα ἡ κτῆσις καὶ πρὸ ταύτης ἡ χρῆσις* 74, 14. cf. Plat. Prot. p. 321 d *ἀμήχανον ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητήν τῳ ἢ χρησίμην γενέσθαι.* Euthyd. p. 280 d *ἆρ' οὖν ἤδη τοῦτο ἱκανὸν πρὸς τὸ εὐδαίμονα ποιῆσαί τινα, τό τε κεκτῆσθαι τἀγαθὰ καὶ τὸ χρῆσθαι αὐτοῖς.* Arist. eth. Nic. *Α* 9 p. 1098 b 32 *διαφέρει δὲ ἴσως οὐ μικρὸν ἐν κτήσει ἢ χρήσει τὸ ἄριστον ὑπολαμβάνειν.* Ar. Didym. ap. Stob. ecl. 2, 7 p. 50 *τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν· τοῦτο δ' αὖ κτῆσις ἅμα καὶ χρῆσις τῆς τελείας ἀρετῆς.* p. 57 *τὴν εὐδαιμονίαν οὗτος μὲν ἀπὸ τῆς χρήσεως ἀναφωνεῖ, Πλάτων δὲ καὶ ἀπὸ τῆς κτήσεως.* Phil. de ebriet. 2 p. 358 *κτῆσις ὁμοῦ καὶ χρῆσις ἀρετῆς.* Clem. paed. 1, 92 p. 152 *ἐπὶ τὴν χρῆσιν ἡμᾶς καὶ τὴν κτῆσιν τῶν καλῶν διὰ ταύτης καλῶν.*

*λογικός* uox philosophorum: *τὸ λογικὸν ὑποτάττειν ἀλόγοις* 62, 3. *ὁ ἄνθρωπος . . ὡς μὲν ἐνδεὴς δεῖται τροφῆς, ὡς δὲ θνητὸς διαδοχῆς, ὡς δὲ λογικὸς δίκης* 70, 20. *ὅσα καθ' αὐτὴν ὡς ἀθάνατος οὖσα λογικῶς κινεῖται ψυχή* 36, 18. *πᾶς εὖ φρονῶν καὶ λογικῇ κρίσει πρὸς τὸ ποιεῖν τι κινούμενος* 61, 5. *ἀνθρώπων ἀθανάτῳ ψυχῇ καὶ λογικῇ κρίσει χρωμένων* 78, 7. *ὁπόσα τῆς αἰσθητικῆς ἢ τῆς λογικῆς δεῖται κρίσεως* 66, 3. *τοῖς νοῦν συνεπιφερομένοις καὶ λογικῆς κρίσεως μεμοιραμένοις* 62, 16. *τῶν λογικῆς κρίσεως ἀμοιρούντων* 77, 30. *ὧν ἕνεκεν ἡ λογικὴ δέδοται κρίσις* 66, 23. *ζωῆς ἔμφρονος καὶ λογικῆς κρίσεως* 78, 29. *ἔμφρονι βίῳ καὶ ζωῇ λογικῇ* 63, 20. *δέον ἀναίμακτον θυσίαν τὴν λογικὴν προσάγειν λατρείαν* 15, 2. *ἐξ ἀρχῆς ὁ θεὸς, νοῦς ἀίδιος ὤν, εἶχεν αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ τὸν λόγον, ἀιδίως λογικὸς ὢν* 11, 10.

*λόγιος* uox Herodotea: *Αἰγυπτίων οἱ λογιώτατοι* 38, 4.

*λογοποιεῖν*: *ἃ περὶ ἡμῶν λογοποιοῦσιν, κοινὴ καὶ ἄκριτος τῶν ἀνθρώπων φήμη* 3, 4. *τοὺς μὲν οὖν θαυμαστὸν οὐδὲν λογοποιεῖν περὶ ἡμῶν ἃ περὶ τῶν σφετέρων λέγουσι θεῶν* 42, 9. *τροφὰς καὶ μίξεις λογοποιοῦσιν ἀθέους καθ' ἡμῶν* 41, 16.

*λογοποιία*: *λογοποιίαι ταῦτα καὶ διαβολαὶ κεναί* 4, 24.

**λόγος*: *τῶν λοιπῶν κατὰ το κοινὸν συστάσεως νόμον λόγου*

προνοουμένων 34, 5. τῇ κατὰ τὴν γένεσιν φύσει ἕνα καὶ κοινὸν ἐχούσῃ λόγον 34, 17. κατὰ τὸν ἴδιον ἑαυτῷ λόγον . . . ἄλλος ἄλλως φέρεται καὶ κινεῖται 34, 19. τούτοις ἀπερισπάστως συνδιαιωνίζειν οἷς μάλιστα καὶ πρώτως ὁ φυσικὸς συνήρμοσται λόγος 78, 32. τῶν κατὰ τὸν ἔμφυτον νόμον καὶ λόγον ἐνεργούντων 77, 31. νοῦς καὶ λόγος δέδοται τοῖς ἀνθρώποις πρὸς διάκρισιν νοητῶν 66, 20. ὁ καὶ νοῦν καὶ λόγον δεξάμενος ἄνθρωπος 66, 26. τὸ θεῖον . . νῷ μόνῳ καὶ λόγῳ θεωρούμενον 5, 11. τὸν . . νῷ μόνῳ καὶ λόγῳ καταλαμβανόμενον 10, 24. 30, 9. cf. Philon. q. det. potior. insid. 23 p. 207 τὸ τῆς ψυχῆς ἄριστον εἶδος ὃ νοῦς καὶ λόγος κέκληται. τῶν λόγῳ καὶ κρίσει χρωμένων 61, 26. ὑπερκύψαι τῷ λόγῳ . . οὐ δυνάμενοι 28, 20. — τῶν περὶ τὴν τοῦ παντὸς κόσμου σύστασιν . . . ἕκαστον . . γεγονὸς λόγῳ 34, 14. ὑφ᾽ οὗ λόγῳ δεδημιούργηται τὰ πάντα 7, 13. φυσικῷ λόγῳ πρὸς τὴν ἀρετὴν τῆς κακίας ἀντικειμένης καὶ πολεμούντων ἀλλήλοις τῶν ἐναντίων θείῳ νόμῳ 4, 25. κατά τινα θεῖον νόμον καὶ λόγον 41, 21. παρὰ πάντα νόμον καὶ λόγον 2, 14. — νοῦς καὶ λόγος τοῦ πατρὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ 11, 6. υἱὸν τὸν λόγον αὐτοῦ 31, 19. νοῦς λόγος σοφία ὁ υἱὸς τοῦ πατρός 31, 21. ἐξ ἀρχῆς . . ὁ θεὸς, νοῦς ἀίδιος ὤν, εἶχεν αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ τὸν λόγον, ἀιδίως λογικὸς ὤν 11, 10. ὁ θεός ἐστιν αὐτὸς αὐτῷ . . . πνεῦμα δύναμις λόγος 17, 8. τὸν παρ᾽ αὐτοῦ λόγον 13, 20. 5, 19. 10, 26. 11, 24. 20, 10. 41, 14. ἡμῖν λέγοντος τοῦ λόγου 43, 16. δουλεύοντες τῷ λόγῳ 46, 2.

μερικός: μερικῶς καὶ κοινῶς 34, 8.

μέρος: ὡς χεὶρ καὶ ὀφθαλμὸς καὶ πούς περὶ ἕν σῶμά εἰσιν συμπληρωτικὰ μέρη 9, 1. ὁ Σωκράτης, παρὸ γενητὸς καὶ φθαρτός, συγκείμενος καὶ διαιρούμενος εἰς μέρη, ὁ δὲ θεὸς ἀγένητος . . . οὐκ ἄρα συνεστὼς ἐκ μερῶν 9, 2—4. τῶν . . . σωμάτων καὶ τῶν ταῦτα συμπληρούντων μερῶν καὶ μορίων 52, 7. τῶν ταῦτα συμπληρούντων μερῶν 52, 27. ὡς μέρος εἰς τὴν ἐκείνου τελεῖν συμπλήρωσιν 5[illegible], 26. οὐδενὸς τῶν εἰρημένων μέρους ὄντος οὐδὲ τὴν ὡς μέρους ἐπέχοντος σχέσιν ἢ τάξιν 55, 15. 16. πάντων ἐξ ὧν ὡς μερῶν τὸ ζῷον 66, 14. τῆς λεγομένης ἰδιοπραγίας τῶν μερῶν 76, 2. οὐχ ὡς μέρους ὄντος, ἀλλ᾽ ὡς κατ᾽ ἀνάγκην συνόντος παρακολουθήματος 32, 2. τοῖς οἰκείοις μέρεσι καὶ μορίοις 51, 27. τῶν αὐτῶν μερῶν 52, 25. 66, 19. τῶν ἄλλων μερῶν 57, 18. τοῖς τρεφομένοις μέρεσι καὶ μορίοις 53, 23. τοῖς τρεφομένοις μέρεσιν 54, 29. 55, 17. εἰς τροφὴν τοῖς ταύτης δεομένοις μέρεσιν καὶ μορίοις 57, 5. τοῖς μέρεσιν ἃ συνδεῖν ἢ στέγειν ἢ θάλπειν πέφυκεν 56, 9. μερῶν καὶ μορίων διάλυσις 68, 1. κατὰ μέρος καὶ μόριον 50, 26. καθ᾽ ἕκαστον μέρος καὶ μόριον 69, 7. τοῖς περιπτυσσομένοις τῆς κοιλίας μέρεσι 53, 10. κατὰ τὸ ὄπισθεν τοῦ τραχήλου μέρος 22, 19. ποῖον τοῦ στοιχείου μέρος 50, 27. τὰ μέρη τούτων 50, 32. τὰ μέρη τῶν στοιχείων 51, 17. — μικρῷ μέρει τοῦ παντὸς τὸ πᾶν . . δοκιμάζουσιν 14, 6. — τὸ θεολογικὸν ἡμῶν μέρος 11, 22. οὕτω καθ᾽ ἕκαστον παιδείας μέρος κατορθοῦντες ὡς οὐδὲ οἱ ἓν αὐτῆς μόριον ἀποτεμόμενοι 7, 2. — καθ᾽ ἕκαστον τῆς ὕλης μέρος 7, 29. εἴτε δυνάμεις

τοῦ θεοῦ τα μέρη τοῦ κόσμου νοεῖ τις [Stoici] 17, 18. — τὴν μὲν παντελικὴν καὶ γενικὴν . . . τῶν ὅλων πρόνοιαν, τὴν δὲ ἐπὶ μέρους 32, 10. τῆς ἀιδίου . . προνοίας . . . τῆς δ' ἐπὶ μέρους 34, 3. — ἐν χάριτος μέρει 74, 5.

*μέσος: ἐξ αὐτῆς τῆς τῶν ἐν μέσῳ στρεφομένων ταραχῆς *eorum qui in publico uersantur ita ut non ex libris, sed ex ipsa uita noti sint omnibus* 48, 11. cf. Plat. rep. 8 p. 558 a μενόντων τε καὶ ἀναστρεφομένων ἐν μέσῳ. — τὸν Ὀρφικὸν εἰς μέσον κατατιθέντι λόγον 5, 4. — τὸ διὰ μέσου 5, 9. 16, 1. διὰ μέσου 20, 24.

μεταλλεύειν: οἳ τοὐναντίον ἀεὶ διατελοῦσι κακῶς τὰ ἀπόρρητα ἑαυτοὺς ** καὶ ταῦτα μεταλλεύοντες 12, 22. cf. Sap. Sal. 4, 12 βασκανία φαυλότητος ἀμαυροῖ τὰ καλὰ καὶ ῥεμβασμὸς ἐπιθυμίας μεταλλεύει νοῦν ἄκακον. Phil. de gig. 15 p. 272 οἱ γῆς παῖδες τὸν νοῦν ἐκβιβάσαντες τοῦ λογίζεσθαι καὶ μεταλλεύσαντες [εἰς] τὴν ἄψυχον καὶ ἀκίνητον σαρκῶν φύσιν.

μέτριος: τὸν μέτριον καὶ φιλάνθρωπον καὶ εὐκαταφρόνητον βίον 13, 7. — φόβους καὶ λύπας ἐφ' ὧν πᾶν τὸ μὴ μέτριον ὑπόδικον 74, 20. — τὸ μετριώτατον 12, 19. — εἴρηται διὰ τῶν προλαβόντων μετρίως 59, 22.

μέχρι: οὐδὲ μέχρις ὑπονοίας 2, 26. μέχρις ἐννοίας 43, 5. μέχρις ἐννοίας καὶ ἐπιθυμίας 44, 1. μέχρι καὶ τῶν τῆς ψυχῆς ἡδέων 43, 22. μέχρι τοσούτου . . ὥστε 13, 26. — εἰ μέχρις ὀνόματος ἡ κατηγορία 3, 3. εἰ . . . μέχρι τοῦ φῆσαι γεγονέναι τοὺς θεοὺς . . τὸ ἀπίθανον ἦν αὐτοῖς τῆς θεολογίας 22, 20. γυναῖκα μόνην ἕκαστος ἡμῶν ἣν ἠγάγετο . . . νομίζων καὶ ταύτην μέχρι τοῦ παιδοποιήσασθαι 43, 24. — μέχρι μήπω . . ἦσαν 18, 19.

*μή: μὴ καὶ γελοῖον ᾖ 5, 2. 15, 17.

μοιρᾶσθαι: τῶν σωμάτων . . . μόνην τὴν εἰς γῆν ταφὴν ἐπὶ τιμῇ τῆς φύσεως μεμοιραμένων 56, 24. cf. Hesych. μοιρήσασθαι λαχεῖν καὶ τὰ ὅμοια. λογικῆς κρίσεως μεμοιραμένοις 62, 16. cf. Philon. de inc. mund. 24 p. 511 πάντων ὅσα ψυχῆς μεμοίραται. de carit. 20 p. 400 περὶ τῶν πρότερον ἀνθρώπων καὶ τῶν ὅσα ψυχῆς μεμοίραται.

μόριον: τὰ στοιχεῖα καὶ τὰ μόρια αὐτῶν 28, 8. μέρος καὶ μόριον 50, 26. 69, 7. cf. 7, 2. μερῶν καὶ μορίων 52, 7. 68, 1. μέρεσι καὶ μορίοις 51, 27. 53, 23. 57, 5.

μορφοῦν: ἧς ἐστι δυνάμεως καὶ τὴν . . ἄμορφον οὐσίαν μορφῶσαι 51, 16. cf. Phil. de incorr. mund. 8 p. 500 ἐμπρεπὲς θεῷ τὰ ἄμορφα μορφοῦν. Plut. quaest. Platon. 2 p. 1001 b δυοῖν ὄντοιν ἐξ ὧν ὁ κόσμος συνέστηκε, σώματος καὶ ψυχῆς, τὸ μὲν οὐκ ἐγέννησε θεός, ἀλλὰ τῆς ὕλης παρασχομένης ἐμόρφωσε καὶ συνήρμοσε.

μυθοποιεῖν: ὡς ποιηταὶ μυθοποιοῦσιν 10, 29.

νοητός uox Platonicorum: τὸ νοητὸν καὶ τὸ αἰσθητόν 16, 3. περὶ νοητοῦ καὶ αἰσθητοῦ 21, 16. περὶ νοητῶν καὶ αἰσθητῶν καὶ τῆς τούτων συστάσεως λέγοντες ἢ ὅτι πρεσβύτερα τὰ ἀσώματα τῶν σωμάτων καὶ τὰ νοητὰ προάγει τῶν αἰσθητῶν . . . συνισταμένων ἐκ μὲν τῶν ἀσωμάτων κατὰ τὴν ἐπισύνθεσιν τῶν νοητῶν σωμάτων, ἐκ δὲ τῶν νοητῶν ⟨τῶν αἰσθητῶν⟩ 46, 22. 24. 26. 27 cf. ἐπισύνθεσις. — νοῦς καὶ λόγος δέδοται τοῖς ἀνθρώποις πρὸς διάκρισιν νοητῶν,

οὐκ οὐσιῶν μόνον ἀλλὰ καὶ τῆς τοῦ δόντος ἀγαθότητος καὶ σοφίας καὶ δικαιοσύνης 66, 21. cf. Clem. strom. 7, 17 p. 838 ἡ τῶν νοητῶν γνῶσις καὶ κατάληψις βεβαία δεόντως ἂν λέγοιτο ἐπιστήμη ἧς τὸ μὲν περὶ τὰ θεῖα ἔργον ἔχειν σκοπεῖν τί μὲν τὸ πρῶτον αἴτιον, τί δὲ ʽδι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο' . . τίνα τε αὖ τὰ μὲν ὡς διήκοντα, τὰ δὲ ὡς περιέχοντα καὶ τίνα μὲν συνημμένα, τίνα δὲ διεζευγμένα καὶ τίνα τούτων ἕκαστον ἔχει τὴν τάξιν καὶ ἣν δύναμιν καὶ ἣν λειτουργίαν εἰσφέρεται ἕκαστον. — οὔτε γὰρ αἱ νοηταὶ φύσεις ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων ἀναστάσεως ἀδικηθεῖεν ἂν *angeli* 58, 14. nam angeli sunt ψυχαί cf. 29, 17. 33, 9 Philon. de somn. 22 p. 641. 642. de conf. ling. 34 p. 431. de plant. Noe 4 p. 331 διττὰ ἔν τε γῇ καὶ ἀέρι γένη ὁ ποιῶν ἐποίει, ἀέρι μὲν τὰ πτηνὰ αἰσθητὰ καὶ δυνάμεις ἄλλας αἰσθήσει οὐδαμῇ οὐδαμῶς καταλαμβανομένας. ψυχῶν ὁ θίασος οὗτος ἀσωμάτων ἐστὶ, διακεκοσμημένων οὐ ταῖς αὐταῖς ἐν τάξεσι . . . τὰς δὲ θειοτέρας κατασκευῆς λαχούσας ἅπαντος ἀλογεῖν τοῦ γῆς χωρίου. ἀνωτάτω δ' εἶναι πρὸς αὐτῷ τῷ αἰθέρι τὰς καθαρωτάτας ἃς . . . Μωυσῆς . . . ἀγγέλους προσαγορεύει. de gigant. 4 p. 264. praeterea cf. Apul. de deo Socr. 13 daemones sunt genere animalia, ingenio rationabilia.

νόμος: ἄλλος ἄλλοις ἔθεσι χρῶνται καὶ νόμοις 1, 8. ἕκαστος . . καθ' οὓς ἐπολιτεύσατο νόμους 60, 29. οὐ πρὸς ἀνθρωπικοὺς νόμους ὁ λόγος ἡμῖν οὓς ἄν τις γενόμενος πονηρὸς καὶ λάθοι 43, 7. παρορῶν μὲν τὰ θεῖα, καταλύων δὲ νόμους 72, 28. νόμων θέσις καὶ διάταξις 67, 2. νόμῳ καὶ φόβῳ δίκης 1, 8. cf. Clem. strom. 7, 67 p. 872 οἱ νόμῳ καὶ φόβῳ κωλυόμενοι. παρὰ πάντα νόμον καὶ λόγον 2, 14. cf. Plat. rep. 9 p. 587 c ὁ τύραννος φυγὼν νόμον τε καὶ λόγον. ὁ μὴ ὡς νόμος φιλοσοφῶν 4, 4. μετροῦντες τὴν εὐσέβειαν θυσιῶν νόμῳ 14, 10. ἐφ' ἡμῖν κεῖσθαι νόμον 8, 6. καὶ ὑμεῖς καὶ οἱ νόμοι 1, 20. κειμένων νόμων οὓς ὑμεῖς καὶ οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι πρὸς πᾶσαν δικαιοσύνην ἐξετάσαντες ἐθήκατε 44, 27. ἀποσκευάσαι ἡμῶν νόμῳ τὴν ἐπήρειαν 3, 7. — κατὰ τοὺς ὑφ' ἡμῶν τεθειμένους νόμους 43, 24. — τὰ θηρία . . . νόμῳ φύσεως . . . μίγνυνται i. e. mares cum feminis tantum 4, 20 cf. e. g. Plut. Gryll. 7 p. 990 d παρ' ἡμῖν (bestiis) τὸ ὅλον ἡ φύσις, ὅθεν οὔτε ἄρρενος πρὸς ἄρρεν οὔτε θήλεος πρὸς θῆλυ μῖξιν αἱ τῶν θηρίων ἐπιθυμίαι μέχρι γε νῦν ἐνηνόχασιν. — φυσικῷ λόγῳ πρὸς τὴν ἀρετὴν τῆς κακίας ἀντικειμένης καὶ πολεμούντων ἀλλήλοις τῶν ἐναντίων θείῳ νόμῳ 4, 26. κατά τινα θεῖον νόμον καὶ λόγον παρηκολούθηκε προσπολεμεῖν τὴν κακίαν τῇ ἀρετῇ 41, 21. τῶν λοιπῶν κατὰ τὸ κοινὸν συστάσεως νόμου λόγου προνοουμένων 34, 5. τῇ κατὰ τὴν πλάσιν διαθέσει οὐ παραβαινούσῃ τὸν ἐπ' αὐτῇ νόμον 34, 18. τοὺς θεσπισθέντας νόμους ἐπ' ἀνθρώπους φέρειν 76, 5. ὁ τοὺς νόμους δεξάμενος 76, 7. 8. ἔστιν ἡμῖν νόμος ** 43, 10. νοῦν συγκατεσκεύασεν αὐτῷ καὶ νόμον ἔμφυτον ἐπὶ σωτηρίᾳ καὶ φυλακῇ τῶν παρ' αὐτοῦ διδομένων 63, 19. νόμῳ τε συνεπόμενοι καὶ δίκῃ 62, 19. ἄκριτον τοῦτο (corpus) καθ' ἑαυτὸ νόμου καὶ δίκης 71, 2. cf. Philon. de gigant. 5 p. 265 οἴχεται εὐθέως μεταναστᾶσα τοὺς προσ-

*εληλυθότας οἰκήτορας νόμον καὶ δίκην ἐκδεδιῃτημένους ἀποστραφεῖσα.*

**νοῦς**: *ἐποίησεν ἄνθρωπον ἐκ ψυχῆς ἀθανάτου καὶ σώματος νοῦν τε συγκατεσκεύασεν αὐτῷ καὶ νόμον ἔμφυτον* 63, 18. *τοῖς . . νοῦν τε συνεπιφερομένοις καὶ λογικῆς κρίσεως μεμοιραμένοις* 62, 16. *νοῦς καὶ λόγος δέδοται τοῖς ἀνθρώποις* 66, 20. *ὁ . . νοῦν καὶ λόγον δεξάμενος . . ἄνθρωπος* 66, 26. *μάταιος ὁ νοῦς, ματαία δὲ φρόνησις* 67, 1. *νῷ μόνῳ καὶ λόγῳ θεωρούμενον* 5, 10. *νῷ μόνῳ καὶ λόγῳ καταλαμβανόμενον* 10, 24. 30, 9. *νοῦς καὶ λόγος τοῦ πατρὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ* 11, 6. *ὁ θεὸς νοῦς ἀίδιος ὢν* 11, 16. *νοῦς λόγος σοφία ὁ υἱὸς τοῦ πατρός* 31, 21. — *Θαλῆς . . θεὸν . . τὸν νοῦν τοῦ κόσμου ἄγει* 29, 17.

**ξενηλατεῖν**: *ἡμεῖς οὐκ ἂν εἰκότως ἐξενηλατούμεθα* 31, 17.

**ξενίζειν**: *ξενιζέσθω δὲ μηδείς, εἰ . . . ὀνομάζομεν* 67, 9.

**οἰκειοῦσθαι**: *τὴν τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς οἰκειοῦνται προσηγορίαν* 76, 17.

**οἰκονομία**: *κἂν σάρκα θεὸς κατὰ θείαν οἰκονομίαν λάβῃ* 25, 9.

**ὁλκή**: *κατά τινα βιαιοτέραν ὁλκήν* 74, 5. *ὁλκῇ τινι φυσικῇ καὶ στοργῇ πρὸς τὴν αὑτοῦ γένεσιν κινούμενος* 61, 8.

**ὁμοειδής**: *κἂν . . . ὁμοειδοῦς τινος μιανθῶσιν σώματι* 56, 18.

**ὁμοιομερής**: *ἐν ὁμοιομερεῖ καὶ ἀδιαπλάστῳ τῷ σπέρματι* 68, 25.

**ὅμοιος**: *ὅμοιον εἰ καὶ ναῦν τις . . . ἄγοι* 28, 22 cf. Plat. legg. 1 p. 628 d *ὅμοιον ὡς εἰ . . . ἡγοῖτό τις.*

**ὁμολογεῖν**: *ὑμεῖς μάρτυρες κελεύοντες μὴ ὁμολογεῖν* 4, 28 cf. Traian. ad Plin. 97 puniendi sunt ita tamen ut qui negauerit se Christianum esse . . . ueniam ex paenitentia impetret. ep. eccles. Gall. ap. Euseb. HE 5, 1, 8 *ἀνακριθέντες καὶ ὁμολογήσαντες.* Tertull. apolog. 2 torquemur confitentes. Iustin. apol. 1, 4 p. 14 *ἐὰν μέν τις τῶν κατηγορουμένων ἔξαρνος γένηται τῇ φωνῇ μὴ εἶναι φήσας, ἀφίετε αὐτὸν ὡς μηδὲν ἐλέγχειν ἔχοντες ἁμαρτάνοντα, ἐὰν δέ τις ὁμολογήσῃ εἶναι, διὰ τὴν ὁμολογίαν κολάζετε.*

**ὄνομα**: *οὐδὲ τὸ ὄνομα ἀκούοντες φέρουσιν* 15, 9. *ἀδύνατον δεικνύειν ἄνευ παραθέσεως ὀνομάτων* 7, 3. — *ἀνάγκη . . παρέχειν τοὺς λογισμοὺς καὶ περὶ τῶν ὀνομάτων ὅτι νεώτερα* 18, 9. *ἀναγκαῖον . . . περὶ τῶν ὀνομάτων ὀλίγα εἰπεῖν* 36, 22. *Ὀρφέως, ὃς καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν πρῶτος ἐξηῦρεν* 20, 16. *Ὀρφέα καὶ Ὅμηρον καὶ Ἡσίοδον εἶναι τοὺς καὶ γένη καὶ ὀνόματα δόντας τοῖς ὑπ' αὐτῶν λεγομένοις θεοῖς* 18, 13. *οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς κἂν ταῖς προσηγορίαις κατὰ τὰς παραλλάξεις τῆς ὕλης, δι' ἧς φασι τὸ πνεῦμα χωρεῖν τοῦ θεοῦ, πληθύνωσι τὸ θεῖον τοῖς ὀνόμασι, τῷ γοῦν ἔργῳ ἕνα νομίζουσι τὸν θεόν* 7, 23. *τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ διὰ τῆς ὕλης κεχωρηκὸς κατὰ τὰς παραλλάξεις αὐτῆς ἄλλο καὶ ἄλλο ὄνομα μεταλαγχάνειν φατέ* 27, 8. *τὰ στοιχεῖα καὶ τὰ μόρια αὐτῶν θεοποιοῦσιν ἄλλοτε ἄλλα ὀνόματα αὐτοῖς τιθέμενοι* 28, 9. *ἀνάγκη συμφθαρῆναι ὁμοῦ τοῖς εἴδεσι τὰ ὀνόματα* 27, 10. *Ἥρα ὁ ἀὴρ καὶ τοῦ ὀνόματος εἰ αὐτὸ αὑτῷ ἐπισυνάπτοιτο συνεκφωνουμένου* 26, 28. cf. Max. Tyr. 8, 9. 10 *τὰ κείμενα ἐῶμεν, τὰς φήμας τῶν θεῶν ἀποδεχόμενοι καὶ φυλάττοντες αὐτῶν τὰ σύμβολα ὥσπερ καὶ τὰ ὀνόματα . ὁ μὲν γὰρ θεὸς . . . ἀνώνυμος . . . οὐκ*

ἔχοντες δὲ αὐτοῦ λαβεῖν τὴν οὐσίαν ἐπερειδόμεθα φωναῖς καὶ ὀνόμασι . . . Porphyr. de abstin. 2, 37 λοιπὸν οὖν ἡμῖν ἐστι τὸ τῶν ἀοράτων πλῆθος οὓς δαίμονας ἀδιαστόλως εἴρηκε Πλάτων. τούτων δὲ οἱ μὲν κατονομασθέντες ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων παρ᾽ ἑκάστοις τυγχάνουσι τιμῶν τ᾽ ἰσοθέων καὶ τῆς ἄλλης θεραπείας, οἱ δὲ ὡς τὸ πολὺ μὲν οὐ πάνυ τι κατωνομάσθησαν, ὑπ᾽ ἐνίων δὲ κατὰ κώμας ἤ τινας πόλεις ὀνόματός τε καὶ θρησκείας ἀφανῶς τυγχάνουσιν. Philon. de decal. 12 p. 189 τὸν ἀνωτάτω καὶ πρεσβύτατον . . . παρεκαλύψαντο ψευδωνύμους προσρήσεις ἐκείνοις (elementis) ἐπιφημίσαντες ἑτέρας ἕτεροι . . . τὰς ἐπωνυμίας μυθογράφοις παρέδοσαν οἳ πρὸς ἀπάτην ἀκοῆς εὖ τετεχνασμένα πλάσματα συνυφήναντες ἔδοξαν περὶ τὴν τῶν ὀνομάτων θέσιν κεκομψεῦσθαι. de uita cont. 1 p. 472 τὰ στοιχεῖα . . οἷς καὶ ἐπωνυμίας ἔθεντο ἑτέρας ἕτεροι . . . ἀλλὰ τὰ μὲν ὀνόματα σοφιστῶν ἐστιν εὑρήματα. — τῶν μὲν οὔτε τὰς οὐσίας αἷς ἐπικατηγορεῖσθαι τὸ ὄνομα συμβέβηκεν, ὑποκειμένας ἑώρα . . . οὔτε τὰ ὀνόματα καθ᾽ ὑποκειμένων κατηγορεῖσθαι πραγμάτων· ὧν γὰρ αἱ οὐσίαι οὐχ ὑπόκεινται, τί πλέον αὐτοῖς τῶν ὀνομάτων 6, 1. 3. 5. ᾧ λόγῳ νομίζετε ἰσχύειν τὰ εἴδωλα καὶ τίνες οἱ ἐνεργοῦντες ἐπιβατεύοντες αὐτῶν τοῖς ὀνόμασιν 29, 12. δαίμονας εἶναι τοὺς ἐπιβατεύοντας τοῖς ὀνόμασιν 34, 28 cf. 34, 26 οἱ τοῖς πολλοῖς ἀρέσκοντες θεοὶ καὶ ταῖς εἰκόσιν ἐπονομαζόμενοι. γίγνεσθαί τινας ἐπ᾽ ὀνόματι εἰδώλων ἐνεργείας οὐδ᾽ ἡμεῖς ἀντιλέγομεν 29, 8. τὴν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασι δύναμιν αὐτῶν 20, 2. cf. Plut. de Is. et Osir. 71 p. 379 c ὥσπερ Ἑλλήνων οἱ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ γραπτὰ καὶ λίθινα μὴ μαθόντες μηδ᾽ ἐθισθέντες ἀγάλματα καὶ τιμὰς θεῶν, ἀλλὰ θεοὺς καλεῖν, εἶτα τολμῶντες λέγειν ὅτι τὴν Ἀθηνᾶν Λαχάρης ἐξέδυσε . . . λανθάνουσι συνεφελκόμενοι καὶ παραδεχόμενοι δόξας πονηρὰς ἑπομένας τοῖς ὀνόμασιν. Max. Tyr. 8, 2 τῇ τοῦ θείου φύσει δεῖ μὲν οὐδὲν ἀγαλμάτων οὐδὲ ἱδρυμάτων, ἀλλὰ ἀσθενὲς ὂν κομιδῇ τὸ ἀνθρώπειον καὶ διεστὸς τοῦ θείου ὅσον οὐρανοῦ γῆ, σημεῖα ταῦτα ἐμηχανήσατο ἐν οἷς ἀποθήσεται τὰ τῶν θεῶν ὀνόματα καὶ τὰς φήμας αὐτῶν. — χωρίζοντες τὸ ἀγένητον καὶ τὸ γενητὸν . . . καὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὸ προσῆκον ὄνομα ἀποδιδόντες 16, 4. cf. sap. Sal. 14, 21 τὸ ἀκοινώνητον ὄνομα λίθοις καὶ ξύλοις περιέθεσαν. εἰ . . ταὐτὸν ὕλη καὶ θεὸς, δύο ὀνόματα καθ᾽ ἑνὸς πράγματος 16, 6 [cf. Plat. soph. p. 255 c]. ἔστι . . ἐν τούτῳ ὄνομα τῷ ποιητῇ τῶν ὅλων 31, 3. ἑτέρῳ σημαντικῷ προσειπεῖν αὐτὸν οὐκ ἔχων τῷ δημώδει ὀνόματι, οὐχ ὡς ἰδίῳ τοῦ θεοῦ ἀλλ᾽ εἰς σαφήνειαν . . . προσεχρήσατο 31, 5. οἱ μὲν φόβῳ, οἱ δὲ καὶ αἰδοῖ μετεῖχον τοῦ ὀνόματος 40, 21. οὓς ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ γένους νοοῦμεν ὀνόματα 43, 15. οὔτε τὸ ʻτίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὸν μητέραʼ ψυχαῖς μόνον εὐάρμοστον οὐ προσηκόντων αὐταῖς τοιούτων ὀνομάτων 76, 16. cf. Phil. de praem. et paen. 18 p. 425 μηδενὸς ἐλλειφθέντος ἢ μέρους ἢ ὀνόματος τῶν ὅσα ἐπιφημίζεται τοῖς προσήκουσι. — ἐπὶ μόνῳ ὀνόματι προσπολεμούντων ἡμῖν τῶν πολλῶν 2, 12. εἰ μέχρις ὀνόματος ἡ κατηγορία 3, 3. κολά-

ζεσθαι . . μὴ ἐπὶ τῷ ὀνόματι 3, 29. οὔτε τοῖς ὀνόμασι προσθήσεσθε, ἂν ᾖ κενά 3, 22. ὁ τῶν κρινομένων ἐξεταζέσθω βίος, τὸ δὲ ὄνομα παντὸς ἀφείσθω ἐγκλήματος 4, 7. τί ἡμῖν τὸ ὄνομα πρὸς κακίαν τελεῖ 3, 26. οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δικαιοσύνης τοὺς μὲν ἄλλους αἰτίαν λαβόντας ἀδικημάτων μὴ πρότερον ἢ ἐλεγχθῆναι κολάζεσθαι, ἐφ' ἡμῶν δὲ μεῖζον ἰσχύειν τὸ ὄνομα τῶν ἐπὶ τῇ δίκῃ ἐλέγχων, οὐκ εἰ ἠδίκησέν τι ὁ κρινόμενος τῶν δικαζόντων ἐπιζητούντων, ἀλλ' εἰς τὸ ὄνομα ὡς εἰς ἀδίκημα ἐνυβριζόντων 3, 13. 15. [haec ex Justino desumpta apol. 1, 4 p. 14 τοὺς κατηγορουμένους ἐφ' ὑμῶν πάντας πρὶν ἐλεγχθῆναι οὐ τιμωρεῖτε, ἐφ' ἡμῶν δὲ τὸ ὄνομα ὡς ἔλεγχον λαμβάνετε]. οὐδὲν ὄνομα ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ οὐ πονηρὸν οὐδὲ χρηστὸν νομίζεται. διὰ δὲ τὰς ὑποκειμένας αὐτοῖς ἢ πονηρὰς ἢ ἀγαθὰς πράξεις ἢ φλαῦρα ἢ ἀγαθὰ δοκεῖ 3, 16. [haec quoque ex Justin. apol. 1, 4 p. 12 ὀνόματος προσωνυμία οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακὸν κρίνεται ἄνευ τῶν ὑποπιπτουσῶν τῷ ὀνόματι πράξεων].

ὁρμᾶσθαι: ἀπὸ φιλοσοφίας καὶ παιδείας πάσης ὁρμώμενοι 3, 20. ἐξ ὑποκειμένης τινὸς ἀρχῆς κατὰ φύσιν ὁρμώμενον 48, 3.

ὁρμή: ταῖς τοῦ σώματος ἐπιστατεῖν ὁρμαῖς 63, 3. ψυχαῖς . . οὐδ' ἄλλως ἐχούσαις ὁρμὴν ἢ κίνησιν πρὸς χρῆσιν ἰδίων ἢ πρὸς ἀποχὴν ἀλλοτρίων 75, 29. μηδεμιᾶς . . κινήσεως . . ἢ φυσικῆς ὁρμῆς ἐπί τι τῶν πρακτέων 75, 25.

οὐράνιος: οὐκέτι εἰς τὰ οὐράνια ὑπερκύψαι δυνάμενοι 33, 8. οὐ πρὸς τὰ οὐράνια καὶ τὸν τούτων ποιητὴν βλέπουσα 36, 5. οὐ γὰρ ἔχουσιν συμπάθειαν εἰς τὸν οὐράνιον τόπον 28, 20. ὡς οὐράνιον πνεῦμα μένωμεν 42, 12.

*οὐρανός: πρὸς τὴν τοῦ οὐρανοῦ φύσιν τοῦ κάλλους τοῦ ἐκείνου πληρουμένην ἑκάτερα καὶ ποῦ δεῖ εἶναι τὸν θεὸν καὶ ὅτι ἕνα δεῖ εἶναι διδάσκων 6, 11 cf. Clem. protr. 74 p. 63 ὁ μὲν καὶ εἰς τὸν αἰθέρα καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβλέψας 'τόνδε ἡγοῦ θεόν' φησὶν Εὐριπίδης. ὁ δὲ τοῦ Σοφίλλου Σοφοκλῆς 'εἷς ταῖς ἀληθείαισιν κτλ. Phil. de opif. mundi 7 p. 6 πρῶτον ἐποίησε τὸν οὐρανόν. καὶ γὰρ εὔλογον τῷ ὄντι πρῶτον αὐτὸν εἰς γένεσιν ἐλθεῖν ἄριστόν τ' ὄντα τῶν γεγονότων κἀκ τοῦ καθαρωτάτου τῆς οὐσίας παγέντα διότι θεῶν ἐμφανῶν τε καὶ αἰσθητῶν ἔμελλεν οἶκος ἔσεσθαι ἱερώτατος. Tertull. apolog. 17 pronuntians haec . . . ad caelum respicit. nouit enim sedem dei uiui ab illo. — περί τε τὰ στοιχεῖα καὶ τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸν κόσμον 11. 25. συνεσφαίρωσεν τοὺς οὐρανούς 14, 17.

οὐσία uox philosophorum: τὰς οὐσίας αἷς ἐπικατηγορεῖσθαι τὸ ὄνομα συμβέβηκεν 6, 1. ὧν αἱ οὐσίαι οὐχ ὑπόκεινται, τί πλέον αὐτοῖς τῶν ὀνομάτων 6, 4. περὶ θεοῦ καὶ ὕλης καὶ περὶ τῆς τούτων αὐτῶν οὐσίας 31, 18. συνεξισοῦντες τῶν πάντῃ διεστηκότων τὰς δυνάμεις, μᾶλλον δὲ καὶ τῶν ταύταις χρωμένων τὰς οὐσίας 58, 2. τὴν οὐσίαν τοῦ θεοῦ 48, 13. τὴν παρ' αὐτοῖς νενομισμένην ἄμορφον οὐσίαν 51, 16. ἐνυβρίζοντες . . τῇ τῆς οὐσίας ὑποστάσει 32, 19. εἰλικρινεστάτην γενέσθαι πρόσληψιν εἰς οὐσίαν 54, 6. — τὰς οὐσίας τῶν κρειττόνων 67, 15. πρὸς διάκρισιν νοητῶν, οὐκ οὐσιῶν μόνον ἀλλὰ καὶ τῆς τοῦ δόντος ἀγαθότητος καὶ σοφίας καὶ δικαιοσύνης

66, 21 cf. *νοητός*. — *Θαλης . . δαίμονας . . οὐσίας νοεῖ ψυχικάς* 29, 17. *εἴτε* (mundus) *οὐσία καὶ σῶμα ὡς οἱ ἀπὸ τοῦ Περιπάτου* 17, 14. *Ζεὺς ἡ ζέουσα οὐσία κατὰ τοὺς Στωικούς* 26, 27. *εἴτε σκότος ἢ πάγος ἢ οὐσία ὑγρά* 27, 23.

*ὄψις*: *ὄψιν τῶν ἀδήλων νοῶν τὰ φαινόμενα* 6, 5.

*παντελικός*: *τὴν μὲν παντελικὴν καὶ γενικὴν . . . τῶν ὅλων πρόνοιαν* 32, 9.

*παράδειγμα* uox Platonicorum: *τὰ . . γενητὰ ὅμοια τοῖς παραδείγμασιν* 8, 28.

*παραθολοῦν*: *εἴ που μικρὸν τῇ διανοίᾳ παραθολωθείη* 43, 19. cf. Clem. strom. 7, 99 p. 893 *ἡ ψυχὴ τοῖς παρὰ φύσιν θολωθεῖσα δόγμασιν*. 86 p. 885 *κἂν τεθολωμένοι τύχωσιν ἄλλοι ἄλλων μᾶλλον*.

*παρακολουθεῖν* uox philosophorum: *κατά τινα θεῖον νόμον καὶ λόγον παρηκολούθηκε προσπολεμεῖν τὴν κακίαν τῇ ἀρετῇ* 41, 21. cf. Aristot. top. *Δ* 5 p. 125 b 28 *ἐνίοτε τὸ παρακολουθοῦν ὁπωσοῦν ὡς γένος τιθέασιν οἷον τὴν λύπην τῆς ὀργῆς καὶ τὴν ὑπόληψιν τῆς πίστεως. ἄμφω γὰρ τὰ εἰρημένα παρακολουθεῖ μὲν τρόπον τινὰ τοῖς ἀποδοθεῖσιν εἴδεσιν κτλ.* Phil. de praem. et paen. 17 p. 424 *διὰ τὰς ἀπὸ κρυμοῦ καὶ θάλπους παρακολουθούσας ζημίας*.

*παρακολούθημα* uox philosophorum: *οὐχ ὡς μέρους ὄντος ἀλλ' ὡς κατ' ἀνάγκην συνόντος παρακολουθήματος* 32, 3. cf. Aristot. top. *E* 3 p. 131 b 9 *εἰώθασι δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πάντες τὸ ἀεὶ παρακολουθοῦν ἴδιον ἀποδιδόναι*. Aet. 1, 29, 1 p. 324 a 9 D. *περὶ τύχης*: *Πλάτων αἰτίαν ἐν προαιρετικοῖς κατὰ συμβεβηκὸς καὶ παρακολούθημα*.

*παραλλαγή* uox Stoicorum: *ὧν σωμάτων φθαρτὴ ἡ κατὰ τὴν ὕλην παραλλαγή* 27, 12.

*παράλλαξις* uox Stoicorum: *κατὰ τὰς παραλλάξεις τῆς ὕλης* 7, 21. 27, 7.

*παραπέμπειν*: *ὑπὸ μόνου παραπεμπόμενοι τοῦ τὸν ὄντως θεὸν καὶ τὸν παρ' αὐτοῦ λόγον εἰδέναι* 13, 19. *πολὺ δὲ καὶ κρείττονα ἢ εἰπεῖν λόγῳ τὸν ἐκδεχόμενον βίον εἰδότες ἐὰν καθαροὶ ὄντες ἀπὸ παντὸς παραπεμφθῶμεν ἀδικήματος* 13, 25. cf. Clem. strom. 7, 57 p. 866 *ἡ γνῶσις ἀπόδειξις τῶν διὰ πίστεως παρειλημμένων ἰσχυρὰ καὶ βέβαιος, διὰ τῆς κυριακῆς διδασκαλίας ἐποικοδομουμένη τῇ πίστει, εἰς τὸ ἀμετάπτωτον καὶ μετ' ἐπιστήμης καταληπτικὸν παραπέμπουσα*.

*πάρεσις*: *αἱ κατὰ τὸν ὕπνον φυσικῶς ἐγγινόμεναι παρέσεις τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν φυσικῶν δυνάμεων* 68, 5.

**παρθενία*: *τὸ ἐν παρθενίᾳ καὶ εὐνουχίᾳ μεῖναι* 43, 29.

**πᾶς*: *ὑμᾶς δὲ πάντα ἐν πᾶσιν ἄγουσιν τῇ δόξῃ* 17, 4. *ὦ πάντα ἐν πᾶσι φύσει καὶ παιδείᾳ χρηστοί* 47, 1. cf. 1 Cor. 15, 28 *ἵνα ᾖ ὁ θεὸς πάντα ἐν πᾶσιν*. Col. 3, 11 *τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός*. — *ἐν πᾶσιν καὶ ὑπὲρ πάντας τοῖς παλαιοῖς συγγιγνόμενοι* 18, 11. — *ἐσμὲν πάντα πανταχοῦ ὅμοιοι* 46, 1. cf. 1 Cor. 10, 33 *καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω*.

*περινοεῖν*: *τοσοῦτον δὲ δυνηθέντες ὅσον περινοῆσαι, οὐχ εὑρεῖν τὸ ὄν* 8, 12. *ὁ τὸν ἀίδιον νῷ καὶ λόγῳ καταλαμβανόμενον περινοήσας θεόν* 30, 9. cf. Sext. adu. math. 2, 9 *τοῖς μὴ προηγουμένως τὸν περὶ ῥητορικῆς διεξοδεύουσι λόγον ἀλλ' ὅσον τοῦ τὴν ἰδιότητα ταύτης περινοῆσαι*. Clem. strom.

5, 134 p. 730 *τὰ ἀκόλουθα τούτοις, εἰ μὴ κατηχηθεῖεν πρὸς ἡμῶν, οὐκ ἐπιστάμενοι, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ αὐτὸν, ὅπως νοεῖσθαι πέφυκεν, τὸν θεόν, μόνον δ᾽, ὡς ἤδη πολλάκις εἰρήκαμεν, κατὰ περίφρασιν ἀληθῆ.*

*περιπτύσσεσθαι*: *τὰ μὲν ἅμα τῷ προσομιλῆσαι τοῖς περιπτυσσομένοις τῆς κοιλίας μέρεσι* 53, 10. cf. Galen. de san. tu. 4, 11 [VI p. 303] *ἡ γαστὴρ ἑαυτῆς ἕνεκα λαμβάνει τὴν τροφὴν ἵνα . . ἀναπληρώσῃ τὸ ἐλλεῖπον ἑαυτῇ καὶ διὰ τοῦτο περιπτύσσεται πανταχόθεν αὐτῇ καὶ κατέχει σύμπασαν.*

*περίψυξις* uox medicorum: *ταῖς ἐξ ἐγκαύσεως ἢ περιψύξεως ἐπιγινομέναις δυσκρασίαις* 56, 1. cf. Philon. de decal. 16 p. 193 *γυμνὰ γὰρ ἂν τὰ σώματα διεφθείρετο ῥᾳδίως ἢ διὰ θάλπος ἢ διὰ κρύος ἄμετρον, τοτὲ μὲν τῷ ἀφ᾽ ἡλίου φλογμῷ, τοτὲ δ᾽ ἀπ᾽ ἀέρος περιψύξει.* de incorr. mund. 12 p. 495 *τοὺς γηγενεῖς φύντας πῶς οὐκ ἄν τις εὐθὺς διέφθειρε γυμνοὺς ἐαθέντας ἢ ἀέρος κατάψυξις ἢ ἀφ᾽ ἡλίου φλογμός; κρυμοὶ γὰρ καὶ θάλπη κρατήσαντα νόσους καὶ φθορὰς ἀπεργάζονται.* cf. *ἔγκαυσις.*

*πέψις* uox medicorum: *τὸ διὰ πάσης πέψεως κεκαθαρμένον* 54, 27. *ὡς μηδὲ κατὰ βραχὺ τὴν πρώτην καὶ κατὰ φύσιν ὑπομεῖναι πέψιν* [cf. 53, 14 *οὐδὲ πᾶν τὸ πεφθὲν καὶ τὴν πρώτην δεξάμενον μεταβολὴν τοῖς τρεφομένοις μορίοις προσπελάζει πάντως*] 53, 13. *τῶν δὲ κατὰ τὴν δευτέραν μεταβολὴν καὶ τὴν ἐν ἥπατι γινομένην πέψιν διακρινομένων* 53, 18. *καὶ πρὸς ἕτερόν τι μεταχωρούντων ὃ τὴν τοῦ τρέφειν ἐκβέβηκε δύναμιν.* cf. Galen. de nat. facult. 1, 10 [II p. 22] *διεξέρχεται τὰ τῆς πέψεως ὄργανα βραχέος ἐξ αὐτῆς εἰς τὰς φλέβας ἀναληφθέντος αἵματος . . δευτέρας οὖν αὖθις ἐδέησε διακρίσεως . . τῶν ἐν ταῖς φλεψὶ περιττωμάτων . καὶ χρεία καὶ τούτοις ὁδῶν τέ τινων ἑτέρων ἐπὶ τὰς ἐκκρίσεις αὐτὰ παραγουσῶν . . ὑποδοχῶν τέ τινων οἷον δεξαμενῶν, ἐν αἷς ὅταν ἱκανὸν ἀθροιζόμενον πλῆθος ἀφίκηται, τηνικαῦτ᾽ ἐκκριθήσεται. δεύτερον δή σοι καὶ τοῦτο γένος τῶν ἐν τῷ σώματι μορίων ἐξεύρηται τοῖς περιττώμασι τῆς τροφῆς ἀνακείμενον.* — *αὐτῆς γε τῆς ἐν ἥπατι γινομένης μεταβολῆς οὐ πάσης εἰς τροφὴν ἀνθρώποις χωρούσης ἀλλ᾽ εἰς ἃ πέφυκεν περιττώματα διακρινομένης* 53, 20. cf. 53, 28 *τριττῆς κατὰ τὴν ἑκάστου ζῴου τροφὴν γινομένης καθάρσεως καὶ διακρίσεως.* cf. Galen. de nat. fac. 3, 13 [II p. 200] *καί μοι τεμὼν ἤδη τῷ λογισμῷ τὴν τῆς τροφῆς οἰκονομίαν ἅπασαν εἰς τρεῖς μοίρας χρόνων, ἐν μὲν τῇ πρώτῃ νόει μένουσάν τε ἅμα κατὰ τὴν κοιλίαν αὐτὴν καὶ πεττομένην καὶ προστιθεμένην εἰς κόρον τῇ γαστρὶ καί τι καὶ τῷ ἥπατι παρ᾽ αὐτῆς ἀναφερόμενον· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ διερχομένην τά τε ἔντερα καὶ προστιθεμένην εἰς κόρον αὐτοῖς τε τούτοις καὶ τῷ ἥπατι καί τι βραχὺ μέρος αὐτῆς πάντῃ τοῦ σώματος φερόμενον· ἐν δὲ δὴ τούτῳ τῷ καιρῷ τὸ προστεθὲν ἐν τῷ πρώτῳ χρόνῳ προσφύεσθαι νόει τῇ γαστρί· κατὰ δὲ τὴν τρίτην μοῖραν τοῦ χρόνου τρέφεσθαι μὲν ἤδη τὴν κοιλίαν ὁμοιώσασαν ἑαυτῇ τελέως τὰ προσφύντα· πρόσφυσιν δὲ τῷ ἥπατι καὶ τοῖς ἐντέροις γίγνεσθαι τῶν προστεθέντων. ἀνάδοσιν δὲ πάντῃ τοῦ σώματος καὶ πρόσθεσιν.*

*πλάνη*: *ταῦτα μὲν ἴσως πλάνη ποιητική* 26, 9.

*πληθύνειν*: *καν .. πληθύνωσι τὸ θεῖον τοῖς ὀνόμασι* 7, 22. ita Iudaei loqui solent, non Graeci, cf. Sap. Sal. 10, 10 *εὐπόρησεν αὐτὸν ἐν μόχθοις καὶ ἐπλήθυνε τοὺς πόνους αὐτοῦ.*

*πλημμελεῖν* uox philosophorum: *ὑπὲρ ὧν ἐνοχλοῦντος τοῦ σώματος .. ἐπλημμέλησεν* 74, 3.

*πλημμέλημα* 'uox philosophorum: *τῶν περὶ τὰς σωματικὰς ἡδονὰς ἢ τροφὰς καὶ θεραπείας γινομένων πλημμελημάτων* 71, 1. *ἐπί τινων πλημμελημάτων* 73, 30. *πλειόνων ἢ βαρυτέρων .. πλημμελημάτων* 72, 24. *πλημμελημάτων κρινομένων* 74, 1.

*πλημμελής* uox philosophorum: *ἐν οἷς καὶ περὶ ἃ θεωρεῖται τό τε πλημμελὲς καὶ τὸ μὴ τοιοῦτον* 74, 15.

**ποιητικός* uox philosophorum: *τὸ ποιητικὸν αἴτιον* 22, 8.

*ποιότης* uox medicorum: *εἰς μοχθηροὺς ἐκτρέπεσθαι χυμοὺς καὶ φαρμακώδεις ποιότητας* 54, 16. cf. Plut. symp. 8, 9, 3 p. 733 a *τοῦ σώματος .. τοσαύτας διὰ σίτων καὶ ποτῶν ἐπεισαγομένου ποιότητας ἑκάστοτε.* Galen. de natural. fac. 3, 12 [II p. 183] *αἱ κύστεις (ἀποτρίβονται) ἐπειδὰν ἕκαστον τῶν ἑλχθέντων ἢ τῷ πλήθει διατεῖνον ἢ τῇ ποιότητι δάκνον ἀνιαρὸν γένηται.*

*πολιτεύεσθαι*: *καθ' ὅσον ἕκαστος ἔζησε χρόνον καὶ καθ' οὓς ἐπολιτεύσατο νόμους* 60, 29.

*οἱ πολλοί*: *τῆς ἀκρίτου τῶν πολλῶν φήμης* 4, 13. *ὡς ἐκεῖνοι οὐδὲν χείρους εἰς ἀρετῆς λόγον διὰ τὴν τῶν πολλῶν δόξαν* 41, 27. *ἐπὶ μόνῳ ὀνόματι προσπολεμούντων ἡμῖν τῶν πολλῶν* 2, 12. *οἱ πολλοὶ διακρῖναι οὐ δυνάμενοι τί μὲν ὕλη τί δὲ θεός* 15, 26. *τοὺς πολλοὺς ἀβασανίστως τους μύθους παραδεχομένους* 30, 20. *τὰς παρὰ τῶν πολλῶν φερομένας διαπορήσεις* 52, 1. *κἂν οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐμπαθέστερον καὶ σφοδρότερον τοῖς τῇδε προσπεπονθότες ἄστοχοι τούτου διατελῶσιν* 78, 33.

*πονεῖσθαι*: *τοῖς περὶ ταῦτα πονουμένοις* 48, 18. cf. Clem. strom. 7, 84 p. 883 *τοῖς πονεῖν ἐθέλουσι καὶ προσεκπονεῖν τὰ δόγματα κατ' ἐκλογὴν τῶν γραφῶν ἐπιτρέψαντας.*

*ποσός*: *ἐξητασμένων δὲ ποσῶς τῶν προτεθέντων* 77, 11. cf. Sext. Pyrrh. hypot. 1, 120 *ἡ αὐτὴ εἰκὼν ἐξυπτιαζομένη μὲν λεία φαίνεται, ποσῶς δὲ ἐπινευομένη εἰσοχὰς καὶ ἐξοχὰς ἔχειν δοκεῖ.* 1, 227 *ἐν οἴκῳ σκοτεινῷ ποσῶς.* Phil. de incorr. mund. 18 p. 505 *σύμπαν μὲν τὸ πῦρ οὐ σβέννυται, ποσὴ δέ τις αὐτοῦ μοῖρα ὑπολείπεται.*

*πρεσβύτερος*: *οὔτε πρεσβυτέραν λόγον ἔχει εἶναι τὴν ὕλην τοῦ θεοῦ* 22, 7. *πρεσβύτερα τὰ ἀσώματα τῶν σωμάτων* 46, 23.

*προάγειν*: *τὰ νοητὰ προάγει τῶν αἰσθητῶν* 46, 24. *προάγειν τινός* alibi me legere non memini.

*προαίρεσις* *sectae cuiusdam doctrina*: *ἔργῳ τὴν ἀπὸ τῆς προαιρέσεως ὠφέλειαν ἐπιδεικνυμένους* 12, 27. *λογισμὸν τῆς προαιρέσεως ἡμῶν παρέχω* *Christianismi explicationem atque rationes exhibeo* 20, 6. cf. Phil. de uita contempl. 3 p. 476 *ἔστι δὲ αὐτοῖς καὶ συγγράμματα παλαιῶν ἀνδρῶν οἳ τῆς αἱρέσεως ἀρχηγέται γενόμενοι πολλὰ μνημεῖα τῆς ἀλληγορουμένης ἰδέας ἀπέλιπον οἷς καθάπερ τισὶν ἀρχετύποις χρώμενοι μιμοῦνται τῆς προαιρέσεως τὸν τρόπον* [Plut.] de mus. 18 p. 1137 a *οἱ περὶ*

Ὄλυμπον καὶ Τέρπανδρον καὶ οἱ ἀκολουθήσαντες τῇ τούτων προαιρέσει. 21 p. 1138 c οἱ παλαιοὶ οὐ δι' ἄγνοιαν, ἀλλὰ διὰ προαίρεσιν ἀπείχοντο τῶν κεκλασμένων μελῶν.

προβεβηκώς: τοῖς προβεβηκόσι την τῶν πατέρων καὶ μητέρων τιμὴν ἀπονέμομεν 43, 13. cf. [Plut.] cons. ad Apoll. 23 p. 113 d τῶν ηδη προβεβηκότων.

προέρχεσθαι uox Christianorum: ὁ παῖς .. βούλεται .. πρῶτον γέννημα εἶναι τῷ πατρί, οὐχ ὡς γενόμενον ... ἀλλ' ὡς ... ἰδέα καὶ ἐνέργεια εἶναι, προελθών 11, 13.

προκατάρχειν: τοὺς προκατάρξαντας λοιδορίας εὐλογεῖν 12, 20. cf. Clem. strom. 7, 21 p. 840 ὁ εὐεργέτης προκατάρχει τῆς εὐποιίας. — τὸ ποιητικὸν αἴτιον προκατάρχειν τῶν γιγνομένων ἀνάγκη 22, 9 cf. [Plut.] de fato 10 p. 574 d προκατάρχοντος αὐτῆς τῆς εἱμαρμένης εἱμαρμένου [cf. 4 p. 569 f]. Sext. adu. phys. 1, 120 ἐπεὶ καὶ ὁ κόσμος ὑπὸ φύσεως διοικεῖται πολυμερῶς καθεστώς, εἴη ἄν τι ἐν αὐτῷ τὸ κυριεῦον καὶ τὸ προκαταρχόμενον τῶν κινήσεων.

προκατέχειν: μὴ τῇ κοινῇ καὶ ἀλόγῳ φήμῃ συναπενεχθέντας προκατασχεθῆναι 4, 10. cf. Plut. praec. ger. reip. 9 p. 804 c Κάτων περὶ ὧν οὐκ ἤλπιζε πείσειν τῷ προκατέχεσθαι χάρισι καὶ σπουδαῖς τὸν δῆμον ἢ τὴν βουλήν.

προλαβών: εἴρηται διὰ τῶν προλαβόντων μετρίως 59, 22. τὴν προλαβοῦσαν ζωήν 62, 20. 78, 23. cf. Cyrill. c. Julian. 2 p. 44 d ταῖς τῶν προλαβόντων ἐννοίαις.

πρόληψις uox philosophorum: τῶν κατὰ κοινὴν πρόληψιν ἀνεπιστημόνως ὀνομαζομένων θεῶν 5, 24.

προνοεῖν: ὅτι μὴ προνενόησθε καὶ ἡμῶν 2, 8. — ἀδύνατόν ἐστιν καὶ ⟨προνοοῦντα καὶ⟩ προνοούμενον ἐπὶ ταὐτοῦ μεῖναι τὸν κόσμον ὡς γενόμενον 21, 23. — τῶν λοιπῶν κατὰ τὸ κοινὸν συστάσεως νόμον λόγον προνοουμένων 34, 5. cf. πρόνοια. — ἀλλὰ προνοεῖ; καὶ μὴν οὐδὲ προνοεῖ, εἰ μὴ πεποίηκεν. εἰ δὲ μήτε προνοεῖ μήτε ἐστὶ τόπος ἕτερος ἐν ᾧ ἐστιν, εἷς .. ὁ ποιητὴς τοῦ κόσμου θεός 9, 25. 26. cf. Philon. de opif. mund. 2 p. 2 τόνδε τὸν κόσμον, ὃν οἱ φάσκοντες ὡς ἔστιν ἀγένητος, λελήθασι τὸ .. ἀναγκαιότατον τῶν εἰς εὐσέβειαν ὑποτεμνόμενοι, τὴν πρόνοιαν· τοῦ μὲν γὰρ γεγονότος ἐπιμελεῖσθαι τὸν πατέρα καὶ ποιητὴν αἱρεῖ λόγος. de praem. et paen. 7 p. 415 εἰς ἔννοιαν ἦλθον ... ὅτι ἄρα τοσαῦτα κάλλη καὶ οὕτως ὑπερβάλλοντα τάξει, οὐκ ἀπαυτοματισθέντα, γέγονεν, ἀλλ' ὑπό τινος δημιουργοῦ κοσμοποιοῦ καὶ ὅτι πρόνοιαν ἀναγκαῖον εἶναι. νόμος γὰρ φύσεως ἐπιμελεῖσθαι τὸ πεποιηκὸς γεγονότος. Cic. de nat. deor. 2, 75 dico prouidentia deorum mundum et omnes mundi partes et initio constitutas esse et omni tempore administrari.

πρόνοια: τῆς ἀιδίου ἐπ' ἴσης ἡμῖν μενούσης προνοίας τοῦ θεοῦ . . . τῆς δ' ἐπὶ μέρους πρὸς ἀλήθειαν, οὐ πρὸς δόξαν, χωρούσης ἐπὶ τοὺς ἀξίους καὶ τῶν λοιπῶν κατὰ τὸ κοινὸν συστάσεως νόμου λόγου προνοουμένων 33, 27. τούτων ἡ σύστασις τῷ θεῷ ἐπὶ προνοίᾳ γέγονε τοῖς ὑπ' αὐτοῦ διακεκοσμημένοις ἵν' ᾖ τὴν μὲν παντελικὴν καὶ γενικὴν ὁ θεὸς ⟨ἔχων⟩ τῶν ὅλων πρόνοιαν, τὴν δὲ ἐπὶ μέρους οἱ ἐπ' αὐτοῖς ταχθέντες ἄγγελοι 32, 8. 10. distinguuntur igitur 1) summa prouidentia ipsius dei ad uniuersum mundum pertinens

[34, 12 *τῶν περὶ τὴν τοῦ . . κόσμον σύστασιν οὐδὲν ἄτακτον*] 2) lex naturae qua singulis speciebus certi quidam generationis formae interitus modi praescripti sunt [34, 4 *τὸ κοινὸν συστάσεως νόμου λόγου*] 3) administratio singularium quae ita instituta est ut daemonibus hominibusque arbitrii sit libertas et summum iudicium recte introducatur [34, 19 *κατὰ τὸν ἴδιον ἑαυτῷ λόγον καὶ τὴν . . τῶν . . δαιμόνων ἐνέργειαν ἄλλος ἄλλως φέρεται καὶ κινεῖται κοινὸν πάντες τὸν ἐν αὑτοῖς ἔχοντες λογισμόν*, ubi non recte *οὐ κοινὸν* proposui; cf. Clem. strom. 7, 94 p. 890 *πάντων ἀνθρώπων τὴν αὐτὴν κρίσιν ἐχόντων οἱ μὲν ἀκολουθοῦντες τῷ αἱροῦντι λόγῳ ποιοῦνται τὰς πίστεις, οἱ δὲ ἡδοναῖς σφᾶς αὐτοὺς ἐκδεδωκότες βιάζονται πρὸς τὰς ἐπιθυμίας τὴν γραφήν*]. in his accurate sequitur Athenagoras Platonicorum saeculi alterius p. C. de triplici prouidentia doctrinam qua diuina prouidentia. Stoicorum fatum uel lex naturae, liberum arbitrium [*τὸ ἐφ᾽ ἡμῖν*] daemonumque imperium miro quodam modo in unum componebantur. cf. [Plut.] de fato 9 p. 572 f *ἔστιν οὖν πρόνοια ἡ μὲν ἀνωτάτω καὶ πρώτη τοῦ πρώτου θεοῦ νόησις εἴτε καὶ βούλησις, οὖσα εὐεργέτις ἁπάντων καθ᾽ ἣν πρώτως ἕκαστα τῶν θείων διὰ παντὸς ἄριστά τε καὶ κάλλιστα κεκόσμηται. ἡ δὲ δευτέρα θεῶν τῶν κατ᾽ οὐρανὸν ἰόντων, καθ᾽ ἣν τά τε θνητὰ γίγνεται τεταγμένως καὶ ὅσα πρὸς διαμονὴν καὶ σωτηρίαν ἑκάστων τῶν γενῶν* [34, 15 *ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὸν πεποιηκότα καὶ αὐτὸς εὐτάκτως ἔχει καὶ τῇ κατὰ τὴν γένεσιν φύσει . . καὶ τῇ κατὰ τὴν πλάσιν διαθέσει . . καὶ τῷ τοῦ βίου τέλει*]. *τρίτη δ᾽ αν εἰκότως ῥηθείη πρόνοια . . τῶν ὅσοι περὶ γῆν δαίμονες τεταγμένοι τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων φύλακές τε καὶ ἐπίσκοποί εἰσι.* Nemes. de nat. hom. 44 p. 167 *πρώτην εἶναι τὴν τοῦ πρώτου θεοῦ· προνοεῖν δὲ τοῦτον προηγουμένως μὲν τῶν ἰδεῶν ἔπειτα δὲ ξύμπαντος τοῦ καθόλου κόσμου . . . τῆς δὲ γενέσεως τῶν ἀνθρώπων* [uolgo *ἀτίμων*] *ζῴων τε καὶ φυτῶν καὶ πάντων τῶν ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ τοὺς δευτέρους θεοὺς τοὺς τὸν οὐρανὸν περιπολοῦντας προνοεῖν . . . τῆς δὲ διεξαγωγῆς καὶ τοῦ τέλους τῶν πρακτῶν καὶ τῆς τάξεως τῶν κατὰ τὸν βίον . . . τὴν τρίτην εἶναι πρόνοιαν Πλάτων ἀποφαίνεται, προίστασθαι δὲ ταύτης τινὰς τεταγμένους δαίμονας περὶ τὴν γῆν φύλακας τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων.* Chalcid. in Timae. 147 etenim iussum dei, cui parent dii secundi, ratio est opinor continens ordinationem perpetuam quae fatum uocatur. eandem doctrinam rhetorice exponit Max. Tyr. 11, 4 *τῶν ὅσα οἱ ἄνθρωποι εὔχονται γενέσθαι . . τὰ μὲν ἡ πρόνοια ἐφορᾷ, τὰ δὲ εἱμαρμένη καταναγκάζει, τὰ δὲ μεταβάλλει ἡ τύχη, τὰ δὲ οἰκονομεῖ ἡ τέχνη.* cf. A. Gercke, *eine platonische Quelle des Neuplatonismus* Rh. Mus. 41 p. 279 sq. quod uero Athenagoras deos caelestes omisit et supremum iudicium addidit, in homine Christiano opinor non mirum, immo ex uerbis 34, 12 *τῶν περὶ τὴν τοῦ παντὸς κόσμον σύστασιν οὐδὲν ἄτακτον . . ἀλλ᾽ ἕκαστον αὐτῶν γεγονὸς λόγῳ, διὸ οὐδὲ τὴν ὡρισμένην ἐπ᾽ αὐτοῖς παραβαίνουσι τάξιν* quamuis obscuris tamen clare elucet Platonica de stellarum diuinitate

rationabili doctrina, cf. Nemes. l. c. *ξύμπαντος τοῦ καθόλου κόσμου οἷον οὐρανοῦ καὶ ἀστέρων.* — *καὶ διὰ τῶν τῆς προνοίας λόγων ἔστι λαβεῖν τὴν περὶ ταύτης πίστιν, λέγω δὲ διὰ τῆς ἑκάστῳ τῶν ἀνθρώπων ὀφειλομένης κατὰ δικαίαν κρίσιν τιμῆς ἢ δίκης καὶ τοῦ κατὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον τέλους* 65, 2. *οἱ δὲ (λόγοι) . . ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ περὶ ἡμᾶς προνοίας λαμβάνουσι τὴν πίστιν* 69, 26. *ἤρτηνται μᾶλλον τῆς προνοίας* 69, 31. — *πρὸς τοὺς ὁμολογοῦντας τὴν πρόνοιαν καὶ τὰς αὐτὰς ἡμῖν παραδεξαμένους ἀρχάς* 71, 21. *οὐδὲ τῶν στοιχείων ὄφελος διακεκοσμημένων δίχα τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ προνοίας* 28, 26. *δεῖ τοὺς ποιητὴν τὸν θεὸν τοῦδε τοῦ παντὸς παραδεξαμένους τῇ τούτου σοφίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ τὴν τῶν γενομένων ἁπάντων ἀνατιθέναι φυλακήν τε καὶ πρόνοιαν* 70, 9. *ὁ τοῦ κόσμου ποιητὴς . . παρέχων αὐτὸν τῇ τούτων προνοίᾳ* 9, 9. — *δισσοῦ αἰτίου κατ' αὐτοὺς* (Stoicos) *ὄντος, τοῦ μὲν δραστηρίου καὶ καταρχομένου, καθὸ ἡ πρόνοια, τοῦ δὲ πάσχοντος καὶ τρεπομένου, καθὸ ἡ ὕλη* 21, 22.

*προσεχής* uox Stoicorum a Platonicis recepta: *ἄνθρωπος ποιεῖ . . βουσὶ καὶ καμήλοις . . τὴν ἑκάστῳ τούτων ἁρμόζουσαν σκέπην οὐκ ἰδίας ἕνεκεν χρήσεως κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ κατὰ μὲν τὸ τέλος διὰ τοῦτο, κατὰ δὲ τὸ προσεχὲς διὰ τὴν τούτων ὧν πεφρόντικεν ἐπιμέλειαν* 61, 14. *κατὰ μὲν τὸν πρῶτον καὶ κοινότερον λόγον δι' ἑαυτὸν . . . ἐποίησεν ὁ θεὸς ἄνθρωπον, κατὰ δὲ τὸν προσεχέστερον τοῖς γενομένοις λόγον διὰ την αὐτῶν τῶν γενομένων ζωήν* 62, 11. cf. Sext. adu. eth. 15 *πᾶσα, φασίν, ὑγιὴς διαίρεσις γένους ἐστὶ τομὴ εἰς τὰ προσεχῆ εἴδη.* Phil. de opif. mund. 24 p. 17 *τὰ προσεχέστατα τῶν εἰδῶν ἐνυπάρχει τῷ γένει.* M. Aurel. 9, 23 *ἥτις ἐὰν οὖν πρᾶξίς σου μὴ ἔχῃ τὴν ἀναφορὰν εἴτε προσεχῶς εἴτε πόρρωθεν ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος.* Simplic. ad Aristot. de an. p. 149, 16 *τὸ μὲν πρῶτον καὶ κυριώτερον οὗ ἕνεκα ἡ καρδία, προσεχὲς δὲ ὅμως τῇ ἀρτηρίᾳ τέλος ὁ πνεύμων, ἐπεὶ οὗτος προσεχῶς δεῖται τῆς ἀναπνοῆς.*

*προσιέναι*: *τί . . πρόσιμεν αὐτοῖς ὧν κτηνῶν δίκην ἔχει ἡ γένεσις κτλ.* 23, 23. *εἰκόνας μὲν εἶναι ταύτας, θεοὺς δὲ ἐφ' οἷς αἱ εἰκόνες καὶ τας προσόδους ἃς ταύταις προσίασιν καὶ τὰς θυσίας ἐπ' ἐκείνους ἀναφέρεσθαι καὶ εἰς ἐκείνους γίνεσθαι* 19, 22. *οἱ πολλοὶ . . . προσίασι τοῖς ἀπὸ τῆς ὕλης εἰδώλοις* 16, 1. *θαυμάζων αὐτοῦ τὸ κάλλος τῷ τεχνίτῃ πρόσειμι* 17, 14. *προσελευσόμεθα καὶ προσκυνήσομεν τὰ ἀγάλματα* 16, 5. *οὐ τὰς δυνάμεις προσιόντες θεραπεύομεν* 17, 19. *ὁ περὶ τοῦ μὴ προσιέναι καὶ τοὺς αὐτοὺς ταῖς πόλεσιν θεοὺς ἄγειν πάνυ αὐτοῖς εὐήθης λόγος* 15, 3. cf. Philon. q. deus immut. 24 p. 289 *προσίασί τε αὐτῷ μάλα γεγηθότες καὶ δορυφοροῦσιν.* Porphyr. de abstin. 2, 33 *καθαροὶ πανταχόθεν τοῖς θεοῖς προσιόντες.* 44 *ὑπ' ἐκείνων οἷς πρόσεισι καὶ ἀπομειλίττεται.*

*προσομιλεῖν*: *ἅμα τῷ προσομιλῆσαι τοῖς περιπτυσσομένοις τῆς κοιλίας μέρεσι* 53, 10. cf. Galen. in Hippocr. de nutr. 2 [XV p. 232] *πάντως μὲν οὖν τὰ ὅσα μέλλει τροφαὶ εἶναι, ὁμιλῆσαι χρὴ τοῖς ὀργάνοις τοῖς πεπτικοῖς.*

*προσπάσχειν* uox Stoicorum: *οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐμπαθέστε-*

ρον καὶ σφοδρότερον τοῖς τῇδε προσπεπονθότες 79, 1. cf. Epict. 2, 16, 27 δεῖ τὸν ἄνθρωπον . . μηδενὶ προσπάσχειν τῶν ἀλλοτρίων μήθ' ἑταίρῳ μήτε τόπῳ μήτε γυμνασίοις ἀλλὰ μηδὲ τῷ σώματι τῷ αὑτοῦ. M. Aurel. 5, 1 καὶ οὗτοι ὅταν προσπαθῶσιν, οὔτε φαγεῖν οὔτε κοιμηθῆναι θέλουσι μᾶλλον ἢ ταῦτα συναύξειν πρὸς ἃ διαφέρονται. Plut. amat. 4 p. 750 c τοὺς γυναιξὶ προσπεπονθότας ἢ παρθένοις. cf. συντήκειν.

πρόσρημα: οὐχ εἷς τοῦ προσρήματος ὁ λόγος 67, 11.

προστήκειν uox Stoicorum: οἱ προστετηκότες τῷ ἀπὸ τῶν ἱερείων αἵματι καὶ ταῦτα περιλιχμώμενοι 34, 24. cf. Epictet. 1, 3, 6 τὰ δύστηνά μου σαρκίδια. — τῷ μὲν ὄντι δύστηνα. ἀλλὰ ἔχεις τι καὶ κρεῖσσον τῶν σαρκιδίων. τί οὖν ἀφεὶς ἐκεῖνο τούτοις προστέτηκας. M. Aur. 10, 24 τί ἐστί μοι τὸ ἡγεμονικόν μου . . . μήτι προστετηκὸς καὶ ἀνακεκραμένον τῷ σαρκιδίῳ. Plut. de cupid. diuit. 4 p. 524 d ἄνδρα τῷ πορισμῷ προστετηκότα. de exil. 4 p. 600 c οἱ φιλόλυποι καὶ φιλαίτιοι τῷ . . . προστετηκέναι τοῖς ἀνιαροῖς. Clem. strom. 7, 80 p. 881 χρὴ μήτε ἐὰν ἀγαθὰ ᾖ, προστετηκέναι τούτοις ἀνθρωπίνοις οὖσι μήτε αὖ ἐὰν κακά, ἀπεχθάνεσθαι αὐτοῖς.

προστρίβειν: οὐδὲν τῇ φιλοσοφίᾳ προστριψάμενος ἔγκλημα 4, 3. ἵνα μὴ ἑαυτοῖς ἄγος καὶ μίασμα προστριψαίμεθα 45, 21. εἰκότως ἂν ἡμῖν καὶ ἡ τοῦ μὴ θεοσεβεῖν δόξα καὶ ἡ τοῦ ἐλαύνεσθαι αἰτία προσετρίβετο 5, 17.

προσφυής: ἑκάστου ζῴου φύσει καὶ γένει τὴν προσφυῆ καὶ κατάλληλον συναρμόσαντος τροφήν 52, 33. 54, 31. τοῦτο γίνεται τῷ ζῴῳ τροφὴ προσφυής 53, 9. — τὸ τῷ παντὶ πάλιν προσφυῶς ἡνωμένον 50, 29. ἑνοῦται προσφυῶς ἕκαστον ἑκάστῳ 57, 15. — ποῦ δὲ ὅλως ψυχαῖς ἡ πρὸς ἀλλήλας δικαιοσύνη προσφυής 75, 26. οὐδὲ τὸ κλοπὴν ἀπαγορεύειν ἢ τὴν τοῦ πλείονος ἐπιθυμίαν ψυχαῖς προσφυές 76, 27. cf. M. Aurel. 8, 12 ὃ δὲ κατὰ φύσιν ἑκάστῳ, τοῦτο οἰκειότερον καὶ προσφυέστερον. Clem. strom. 1, 99 p. 377 καὶ ἡ ὄψις συμβάλλεται καὶ ἡ ἀκοὴ καὶ ἡ φωνὴ πρὸς ἀλήθειαν, νοῦς δὲ ὁ γνωρίζων αὐτὴν προσφυῶς. — πρώτην μὲν τάξαι τὴν αἰτίαν τῆς τῶν ἀνθρώπων γενέσεως . . ταύτῃ δὲ προσφυῶς ἐπισυνάψαι τὴν τῶν γενομένων ἀνθρώπων φύσιν 64, 28. cf. Clem. strom. 7, 103 p. 896 τὰ προσφυῆ τοῖς θεοπνεύστοις λόγοις ὑπὸ τῶν μακαρίων ἀποστόλων τε καὶ διδασκάλων παραδιδόμενα.

προύχειν: τῇ περὶ τὸ ὄντως θεῖον εὐσεβείᾳ τοὺς ἄλλους προὔχοντες 8, 19.

πρωτεύειν: προσῆκεν δὲ τῷ μὲν τὸ πρωτεύειν κατὰ φύσιν, τῷ δὲ τὸ δορυφορεῖν τὸν πρῶτον 59, 27. ἢ πρωτεύειν ἀνάγκη τὸν κτηνώδη βίον, ἀτελῆ δ' εἶναι τὸν κατ' ἀρετήν 78, 4.

πρωτοπαθεῖν: ἐν οἷς πρωτοπαθεῖ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἕλκει πρὸς συμπάθειαν καὶ κοινωνίαν τῶν ἐφ' ἃ κινεῖται πράξεων 74, 16. cf. Clem. strom. 7, 62 p. 868 καὶ δὴ καὶ συμπάσχει τῷ σώματι τῷ φύσει παθητῷ ἐνδεδεμένος, ἀλλ' οὐ πρωτοπαθεῖ κατὰ τὸ πάθος.

*πρῶτος: ὁ πρῶτος ἄνθρωπος 60, 25. τῶν πρώτων ἀνθρώπων 69, 22. τὸ πρῶτον τοῦτο στερέωμα 32, 21. κατὰ τὴν πρώτην σύστασιν 51, 9. — κἂν ἐκ τῶν στοιχείων ὡς πρώτων τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων

51, 14. cf. Aristot. analyt. post. *A* 2 p. 72a 5 ἐκ πρώτων δ' ἐστὶ τὸ ἐξ ἀρχῶν οἰκείων· ταὐτὸ γὰρ λέγω πρῶτον καὶ ἀρχήν. τὰς πρώτας ἀρχάς 51, 29. 69, 14. ἐξ αὐτῆς . . τῆς πρώτης ἀρχῆς ἐξ ἧσπερ ἔφυσαν 69, 24. — κἂν πρώτοις περιπίπτωμεν τοῖς αἰσθητοῖς 46, 25. cf. Arist. analyt. post. *A* 2 p. 71b 33 πρότερα δ' ἐστὶ καὶ γνωριμώτερα διχῶς· οὐ γὰρ ταὐτὸν πρότερον τῇ φύσει καὶ πρὸς ἡμᾶς πρότερον οὐδὲ γνωριμώτερον καὶ ἡμῖν γνωριμώτερον. λέγω δὲ πρὸς ἡμᾶς μὲν πρότερα καὶ γνωριμώτερα τὰ ἐγγύτερον τῆς αἰσθήσεως, ἁπλῶς δὲ πρότερα καὶ γνωριμώτερα τὰ πορρώτερον. — ἢ περὶ τῶν πρώτων ἐστὶ δογμάτων . . ἢ περὶ τῶν κατὰ φύσιν ἑπομένων τοῖς πρώτοις 64, 13. 15. δεικνύντας τί τοῖς πρώτοις ἢ τοῖς προτεταγμένοις ἀκολουθεῖ 64, 16. εἰ διὰ τῶν κατὰ φύσιν πρώτων καὶ τῶν τούτοις ἑπομένων δέδεικται τῶν ἐξητασμένων ἕκαστον 59, 11. δεδειγμένων δὲ ἡμῖν τῶν πρώτων ὡς οἷόν τε, καλῶς ἂν ἔχοι καὶ διὰ τῶν ὑστέρων δεῖξαι τὸ προκείμενον 69, 32. τῶν τὰς πρώτας ὑποθέσεις δεξαμένων 49, 20. πρὸς τοὺς περὶ τῶν πρώτων διαφερομένους 71, 26. cf. Aristot. analyt. *A* 1 p. 71a 1 πᾶσα διδασκαλία καὶ πᾶσα μάθησις διανοητικὴ ἐκ προυπαρχούσης γίνεται γνώσεως . . . 17 ἔστι δὲ γνωρίζειν τὰ μὲν πρότερον γνωρίζοντα, τῶν δὲ καὶ ἅμα λαμβάνοντα τὴν γνῶσιν οἷον ὅσα τυγχάνει ὄντα ὑπὸ τὸ καθόλου, ὧν ἔχει τὴν γνῶσιν . . . . b 20 ἀνάγκη τὴν ἀποδεικτικὴν ἐπιστήμην ἐξ ἀληθῶν τ' εἶναι καὶ πρώτων . . . ἐκ πρώτων δ' ἀναποδείκτων ὅτι οὐκ ἐπιστήσεται μὴ ἔχων ἀπόδειξιν αὐτῶν. — κατὰ τὸν πρῶτον καὶ κοινότερον λόγον 62, 8. κατὰ πρῶτον λόγον 65, 15. cf. Aristot. analyt. post. *A* 21 p. 82b 2 λέγω δὲ πρῶτον ὃ αὐτὸ μὲν κατ' ἄλλου, κατ' ἐκείνου δὲ μηδὲν ἄλλο. — οἷς μάλιστα καὶ πρώτως ὁ φυσικὸς συνήρμοσται λόγος 78, 31. cf. Aristot. de an. 2 p. 403b 29 φασὶ γὰρ ἔνιοι καὶ μάλιστα καὶ πρώτως ψυχὴν εἶναι τὸ κινοῦν.

πρωτοστατεῖν: πρωτοστατοῦσιν οἱ περὶ αὐτῆς λόγοι τῶν ὑπὲρ αὐτῆς 49, 4. ὁ περὶ τῆς ἀληθείας λόγος . . . πρωτοστατεῖ καὶ τῇ φύσει καὶ τῇ τάξει καὶ τῇ χρείᾳ 60, 4.

πτωχός: ἐπὶ τὰ πτωχὰ καὶ ἀσθενῆ στοιχεῖα 17, 16.

σαρκοειδής: εἰ σαρκοειδεῖς μόνον ἔλεγον αὐτούς (deos) 23, 25. ἔστωσαν σαρκοειδεῖς 23, 29. 24, 13.

σάρξ: 55, 22—56, 12 (totus locus conferendus est). — κἂν σάρκα θεὸς κατὰ θείαν οἰκονομίαν λάβῃ 25, 9. ἥττους σαρκὸς εὑρεθέντες 32, 23. δουλεύοντας σαρκὶ καὶ αἵματι 42, 4. locus corruptus 44, 11.

σεμνοποιεῖν: τοὺς σεμνοποιοῦντας ζακόρους τὰ εἴδωλα 37, 18. δι' οὓς ἐνομίσθησαν θεοὶ σεμνοποιήσαντας τὴν κατ' αὐτοὺς ἱστορίαν 41, 11. in bonam partem utitur Phil. de praem. et paen. 20 p. 428 θεοῦ τὰ καλὰ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ὁμοιότητα σεμνοποιοῦντος καὶ γεραίροντος.

σεμνύνεσθαι: ἡμεῖς ἔχωμεν ὑμῖν χάριν σεμνυνόμενοι ὅτι πεπαύμεθα συκοφαντούμενοι 3, 10.

σιγή: ζόφος δέ τις βαθὺς κατακέχυται τῆς γῆς ἀγνοίᾳ καὶ σιγῇ κρύπτων αὐτούς τε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰς τούτων πράξεις 71, 30.

σπουδάζειν: περὶ τῶν προκειμένων ἐσπουδακότας καὶ κρίνειν ἐμφρόνως θέλοντας 64, 21. cf. Epictet. 2, 23, 34 τὸ κράτιστον τῶν ὄντων

*καταμαθεῖν καὶ τοῦτο ἐν παντὶ μεταδιώκειν, περὶ τούτου ἐσπουδακέναι. — ψεῦδος . . . ὑπὸ τῶν τὴν ἔκθεσμον σπορὰν . . τετιμηκότων σπουδαζόμενον* 48, 7.

*στερέωμα: τῶν περὶ τὸ πρῶτον τοῦτο στερέωμα* 32, 21.

*στοιχεῖον: οὐ παραλιπόντες προσκυνεῖν τὸν . . θεὸν ἐπὶ τὰ πτωχὰ καὶ ἀσθενῆ στοιχεῖα καταπίπτομεν* 17, 16. *οὐδὲ παραλιπὼν τὸν θεὸν τὰ στοιχεῖα θεραπεύω* 17, 21. *στοιχεῖα ταῦτα . . . οὐδεὶς αὐτῶν θεός* 26. 14. *τὰ στοιχεῖα καὶ τὰ μόρια αὐτῶν θεοποιοῦσιν* 28, 8. *τὰς τῶν στοιχείων τροπὰς θεοποιοῦσιν* 28, 22. *φθειρομένων τῶν στοιχείων κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν ἀνάγκη συμφθαρῆναι . . τὰ ὀνόματα* 27, 9. *οὐδὲ τῶν στοιχείων ὄφελος διακεκοσμημένων δίχα τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ προνοίας* 28, 25. *τὰ στοιχεῖα χωρὶς τοῦ δημιουργοῦ οὐ κινηθήσεται* 29, 1. *περὶ τὰ στοιχεῖα . . καὶ τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸν κόσμον* 11, 25. — *κἂν ἐκ τῶν στοιχείων ὡς πρώτων τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων* 51, 14. *τῶν στοιχείων . . ἐξ ὧν τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα* 50, 31. *τὰ μέρη τῶν στοιχείων εἰς ἓν συναγαγεῖν* 51, 18. *ποῖον τοῦ στοιχείου μέρος δέδεκται τὸ λυθὲν καὶ χωρῆσαν πρὸς τὸ συγγενές* 50, 27. cf. M. Aurel. 4, 32 *βλέπε πόσοι κατενταθέντες μετὰ μικρὸν ἔπεσον καὶ ἀνελύθησαν εἰς τὰ στοιχεῖα.*

*στοχαστικός: ποιηταὶ . . καὶ φιλόσοφοι, ὡς καὶ τοῖς ἄλλοις, ἐπέβαλον στοχαστικῶς* 8, 9. cf. *ἐπιβάλλειν.*

*συγκαταπίπτειν: συγκαταπίπτοντες τοῖς λοιποῖς* 42, 13.

*συγκληροῦν: τῶν ἀνθρώπων ἡ φύσις . . . κατὰ γνώμην τοῦ ποιήσαντος συγκεκληρωμένην ἔχουσα τὴν ἀνωμαλίαν* 68, 20. cf. Clem. strom. 7, 107 p. 899 *τῇ τοῦ ἑνὸς φύσει συγκληροῦται ἐκκλησία ἡ μία.* cf. *ἀποκληροῦν.*

*σύγκριμα* uox Stoicorum: *εἰ ἕνα τὸν ἀνωτάτω θεὸν . . . νομίζετε, συγκρίματα δὲ εἰς ἃ ἡ τῆς ὕλης ἀλλαγή* 27, 5. *ἀρχικὸν ἡ φιλία κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα, ἀρχόμενα τὰ συγκρίματα* 26, 22. cf. Sext. adu. phys. 1, 180 *εἰ σῶμά ἐστιν, ἤτοι σύγκριμά ἐστιν ἐκ τῶν ἁπλῶν στοιχείων ἢ ἁπλοῦν ἐστι καὶ στοιχειῶδες σῶμα. καὶ εἰ μὲν σύγκριμά ἐστιν, φθαρτόν ἐστι. πᾶν γὰρ τὸ κατὰ σύνοδόν τινων ἀποτελεσθὲν ἀνάγκη διαλυόμενον φθείρεσθαι.* M. Aurel. 2, 3 *σῴζουσι κόσμον ὥσπερ αἱ τῶν στοιχείων, οὕτως καὶ αἱ τῶν συγκριμάτων μεταβολαί.* Phil. leg. alleg. 1, 10 p. 48 *τὰ κατὰ μέρος συγκρίματα.* 2, 1 p. 66 *ὁ θεὸς μόνος ἐστὶ καὶ ἕν, οὐ σύγκριμα, φύσις ἁπλῆ.* de incorr. mund. 2 p. 488 *εἰ* (mundus) *δέχεται τὴν ἐκ τῆς διακοσμήσεως μεταβολὴν τὰς ποικίλας μορφὰς στοιχείων τε καὶ συγκριμάτων εἰς μίαν τε καὶ τὴν αὐτὴν ἰδέαν ἀναλυθείς.*

*συγκρίνειν: διακριθέντα . . σοφίᾳ . . τοῦ πᾶσαν ζῴου φύσιν σὺν ταῖς οἰκείαις δυνάμεσι συγκρίναντος* 57, 14. cf. Plat. Tim. p. 67 d *τὰ μὲν συγκρίνοντα, τὰ δὲ διακρίνοντα αὐτήν.*

*συγχώρησις: κατὰ συγχώρησιν παραδεχθέντων* 56, 13. cf. 55, 9 *ὅλως κἂν συγχωρήσῃ τις . . . οὐδ' οὕτως ἐκ τῶν συγχωρηθέντων αὐτοῖς γενήσεταί τι προὔργου.*

*συμβαίνειν* conuenire, aptum esse: *συμβαίνουσαν· δὲ καὶ κατὰ φύσιν εἶναι τὴν τοῦ τρέφοντος σώματος δύναμιν ταῖς τοῦ τρεφομένου ζῴου δυνάμεσιν* 54, 1. cf. M. Aurel. 5, 8 *ὡς καὶ τοὺς τετραγώνους λίθους ἐν τοῖς τείχεσιν ἢ ἐν ταῖς πυρα-*

*μίσιν συμβαίνειν οἱ τεχνῖται λέγουσι συναρμόζοντες ἀλλήλοις τῇ ποιᾷ συνθέσει.*

*συμπάθεια*: *ἵνα .. συντρέχῃ πρὸς μίαν αρμονίαν καὶ τὴν αὐτὴν συμπάθειαν* 66, 6. *εἰ δέ μία τίς ἐστιν ἁρμονία τοῦ ζῴου παντὸς καὶ συμπάθεια* 66, 9. *τὴν ψυχὴν ἕλκει πρὸς συμπάθειαν καὶ κοινωνίαν τῶν ἐφ' ἃ κινεῖται πράξεων* 74, 17. — *κινηθέντες κατὰ συμπάθειαν τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ πνοῆς ὑπὸ τῆς αὐτὸς αὑτοῦ ψυχῆς ἕκαστος ζητῆσαι εἰ δυνατὸς εὑρεῖν καὶ νοῆσαι τὴν ἀλήθειαν* 8, 10. cf. Philon. de praem. et paen. 7 p. 415 *οὗτοί γε θεσπέσιοι.* leg. alleg. 1, 13 p. 51 *πῶς ἂν ἐνόησεν ἡ ψυχὴ θεὸν εἰ μὴ ἐνέπνευσε καὶ ἥψατο αὐτῆς κατὰ δύναμιν ... πνοὴν δὲ, ἀλλ' οὐ πνεῦμα εἴρηκεν ὡς διαφορᾶς οὔσης. τὸ μὲν γὰρ πνεῦμα νενόηται κατὰ τὴν ἰσχὺν καὶ εὐτονίαν καὶ δύναμιν· ἡ δὲ πνοὴ ὡς ἂν αὔρα τίς ἐστι καὶ ἀναθυμίασις ἠρεμαία καὶ πραεῖα. ὁ μὲν οὖν κατὰ τὴν εἰκόνα γεγονὼς καὶ τὴν ἰδέαν νοῦς πνεύματος ἂν λέγοιτο κεκοινωκέναι ... ὁ δὲ ἐκ τῆς ὕλης .. αὔρας ὡς ἂν ἀποφορᾶς τινος.* Clem. strom. 7, 8 p. 833 *οὐδὲ τοῦ ἰδίου ποτ' ἂν ἀμελοίη ἔργου τῷ μόνῳ τῶν ἄλλων ζῴων ἀνθρώπῳ ἔννοιαν κατὰ τὴν δημιουργίαν ἐνεστάχθαι θεοῦ.* — *κατὰ τὸν τῆς ὕλης λόγον καὶ τῆς πρὸς τὰ θεῖα συμπαθείας* 34, 9. cf. Procl. ad. Plat. remp. p. 59, 22 *τῶν κρειττόνων ἡμῶν γενῶν ... ἀνεγειρόντων ἡμᾶς εἰς τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς δι' αὐτῶν συμπάθειαν.* — *οὐ γὰρ ἔχουσιν συμπάθειαν εἰς τὸν οὐράνιον τόπον* 28, 20.

**συμπληροῦν* uox Stoicorum: *ἕνα ἐξ αὐτῶν συμπληροῦντες* 9, 1. *τῶν .. σωμάτων καὶ τῶν ταῦτα συμπληρούντων μερῶν καὶ μορίων* 52, 7. *τῶν ταῦτα συμπληρούντων μερῶν* 52, 27. cf. M. Aurel. 5, 8 *ὥσπερ ἐκ πάντων τῶν σωμάτων ὁ κόσμος τοιοῦτον σῶμα συμπληροῦται.* Phil. de plant. Noe 2 p. 330 *τελειότατον δὲ οὐκ ἂν ἦν εἰ μὴ τελείοις συνεπληροῦτο μέρεσιν.* de praem. et paen. 20 p. 428 *οὐρὰ δ' ὕστατον καὶ φαυλότατον, οὐ μέρος συνεκπληροῦν τὸν τῶν μελῶν ἀριθμόν.*

*συμπλήρωσις* uox Stoicorum: *ἕκαστον ὧν εἴληφεν πρὸς τὴν ἑκάστου συμπλήρωσιν* 51, 1. *ὡς μέρος εἰς τὴν ἐκείνου τελεῖν συμπλήρωσιν* 55, 26.

*συμπληρωτικός* uox Stoicorum: *ὡς χεὶρ καὶ ὀφθαλμὸς καὶ ποὺς περὶ ἓν σῶμά εἰσιν συμπληρωτικὰ μέρη* 9, 1. cf. Sext. Pyrrh. hypot. 3, 100 *ἕκαστον τῶν μερῶν συμπληρωτικὸν εἶναι λέγεται τοῦ ὅλου.*

*συμφορεῖν*: *σκεδαννυμένου ... τοῦ σώματος εἰς ἐκεῖνα πάλιν ἐξ ὧν συνεφορήθη* 71, 13. cf. Plat. Phaedr. p. 253 e *ὁ δ' αὖ ... εἰκῇ συμπεφορημένος.*

*συναίσθησις*: *τὴν κατὰ συναίσθησιν ζωήν* 68, 3.

*συναμφότερος*: *λέγω συναμφότερον τὸν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος ἄνθρωπον* 70, 25. *οὐδὲ ἔστιν ἔτι τὸ συναμφότερον χωριζομένης .. τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος* 71, 11. *τοῦ συναμφοτέρου καὶ τοῦ αὐτοῦ ζῴου* 78, 17. *τοῦ συναμφοτέρου τὸ τέλος* 78, 12. *τῆς τροφῆς καὶ τῆς διαδοχῆς ἐπὶ τὸ συναμφότερον φερομένης* 70, 24.

*συναρπαγή*: *ἐπλημμέλησεν ποτὲ μὲν κατὰ συναρπαγὴν καὶ κλοπήν* 74, 4.

*συνάφεια*: *περὶ τῆς ἑκάστου τούτων πρὸς ἕκαστον ἀντιστροφῆς καὶ τῆς πρὸς ἄλληλα συναφείας*

εἴ γε δεῖ καὶ συνάφειαν εἰπεῖν ὡς ἑτερότητι τινι κεχωρισμένων 59, 17. τῆς τῶν λειπομένων πρὸς τὰ λειπόμενα συναφείας 59, 25. cf. M. Aurel. 4, 45 τὰ ἑξῆς ἀεὶ τοῖς προηγησαμένοις οἰκείως ἐπιγίνεται· οὐ γὰρ οἷον καταρίθμησίς τίς ἐστιν ἀπηρτημένως καὶ μόνον τὸ κατηναγκασμένον ἔχουσα, ἀλλὰ συνάφεια εὔλογος.

συνδιαιρεῖν: τῇ διαφορᾷ τῶν τῇ φύσει διαφερόντων ζῴων ἡ κατὰ φύσιν συνδιῄρηται τροφή 54, 24.

συνδιαιωνίζειν: τούτοις συνδιαιωνίζωσιν ἀπόνως οἷς τὴν προλαβοῦσαν ἐκράτυναν ζωήν 62, 19. συνδιαιωνίζειν οἷς μάλιστα καὶ πρώτως ὁ φυσικὸς συνήρμοσται λόγος 78, 31. cf. Philon. de praem. et paen. 12 p. 419 πῶς οὖν ὁ θάνατος αὐτῷ συνδιαιωνίζει, σκόπει.

συνδρομή uox philosophorum: (anima) ἐπλημμέλησεν . . . ἄλλοτε δὲ κατὰ συνδρομὴν ἐν χάριτος μέρει καὶ θεραπείας τῆς τούτου (corporis) συστάσεως *ita ut corpori se associet* 74, 5. cf. Aristot. hist. anim. *K* 5 p. 636 b 13 τὸ πρὸς ἀλλήλους μὴ συνδρόμως ἔχειν. Simplic. ad. Aristot. de an. p. 184, 29 εἰ μὴ κατὰ τὴν συνδρομὴν τῶν διαφόρων αἰσθήσεων, οὐ γίνεται ἡ ἀμφοῖν ἅμα γνῶσις.

συνεισάγειν uox philosophorum: τὴν ἐπέκεινα τῆς διαλύσεως ζωὴν ἥτις ἑαυτῇ συνεισάγει τὴν ἀνάστασιν 68, 17. cf. Sext. Pyrrh. hyp. 2, 163 ἅμα τῷ λεχθῆναι ὅτι τόδε τι καλόν ἐστι, συνεισάγεται καὶ τὸ ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι ὡς . . . παρέλκειν τὸ ἕτερον λῆμμα ἐν ᾧ τὸ καλὸν ἀγαθὸν εἶναι ἐλέγετο.

συνεκβάλλειν: οὔτε γὰρ τὴν ψυχὴν ἀδικεῖσθαι (per resurrectionem) φήσει τις σωφρονῶν· λήσεται γὰρ ταύτῃ συνεκβάλλων καὶ τὴν παροῦσαν ζωήν 59, 2. cf. Plut. sap. conu. 15 p. 158 f ἐκεῖνο δ' οὐ λέγεις ὅτι καὶ τὸν ὕπνον ἅμα τῇ τροφῇ συνεκβάλλομεν.

συνεξισοῦν: συνεξισοῦντες τῶν πάντῃ διεστηκότων τὰς δυνάμεις, μᾶλλον δὲ καὶ τῶν ταύταις χρωμένων τὰς οὐσίας 58, 1. συνεξισοῦντες τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν καὶ ζωὴν οἷς μὴ προσῆκεν 67, 28. οὔτε τῇ τῶν ἀλόγων τελευτῇ συνεξισοῦντες τὴν ἡμετέραν τελευτὴν οὔτε τῇ τῶν ἀθανάτων διαμονῇ τὴν τῶν ἀνθρώπων διαμονήν 67, 26. τῷ μηδὲ τὰς οὐσίας τῶν κρειττόνων συνεξισοῦσθαι ταῖς καθ' ὑπόβασιν διαφερούσαις 67, 16.

συνεπιφέρεσθαι: νοῦν συνεπιφερομένοις καὶ λογικῆς κρίσεως μεμοιραμένοις 62, 16.

συνήθης: ὅλως δὲ κἂν συγχωρήσῃ τις τὴν ἐκ τούτων εἰσιοῦσαν τροφὴν (προσειρήσθω δὲ τοῦτο συνηθέστερον) καίπερ οὖσαν παρὰ φύσιν, διακρίνεσθαι 55, 10. cf. Galen. de nat. fac. 1, 11 [II p. 25[ κυρίως μὲν οὖν τὸ τρέφον ἤδη τροφή, τὸ δ' οἷον μὲν τροφή, οὔπω δὲ θρέψαν, ὁποῖόν ἐστι τὸ προσφυόμενον ἢ τὸ προστιθέμενον, τροφὴ μὲν οὐ κυρίως, ὁμωνύμως δὲ τροφή . . . κατὰ ταὐτὰ δὲ καὶ τῶν ἐδεσμάτων ἕκαστα τροφὰς ὀνομάζομεν, οὔτε τῷ τρέφειν ἤδη τὸ ζῷον οὔτε τῷ τοιοῦτον ὑπάρχειν οἷον τὸ τρέφον, ἀλλὰ τῷ δύνασθαί τε καὶ μέλλειν τρέφειν, εἰ καλῶς κατεργασθείη.

συντέλεια: μηδεμιᾶς μηδαμῶς παρ' ἀνθρώπων συντελείας πρὸς τὸ εἶναι δεομένων 61, 31.

συντελεῖν: οὐδὲν συντελοῦντες ἔτι πρὸς τὸ ζῆν οὐχ αἵματος οὐ φλέγματος κτλ. 55, 18. οὐδὲν τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων συντελέσειεν ἂν εἰς χρείαν ἰδίαν 61, 24. τῶν πρὸς

*τὴν τοῦδε δεῖξιν συντελούντων* 64, 23. cf. *τελεῖν.*

**συντήκειν*: *ἐπὶ τὰ εἴδη τῆς ὕλης συντετήκασιν* 28, 21. cf. *προστήκειν.*

*συνυπάρχειν* uox Stoicorum: *τῷ τοῦ θεοῦ ἀγαθῷ ὃ κατὰ συμβεβηκός ἐστιν αὐτῷ καὶ συνυπάρχον ὡς χρόα σώματι οὗ ἄνευ οὐκ ἔστι* 32, 1. *χρὴ πρώτην μὲν τάξαι τὴν αἰτίαν τῆς τῶν ἀνθρώπων γενέσεως . . . ταύτῃ δὲ προσφυῶς ἐπισυνάψαι τὴν τῶν γενομένων ἀνθρώπων φύσιν . . διὰ . . τὸ μὴ δύνασθαι κατὰ ταὐτὸν ἀμφοτέρων γενέσθαι τὴν κρίσιν κἂν ὅτι μάλιστα συνυπάρχωσιν ἀλλήλαις* 64, 31. cf. Sext. Pyrrh. hyp. 2, 109 *μήποτε δὲ εἰ καθ' ὑπόθεσιν εἶναί τι λεκτὸν δοθείη, τὸ ἀξίωμα ἀνύπαρκτον εὑρίσκεται συνεστηκὸς ἐκ λεκτῶν μὴ συνυπαρχόντων ἀλλήλοις. οἷον γοῦν ἐπὶ τοῦ ʽεἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστί', ὅτε λέγω τὸ ʽἡμέρα ἐστίν' οὐδέπω ἔστι τὸ ʽφῶς ἐστί' καὶ ὅτε λέγω τὸ ʽφῶς ἐστί' οὐκέτι ἔστι τὸ ʽἡμέρα ἐστίν.' εἰ οὖν τὰ μὲν συγκείμενα ἔκ τινων ἀδύνατον ὑπάρχειν μὴ συνυπαρχόντων ἀλλήλοις τῶν μερῶν αὐτῶν, τὰ δὲ ἐξ ὧν σύγκειται τὸ ἀξίωμα, οὐ συνυπάρχει ἀλλήλοις, οὐχ ὑπάρξει τὸ ἀξίωμα.*

*συσφαιροῦν*: *τίς ἐξέτεινε καὶ συνεσφαίρωσεν τοὺς οὐρανούς* 14, 17.

*σχολάζειν*: *τῶν πάλαι ταῖς περὶ τούτων φροντίσιν ἐσχολακότων* 48, 9.

**σωτηρία* uox Christianorum: *ὁ . . περὶ τῆς ἀληθείας λόγος ἀναγκαῖος ὢν πᾶσιν ἀνθρώποις πρὸς ἀσφάλειαν καὶ σωτηρίαν* 60, 3. *τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς σωτηρίας τοῖς γινώσκουσι γινόμενος πρόξενος* 60, 7. *τοῖς τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἰδίας σωτηρίας φροντίζουσιν* 60, 20.

*τάξις*: *θεὸν πατέρα καὶ υἱὸν θεὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον δεικνύντας αὐτῶν καὶ τὴν ἐν τῇ ἑνώσει δύναμιν καὶ τὴν ἐν τῇ τάξει διαίρεσιν* 11, 20. cf. Tertull. adu. Prax. 2 *οἰκονομίας* sacramentum quae unitatem in trinitatem disponit, tres dirigens, patrem et filium et spiritum sanctum, tres autem non statu (*ὑποστάσει*) sed gradu (*τάξει*), nec substantia (*οὐσίᾳ*) sed forma (*ἰδέᾳ*), nec potestate (*δυνάμει*) sed specie (*εἴδει*), unius autem substantiae et unius status et unius potestatis, quia unus deus ex quo et gradus isti et formae et species in nomine patris et filii et spiritus sancti deputantur. — *τινὲς ὧν δόξαι οὐ μικραί, ἐνόμισαν οὐ τάξει τινὶ τὸ πᾶν τοῦτο συνεστάναι, ἀλλ' ἀλόγῳ τύχῃ ἄγεσθαι καὶ φέρεσθαι* 34, 11. *διὸ οὐδὲ τὴν ὡρισμένην ἐπ' αὐτοῖς παραβαίνουσι τάξιν* scil. *stellae* 34, 15. cf. *πρόνοια. κατὰ τὴν νῦν κρατοῦσαν παρ' ἡμῖν τῶν πραγμάτων τάξιν* 51, 2. — *τὴν τάξιν μεθαρμόζειν πρὸς τὸ δέον* 48, 25. *ὁ περὶ τῆς ἀληθείας λόγος . . πρωτοστατεῖ καὶ τῇ φύσει καὶ τῇ τάξει καὶ τῇ χρείᾳ . . . τῇ τάξει . . ὡς ἐν τούτοις καὶ ἅμα τούτοις ὑπάρχων ὧν γίνεται μηνυτής* 60, 4. 5. *ὁ δ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας . . καὶ τάξει δεύτερος, κατὰ γὰρ τῶν ψευδοδοξούντων ἔχει τὴν ἰσχύν· ψευδοδοξία δὲ ἐξ ἐπισπορᾶς ἐπεφύη καὶ παραφθορᾶς* 60, 10. *ταύτῃ δὲ προσφυῶς ἐπισυνάψαι τὴν τῶν γενομένων ἀνθρώπων φύσιν οὐχ ὡς τῇ τάξει δευτερεύουσαν, διὰ δὲ τὸ μὴ δύνασθαι κατὰ ταὐτὸν ἀμφοτέρων γενέσθαι τὴν κρίσιν κἂν ὅτι μάλιστα συνυπάρχωσιν ἀλλήλαις* 64, 29. *ἢ περὶ τῶν πρώτων ἐστὶ δογμάτων . . ἢ περὶ τῶν κατὰ φύσιν ἑπομένων τοῖς πρώτοις . . . καὶ δεῖ τῆς ἐπὶ τούτοις τάξεως.*

*δεικνύντας τί τοῖς πρώτοις ἢ τοῖς προτεταγμένοις ἀκολουθεῖ κατ' ἀλήθειαν* 64, 16. — *ἐν ἴσῃ τάξει τὴν καταδικάζουσαν τῆς ἀπολυούσης δέχονται ψῆφον* 3, 24.

*τελεῖν*: *τί ἡμῖν τὸ ὄνομα πρὸς κακίαν τελεῖ* 3, 27. *ὡς μέρος εἰς τὴν ἐκείνου τελεῖν συμπλήρωσιν* 55, 26. cf. *συντελεῖν*.

*ὕλη* uox philosophorum: *ἡμῖν διαιροῦσιν ἀπὸ τῆς ὕλης τὸν θεὸν καὶ δεικνύουσιν ἕτερον μέν τι εἶναι τὴν ὕλην, ἄλλο δὲ τὸν θεὸν καὶ τὸ διὰ μέσου πολύ· τὸ μὲν γὰρ θεῖον ἀγένητον εἶναι καὶ αἴδιον, νῷ μόνῳ καὶ λόγῳ θεωρούμενον, τὴν δὲ ὕλην γενητὴν καὶ φθαρτήν* 5, 8. 9. 10. cf. ne Philonis locos innumeros afferam, Celsum, qui Platonicus fuit neque quicquam cum Epicureis commune habuit ap. Origen. 7, 45 p. 727 b *οὐσία καὶ γένεσις νοητὸν ὁρατόν· μετὰ μὲν οὐσίας ἀλήθεια, μετὰ δὲ γενέσεως πλάνη* [cf. 16, 2 *ἡμεῖς οἱ διακρίνοντες καὶ χωρίζοντες τὸ ἀγένητον καὶ τὸ γενητόν, τὸ ὂν καὶ τὸ οὐκ ὄν, τὸ νοητὸν καὶ τὸ αἰσθητὸν καὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὸ προσῆκον ὄνομα ἀποδιδόντες*] . . . *νοητοῦ μέν ἐστι νόησις, ὁρατοῦ δὲ ὄψις, γινώσκει δὲ νοητὸν μὲν νοῦς, ὁρατὸν δὲ ὀφθαλμός. ὅπερ οὖν ἐν τοῖς ὁρατοῖς ἥλιος οὔτ' ὀφθαλμὸς ὢν οὔτ' ὄψις, ἀλλ' ὀφθαλμῷ τε τοῦ ὁρᾶν αἴτιος καὶ ὄψει τοῦ δι' αὐτὸν συνίστασθαι καὶ ὁρατοῖς τοῦ ὁρᾶσθαι . . . τοῦτο ἐν τοῖς νοητοῖς ἐκεῖνος, ὅσπερ οὔτε νοῦς οὔτε νόησις οὔτ' ἐπιστήμη, ἀλλὰ νῷ τε τοῦ νοεῖν αἴτιος καὶ νοήσει τοῦ δι' αὐτὸν εἶναι καὶ ἐπιστήμῃ τοῦ δι' αὐτὸν γιγνώσκειν καὶ νοητοῖς ἅπασι καὶ αὐτῇ ἀληθείᾳ καὶ αὐτῇ οὐσίᾳ τοῦ εἶναι, πάντων ἐπέκεινα ὤν, ἀρρήτῳ τινὶ δυνάμει νοητός*. 4, 65 p 553 a *ἐκ θεοῦ μὲν οὐκ ἔστι κακά, ὕλῃ δὲ πρόσκειται.* Max. Tyr. 17, 11 *ἐννόει μοι μήτε μέγεθος μήτε χρῶμα μήτε σχῆμα μήτε ἄλλο τι ὕλης πάθος, ἀλλ' ὥσπερ ἂν εἰ καὶ σῶμα καλὸν ἀπεκρύπτετο πρὸς τὴν θέαν ὑπὸ ἐσθήτων πολλῶν καὶ ποικίλων. ἀπέδυσεν αὐτὸ ἐραστὴς ἵνα ἴδῃ σαφῶς, οὕτω καὶ νῦν ἀπόδυσον καὶ ἄφελε τῷ λόγῳ τὴν περιβολὴν ταύτην καὶ τὴν ἀσχολίαν τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τὸ καταλειπόμενον ὄψει αὐτὸ ἐκεῖνο ὃ ποθεῖς.* Albin. isag. 10 p. 164 *ἑξῆς δὲ περὶ τῆς τρίτης ἀρχῆς ποιητέον τὸν λόγον, ἣν μικροῦ δεῖν καὶ ἄρρητον ἡγεῖται ὁ Πλάτων . . εἰ ἔστι νοητά, ταῦτα δὲ οὔτε αἰσθητὰ οὔτε μετούσια τῶν αἰσθητῶν ἀλλὰ πρώτων τινῶν τῶν νοητῶν, ἔστι πρῶτα νοητὰ ἁπλᾶ . . ἄνθρωποι μὲν δὴ ἅτε τοῦ τῆς αἰσθήσεως πάθους ἐμπιπλάμενοι ὥστε καὶ ὁπότε νοεῖν προαιροῖντο τὸ νοητόν, ἐμφανταζόμενον ἔχειν τὸ αἰσθητὸν ὡς καὶ μέγεθος συνεπινοεῖν καὶ σχῆμα καὶ χρῶμα πολλάκις, οὐ καθαρῶς τὰ νοητὰ νοοῦσι, θεοὶ δὲ ἀπηλλαγμένως τῶν αἰσθητῶν εἰλικρινῶς τε καὶ ἀμιγῶς . . . . ὁ πρῶτος θεὸς ἀίδιός ἐστιν, ἄρρητος αὐτοτελής . . ἀειτελής . . . παντελής.* Apul. de deo Socrat. 3 quorum parentem qui omnium rerum dominator atque auctor est, solutum ab omnibus nexibus patiendi aliquid gerendiue nulla uice ad alicuius rei munia obstrictum cur ego nunc dicere exordiar cum Plato . . . frequentissime praedicet hunc solum maiestatis incredibili quadam nimietate et ineffabili non posse penuria sermonis humani quauis oratione uel modice comprehendi. *ἐὰν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ τε*

ἀρχομένου καὶ τοῦ ἄρχοντος δύναμιν θῶμεν, λήσομεν ἑαυτοὺς ἰσότιμον τὴν ὕλην τὴν φθαρτὴν καὶ ῥευστὴν καὶ μεταβλητὴν τῷ ἀγενήτῳ καὶ ἀιδίῳ καὶ διὰ παντὸς συμφώνῳ ποιοῦντες θεῷ 26, 25. similiter contra Stoicos pugnat Plutarchus dē def. oracul. 29 p. 426 b et passim alibi. τὸ ἕνα εἶναι καὶ τὸ ἀνωτέρω τῆς ὕλης δεικνύει 6, 15. ἐπεὶ οἱ πολλοὶ διακρῖναι οὐ δυνάμενοι τί μὲν ὕλη τί δὲ θεὸς πόσον δὲ τὸ διὰ μέσου αὐτῶν προσίασι τοῖς ἀπὸ τῆς ὕλης εἰδώλοις 15', 26. 16, 1. cf. quae sub ὄνομα adnotaui. εἰ ταὐτὸν ὕλη καὶ θεὸς δύο ὀνόματα καθ' ἑνὸς πράγματος, τοὺς λίθους καὶ τὰ ξύλα τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον οὐ νομίζοντες θεοὺς ἀσεβοῦμεν 16, 6. γῆ ταῦτα καὶ λίθοι καὶ ὕλη καὶ περίεργος τέχνη 19, 20. περὶ τούτων . . . οἱ δὲ ὡς περὶ ὕλης . . ἐφρόνουν 31, 16. διαιρετικῷ λόγῳ καὶ περὶ θεοῦ καὶ ὕλης καὶ περὶ τῆς τούτων αὐτῶν οὐσίας κεχρημένοι 31, 18. πότερον ὁ Νερυλλῖνος καὶ ὁ Πρωτεὺς καὶ ὁ Ἀλέξανδρός εἰσιν οἱ ταῦτα ἐνεργοῦντες περὶ τὰ ἀγάλματα ἢ τῆς ὕλης ἡ σύστασις; ἀλλ' ἡ μὲν ὕλη χαλκός ἐστιν, τί δὲ χαλκὸς δύναται καθ' αὑτὸν ὃν μεταποιῆσαι πάλιν εἰς ἕτερον σχῆμα ἔξεστιν ὡς τὸν ποδονιπτῆρα ὁ παρὰ τῷ Ἡροδότῳ Ἄμασις 35, 23. cf. Philon. de uita cont. 1 p. 472 τοὺς τὰ ξόανα καὶ ἀγάλματα σέβοντας ὧν αἱ οὐσίαι λίθοι καὶ ξύλα τὰ μέχρι πρὸ μικροῦ τελείως ἄμορφα, λιθοτόμων καὶ δρυοτόμων τῆς συμφυίας αὐτὰ διακοψάντων, ὧν τὰ ἀδελφὰ μέρη καὶ συγγενῆ λουτροφόροι γεγόνασι καὶ ποδόνιπτρα καὶ ἄλλα ἅττα τῶν ἀτιμοτέρων ἃ πρὸς τὰς ἐν σκότῳ χρείας ὑπηρετεῖ μᾶλλον ἢ τὰς ἐν φωτί. Sap. Sal. 15, 7 καὶ γαρ κεραμεὺς ἁπαλὴν γῆν θλίβων ἐπίμοχθον πλάσσει πρὸς ὑπηρεσίαν ἡμῶν ἓν ἕκαστον, ἀλλ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ ἀνεπλάσατο τά τε τῶν καθαρῶν ἔργων δοῦλα σκεύη τά τε ἐναντία πάντα ὁμοίως. Rom. 9, 20. — ὡς ὁ κεραμεὺς καὶ ὁ πηλὸς, ὕλη μὲν ὁ πηλός, τεχνίτης δὲ ὁ κεραμεύς, καὶ ὁ θεὸς ** δημιουργός, ὑπακούουσα δὲ αὐτῷ ἡ ὕλη πρὸς τὴν τέχνην. ἀλλ' ὡς ὁ πηλὸς καθ' ἑαυτὸν σκεύη γενέσθαι χωρὶς τέχνης ἀδύνατος, καὶ ἡ πανδεχὴς ὕλη [Plat. Tim. p. 51 a ἀνόρατον εἶδός τι καὶ ἄμορφον, πανδεχές] ἄνευ τοῦ θεοῦ τοῦ δημιουργοῦ διάκρισιν καὶ σχῆμα καὶ κόσμον οὐκ ἐλάμβανεν 16, 10—15. Athenagoras Iudaeorum declamationes contra idola de figulo et argilla desumpta [praeter locos quos modo attuli cf. Philon. de decal. 14 p. 192] commiscuit cum Stoicorum et Platonicorum de deo mundi artifice doctrina, quae non a philosophis tantum iterum iterumque proferebatur [cf. imprimis Sen. ep. 65, 3 omnis ars naturae imitatio est. itaque quod de uniuerso dicebam, ad haec transfer quae ab homine facienda sunt: statua et materiam habuit quae pateretur artificem et artificem qui materiae daret faciem, ergo in statua materia aes fuit, causa opifex], sed uel rhetorum ludos inuaserat et caput erat sollemne θέσεως qua an dei et prouidentia essent quaerebatur, qualem delineauit Theo Caligulae uel Claudii tempore [progymn. p. 252 W.] ὥσπερ οὐδὲ οἰκία ἄνευ τοῦ οἰκοδόμου δύναται γενέσθαι ἐξ αὐτομάτου συνδραμόντων τῶν πλίνθων οὐδὲ πλοῖον ἄνευ τοῦ ναυπηγοῦ οὐδὲ ὅλως τι τῶν εὐτελεστάτων

*η τιμιωτάτων ανευ τοῦ περὶ ἕκαστον δημιουργοῦ, οὕτω γελοῖόν ἐστι φάναι τὸ κάλλιστον καὶ τιμιώτατον ἁπάντων τῶν ὄντων τὸν κόσμον μὴ ὑπὸ καλλίστου τινὸς καὶ θειοτάτου δημιουργοῦ γεγονέναι. — δεῖ καὶ τῇ ὕλῃ τεχνίτου καὶ ὕλης τῷ τεχνίτῃ. ἢ πῶς ἂν γένοιτο τὰ ἐκτυπώματα χωρὶς τῆς ὕλης ἢ τοῦ τεχνίτου* 22, 6. 7. *ὡς οὐ τὸν κέραμον προτιμότερον τοῦ ἐργασαμένου αὐτὸν ἔχομεν . . . καὶ ἐπὶ τῆς ὕλης καὶ τοῦ θεοῦ, τῆς διαθέσεως τῶν κεκοσμημένων οὐχ ἡ ὕλη τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν δικαία ἔχειν ἀλλ' ὁ δημιουργὸς αὐτῆς θεός* 16, 19. 20. *οὐκ αἰτῶ τὴν ὕλην ἃ μὴ ἔχει* 17, 20. *οὔτε πρεσβυτέραν λόγον ἔχει εἶναι τὴν ὕλην τοῦ θεοῦ · τὸ γαρ ποιητικὸν αἴτιον προκατάρχειν τῶν γιγνομένων ἀνάγκη* 22, 8. cf. Sen. ep. 65, 23 potentius est ac pretiosius quod facit, quod est deus, quam materia patiens dei. *πολὺ διαλλάσσειν δεῖ τῶν γηίνων καὶ τῶν ἀπὸ τῆς ὕλης ἀποκρινομένων τὸ θεῖον* 23, 22. *ἀπὸ τῆς ὕλης διακριθείσης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἡ τούτων σύστασίς τε καὶ γένεσις* 26, 16. *τί τῆς ὕλης κρείττους οἱ θεοὶ τὴν σύστασιν ἐξ ὕδατος ἔχοντες* 22, 3. — *καὶ ἑτέρας εἶναι δυνάμεις κατειλήμμεθα περὶ τὴν ὕλην ἐχούσας καὶ δι' αὐτῆς* 31, 23. *τὸ περὶ τὴν ὕλην ἔχον πνεῦμα γενόμενον ὑπὸ τοῦ θεοῦ . . καὶ τὴν ἐπὶ τῇ ὕλῃ καὶ τοῖς τῆς ὕλης εἴδεσι πεπιστευμένον διοίκησιν* 32, 5—7. *κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ὕλης* 33, 5. *οἱ περὶ τὴν ὕλην δαίμονες* 36, 13. est doctrina Platonicorum: praeter Philonem et Plutarchum cf. imprimis Cels. ap. Origen. 6, 42 p. 663 e *διηγούμενος τὰ Ὁμηρικὰ ἔπη φησὶ λόγους εἶναι τοῦ θεοῦ πρὸς τὴν ὕλην τους λόγους τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Ἥραν· τοὺς δὲ πρὸς τὴν ὕλην λόγους αἰνίττεσθαι ὡς ἄρα ἐξ ἀρχῆς αὐτὴν πλημμελῶς ἔχουσαν διαλαβὼν ἀναλογίαις τισὶ συνέδησε καὶ ἐκόσμησεν ὁ θεὸς καὶ ὅτι τοὺς περὶ αὐτὴν δαίμονας, ὅσοι ὑβρισταί, τούτους ἀπορριπτεῖ κολάζων αὐτοὺς τῇ δεῦρο ὁδῷ.* 8 p. 762 c *μακαρίζω τῆς σοφίας αὐτοὺς ὅτι βραδέως συνίασιν ὄντες ἀεὶ συνέστιοι δαιμόνων καὶ τότε δὴ μόνον φυλάσσονται τοῦτο ὁπόταν ἱερεῖον θυόμενον βλέπωσιν· ὅταν δὲ σῖτον ἐσθίωσι καὶ οἶνον πίνωσι καὶ ἀκροδρύων γεύωνται καὶ αὐτὸ ὕδωρ καὶ αὐτὸν ἀέρα ἀναπνέωσιν, οὐκ ἄρα παρά τινων δαιμόνων ἕκαστα τούτων λαμβάνουσιν, οἷς κατὰ μέρη τὸ ἐπιμελὲς ἑκάστῳ προστέτακται.* — *κατὰ τὸν τῆς ὕλης λόγον καὶ τῆς πρὸς τὰ θεῖα συμπαθείας* 34, 9. *ἄλλοτ' ἄλλα εἴδωλα τὰ μὲν ἀπὸ τῆς ὕλης ἕλκουσι* 36, 3. — *τὰ εἴδη τῆς ὕλης* 16, 22. 27, 8. 28, 7. 21. 32, 7. cf. *εἶδος*. — *κἂν ἐξ ὕλης ὑποθῶνταί τινες τὰς πρώτας ἀρχάς* 51, 13. — ex usu Stoicorum *διssοῦ αἰτίου κατ' αὐτοὺς ὄντος τοῦ μὲν δραστηρίου . . καθὸ ἡ πρόνοια, τοῦ δὲ πάσχοντος καὶ τρεπομένου καθὸ ἡ ὕλη* 21, 23 *κατὰ τὰς παραλλάξεις τῆς ὕλης, δι' ἧς φασι τὸ πνεῦμα χωρεῖν τοῦ θεοῦ* 7, 22. 29. 27, 6. *συγκρίματα εἰς ἃ ἡ τῆς ὕλης ἀλλαγή* 27, 5. *Ζεὺς κατὰ τὸ ζέον τῆς ὕλης ὀνομαζόμενος* 7, 28. — *τῷ ἀπαθεῖ αἰθέρι κατ' αὐτοὺς* (Peripateticos) *τὴν παθητὴν ὕλην προσομοιοῦντες* 17, 18. — *λυτὰ τῇ τῆς ὕλης φύσει* 17, 23.

*ὑλικός* uox philosophorum: *τῶν ὑλικῶν ξυμπάντων ἀποίου φύσεως . . . ὑποκειμένων δίκην* 11, 11. *ψυχὴ . . τοῦ ὑλικοῦ προσλαβοῦσα καὶ ἐπισυγκραθεῖσα πνεύματος* 36, 4.

*ὑπένδοσις*: *ὑπενδόσει τῆς ἔξωθεν ἀνάγκης* 53, 8.

*ὑπερκύπτειν*: *ὑπερκύψαι τῷ λόγῳ (οὐ γὰρ ἔχουσιν συμπάθειαν εἰς τὸν οὐράνιον τόπον) οὐ δυνάμενοι* 28, 20. *οὐκέτι εἰς τὰ οὐράνια ὑπερκύψαι δυνάμενοι* 33, 9. cf. Phil. de gig. 13 p. 271 *τὸ αἰσθητὸν πᾶν ὑπερκύψαντες εἰς τὸν νοητὸν κόσμον μετανέστησαν.* de praem. et paen. 5 p. 413 *ὅτῳ δ' ἐξεγένετο πάντα μὲν σώματα, πάντα δ' ἀσώματα ὑπεριδεῖν καὶ ὑπερκύψαι, μόνῳ δ' ἐπερείσασθαι καὶ στηρίξασθαι θεῷ.* Max. Tyr. 17, 10 *ἀλλὰ καὶ τούτων ἐπέκεινα ἐλθεῖν δεῖ καὶ ὑπερκύψαι τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τὸν τἀληθοῦς τόπον.*

*ὑπόβασις* uox Platonicorum: *τῷ μηδὲ τὰς οὐσίας τῶν κρειττόνων συνεξισοῦσθαι ταῖς καθ' ὑπόβασιν διαφερούσαις* 67, 16. cf. Clem. strom. 1, 80 p. 366 *ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία . . . ὡς δὲ ἄλλοι βούλονται, ἐκ τοῦ διαβόλου τὴν κίνησιν ἴσχει. ἔνιοι δὲ δυνάμεις τινὰς ὑποβεβηκυίας ἐμπνεῦσαι τὴν πᾶσαν φιλοσοφίαν ὑπειλήφασιν.* Simpl. (qui hac uoce saepissime utitur) ad Aristot. de an. p. 40, 10 *ἵνα ἅμα μὲν τὴν μεσότητα αὐτῆς* (animae) *τῆς ἀμερίστου καὶ τῆς περὶ τὰ σώματα μεριζομένης οὐσίας ἐνδείξηται . . . ἅμα δὲ τὴν προσεχεστέραν τῷ νῷ ὑπόβασιν.* p. 89, 28 *τῷ τῆς γενέσεως ὀνόματι χρώμενος ἐπὶ τῆς ψυχῆς διὰ τὴν πρώτην εἰς μερισμὸν ὑπόβασιν.* p. 25, 19 *τὰ δὲ μέσα κινεῖσθαί πως βούλεται ὁ Πλάτων ὡς τοῦ πρώτου κινητικοῦ νοῦ ὑποβάντα, ἀλλ' οὐ τὴν σωματοειδῆ κίνησιν ἐσχάτην οὖσαν καὶ τῶν μόνως κινουμένων.* p. 84, 11 *τὴν ψυχὴν ὡς πρώτως τοῦ ἀμερίστου ὑποβᾶσαν.* Theophr. metaph. p. 10 a 3 Vsen.

*ὑπογράφειν*: *τὰ τούτοις ἐφεξῆς καθ' εἱρμὸν ἑπόμενα καὶ τὸν τῆς εὐσεβείας ἡμῖν ὑπογράφοντα λόγον* *quae fidei rationes definiunt* 48, 15. cf. M. Aurel. 3, 11 *τὸ ὅρον ἢ ὑπογραφὴν ἀεὶ ποιεῖσθαι τοῦ ὑποπίπτοντος φανταστοῦ.* Phil. de gig. 5 p. 265 *ὥστε τὸ τί ἐστι πνεῦμα θεῖον ὁρικῶς διὰ τῶν λεχθέντων ὑπογράφεσθαι.* Clem. str. 7, 1 p. 829 *κεφαλαιωδῶς τὸν Χριστιανισμὸν ὑπογράφοντες.* 84 p. 883 *τὴν διάνοιαν τοῦ ῥητοῦ τοῦ ἀποστόλου παραστήσομεν καθ' ἣν τοῦ γνωστικοῦ τὴν τελειότητα ὑπογράφει.*

*ὑπόδικος* uox Atticistarum: *ἔτι δὲ φόβους καὶ λύπας, ἐφ' ὧν πᾶν τὸ μὴ μέτριον ὑπόδικον* 74, 20.

*ὑπόθεσις* *primum doctrinae fundamentum necessitate naturali et diuina firmissime constitutum.* ex Aristotelis usu loquendi haec uox explicari debet; quae *ὑποθέσεως* notio hodie obtinuit, quam maxime procul habenda: *τῶν τὰς πρώτας ὑποθέσεις δεξαμένων* 49, 20. *πρὸς τοὺς ὁμολογοῦντας τὴν πρόνοιαν καὶ τὰς αὐτὰς ἡμῖν παραδεξαμένους ἀρχὰς εἶτα τῶν οἰκείων ὑποθέσεων οὐκ οἶδ' ὅπως ἐκπίπτοντας* 71, 23. cf. Phil. q. deus immut. 6 p. 276 *ἡμῶν . . τὰς ἐξ ἀρχῆς ὑποθέσεις ἀδυνατούντων κραταιῶς διαφυλάττειν.* q. deter. potior. insid. 22 p. 207 *τῶν ἐξ ἀρχῆς ὑποθέσεων ἄκρως εἴωθε διαμεμνῆσθαι τὰ ἀκόλουθα καὶ ὁμολογούμενα τοῖς προτέροις δικαιῶν ἐφαρμόττειν.* — *εἰς τὴν τοῦδε τοῦ δόγματος ἀποβλέπειν ὑπόθεσιν* 50, 6. *ὡς μὴ δοκεῖν . . . παραβλάψαι τὴν ὑπόθεσιν* 77, 15.

*ὑποικουρεῖν*: *ψευδοδοξίας τινὸς ὑποικουρούσης τῇ τῶν ἀκουόντων διανοίᾳ* 49, 13. cf. Phil. de prouid.

ap. Eus. PE 8, 42 p. 394 c *εἰ δὲ μηδέπω πέπεισαι, τὸν ἔθ' ὑποικουροῦντα ἐνδοιασμὸν εἰπὲ θαρρῶν.*

*ὑπόστασις* uox philosophorum: *οἱ δὲ ἐνύβρισαν καὶ τῇ τῆς οὐσίας ὑποστάσει* 32, 19.

*ὕφεσις: ὕφεσις τῶν φυσικῶν δυνάμεων μέχρι γήρως* 69, 10.

*φαινόμενον: ὄψιν τῶν ἀδήλων νοῶν τὰ φαινόμενα* 6, 6. *τοῖς οὐκ ἐξ αὐτῶν τῶν φαινομένων ἔχουσι τὸ πιστόν* 69, 15. *κατὰ τὸ φαινόμενον* 61, 13. *κατὰ τὰ φαινόμενα* 31, 26. *ἐπὶ πᾶν ἀφανὲς ὁμοίως καὶ φαινόμενον* 70, 12.

*φαντασία: αἱ . . ἄλογοι . . καὶ ἰνδαλματώδεις τῆς ψυχῆς κινήσεις εἰδωλομανεῖς ἀποτίκτουσι φαντασίας* 36, 9.

*φέρειν: τὰς παρὰ τῶν πολλῶν φερομένας διαπορήσεις* 52, 1. — *ἀνάγκη . . τῆς τροφῆς καὶ τῆς διαδοχῆς ἐπὶ τὸ συναμφότερον φερομένης, ἐπὶ τοῦτο φέρεσθαι καὶ τὴν δίκην* 70, 24. 25. *τὰς . . ἁμαρτίας καὶ τὰς . . τιμωρίας ἐπὶ τὴν ψυχὴν φέρεσθαι μόνην* 74, 22. *τὰς . . ἁμαρτίας καὶ τὰς . . τιμωρίας ἐπὶ μόνας φέρειν τὰς ψυχάς* 75, 8. *τοὺς θεσπισθέντας νόμους ἐπ' ἀνθρώπους φέρειν* 76, 5. *τὴν σύμμετρον δίκην πλειόνων ἢ βαρυτέρων φερομένην πλημμελημάτων* 72, 24. *τὴν . . τιμὴν ἢ τιμωρίαν ἐπὶ μόνης φέρεσθαι τῆς ψυχῆς* 75, 15.

*φιλόθεος: τοὺς ἐπὶ τοιούτοις μύθοις φιλοθέους, μᾶλλον δὲ ἀθέους* 24, 12.

*φίλτατος: τοῖς τῶν φιλτάτων ἐντρυφᾶν σώμασιν corporibus suorum* 56, 31. est uox tragicorum, sed a Platone in orationem pedestrem recepta.

*φυσικός: συνεξισοῦντες . . τὰ τεχνητὰ τοῖς φυσικοῖς* 58, 2. *ταῖς φυσικαῖς ἢ τεχνικαῖς δυνάμεσι* 77, 26. *φαρμάκοις τισὶν ἢ σιτίοις βελτίοσιν ἢ ταῖς φυσικαῖς δυνάμεσι νικηθέν* 55, 5. *παρέσεις τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν φυσικῶν δυνάμεων* 68, 4. *ὕφεσις τῶν φυσικῶν δυνάμεων* 69, 10. *τοῖς φυσικοῖς καθαρσίοις* 54, 5. *κατὰ τὴν φυσικὴν . . ἀνάλυσιν* 51, 29. *διὰ φυσικὴν ἔνδειαν ἢ χρείαν* 76, 28. *πολλῆς . . οὔσης ἐν πᾶσι τοῖς ζῴοις τῆς φυσικῆς διαφορᾶς* 53, 26. *ὁλκῇ τινι φυσικῇ καὶ στοργῇ* 61, 8. *μηδεμιᾶς . . κινήσεως . . ἢ φυσικῆς ὁρμῆς ἐπί τι τῶν πρακτέων* 75, 25. *πρὸς ἀπόδειξιν καὶ τὴν φυσικὴν ἀκολουθίαν* 49, 3. 64, 15. 65, 18. 69, 3. 16. *τὸν φυσικὸν εἱρμόν* 64, 19. *τῶν ἐπ' αὐτῆς τρεφομένων ζῴων καὶ κατά τινα φυσικὸν εἱρμὸν γεννωμένων* 77, 25. *ἐκ τῆς κοινῆς καὶ φυσικῆς ἐννοίας* 64, 12. 14. *φυσικῷ λόγῳ . . . καὶ . . θείῳ νόμῳ* 4, 25 [cf. 41, 21; umbra est Stoicorum doctrinae de lege naturali et diuina cf. Cic. de nat. deor. 1, 36 Zeus . . naturalem legem diuinam esse censet. Chrysipp. ap. Aet. 1, 28, 3 p. 323 a *εἱμαρμένη ἐστὶν ὁ τοῦ κόσμου λόγος ἢ νόμος τῶν ἐν τῷ κόσμῳ προνοίᾳ διοικουμένων.* Cleanth. ap. Stob. ecl. 1, 1 p. 26 *ὧδε γὰρ εἰς ἓν πάντα συνήρμοκας ἐσθλὰ κακοῖσιν ὥσθ' ἕνα γίγνεσθαι πάντων λόγον αἰὲν ἐόντα, ὃν φεύγοντες ἐῶσιν ὅσοι θνητῶν κακοί εἰσι, δύσμοροι οἵ τ' . . οὔτ' ἐσορῶσι θεοῦ κοινὸν νόμον οὔτε κλύουσιν*: sed cf. praeterea Aet. 1, 28, 2 p. 323 a *Πλάτων* (fatum) *λόγον ἀίδιον καὶ νόμον ἀίδιον τῆς τοῦ παντὸς φύσεως*, i. e. Plato ille stoicissans Platonicorum recentiorum]. *τὸ τούτοις ἀπερισπάστως συνδιαιωνίζειν οἷς μάλιστα καὶ πρώτως ὁ φυσικὸς συνήρμοσται λόγος, τῇ τε θεωρίᾳ*

τοῦ δόντος . . ἀπαύστως ἐπαγάλλεσθαι *quibuscum uinculo primario hominis natura et destinatio naturalis coniuncta est* 78, 31 [cf. 34, 16. 63, 17]. τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ θεολογικοῦ λόγου 14, 9. cf. Albin. isag. 7 p. 160 τὸ μὲν εἴπομεν εἶναι θεολογικὸν, τὸ δὲ φυσικόν . . . καὶ ὅτι τοῦ μὲν θεολογικοῦ τέλος ἡ περὶ τὰ πρῶτα αἴτια καὶ ἀνωτάτω τε καὶ ἀρχικὰ γνῶσις, τοῦ δὲ φυσικοῦ τὸ μαθεῖν τίς ποτ᾽ ἐστὶν ἡ τοῦ παντὸς φύσις καὶ οἷόν τι ζῷον ὁ ἄνθρωπος καὶ τίνα χώραν ἐν κόσμῳ ἔχων καὶ εἰ θεὸς προνοεῖ τῶν ὅλων καὶ εἰ ἄλλοι θεοὶ τεταγμένοι ὑπὸ τούτῳ καὶ τίς ἡ ἀνθρώπων πρὸς τοὺς θεοὺς σχέσις. — ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως πλάνη ποιητική, φυσικὸς δέ τις ἐπ᾽ αὐτοῖς καὶ τοιοῦτος λόγος 26, 9. — αἱ κατὰ τὸν ὕπνον φυσικῶς ἐγγινόμεναι παρέσεις τῶν αἰσθήσεων 68, 4. ὁ τῶν φυσικῶς γινομένων εἱρμός 69, 14.

φυσιολογεῖν: τὰ παρ᾽ ἑκάστοις τῶν πεφυσιολογηκότων 27, 31. ἄλλοι ἄλλως φυσιολογοῦσιν 27, 1.

φύσις: τῶν ἐκ φύσεως συνισταμένων καὶ τῶν κατὰ τέχνην γινομένων 77, 18. ἡ τούτων . . σύστασις ου φύσει ὄντων ἀλλὰ γενομένων 22, 2. τὰ θηρία . . νόμῳ φύσεως . . μίγνυται 4, 20. τὰ τῇ φύσει τεταγμένα καὶ διωρισμένα 64, 19. ἄλλο τι τῶν τῇ φύσει συγκεχωρημένων 56, 29. — τῶν ἀναστησομένων σωμάτων τὴν φύσιν 50, 25. τῶν γενησομένων στοιχείων ἡ φύσις 50, 31. μικτὴν ἔχοντες φύσιν ἐξ ἀνθρώπων καὶ θηρίων 56, 20. — τὴν δύναμίν τε καὶ φύσιν 53, 7. τῇ καθ᾽ ἕκαστον φύσει τῶν γενομένων 53, 3. τοῦ πᾶσαν ζῴου φύσιν συν ταῖς οἰκείαις δυνάμεσι συγκρίναντος 57, 14. διὰ τὸ πρὸς τὴν φύσιν ἀσύγκρατον 55, 7. σάρκα . . τὴν ὑπὸ τῆς φύσεως ἐξειλεγμένην 56, 10. — ἑκάστου ζῴου φύσει καὶ γένει 52, 32. τῶν τῇ φύσει διαφερόντων ζῴων 54, 24. τοῖς τῆς αὐτῆς οὖσι φύσεως 56, 16. ὅτι μηδὲ τῶν διαμενόντων φύσις μία 67, 12. ὧν . . ἡ φύσις οὐκ ἴση 58, 28. ἐπὶ τιμῇ τῆς φύσεως 56, 24. — τῇ κατὰ τὴν γένεσιν φύσει ἕνα καὶ κοινὸν ἐχούσῃ λόγον 34, 16. τῆς κοινῆς πάντων ἀνθρώπων ὡς ἀνθρώπων φύσεως 60, 27. ἡ τῶν ἀνθρώπων ὡς ἀνθρώπων . . φύσις 66, 30. αὐτῆς τῆς αἰτίας τῇ φύσει συνειλημμένης 62, 26. ἕπεται . . τῇ μὲν αἰτίᾳ τῆς γενέσεως ἡ τῶν γεννηθέντων ἀνθρώπων φύσις, τῇ δὲ φύσει τῶν γενομένων ἡ τοῦ ποιήσαντος ἐπὶ τούτοις δικαία κρίσις 64, 4. τὸ τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων πρόσφορον . . τέλος 78, 28. τὸ τέλος . . ὁ τῆς φύσεως τίθεται νόμος 78, 22. ἀνθρώπου γένεσις, ἀνθρώπου φύσις . . τὸ τῇ φύσει προσῆκον τέλος 66, 6. 8. τὸ τῶν ἀνθρώπων τέλος ὡς ἰδιαζούσης ὂν φύσεως 77, 28. χρὴ πρώτην μὲν τάξαι τὴν αἰτίαν τῆς τῶν ἀνθρώπων γενέσεως, τοῦτ᾽ ἔστιν τὴν τοῦ δημιουργήσαντος γνώμην καθ᾽ ἣν ἐποίησεν ἄνθρωπον, ταύτῃ δὲ προσφυῶς ἐπισυνάψαι τὴν τῶν γενομένων ἀνθρώπων φύσιν 64, 29. ἡ . . αἰτία καθ᾽ ἣν καὶ δι᾽ ἣν γεγόνασιν ἄνθρωποι, συνεζευγμένη τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων 69, 27. τὴν τοῦ δημιουργήσαντος γνώμην καὶ τὴν τῶν δημιουργηθέντων φύσιν 65, 16. τῶν ἀνθρώπων ἡ γένεσίς τε καὶ φύσις 67, 5. τὴν τῶν γενομένων ἀνθρώπων φύσιν 65, 23. ζῆν καὶ διαμένειν καθ᾽ ἣν ἐγένετο φύσιν 61, 1. συνδιαμένειν ἀεὶ κατὰ τὴν ἐκείνου γνώμην καὶ καθ᾽ ἣν εἴληχε

φύσιν 63, 27. τῷ τῆς ψυχῆς ἀτελευτήτῳ συνδιαιωνίζειν τὴν τοῦ σώματος διαμονὴν κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν 67, 8. κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν ἕκαστον τῶν διαμενόντων ἔχει τὴν διαμονήν 67, 13. τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν καὶ ζωήν 67, 28. τῇ τε φύσει καὶ τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων 69, 25. τῶν ἀνθρώπων ἡ φύσις ἄνωθεν καὶ κατὰ γνώμην τοῦ ποιήσαντος συγκεκληρωμένην ἔχουσα τὴν ἀνωμαλίαν, ἀνώμαλον ἔχει τὴν ζωὴν καὶ τὴν διαμονήν 68, 19. τὰς τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων ἐπιγινομένας μεταβολάς 69, 4. ἡ θνητὴ φύσις 72, 23. 73, 4. σῳζομένης τῆς φύσεως ἐν ῇ νυν ἐσμέν 72, 22. ἀθανάτῳ φύσει 76, 31. μὴ τῆς δεξαμένης . . διαμενούσης φύσεως 66, 26. πᾶσα κοινῶς ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις ἐκ ψυχῆς ἀθανάτου καὶ τοῦ κατὰ τὴν γένεσιν αὐτῇ συναρμοσθέντος σώματος ἔχει τὴν σύστασιν 65, 25. οὔτ᾽ ἂν συσταίη τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων ἡ φύσις 66, 20. τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν 64, 7. τὴν ἑαυτῶν φύσιν 63, 12. εἰ . . μήτε τῇ φύσει τῆς ψυχῆς καθ᾽ ἑαυτὴν μήτε τῇ φύσει τοῦ σώματος χωρὶς ἀπεκλήρωσεν θεὸς τὴν τοιάνδε γένεσιν ἢ τὴν ζωὴν καὶ τὸν σύμπαντα βίον 65, 27. 28. τῆς ψυχῆς οὔσης τε καὶ διαμενούσης ὁμαλῶς ἐν ᾗ γέγονεν φύσει 63, 2. τὴν ψυχὴν . . κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν 74, 8. τὴν ἰδίαν αὐτῆς . . φύσιν 74, 28. — μήτε πᾶσαν φύσιν πρὸς ἕνωσιν ἢ κρᾶσιν παντὸς σώματος ἰέναι δικαιώσαντος 52, 33. τὸ πρόσφορον ἑκάστῃ φύσει 70, 17. ἀποίου φύσεως . . δίκην 11, 11. αἱ νοηταὶ φύσεις 58, 14. οὐδὲ τῶν ἀλόγων ἡ φύσις οὐδὲ τῶν ἀψύχων 58, 17. τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων 58, 21. — ὁ περὶ τῆς ἀληθείας λόγος . . πρωτοστατεῖ καὶ τῇ φύσει καὶ τῇ τάξει καὶ τῇ χρείᾳ, τῇ φύσει μέν, ὡς τὴν τῶν πραγμάτων γνῶσιν παρεχόμενος 60, 4. 5. ὁ δ᾽ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας φύσει τε καὶ δυνάμει καταδεέστερος 60, 8. — περὶ τῆς φύσεως . . οἱ συγγραψάμενοι 27, 31. τῆς Ἴσιδος ἣν φύσιν αἰῶνος . . λέγουσιν 28, 2. — δύο κατὰ φύσιν . . ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπὶ τῷ μετώπῳ δύο 22, 17. οὔτ᾽ ἂν ἑνωθείη τὰ αὐτὰ μέρη κατὰ φύσιν ἀλλήλοις 66, 19. κἂν ἄλλοις τισὶ . . τροφὴ γίνηται κατὰ φύσιν 56, 27. οὐδὲν κωλύσει τὰς ἀλληλοφαγίας εἶναι κατὰ φύσιν 56. 29. τὴν πρώτην καὶ κατὰ φύσιν . . . πέψιν 53, 12. τῆς κατὰ φύσιν τροφῆς 53, 27. 54, 24. 55, 3. τοῖς οἰκείοις καὶ κατὰ φύσιν 54, 23. τῆς μὲν χρήσεως τῶν κατὰ φύσιν καὶ τῆς ἀποχῆς 75, 31. μηδὲν φέρον τοῖς κατὰ φύσιν εἰρηνικόν 55, 7. τὴν κατὰ φύσιν . . ζωήν 56, 11. τῶν ἀλόγων ἀρχομένων κατὰ φύσιν 61, 32. τοῦ σώματος κινουμένου κατὰ φύσιν πρὸς ἃ πέφυκεν 63, 5. τὸ κατὰ φύσιν τέλος 77, 27. ἀμφότερα κατὰ φύσιν καὶ ῥᾴδιον 51, 5. εἰ τῶν εἰρημένων ἕκαστόν ἐστιν ἀνθρώπῳ κατὰ φύσιν 70, 20. συμβαίνουσαν καὶ κατὰ φύσιν εἶναι τὴν τοῦ τρέφοντος σώματος δύναμιν ταῖς τοῦ τρεφομένου ζῴου δυνάμεσιν 54, 2. οὐκ ἐξ ὑποκειμένης τινὸς ἀρχῆς κατὰ φύσιν ὁρμώμενον 48, 5. τῶν κατὰ φύσιν πρώτων 59, 11. τὸν κατὰ φύσιν ἡγούμενον 70, 4. τὸ πρωτεύειν κατὰ φύσιν 59, 27. τὸν τούτοις κατὰ φύσιν ἢ καθ᾽ εἱρμὸν ἑπόμενον . . λόγον 64. 2. τῶν κατὰ φύσιν ἑπομένων τοῖς πρώτοις 64, 15. — τὴν ἑτέρως ἔχουσαν καὶ παρὰ φύσιν (τροφήν) 54, 13. τὴν

. . τροφὴν . . καίπερ ουσαν παρὰ φύσιν 55, 11. οἱς ἔστιν εἰς τροφὴν παρὰ φύσιν 57, 9. τὶ φαρμακῶδες καὶ παρὰ φύσιν 54, 20. οὐδὲν τῶν παρὰ φύσιν 54, 30. τὸ παρὰ φύσιν 57, 4. οὐ θεοῦ κινεῖν ἐπὶ τὰ παρὰ φύσιν 35, 6.

φωνή: αἱ φωναὶ τῶν προφητῶν 10, 5.

χαλιναγωγεῖν: τὸ σῶμα . . ταῖς τῆς ψυχῆς ἡνίαις ὑπεῖκον καὶ χαλιναγωγούμενον 66, 34.

χείρ: ἡ ἐν Σάμῳ Ἥρα καὶ ἐν Ἄργει Σμίλιδος χεῖρες 19, 14. — τὸ κάλλος . . ὑπὸ χειρὸς καὶ γνώμης πεμπόμενον τοῦ θεοῦ 44, 20. παραβαίνων τὴν χεῖρα τοῦ θεοῦ 44, 10.

χρηματίζειν: εἷς αὐτῶν καὶ χρηματίζειν καὶ ἰᾶσθαι νοσοῦντας νομίζεται 35, 14. ὁ μὲν . . λέγεται χρηματίζειν 35, 19.

ψευδοδοξεῖν: κατὰ τῶν ψευδοδοξούντων 60, 11.

ψευδοδοξία: ψευδοδοξία ἐξ ἐπισπορᾶς ἐπεφύη καὶ παραφθορᾶς 60, 11. τὴν ἀμφιβολίαν ἢ ψευδοδοξίαν 60, 15. ψευδοδοξίας τινὸς ὑποικουρούσης τῇ τῶν ἀκουόντων διανοίᾳ καὶ τοῖς λόγοις ἀντιστατούσης 49, 13.

ὠφέλεια: ἔργῳ τὴν ἀπὸ τῆς προαιρέσεως ὠφέλειαν ἐπιδεικνυμένους 12, 27.

Druck von August Pries in Leipzig.

DATE DUE

SEP 16 1996

SEP 10 1998

GAYLORD

PRINTED IN U.S.A.

BR
45
T4
v.4:2

17831

GRADUATE THEOLOGICAL UNION LIBRARY
BERKELEY, CA 94709

GTU Library
BR45 .T4 v.4:2 G
Athenagoras/Athenagorae libellvs Pro chr
3 2400 00009 4502